ANNE GIRARD

Povestea nespusă a fermecătoarei femei care i-a furat inima celui mai mare artist al secolului XX

Madame Picasso

NEMIRA

DAMEN TANGO

DAMEN TANGO

romane cu dragoste

ANNE GIRARD (pe numele său real Diane Haeger) a studiat istoria, literatura și psihologia. A publicat cincisprezece romane, printre care *The Queen's Mistake* și *The Secret Bride*, multe dintre ele construite în jurul unei personalități istorice. După *Courtesan* (1993), romanul său de debut, a făcut numeroase călătorii de cercetare. Cărțile sale se bucură de un real succes în rândul cititorilor și au fost publicate în mai multe țări.

ANNE GIRARD

Madame Picasso

Traducere din limba engleză
IONELA CHIRILĂ

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GIRARD, ANNE
Madame Picasso / Anne Girard; trad. din lb. engleză: Ionela Chirilă - București : Nemira Publishing House, 2019
ISBN print: 978-606-43-0437-7
ISBN epub: 978-606-43-0505-3
ISBN mobi: 978-606-43-0506-0

I. Chirilă, Ionela (trad.)

821.111

Anne Girard
MADAME PICASSO
Copyright © 2014 by Diane Haeger
All rights reserved.

© Nemira 2019
Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU
Redactor: Monica ANDRONESCU
Lector: Maria CRĂCIUN, Viorica DUMITRENCO
Tehnoredactor: Magda BITAY
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Cuprins

Despre autor

Partea I - Ambiție, artă, pasiune

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

Partea a II-a - Faimă, Dragoste, Strălucire

- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23

24
25
26
27
28
29
30
31
Partea a III-a - Război, boală, mântuire
32
33
34
35
Nota autorului
Mulțumiri
Note

Pentru Stephen Robert

Partea I

AMBIȚIE, ARTĂ, PASIUNE

Știm că-i osândă, dar precis
Speranța dragostei ne mână
Cu gându-ntruna, mână-n mână
La ce țiganca ne-a prezis. [1]

Guillaume Apollinaire

1

Paris, Franța, mai 1911

Eva a venit în fugă de după colț, rotindu-se valvârtej în jurul fântânii arteziene din Place Pigalle [2], la două jumătate fix. Cum deja întârziase intolerabil de mult, și-a înșfăcat poala rochiei albastre, din stofă cadrilată, a ridicat-o și a luat-o la fugă restul drumului, pe aglomeratul Boulevard de Clichy, ajungând în umbra moriștii roșii a Teatrului Moulin Rouge, care se deslușea deasupra ei. Oamenii se întorceau să se holbeze la femeiușca slabă, băiețoasă – obraji roșii, ochi mari, albaștri și părul de culoarea mahonului, care îi flutura în urmă, amestecându-se cu panglica rubinie a pălăriei de paie pe care o ținea în loc pe cap cu cealaltă mână. Lenjeria intimă îi ieșise la iveală la genunchi, dar nu-i păsa.

A țâșnit pe lângă două trăsuri elegante, trase de cai și care se luptau pentru spațiu cu un automobil electric, apoi a cotit pe o alee îngustă dintre o mercerie și o patiserie împodobită cu paravane curate, de pânză albă cu roz. Da, asta era scurtătura de care îi zisese Sylvette, dar caldarâmul cu bolovani o încetinea. Prea departe de soare ca să se usuce de-a binelea, pietrele erau cenușii și pline de mușchi și aproape a alunecat de două ori. Apoi, cu câteva clipe înainte de a ajunge, a călcat într-o baltă neagră ca smoala și s-a stropit pe ciorapi și pe pantofii negri, cu nasturi pe margini.

– Ai întârziat, a răsunat o voce exact în secunda în care s-a oprit brusc din mersul ei împiedicat, cu mintea vârtej în cap, de panică.

Șefa de la recuzită, o femeie între două vârste, plana deasupra ei amenințător de înaltă, încadrată de arcada ușii din spate, care dădea spre culise. Mâinile osoase și pătate ale lui Madame Léautaud erau înfipte în șoldurile late, încorsetate ale rochiei negre, din catifea rugoasă. Gulerul ei înalt, din dantelă, îi acoperea gâtul pe de-a-ntregul, iar manșoanele tot din dantelă îi ascundeau încheieturile. Sub un coc de culoarea ardeziei, trăsăturile lăbărțate și expresia feței erau încărcate de dispreț.

Pieptul Evei sălta de la atât alergat și simțea cum îi ard obrajii. Coborâse taman din Montmartre și o tăiase prin Pigalle de una singură.

– Madame, iertați-mă! Am venit cât de repede am putut, pe cuvânt! a bolborosit ea, chinuindu-se să-și recapete suflul, știind că arăta ceva de speriat.

– Nu am nevoie de scuzele tale prefăcute aici, m-ai înțeles? Lumea plătește pentru un spectacol și așteaptă să vadă un spectacol, Mademoiselle Humbert. Nu se poate ca din cauza ta să întârziem. Pot să-ți zic un lucru sigur, însă: n-ai făcut *tocmai* o primă impresie bună, când sunt atâtea lucruri de pus la punct înainte de o ieșire pe scenă.

Exact în momentul cu pricina, colega ei de cameră, Sylvette, în costumul ei verde, încărcat de volănașe, și cu ciorapii negri și groși, a ieșit buluc pe alee, nimerind în dreptul ei. Era machiată ca o păpușă, cu gene false, mari și negre și niște buze roșii ca cireșele, desenate peste conturul natural. Părul ei, de culoarea trunchiului de copac, era coafat profesionist într-un coc, în vârful capului.

Probabil că una dintre celelalte fete i-a zis de scandal, pentru că Sylvette a ieșit în apărarea Evei, cu un borcan de pudră albă deschis în mână.

– N-o să se mai repete, madame, a promis Sylvette cu aprindere, cuprinzând-o pe Eva ca o soră pe după umerii mai mici și mai slabi ca

ai ei.

– Ai noroc că una dintre dansatoare și-a rupt juponul și ciorapii într-o repetiție și, ca și tine acum câteva minute, cusătoreasa noastră nu e de găsit pe nicăieri. Altfel, te-aș fi gonit fără să mă sinchisesc. Ah, voi, pupezelor tinere, cu ochii mari cât cepele, veniți aici crezând că fețele voastre frumușele vă vor deschide uși, până când găsiți ceva mai bun sau puneți mâna pe vreun domn de familie bună din public, care să vă facă să vă pierdeți mințile, iar eu rămân a nimănui.

– Madame, eu muncesc din greu, vă jur, și mie n-o să mi se întâmple din astea. Nu mă interesează să mă salveze niciun bărbat, i-a replicat Eva cu toată convingerea înverșunată de care era în stare o fată minionă de la țară, cu niște ochi albaștri, imenși.

Însă Madame Léautaud nu putea să sufere naivitatea, ambiția sau frumusețea, așa că protestele Evei, făcute cu jumătate de gură, n-aveau cum să dea roade. Sylvette o avertizase de dimineață că ar putea să primească un șut în dosul ei delicat și să se întoarcă în cămăruța lor din La Ruche [3] (numită așa din cauza formei de stup a clădirii) înainte să-și dea seama ce-a lovit-o, dacă nu era în stare s-o convingă pe femeie de sinceritatea ei. Sylvette lucra acolo de mai bine de un an și nu era decât fată de cor în două numere, o figură anonimă, pierdută în fundal – una care n-a ajuns niciodată nici măcar în preajma reflectoarelor strălucitoare din fața scenei.

Trei dansatoare, în costume mai opulente decât cel pe care îl purta Sylvette, au ieșit atunci pe ușă, atrase de lătratul patroanei. Erau nerăbdătoare să asiste la o ceartă. În tăcerea încărcată, Eva a văzut cum fiecare dintre ele o cerceta din cap până în picioare, cu fețele lor frumoase și boite, pline de condescendență. Una dintre ele și-a pus mâinile în șolduri, ridicându-și în același timp sprâncenele într-o expresie de batjocură. Celelalte două își șușoteau ceva. Și, brusc, Eva s-a simțit transportată înapoi, în timp, în Vincennes, orașul natal în care erau rivalele crude din copilăria ei – alte fete pentru care ea nu fusese niciodată îndeajuns de bună. Ele fuseseră unul din multele motive pentru care trebuise să fugă în oraș ca să se vadă scăpată.

O clipă Eva a fost incapabilă să gândească. Inima i s-a strâns în piept.

Dacă pierdea șansa asta…

Riscase atât de mult ca să plece din provincie. Riscase, mai ales, respingerea familiei. Nu voia decât să facă ceva cu viața ei aici, la Paris, dar, deocamdată, ambițiile nu-i aduseseră mare lucru. Eva și-a ferit privirea, simțind că lacrimile îi dădeau ghes din spatele ochilor. Nu putea să-și permită să lase niște fete ca ele să-i vadă slăbiciunea. La cei douăzeci și patru de ani ai ei, nu putea să lase pe nimeni să-și dea seama că încă nu era pe deplin stăpână pe propriile-i sentimente copilărești. Pur și simplu, după un an neizbutit în Paris, miza pe care o pusese pe această șansă era prea mare, ca să riște să fie văzută atât de vulnerabilă.

– Poate că visezi să devii dansatoare, ca una dintre ele, a continuat Madame Léautaud, făcând un semn din cap spre celelalte fete. Pentru că fiecare dintre ele a muncit mult și a exersat mult ca să ajungă aici, așa că, dacă asta intenționezi, n-ai face decât să-mi irosești și mai mult timpul.

– Mă pricep să repar dantela, s-a forțat Eva să răspundă fără să se bâlbâie.

Era adevărat. Ba, mai mult, încă de pe vremea când era copil mama ei crea niște modele minunate. Pe unele le-a adus din Polonia în Franța. Madame Gouel a trecut mai departe fiicei sale, drept moștenire, meșteșugul cusăturilor fine, pe care să se poată întotdeauna baza ca să-și plătească facturile, din clipa în care se va fi măritat cu un om de treabă de prin partea locului și se va fi așezat într-un trai stabil și previzibil. Sau, cel puțin, asta a fost speranța părinților ei înainte ca fata lor să fie ademenită de Paris imediat după ce-a împlinit douăzeci și trei de ani. Asta era prima oportunitate pentru o slujbă adevărată pe care Eva reușise s-o găsească, iar banii erau pe terminate.

Sylvette nu zicea absolut nimic, speriată ca nu cumva să-și pericliteze propriul statut acolo dacă ar mai fi rostit un singur cuvânt

în apărarea ei. Ea îi oferise Evei această șansă – i-a spus că Moulin Rouge avea nevoie de o cusătoreasă, căci, cu tot azvârlitul din picioare și cu toate căzăturile în popou, dansatoarele veșnic rupeau câte ceva sau se descosea una-alta. Ce reușea Eva să facă din situația asta depindea de-acum doar de ea.

– Foarte bine, atunci să te vedem de ce ești în stare, a catadicsit Madame Léautaud să-i răspundă, pufnind ușor. Dar numai pentru că nu am încotro. Hai încoace și repară juponul Aureliei! Mai repede! Și vreau să văd ce-ai lucrat în timp ce restul repetă.

– *Da*, madame!

Eva a dat scurt din cap. Era atât de recunoscătoare, că s-a simțit brusc copleșită, dar s-a calmat și s-a forțat să zâmbească.

– Ești micuță, nu-i așa?, ca o nimfă mititică! Nu ești nici tocmai urâtă, trebuie să recunosc. Cum ai zis că te cheamă? a întrebat ea, cu un gând răzleț, care i se ivise în urma celor spuse de Sylvette.

– Marcelle. Marcelle Humbert, i-a răspuns Eva, chinuindu-se să-și facă curaj să-și rostească noul nume parizian, care spera să-i aducă noroc.

Din ziua în care a ajuns singură în oraș, îmbrăcată în haina de pânză, prea mare pentru ea, cu pălăria din fetru negru, ducându-și toate bunurile pământești într-o singură geantă din țesătură tare, de covor, Eva Gouel fusese stăpânită de o încăpățânare de fier. Voia cu tot dinadinsul să cucerească Parisul, deși un asemenea țel înalt era nerealist. Și totuși, această primă slujbă avea să marcheze începutul a ceva minunat. Că doar, gândea Eva, s-au întâmplat și lucruri mai ciudate de atât.

Madame Léautaud și-a înclinat bărbia, ridicată pe marginea unui guler de dantelă neagră, s-a întors și a făcut câțiva pași înapoi spre ușa deschisă care dădea în culise, făcându-i semn Evei s-o urmeze. Abia atunci a avut parte, pentru prima dată, de șansa de a arunca o privire înspre acea fantezie ascunsă – interiorul faimosului Moulin Rouge.

Pereții de dincolo de ușă erau vopsiți în negru, împodobiți cu vopsea aurie, în modele înflorate și întortocheate. Draperii din catifea roșie atârnau grele, încadrând pereții, astfel că, de la distanța aceea, avea înfățișarea unei peșteri încântătoare, exotice. Era o lume ciudată, seducătoare, cea în care Eva era pe cale să facă primul pas și, după o clipă, inima ei a început să bată cu putere deopotrivă de exaltare și de frică.

O urma, încercând să nu se uite în jur cu prea mult interes. Își frământa mâinile la spate și inima îi bătea să sară din piept. Nu era sigură cum avea să facă să se controleze suficient, încât să bage ața în ac.

Ajunsă în culise, a găsit un loc întunecos și înțesat de umbre, chiar dacă era înmuiat de lumina zilei. În nări îi ajunse duhoare de alcool vărsat și parfum stătut. De fapt, gândea ea, era oarecum amenințător, dar asta îl făcea și mai excitant. Pe măsură ce alte dansatoare treceau pe lângă ea, venind dinspre și ducându-se spre scenă, începea să le recunoască de pe afișele lipite în oraș, peste tot locul. Erau La Mariska, mimul balerin, Mado Minty, dansatoarea principală, și frumoasa *comedienne* Louise Balthy, care le întruchipa și pe Caroline, Păpușa Tiroliană, și pe La Négresse. Apoi erau Romanus, dresorul de animale, Monsieur Toul, cu cântecele lui comice, și trupa de dansatori spanioli, în bolerourile lor roșii și cu pălăriile negre, cu boruri dantelate.

Eva nu fusese niciodată sigură de ce-ar face dacă l-ar vedea pe bune pe vreunul dintre acești artiști cunoscuți atât de aproape, darămite să-i mai și întâlnească. Perspectiva era înspăimântătoare și, în același timp, pasionantă.

Dar dacă Madame Léautaud o respingea acum, când era atât de aproape? Ar fi fost obligată să se întoarcă în mahala? Nu, n-avea să lase să i se întâmple una ca asta. Nu se va întoarce în Vincennes. Dar dacă stătea în Paris, fără nicio slujbă, nu prea ar mai avea de ales. Propunerea lui Louis de a deveni amanți, și atunci el ar avea grijă de ea, ar putea deveni singura ei opțiune.

Bietul Louis. Fusese al doilea ei prieten în Paris. Sylvette le făcuse cunoștință. Cum era polonez, ca și mama ei, de altfel, și trăiau cu toții în La Ruche, prietenia lor se cimentase rapid. Din acel moment, cei trei au fost inseparabili.

În dimineața aceea, Eva era cu el și fusese nevoită să se strecoare pentru întâlnirea ei la Moulin Rouge, pentru slujbă. Chiar înainte să-l lase, găsise o scuză penibilă cum că a uitat să facă ceva, apoi a rupt-o la fugă, după colț. Louis a rămas acolo, desfăcându-și portofoliul de picturi în acuarelă, la intrarea magazinului lui Vollard, abia auzind ce-i zisese ea, fiindcă era el însuși stresat din pricina unei întâlniri pe care urma s-o aibă. Ambroise Vollard era faimosul negustor de artă care își avea magazinul puțin mai sus, pe pietruita Rue Laffitte, și după luni întregi fusese în sfârșit de acord să-i vadă câteva lucrări.

Louis, al cărui nume real era Lodwicz, era student la Académie Julian, iar seara picta și le vindea desene celor de la *La Vie Parisienne,* ca să-și plătească chiria. Faptul că acuarelele lui minunate, lucrate în stilul impresioniștilor, nu se vindeau, dar desenele da, era o sursă de frustrare pentru el.

Louis îi împrumutase Evei bani și de un an îi plătea mereu cina, ca s-o ajute să se pună pe picioare cu banii. Ea nu-l voia de amant, dar nu voia nici să-l dezamăgească. Pentru ea, loialitatea era totul.

Acum Eva stătea în fața lui Madame Léautaud, în cabina de probă din culise, în timp ce ea cerceta cu atenție tivul pe care ea tocmai îl cususe.

– Nici măcar nu văd cusăturile sau unde a fost rupt, așa treabă fină ai făcut! a exclamat, cu un amestec de admirație și uimire plină de iritare. Poți să începi să lucrezi la noi din seara asta. Să te întorci la șase fix! Și de data asta să nu mai întârzii!

– *Merci*, madame! a reușit Eva să îngaime cu o vagă urmă de încredere.

Un grup de tehnicieni de scenă și mașiniști a trecut pe lângă ele, chicotind.

– În timpul spectacolului, o să rămâi în culise. Sylvette o să-ți arate unde, ca să nu stai în cale. Dacă vreuna dintre fetele de pe scenă are nevoie de o reparație la costum, n-o să ai mai mult de-o clipă să repari un tiv sau să recoși un nasture, buton sau guler. Sub nicio formă să nu zăbovești, ai priceput? Spectatorii noștri nu plătesc bani grei ca să vadă costume rupte, dar nu le place nici să se întrerupă șirul spectacolului.

Apoi Madame Léautaud s-a aplecat mai aproape de ea. Cu voce scăzută, i-a șoptit:

– Vezi, dumneata, Mademoiselle Balthy, minunata noastră *comedienne*, a cam pus câteva kilograme. Strângem și noi corsetul cât putem, dar ne așteptăm oricând să ne surprindă cu talentul ei de a-și rupe chiloții într-una din exageratele ei căderi în popou.

Madame Léautaud și-a reținut un zâmbet șiret și i-a făcut cu ochiul.

O clipă mai târziu, Eva se afla din nou pe coridorul acela unsuros, simțind, pentru prima dată în viața ei, un puternic fior al triumfului. Când se grăbea spre Rue Laffitte, ca să-l prindă din urmă pe Louis, se simțea de parcă era gata să zboare.

Eva a urcat cu funicularul și a luat-o la fugă cât a putut de repede spre magazinul lui Monsieur Vollard. Fusese minunat să aibă un confident polonez în Paris în lunile din urmă – cineva care i-a înțeles gândurile și țelurile fără să fie nevoie de cuvinte franțuzești – și nu-și dorea acum sub nicio formă să pună în pericol povestea asta, abandonând un prieten.

Louis era ca un frate pentru ea, deși știa că el voia mai mult de atât. Dar erau prea asemănători ca să fie potriviți unul pentru celălalt. El era un bărbat blând, pe care te puteai baza și, de când venise în Paris, Eva a avut nevoie de asta mai mult decât de amor.

Bietul Louis, înalt și palid, cu ochii lui de un albastru-prăfos, trăind în umbra marilor vise ale Evei. Nu scăpase de puternicul lui accent polonez. Nici nu-și dorea cu tot dinadinsul să-și asume stilul orașului, așa cum voia ea. Încă își lustruia cu ceară capetele mustății lui blonde

când ieșea în oraș, încă își punea pe cap o pălărie demodată, haina lui de smoking, cu un singur nasture și ghetele în alb cu negru, până la glezne, toate în vogă acum zece ani.

Și totuși, Louis fusese cel care crease numele Marcelle pentru ea și îi va fi veșnic recunoscătoare, pentru că era clar că Marcelle îi purta noroc. Când erau ei la un pahar de vin într-o braserie micuță de țară, *Au Lapin Agile*, cocoțată frumos pe o colină din Montmartre, Louis declamase cu ghidușie că, dându-i numele care suna eminamente franțuzește, era acum pe de-a-ntregul pariziană.

Chicotise auzind de această nouă incarnare, dar îi și plăcuse pe loc. Devenind altcineva, se simțea eliberată și plină de îndrăzneală, și asta îi dădea atâta putere, că o umplea de entuziasm. Marcelle putea să se poarte în feluri în care Eva nu își permitea. Era precaută și slabă de înger. Marcelle putea fi plină de încredere în sine și lipsită de griji, ba chiar ușor seducătoare. Învățase să vorbească perfect cu accentul orașului și-și modificase garderoba cu mici retușuri pe ici, pe colo, ca să fie în ton cu moda vremii, cum ar fi fustele lungi până la pulpe și curelele înalte, pe talie.

Louis îi zisese că are nasul mic, ca un năsturel, și cârn. Știa că ochii ei albaștri erau mari și plini de îndrăzneală și că genele lungi și întunecate îi încadrau frumos. Era micuță de statură și slabă și el îi spusese că întreaga ei ființă dădea impresia de nevinovăție insinuantă. Dar Eva nu se simțea inocentă defel. În sinea ei, era un butoi de pulbere care stătea să explodeze, gata să înceapă să trăiască viața din plin.

Tânjea să facă parte din noua eră vibrantă a Parisului, cu ale lui Moulin Rouge și Folies Bergère. Faimoasa Sarah Bernhardt sau Isadora Duncan, amândouă atrăgeau mulțimi imense la Trocadéro, iar, cu doi ani înainte, Colette, cunoscuta dansatoare, sărutase pe scenă o altă femeie cu atâta pasiune, că aproape că stârnise o răzmeriță. Ah, să fi văzut așa ceva! Parisul strălucea de viață, gândea Eva, un loc care pulsa de freamătul artiștilor, al scriitorilor și al dansatorilor tineri și înfocați de patimi, toți dornici, ca și ea, să-și croiască un destin.

Toată lumea îi citea pe Maupassant sau pe Rimbaud, pentru că înfățișau viața în culori realiste, la fel și operele radicale ale celor doi noi poeți parizieni, Max Jacob and Guillaume Apollinaire. Evei îi plăcea mai ales Apollinaire pentru cât de îndrăzneț și de inovator putea el să-i pară unei fete conservatoare din suburbii. Un pasaj din poemul lui, *Țiganca*, ascundea exact fanteziile ei despre o viață nebună și pasionantă în Paris.

Știm că-i osândă, dar precis

Speranța dragostei ne mână

Cu gându-ntruna, mână-n mână

La ce țiganca ne-a prezis.

Deși urcase colina din Montmartre cu pas calm și egal, Eva trecea acum săltând pe lângă șirul de magazine micuțe de-a lungul străzii pietruite Laffitte, ajungând la magazinul lui Vollard cu gura până la urechi de fericire, ca un copil. Louis a văzut-o prin vitrina care dădea la stradă. Deasupra ușii a răsunat un clopoțel în clipa în care a deschis-o ca să iasă afară.

– Am terminat întâlnirea – nici măcar n-am putut să i te prezint, să-i spun că tu ești talismanul meu. Știai ce înseamnă întâlnirea asta pentru mine. Unde naiba ai fost?

– Mi-am găsit o slujbă cât de cât! E doar un post de cusătoreasă, dar e un început. Voiam să-ți fac o surpriză.

A tras-o dintr-odată în brațele lui, uitând orice supărare pe loc, și a învârtit-o în jurul lui, astfel că fusta cadrilată s-a făcut clopot în jurul ei.

– Oh, am știut eu că o să găsești ceva până la urmă!

Louis a pus-o jos și a tras-o mai aproape de el, lipind-o strâns de pieptul lui osos.

L-a simțit că-și amintește brusc care erau limitele prieteniei lor și s-a dat un pas înapoi, cu roșul înflorind în obrajii lui palizi.

– Ce veste nemaipomenită! Și am și eu o surpriză pentru tine – trebuie să sărbătorim! a zis el, cu un zâmbet, dezvăluindu-și dinții strâmbi și îngălbeniți.

I-a arătat două bilete, cu un zâmbet tot mai larg.

– Sunt bilete la Salon des Indépendants pentru mâine după-masă, a zis el cu mândrie.

– Cum Dumnezeu ai reușit să faci rost de ele? Toată lumea din Paris vrea să meargă acolo!

Biletele la care râvnise atât erau aproape imposibil de găsit. Eva fusese întotdeauna prea săracă și prea de rând ca să ia parte la multe din evenimentele pe care le oferea Parisul, așa că totul era o fantezie, viața aceea plină de strălucire, atât de aproape, dar imposibil de atins. Deși nu era tocmai încântată de ideea de a petrece o după-amiază singură cu Louis, asta era șansa ei de a se duce la faimosul Salon des Indépendants! Era una dintre cele mai importante expoziții de artă din fiecare an și toți tinerii artiști ai orașului mureau să-și aibă lucrările expuse acolo, printre tablourile artiștilor mai bine-cunoscuți. Toată lumea bună a Parisului avea să fie acolo.

– Șeful meu de la ziar a luat biletele pentru nevastă-sa. Se pare însă că dumneaei îi găsește pe tinerii artiști cam prea vulgari pentru gusturile ei.

Eva a început să chicotească. Sylvette avea s-o invidieze ceva de speriat – și toți ceilalți de la Moulin Rouge. Îi era, pur și simplu, imposibil să refuze invitația.

Au mers de-a lungul căii pariziene care șerpuia în jurul cartierului Montmartre, cu acoperișurile lui cenușii și vopseaua care se scorojea, întâmpinându-i în burnița slabă care începuse să cadă. Mergând fericiți, în pas de plimbare, au trecut pe lângă o tarabă încărcată de cutii pline cu fructe și legume suculente, date în pârg. Aroma dulceagă se amesteca îmbietor cu mireasma de pâine proaspăt coaptă de la *boulangerie*, ușă în ușă cu aprozarul.

Eva a ridicat privirea spre Moulin de la Galette de dincolo, cu frumoasa ei moară de vânt. Da, toate acele mori de vânt frumoase și alei tainice, pietruite, din jurul lor, ascundeau sălile de dans și bordelurile acelui cartier sordid și își împărțeau spațiul cu vii, grădini și turme de oi și capre. În partea cealaltă era Place Ravignan, care devenise destul de celebră printre artiștii și poeții care trăiau și lucrau acolo, în acel loc decrepit căruia îi ziceau Bateau-Lavoir.

Și-a reprimat un fior de fascinație.

– Să ne oprim o clipă la Maison Rose, ca să sărbătorim puțin, numai noi doi, înainte să ne întoarcem acasă? a întrebat el. Și, după, poate îmi permiți un mic sărut?

– Am mai discutat despre asta. Trebuie să renunți odată la idee, a zis ea, râzând, asigurându-se că tonul îi era dulce și domol.

– Bine, atunci o să-mi devii măcar muză, dacă nu iubită.

El i-a zâmbit. Nimic, nici măcar faptul că ea îi respingea avansurile, nu părea să le strice bucuria celor două victorii personale.

– Am nevoie de o muză acum, că Vollard mi-a cumpărat unul dintre tablouri. Asta era cealaltă mare surpriză…

– Minunat! a exclamat ea. Atunci ar merge o muză franțuzoaică. Nu una poloneză, a zis ea repede, cu un mic zâmbet fericit.

– *Tak, piękna dziewczyno*, a răspuns el în poloneză. *Da, una frumoasă*. O muză franțuzoaică. Fiecare artist bun are nevoie de una care să-l inspire.

Noaptea, Moulin Rouge era o cu totul altă lume decât văzuse Eva mai devreme în acea zi – strălucirea reflectoarelor puternice, mirosul gros de parfum și vopsea uleioasă, zumzetul furnicarului. Era excitant să fii o mică parte din enclava din culise.

Încercând să nu stea în cale, în timp ce mașiniștii și actorii treceau în viteză în dreapta și-n stânga, pe lângă standurile cu costume, Eva era

acolo, în culise, cu ochii căscați mari de uimire. Era șocată de diversitatea mulțimii de artiști de scenă, toată lumea sporovăind, șoptind, bârfind și mulți dintre ei bând. Ca să scape de trac, declarau ei râzând.

Eva a observat că toate costumațiile erau surprinzător de țipătoare. Cu siguranță erau croite și cusute ieftin. Mama ei o învățase acum multă vreme cum să facă diferența. De aproape, se vedeau peticele, cârpelile, gulerele soioase și ciorapii murdari. Era dezamăgitor, dar Eva nu voia ca asta s-o împiedice să palpite de frenezia absolută a simplei ei prezențe acolo. Lumea secretă a dansatorilor era atât de excitantă, de palpitantă!

Așteptând să fie chemată, Eva încerca să iasă cât mai puțin în evidență. Și-a împreunat mâinile, ca să nu-i mai tremure, iar inima îi bătea violent. Recunoștea toți artiștii. Mado Minty a trecut ca o adiere pe lângă ea, într-un costum de tafta de culoarea smaraldului, cu șoldurile înaripate de falduri largi, cu talia încleștată într-o curea lată și un corset strâns bine. De partea cealaltă a culoarului de trecere, lângă un stand cu pălării și accesorii pentru cap, stătea îndrăgita *comedienne* Louise Balthy, cu chipul ei prelung, bine-cunoscut, și ochii întunecați. Mânca un pateu.

Așa cum spusese Madame Léautaud că se va întâmpla, Eva a fost chemată de mai multe ori în timpul spectacolului, să sară la apel cu acul și ața pregătite.

Dintr-odată, a simțit cum cineva se împiedică de piciorul ei.

– Hei, ai grijă ce faci! Nu știi cine sunt?

Eva a tresărit puternic la auzul vocii când și-a dat seama că i se adresa ei. A ridicat privirea din coșul ei de cusut și a văzut o femeie frumoasă, îmbrăcată într-un costum elegant, bogat în ornamentații. Arăta exact ca pe afișe și Eva ar fi recunoscut-o oriunde. Era Mistinguett. Era vedeta momentului la Moulin Rouge.

– Îmi… îmi pare foarte rău, a zis Eva, bâlbâindu-se în fața artistei înalte și cu forme frumoase, care se uita în jos la ea cu furie.

– Dar *unde* îi găsesc pe oamenii ăștia?

Tânăra a pufnit, îndreptându-se și îndepărtând un puf imaginar de pe corsetul de catifea al costumației ei.

– Două minute, Mistinguett! Două minute până la următorul act! a strigat cineva.

– Sylvette! Unde mama naibii ești?

La tonul ei aspru s-au întors câteva capete și, o clipă mai târziu, colega de cameră a Evei a venit într-un suflet, și ea doar pe jumătate schimbată, după cum se vedea de la o poștă, dar aducând un pahar plin cu vin rubiniu.

– Îmi cer iertare, mademoiselle, eram în mijlocul…

– Sylvette, puțin îmi pasă în ce mijloc erai tu.

Eva nu s-a mișcat din loc și n-a scos un cuvânt în timp ce-și privea colega de cameră, albă ca varul la față și redusă la slugărnicie. După ce-a trecut momentul, și-a coborât privirea și, oarecum șocată, s-a întors la acul și ața ei.

Spectacolul a mers mai departe și Eva a continuat și ea să repare costume. O mânecă ruptă, un nasture sărit. Dar, în cele din urmă, Mistinguett, și nu Louise Balthy, a fost cea care și-a sfâșiat pantalonașii la o ridicare înaltă de picior. A ieșit furtună de pe scenă și i-a aruncat Evei o privire mustind de furie.

– Și *tu* la ce te holbezi?

Întrebarea bruscă a rămas atârnând între ele ca o acuzare. O, Doamne! Doar nu se holbase la ea, nu-i așa? Eva n-avea cum să știe sigur. Mistinguett se holba întruna la ea, în timp ce o asistentă de recuzitor o ținea de mână ca să poată să scoată pantalonașii rupți peste pantofii negri, înalți, cu șireturi până sus.

– Iertați-mă! Eu doar așteptam, a răspuns Eva cu jumătate de gură.

– Și ce așteptai?

– Să-mi dați pantalonașii dumneavoastră, mademoiselle. Ca să-i pot

repara.

– Ție? Nu te-am mai văzut niciodată!

– Poate că sunt nouă aici, mademoiselle, dar am experiență la cusut.

Ochii de culoarea vulpii ai lui Mistinguett s-au căscat cât cepele.

– Tu-ți bați joc *de mine*?

– Nu, sub nicio formă, Mademoiselle Mistinguett.

Eva simțea greutatea privirilor celorlalte dansatoare, în variile lor costume și accesorii de păr, în momentul în care treceau pe lângă ea. Știau însă că nu e cazul să se oprească atunci când vedeta lor temperamentală era furioasă.

– Ei bine, să ai grijă să nu se întâmple!

Mistinguett s-a răsucit brusc pe călcâie.

– Grăbește-te cu reparatul! În a doua jumătate urmează numărul meu principal.

Evei i-a venit o clipă în minte că ar trebui să-i coasă nădragii cât mai larg, ca Mistinguett să-i rupă a doua oară pe seara aceea. Dar s-a hotărât rapid să nu aplice o asemenea tactică vicleană. Avea nevoie disperată de șansa asta. Răzbunarea trebuia să mai aștepte.

Odată criza evitată, Mistinguett a dispărut cu un tânăr înalt, cu un păr blond și foarte des, pe care și-l dădea într-o parte de pe față.

– Cine e? a întrebat-o pe Sylvette, care aștepta să intre pentru al doilea număr.

– Îl cheamă Maurice Chevalier. Dansează tangou cu ea spre finalul celei de-a doua părți. Dar, cu siguranță, nu pentru talentul lui a primit slujba, a zis ea și i-a făcut cu ochiul, la care Eva s-a abținut să nu zâmbească.

Se întâmplau atât de multe în locul acesta strălucitor. Atât de multe acte, atâtea personalități și atât de multe nume de ținut minte. Pentru moment, Eva se descurca bine. Reușise să facă toate reparațiile pe care

le avusese de făcut.

În vreme ce dansatoarele veneau grămadă de pe scenă în timpul pauzelor să se relaxeze, Eva îndrăznea să arunce câte o privire după cortinele grele și roșii, din catifea, care ascundeau scena.

Inima a început să-i bată cu putere când a văzut un asemenea public imens, care umplea teatrul. Se uita la o mare de jobene de mătase, pălării de melon țepene și fedore. Nu exista niciun scaun liber în toată sala.

Cum își plimba Eva privirea prin mulțimea bine îmbrăcată, ochii i-au căzut pe un grup de tineri bruneți, cu înfățișare exotică și îmbrăcați în diferite nuanțe de gri și negru. Stăteau la masa cea mai apropiată de scenă, în văzul tuturor. Pe masă era plin de sticle de vin și whisky, alături de o colecție de pahare, iar din discuția lor animată și-a dat seama că erau spanioli. Stăteau relaxați în scaune, șoptind din când în când, bând din greu și încercând, ca niște puști rătăcitori, să se comporte civilizat până la reluarea spectacolului. Aveau un aer vulcanic, ceva sălbatic ce stătea să răbufnească.

Însă unul dintre ei se distingea de ceilalți violent. Era o prezență puternică, cu părul lui lung, în neorânduială, negru ca pana corbului, intrându-i în ochii mari, întunecați și pătrunzători. Avea un trup puternic, cu umeri lați, și era îmbrăcat cu niște pantaloni bej, șifonați, și o cămașă albă, plină de cute, cu mânecile suflecate peste coate, scoțându-i la iveală brațele bronzate și musculoase. Haina îi era atârnată de spătarul scaunului. Era incredibil de atrăgător.

Cu siguranță era cineva important, de vreme ce stătea acolo, în față, în primele locuri. Când s-a întors de la cortină, Eva se gândea ce interesant e că nu se afla nicio femeie frumoasă lângă el. Un bărbat cu o asemenea aură de senzualitate și niște ochi atât de pătrunzători trebuia să aibă o soție. Sau măcar o amantă.

A fost cât pe ce s-o întrebe pe Sylvette cum îl cheamă, dar exact atunci orchestra a început să cânte, pregătindu-se brusc pentru a doua parte a spectacolului, și a auzit-o pe Madame Léautaud strigând-o.

Gândurile ei fanteziste trebuiau să mai aștepte. Acum avea treabă și Eva era hotărâtă să facă din slujba ei un succes.

2

Stătea în fața șevaletului cu picioarele goale și fără cămașă, îmbrăcat doar în pantalonii lui bej, stropiți cu vopsea, suflecați deasupra gleznelor și ținând într-una din mâini o pensulă. Lumina dimineții se revărsa în dărăpănatul Bateau-Lavoir, în atelierul artistului în plină ascensiune. Un șevalet era instalat în fața unei ferestre care dădea spre o vie cocoțată pe un povârniș, pe care pășteau oi. Dincolo de ea, o priveliște desfășurată cât vezi cu ochii, punctată de acoperișurile cenușii și de coșurile de fum ale orașului.

În spațiul umil, lespezile reci erau acoperite în tot locul cu cârpe și borcane cu vopsele și pensule. Pereții din gips erau încărcați cu lucrări de artă. Aici, Pablo Picasso era liber să fie mult mai mult decât un pictor. Aici el era ca un mare matador spaniol, iar pânza udă, ca un taur ce urma să fie supus cu măiestrie.

Pictura era un act de seducție și supunere.

În sfârșit, odată lăsate deoparte gândurile intime, pânza a binevoit să-i cedeze. De îndată ce a înțeles că a preluat controlul, Picasso s-a postat dinaintea adversarei sale. Pânza i s-a deschis ca o amantă, a pus stăpânire pe el – l-a posedat așa cum numai o femeie senzuală îl putea poseda. Comparațiile astea se amestecau întotdeauna în mintea lui fără opreliști. Era munca de după actul supunerii, imediat ce fosta adversară, acum supusă, îi devenea una dintre cele mai exotice amante.

Vopseaua îi păta degetele, pantalonii, inelele de păr de pe piept, negre ca cerneala, mâinile și picioarele. Pe obraz, avea o dâră roșie de vopsea, ca o rană, și o alta peste o parte bună din părul lui negru și lung.

În atelier era liniște în acele prime ore ale dimineții și în jur simțea o înțepenire nedeslușită. Picasso savura astfel de momente. Și-a aruncat privirea asupra pânzei umede, cuburile și liniile vorbindu-i asemenea poeziei. Însă liniștea i-a adus cu sine și altfel de gânduri.

Aseară, Fernande iar a băut prea mult după cearta lor, așa că s-a dus la Moulin Rouge, căutând refugiu în compania previzibilă a amicilor lui spanioli. Faptul că se simțea din ce în ce mai cunoscut aici, la Paris, îi alina o parte din neliniște. Dar știa că, la finalul nopții, Fernande avea să vină acasă, în noul lor apartament, însă noaptea trecută fusese mult prea furios ca să se întoarcă la ea. Așa că a venit la atelier.

O iubea pe Fernande. N-avea nicio îndoială în privința asta. Viața ei nu fusese deloc ușoară înainte să-l cunoască pe el, fusese măritată cu un soț abuziv, de la care fugise și de care încă îi era prea frică să divorțeze. Iar, din cauza asta, Picasso simțise întotdeauna o nevoie copleșitoare s-o apare. Trecuseră împreună prin anii foamei, trăind o viață ca artist necunoscut și sărac din Paris, ceea ce le întărise legătura, în ciuda faptului că ea n-avea cum să se mărite cu el.

Și totuși, în ultima vreme începuse să-și pună întrebarea dacă asta era destul; iar ambivalența lui cu privire la relația lor îi afecta și alte aspecte ale vieții. Cum aniversarea celor treizeci de ani ai lui se apropia amenințător, simțea profund că ceva lipsește. Sau poate doar sentimentul în sine că simțea asta îl îngrijora.

Picasso a pus mâna pe o pensulă mai mică și a băgat-o într-un borcan cu vopsea galbenă. Dincolo de ferestrele mizerabile, soarele strălucea. S-a concentrat o vreme asupra oilor care pășteau și care făceau ca acest colțișor din Montmartre să pară ca o zonă de țară. Gândul i-a zburat brusc la Barcelona, unde îi rămăsese mama, care-și făcea griji pentru el în fiecare zi.

Gânduri despre familia lui și despre simplitatea copilăriei se împleteau în mintea lui ca niște fire. Se gândea la surioara lui, Conchita, cu ochii ei mari, albaștri și cu o nevinovăție neprețuită. Chiar și după toți acești ani, Picasso îi ducea dorul îngrozitor, dar s-a străduit din răsputeri să pună amintirea deoparte și și-a dat ghes să se gândească la altceva. Nu putea schimba ce se întâmplase. Nu făcea decât să aducă la suprafață durerea încărcată până la refuz cu sentimentul de vinovăție.

Un ciocănit în ușă i-a alungat amintirile în cotloanele minții. Ușa s-a deschis și doi tineri au intrat clătinându-se. Erau bunii lui prieteni Guillaume Apollinaire și Max Jacob. Râdeau, înlănțuiți, ca niște frați aducând cu ei duhoarea aceea puternică de alcool.

– Cam atât preț poți să pui pe promisiunile lui Pablo, a bolborosit Apollinaire, iar gestul lui bombastic a umplut încăperea. Ai zis că ne vedem la Au Lapin azi-noapte după spectacolul de la Moulin Rouge.

– Eu zic multe lucruri, *amigos,* a mormăit el și s-a întors la pictura lui. Dar, oricât de iritat era din cauză că fusese întrerupt, era în același timp și ușurat că veniseră prietenii lui, și nu Fernande.

Picasso îi iubea pe cei doi poeți inadaptați ca și cum ar fi fost frații lui. Îi stimulau interesul pentru schimbul de idei, poezie, gândire – și îl încurajau întotdeauna în arta lui. Stăteau împreună de vorbă, beau și se certau cu furie oarbă și aveau mare încredere unul în altul, încredere pe care Picasso o prețuia enorm acum, de când începuse să simtă primele semne a ceea ce însemna faima adevărată. Nu mai era întotdeauna sigur pe cine se putea baza cu adevărat și cine-l plăcea sincer, pentru el însuși. Dar Guillaume Apollinaire și Max Jacob erau deasupra oricărei suspiciuni.

Max, cel mai scund dintre cei doi bărbați, era băiatul dichisit, cult și excesiv de deștept al unui croitor din Quimper. A fost primul prieten pe care Picasso și l-a făcut în Paris. În iarna aceea, acum zece ani, era atât de sărac, că ajunsese să-și ardă propriile tablouri pe post de lemne de foc, ca să nu înghețe. Max i-a oferit un loc unde să doarmă, și

făceau cu rândul, în ture, în patul de o persoană, câte opt ore fiecare. Max dormea noaptea, cât timp Picasso lucra, iar Picasso dormea ziua. Max n-avea mult, dar ce avea împărțea întotdeauna cu Picasso.

Toată lumea presupunea că Max îl antrena pe Apollinaire în aventurile lor nebunești, dar asta nu era adevărat. Max era dependent de opiu și eter, iar asta era un dezavantaj pentru fermecătorul și inteligentul Guillaume Apollinaire, care, de fapt, hotăra interacțiunile lor sociale.

– Unde ții whisky-ul? a bălmăjit Max.

– N-am, a mormăit Picasso.

– Fernande l-a băut pe tot? a întrebat Apollinaire.

– Dacă ții neapărat să știi, da, l-a băut pe tot.

– Ei, căcat, ce minciună! Rar mai vine să-și facă veacul pe aici, acum că i-ai luat apartamentul ăla elegant de pe Boulevard de Clichy, și noi știm asta foarte bine, s-a băgat Max.

– Ei bine, a venit ieri. Ne-am certat, așa că mi-a băut whisky-ul, pentru că nu aveam vin, i-a răspuns Picasso în franceză, dar acum vocea lui era încărcată de aroma melodioasă a rădăcinilor lui andaluze.

Toată lumea îi spunea că franceza lui era o nebunie îngrozitoare de verbe și timpuri nelalocul lor și el știa foarte bine, dar la ora aceea a dimineții puțin îi păsa.

– Ah, a zis Apollinaire fără emfază, atingând cu degetul pânza să vadă dacă e udă.

Nu credea întotdeauna poveștile lui Picasso.

– Asta *chiar* explică o mulțime de lucruri, a adăugat el.

– Oricum, indiferent ce-a făcut, o s-o ierți. Întotdeauna o ierți, a zis Max.

Pablo simțea cum neliniștea i se transformă într-un nod în piept, care-l apăsa fără milă. Totul căpăta un soi de ciclicitate căreia nu i se

putea sustrage. Cel mai bine era să lucreze și să nu se mai gândească. La ea, la inutilitate, la neastâmpărul sălbatic care îi invada inima din ce în ce mai mult cu fiecare zi care trecea. Trebuia să îngroape toate astea, așa cum făcuse cu amintirea surorii lui și a morții ei.

Max s-a uitat în jur, prin atelier, cercetând noile pânze. Apoi s-a oprit în fața celor două busturi iberice, tăiate în piatră nefinisată, aflate chiar în spatele micuței draperii care ascundea patul lui de o persoană.

– Încă le mai ai pe astea?

– De ce nu le-aș mai avea? Le-am primit în dar, s-a răstit Picasso înspre busturile de anticariat pe care le folosise în câteva studii pentru niște lucrări de artă.

– Întotdeauna am crezut că e un dar ciudat. Mi s-au părut mereu ca niște piese de muzeu, a zis Max pe un ton sec, urmând cu un deget conturul gâtului unuia dintre busturi și atingând capul celuilalt. Unde se găsește așa ceva? Legal, adică, a întrebat el.

– Și eu de unde să știu? i-a răspuns Apollinaire. Le-am luat de la secretarul meu, care încerca să mă mituiască să-i arăt Parisul. Se pare că el credea că astea or să mă impresioneze. I le-am dat lui Pablo. E simplu ca bună ziua. Nu am avut niciodată obiceiul să întreb de unde vin cadourile.

– Sau de unde vin femeile, a aruncat Max o glumă, rânjind și făcând un gest viclean. Și totuși, femeile *chiar* vin la iubitul nostru Picasso – și cadourile, și femeile vin cu generozitate…

– Ați terminat sau mai aveți? a mârâit Picasso, în timp ce se lupta cu o șuviță neagră, rebelă, care îi venea în ochi.

– N-ai vrea să ne zici ce va să fie *asta*? a întrebat Apollinaire, schimbând subiectul.

Se uita la pânza udă de pe șevaletul lui Picasso.

Acesta a dat ochii peste cap.

– Dar de ce arta trebuie să *fie* mereu ceva anume? s-a răstit el.

– Cercul de acolo mă face să mă gândesc la un violoncel, a glumit Max.

Își mângâia barba frumos tunsă cu degetul mare și arătătorul, în timp ce el și Apollinaire s-au uitat la tablou, apoi au schimbat o privire.

– *Pe mine* mă face să mă gândesc mai mult la *posteriorul* unei doamne! a râs Apollinaire strengărește.

– Nu că *tu* ai fi văzut vreunul, Apo, bătrâne, s-a amuzat Max, folosind porecla șarmantă pe care o adoptaseră.

– Păi, *tu* cu siguranță n-ai văzut niciunul.

– Voi nu *simțiți* anumite lucruri când vă uitați la o pictură? Sau nu vedeți decât cu ochii? a întrebat Picasso, enervat că îl deranjau la ora lui sacră și iritat că acum începeau să-și bată joc de munca lui. *Dios mío* [4], câteodată am senzația că sunt înconjurat de o gașcă de idioți!

– Ce simt *eu* e confuzie, a chicotit Apollinaire, prefăcându-se că încă mai analizează pânza. Pablo, mintea ta este un mister.

– Mi se face sete numai când vorbim despre asta. Nu mergem să găsim ceva de băut pe undeva? a întrebat Max.

– Nici nu e amiază încă, i-a replicat Picasso.

– Dimineața e întotdeauna un moment foarte potrivit pentru o bere. Începi ziua cu dreptul, i-a răspuns Apollinaire, planând deasupra celor doi ca un gigant simpatic, cu umerii căzuți.

– Luați-o voi înainte! Eu o să mai lucrez o vreme, apoi o să trag un pui de somn.

Picasso le-a făcut semn din cap spre cadrul îngust de pat, din fier, aflat în colțul atelierului. Era acoperit cu o cuvertură cu franjuri, de culoarea mărului verde, cu trandafiri roșii, brodați, pe care i-o trimisese mama lui din Spania. Și-a dat părul din ochi.

– Să dormi aici? a întrebat Max, cu oarecare surprindere, acum, când Picasso era departe de anii lui mizeri din Montmartre și nu avea niciun

motiv să rămână în dărăpănătura aia rece niciun moment mai mult decât era absolut necesar. Asta n-o să înrăutățească lucrurile acasă cu *Frumoasa* Fernande?

– Eu și Fernande suntem bine. Așa cum am fost întotdeauna, și-a asigurat Picasso prietenii, ridicând în același timp o pensulă și întorcându-le spatele. Mergeți liniștiți! O să ne vedem cu toții sâmbătă seara la Gertrude, ca de obicei, i-a convins el, începând să amestece într-un borcan cu vopsea.

Aștepta cu nerăbdare seara de sâmbătă de la salonul lui Gertrude Stein. Tânjea după mințile tinere de acolo, după disputele intelectuale cu Gertrude însăși, care era întotdeauna dispusă să participe la o dezbatere. Ea îl provoca. Ea îl făcea să gândească și ea era cea care punea sub semnul întrebării toate regulile sociale. Femeia aceea era o forță a naturii! Ce bine era dacă l-ar fi atras și fizic!

– Acum lăsați-mă să mă întorc la lucru!

– Nu uiți, nu? Ai promis că mergi la lectura lui Apo mâine, la Salon des Indépendants, i-a adus aminte Max în șoaptă când au ajuns la ușă.

– N-am uitat, i-a răspuns Picasso.

Dar uitase complet.

Pentru o clipă, cu ochii încă închiși și cu aburii somnului începând să se ridice de pe pleoape, Fernande a avut o viziune cu soțul ei, bărbatul care o bătea. A deschis ochii panicată, dar tot ce-a văzut era o maimuță mică, de culoarea caramelei, îmbrăcată într-o jachetă roșie, elegantă, cu o cravată cusută de guler. Creatura se uita la ea cu ochi negri, de mărgea, iar Pablo stătea în spatele ei, zâmbind.

– Maimuța de la cafenea? a întrebat Fernande, încercând să priceapă ce era cu ființa aceea micuță, cocoțată pe pieptul ei, ocupată să se curețe.

Momentul îi părea absurd, mai ales că era încă sub imperiul acelui vis nenorocit.

– L-am cumpărat în drum spre casă, când veneam de la atelier. E unic, știu, dar îi e mai bine aici, acasă, cu noi și micuța noastră menajerie, decât cum a fost tratat până acum.

Fernande s-a uitat în jur la câinele lor lățos, Frika, o corcitură de ciobănesc, la Bijou, mâța siameză, și la șoarecele alb pe care îl țineau într-o cușcă de lemn lângă fereastră. Da, se transforma, într-adevăr, într-o menajerie.

S-a ridicat în capul oaselor și cuverturile de pe pat i-au alunecat de pe pieptul gol. Părul ei lung, roșcat îi cădea pe umeri, scoțându-i în evidență ochii verzi. Animalul i-a sărit din poală și s-a cocoțat pe comodă, apoi a aterizat pe podea, în salturi bruște, smucite.

– Totuși, o maimuță, Pablo?

El s-a așezat lângă ea, pe marginea patului.

– Era neglijat și abuzat. Mă cunoști, n-am putut să rezist, trebuia să-l salvez. Nu aveam destui bani la mine, așa că i-am făcut flașnetarului o schiță. A părut destul de mulțumit să facă schimbul.

Apartamentul era acum inundat de lumina vie a dimineții și Fernande s-a uitat în jur la toate animalele pe care Picasso insistase să le ia în casă.

– În plus, e o investiție, a continuat el. Îl pot folosi în studiile mele. Maimuțele au fost simboluri ale artei încă din Evul Mediu, așa că s-ar putea chiar să se dovedească folositor.

– Când nu se cacă pe podele și pe mobilă…

Fernande a oftat uitându-se la micuța creatură care tocmai lăsa o baltă pe covor și care apoi s-a și urcat pe un birou. Picasso a scos o bucată de croissant din buzunarul de la haină ca să-i dea. Bijou și Frika stăteau amândouă pe covor, privind interacțiunea apatice, fără să se opună.

Fernande a oftat și s-a ridicat în cele din urmă din pat ca să se îmbrace. Cel mai mult îndrăgea la Picasso firea lui blândă. Poate că într-o bună zi, dacă îl iubea suficient de mult, Dumnezeu îi va

binecuvânta cu un copil adevărat. Știa că cel mai mult își dorea o familie, asemenea celei pe care o avusese în copilărie, la Barcelona.

Cum își trăgea combinezonul pe ea și-și încheia nasturii de la bluza de deasupra, a văzut cum ochii lui se îngustează. Îi zărise în spatele pernei schița în creion, pentru care pozase cu o zi în urmă, în timp ce el era în Montmartre. Știa ce părere avea Picasso despre faptul că poza pentru alți artiști, și totuși o făcuse. Zilele erau lungi în superbul lui apartament și el nu era singurul care merita faimă. Succesul lui o afecta pe ea din ce în ce mai mult.

– Ce e asta?

– Știi bine ce e.

Știa că el recunoscuse stilul imediat.

– Ai pozat pentru Van Dongen?

– Pablo, fii rezonabil! În cele mai multe zile tu ești plecat cu orele, iar Kees este unul din prietenii noștri din vremurile de demult. Le cunoaștem pe soția și pe fiica lui, pentru Dumnezeu!

– Și totuși, e bărbat… iar tu ai pozat pentru el fără haine pe tine.

A venit spre ea cu pași mari, în timp ce ea își încheia nasturii de la fusta neagră și lungă. Picasso a apucat-o de încheieturi și a tras-o cu forță, lipind-o de pieptul lui, oprind-o din ce făcea. În mișcarea lui se simțea disperare.

– Nu ți-am dat eu tot ce ți-ai dorit vreodată? Apartamentul ăsta, haine elegante, un dulap plin cu pălării, mănuși și pantofi și un *entrée* în orice restaurant din Paris ai chef, ca să nu mai trebuiască să faci o asemenea muncă degradantă?

– Asta nu e muncă pentru mine, e libertate.

S-a lăsat tăcere și Fernande și-a răsfrânt buza de jos, prefăcându-se bosumflată, în același timp căscând ochii mari și verzi.

– Asta înseamnă că ne certăm și azi? a întrebat ea.

– Nu e decât o diferență de opinie. Atâta tot.

– Mă tem că ne certăm prea mult.

El a sărutat-o apăsat pe obraz și i-a dat drumul la încheieturi. Mâinile lui s-au încolăcit în jurul ei și i-au alunecat în jos, trăgând-o mai aproape de el. Se pricepe atât de bine să seducă o femeie, credea Fernande și a încercat să nu se mai gândească la numărul amețitor de femei pe care își perfecționase omul talentele. Ea era o bună manipulatoare, dar știau amândoi că el era mai bun.

El i-a ridicat bărbia cu degetul mare, în așa fel încât să nu-i poată evita privirea.

– Și totuși, ne împăcăm întotdeauna, iar asta e partea cea mai plăcută, a zis el.

Era greu să fie furioasă pe forța lui Picasso, când dorința pentru el pusese deja stăpânire pe ea. Voia să fie înapoi cu el în patul acela cald, chiar dacă în relația lor exista un dram de previzibilitate. La urma urmei, se iubeau, iar la sfârșitul zilei asta era de-ajuns pentru ea. Și a fost întotdeauna suficient și pentru el.

– Vreau să-i zici lui Van Dongen că n-o să-i mai poți poza.

– Nu ai încredere în mine?

– Nu e vorba de încredere.

Fernande îi simțise în voce acea muchie ascuțită și se întreba cât de multe știa el despre ce făcea ea în timpul orelor lungi în care el era în Montmartre muncind.

– Evident că e.

– N-o să spun acum că-mi pare rău că în toți anii ăștia am încercat să te protejez, după tot ce ți-a făcut soțul ăla al tău. Meriți mult mai mult de atât.

Se gândea să-i spună că nu merită să fie atât de sus cocoțată pe piedestalul pe care o urcase el în urmă cu cinci ani. Dar nu se putea convinge s-o facă, pentru că o parte din ea încă mai tânjea după adorația lui. În schimb, și-a pus o mână pe pieptul lui, cunoscându-i

atât de bine unduirile trupului, știind cum să-l facă să-i răspundă. A fost surprinsă când el i-a îndepărtat cu blândețe mâna și s-a întors să se uite la maimuța care se instalase pe spatele lat și lățos al câinelui. Privindu-l, Fernande și-a simțit brusc inima grea. Nu știa clar de ce.

– Hai să mergem peste drum la L'Ermitage, să luăm prânzul. Doar noi doi. Ce zici? l-a întrebat ea, încercând să se pisicească.

Simțea o barieră nouă și ciudată între ei și nu-i plăcea asta.

– Bine. Dar să nu-mi faci capul calendar când o să vreau să aduc acasă resturile pentru Frika.

– Câteodată cred că iubești câinele mai mult decât pe mine.

– *Dios mío*, Fernande, sunt încă aici, nu-i așa?

3

– Nu pot! Refuz s-o fac!

Și-a auzit mai întâi propria voce, amintindu-și ce se întâmplase ultima dată, înainte să plece de-acasă, și imaginea întregii scene îi era brusc vie în minte.

Părinții Evei n-au reacționt la protestele ei. Mama a rămas tăcută lângă plită, amestecând în oala de fier, plină cu supă de sfeclă. Tata stătea în fața ei, la masa de bucătărie micuță, cu coatele proptite bine pe tăblia mesei și cu mâinile lui mătăhăloase, încleștate în jurul unei căni pe jumătate pline cu vin. Când bea vinul acela ieftin, care mirosea acru, era întotdeauna cu capsa pusă, dar nimeni nu îndrăznea să-i spună.

– Kochany Tata*, a insistat Eva, sperând că alintul îl va mai înmuia.*

Dar, cu toate astea, știa că în vocea ei era o nuanță aspră, pe care nu și-o putea reține. Ceva ce el reușea să distingă, pentru că o cunoștea atât de bine.

Mirosul de porc, de ghimbir și de vin acru era și mai puternic din cauza tensiunii.

– Și ce e în neregulă cu Monsieur Fix? a întrebat tatăl ei.

Era adus de spate și și-a ridicat privirea grea, deja împăienjenită din pahar, ca și cum viața însăși devenise atât de împovărătoare pentru el, cum fusese și pentru mama ei. Și nu avea nici patruzeci de ani.

– Adică ești prea bună pentru omul ăsta, nu-i așa?

– Tată, nu-l iubesc.

– Asta-i bună, nu-l iubești! a mormăit el, fluturând mâna. Am aranjat tot cu familia lui. O fată ca tine trebuie să aibă soț, o casă plină de copii și o viață sigură, aproape de părinții ei.

Eva a făcut un gest de dezgust, ca și cum ar fi condamnat-o la moarte. O fată ca tine. *Ce voia să spună era… un spiriduș de fată simplă ca ea, nemăritată la douăzeci și trei de ani, care nu cunoștea încă greutățile cu bărbații, relațiile și lumea în genere. Eva nu știa cum ar fi trebuit să-i răspundă ca să nu-i stârnească și mai mult furia, pentru că nu era deloc disperată să se mărite. Singura disperare pe care o simțea era aceea de a face ceva cu viața ei. Mama ei continua să amestece în supă.*

– N-o să mă mărit cu el, chiar dacă ar fi singurul bărbat din lumea asta care m-ar vrea.

– Ba o să te măriți.

– Nu mă înțelegi, Papa! Viața aceea m-ar omorî, știu prea bine asta!

– E prima ofertă serioasă pe care ai primit-o. Dumnezeu mi-e martor, o să te măriți cu el.

– Sunt o femeie în toată firea! Îmi ceri prea mult.

– Eva Celeste Gouel, tu întotdeauna o să fii copilul meu – o să faci cum ți se spune și cu asta, basta! a rupt în sfârșit tăcerea mama ei, aruncând pe jos lingura de lemn, care a căzut cu zgomot pe podeaua din gresie.

– Nu! Îți spun că nu!

Brusc, taică-său a plesnit-o și forța loviturii peste obraz i-a sucit capul. A simțit usturimea șocului, de vreme ce tatăl ei n-o lovise niciodată până atunci. Părinții ei o iubeau. O iubiseră întotdeauna. Întorcându-se încet ca să-și privească tatăl în ochi, simțea șuvoiul de sânge care îi curgea din buza spartă.

– Ești fiica noastră, ne datorezi asta și, pe Dumnezeu din cer, vei fi nevasta lui Monsieur Fix, indiferent că asta o să te omoare sau nu!

În cele din urmă, a vorbit și mama ei.

– Eva, te rog! Omul e îndeajuns de stabil cât să nu te abandoneze, dacă te

îmbolnăvești iar. Pneumonia aceea de iarna trecută aproape că ni te-a luat. Ai avut întotdeauna o constituție slabă, mai ales plămânii. O să ți se întâmple ceva rău dacă te duci unde nu te putem proteja. Ceva îngrozitor, sunt sigură!

– Eva? Mă asculți?

Amintirea încă avea puterea să pună stăpânire pe ea. Dar s-a ascuns iar, ca o fantomă, în cotloanele minții ei, pe măsură ce începea să-i audă vocea lui Sylvette. Camera pe care o împărțeau era întunecată, așa că Sylvette nu putea să-i vadă lacrimile. Cântecul greierilor umplea încăperea prin fereastra deschisă, iar ea își dădea seama că Sylvette îi povestise ceva ce nu auzise.

– Iar te gândeai la ce s-a întâmplat cu părinții tăi? a întrebat Sylvette cu grijă.

– E o amintire foarte puternică și îmi apare mereu în minte noaptea, atâta tot. Dar sunt bine.

– Vrei să vorbim despre asta?

– N-o să mă ajute.

Și-a simțit lacrimile curgând și apoi uscându-i-se pe obraji. Nu s-a deranjat să le șteargă. Apoi între ele s-a așezat o vreme o tăcere grea.

Cămăruța în care locuiau amândouă era luminată de o rază de lună. Fetele stăteau amândouă pe spate, cu ochii în tavan, și Eva auzea respirația ritmică a lui Sylvette. I se părea că o alină într-un fel, iar această senzație de siguranță o calma. Și-a aruncat privirea spre comoda mică din lemn, cu mânere din porțelan, care despărțea cele două paturi. Un moment mai târziu, Sylvette a încercat să mai înveselească atmosfera.

– Ai văzut ce față a făcut Mistinguett când i-ai zis că *tu* ești cea care o să-i repare izmenele? a întrebat Sylvette, începând să chicotească.

Râsul ei îi amintea Evei de clinchetul de clopoței.

A zâmbit și ea, apoi au râs amândouă.

– Mă urăște, a gemut Eva.

– Ea le urăște pe toate fetele care sunt o amenințare pentru ea.

– Eu nu sunt nici frumoasă, nici talentată ca ea, așa că n-ar trebui să fiu vreo amenințare.

– Dar ai tu ceva special. Și oamenii o simt. Iar bărbații te privesc altfel decât se uită la o femeie ca ea. Tu ești dulce și inocentă. Vor să te protejeze.

– Nu sunt așa inocentă. Și, cu siguranță, nici așa de dulce.

Sylvette a chicotit.

– Oh, crede-mă că da, ești!

I-au venit din nou în minte scenele din momentul când plecase de-acasă. O bântuia felul în care își sfidase familia. La o săptămână după cearta cu părinții ei, Eva își adunase curajul și-și cumpărase un bilet spre Paris fără să le spună că are de gând să plece. Era prea speriată că o vor face să se răzgândească.

Părinții ei nu erau oameni răi. Știa că mama se chinuise să iasă din sărăcia pe care o cunoscuse în Varșovia și că visase să se mărite și să aibă un copil în suburbiile liniștite ale Franței. Pășind în vagonul de metrou, doar cu o pereche de botine în picioare, Eva își șterse lacrimile de pe obraji. Știa cât de rău își rănise părinții, dar tânjea după o viață plină de aventură. Și avea speranța că ar putea găsi ceva mai mult decât ar fi avut parte acasă.

– Sylvette?

– Da?

– Ce s-a întâmplat cu cusătoreasa dinaintea mea?

– Nu i-a plăcut lui Mistinguett, i-a răspuns Sylvette după încă un moment scurt de tăcere.

– E teribil de intimidantă.

– Probabil că n-ar trebui să-ți zic chestia asta, dar s-ar putea să te facă să te simți mai bine. Numele real al lui Mistinguett este Jeanne, dar nimeni nu îndrăznește să-i zică pe nume.

– De ce?

– Pentru că mama ei a fost cusătoreasă… Probabil vrea să se distanțeze de trecutul ei, așa cum vrei și tu. Și se pare că dacă se poartă așa o ajută. Cred că e singura ei slăbiciune, singura care o poate răni acum… și, ca atare, e țâfnoasă și agresivă, de fapt, ca să se apere.

– Sylvette?

– Da?

– Mulțumesc că m-ai ajutat să obțin slujba asta, a zis Eva, alimentând următorul moment de tăcere.

– N-ai pentru ce… N-am făcut decât să-ți spun că postul e liber. Tu ai obținut-o prin forțele tale, i-a răspuns Sylvette cu un căscat. În plus, simt eu că o să mă răsplătești într-o zi.

În după-amiaza următoare, Eva și Louis și-au croit drum împreună de-a lungul aglomeratului Quai d'Orsay, sub soarele de primăvară care îi încălzea minunat. Toată lumea din Paris părea să fi ieșit să se bucure de vremea plăcută – umbrele de soare deschise, pălării cu boruri largi, cu penele fluturând în aerul cald. Trotuarele erau împodobite cu tarabe dărăpănate cu cărți, pline cu tot felul de comori legate în piele. Dincolo de ele, pe Sena cea strălucitoare pluteau bărci viu colorate.

Asta era partea ei preferată din oraș, și azi, cu soarele jucându-se prin Turnul Eiffel și cu acoperișurile pariziene în zare, totul arăta de-a dreptul magic.

Ah, cât de mult iubea atmosfera vibrantă a orașului!

Apoi au tăiat-o prin umbra luxuriantelor Grădini Luxembourg, cu aleile lor largi, pătate de soare, cu pajiștile atent îngrijite, cu urnele grecești și fântânile magnifice care îi atrăgeau sub alcovurile făcute sub copacii mari și umbroși. Cupluri de tineri burghezi mergeau alături de ei, mână în mână, trecând pe lângă Fântâna Medici, doamnele, învârtind umbrele de soare, bărbații, cu cravatele înalte, cu joben sau

pălărie de paie și bastoane la modă. Alte cupluri stăteau pe băncile verzi, împrăștiate peste tot locul, pe alei, unii dintre ei hrănind porumbeii.

Mergeau vorbind despre cele mai recente vești. Toată lumea vorbea despre ceea ce ziarele numiseră cel mai mare Vas de Croazieră din Lume, care se pare că era aproape gata să fie lansat la apă, în Irlanda. Voiau să-l boteze *Titanic*, proclamând astfel că vasul era de nescufundat.

Asta da, modalitate sigură de a sfida soarta! și-a dat cu părerea Louis. Ideea de a merge din Anglia până în America pe acest vapor i se părea Evei absolut înspăimântătoare. Dar viața nu însemna oare să faci tocmai lucrurile care te înspăimântă cel mai tare?

Cu cât mai mare riscul, cu atât mai mare răsplata. Culmea ironiei, tocmai tatăl ei îi spusese asta întotdeauna.

– Dacă ai avea bani de bilet, ai merge în călătoria asta?

– Nici într-un milion de ani! a râs Louis. Urăsc oceanul. E prea mare, negru și necunoscut!

– Necunoscutul e partea cea mai bună a vieții, l-a contrazis Eva cu un zâmbet larg.

A fost bucuroasă când s-au alăturat în sfârșit mulțimii care trecea pe lângă Grand Palais, pe marele bulevard Nicholas II, și a urcat scările elegante care duceau în marele Petit Palais [5], făcut din piatră albă, unde avea loc expoziția. Putea să lase o vreme deoparte îngrijorarea legată de intențiile lui Louis în privința ei și să-și permită să se lase în voia entuziasmului față de lucrările de artă despre care vorbea toată lumea. Și-a ridicat bărbia cu mândrie în clipa în care i-a întins cele două bilete bărbatului de la intrare.

Clădirea în sine era maiestuoasă și înăuntru avea picturi murale imense, precum și o măreață rotondă din vitralii. Erau acolo diverse încăperi dedicate diferitelor stiluri de artă, iar Eva și Louis și-au croit drum, fără ezitare, prin mulțimea adunată acolo, până au ajuns într-

una dintre ele. Eva a observat că bărbații și femeile își țineau mâinile înmănușate la gură. Și-a dat seama imediat de ce și a râs jenată. Ajunsese într-o încăpere care celebra arta lui Henri Matisse.

Simțurile Evei erau bombardate de culorile ascuțite, stilurile fruste și formele crude pe care nu și le-ar fi închipuit niciodată. Nu avea nici cea mai mică idee de ce-ar trebui să gândească sau să simtă față de tot ce era acolo, dar unele dintre lucrări erau șocante, căci opera lui era eliberată de orice fel de convenție. Câteva persoane râdeau de-a dreptul și arătau spre un portret intitulat *Femeie cu pălărie*. Evei i se părea că lucrarea e un torent tulbure, cu tușe colorate, aruncate pe pânză cu mare îndrăzneală, ca și cum ar fi fost făcute de mistria unui tencuitor de cărămizi. Emana ceva sălbatic și interzis.

Era fascinată de femeile goale din celelalte picturi din jurul ei – trupurile în sine, stropii marii, grei, senzuali, de ulei pe pânză. Eva simțea că trebuie să-și tragă răsuflarea.

– *Asta* fac artiștii? a întrebat ea, simțind cum trupul îi e cuprins de agitație, privind la sânii dezgoliți, picioarele și trupurile care se întindeau pe aproape fiecare pânză.

– Ăsta era stilul acum câțiva ani. Da, asta fac și mult mai mult de atât, chestii pe care nu îndrăznesc să le expună aici. Majoritatea sunt de un erotism mult mai pronunțat decât toate nudurile astea la un loc, a pufnit Louis dezaprobator.

– Ai văzut mai rău de atât? l-a întrebat ea.

– Evident. Dar acum aiureala aia pe care o numesc cubism e noul val și toată carnea asta rămâne îndesată doar într-o colecție retrospectivă, totul în favoarea a ceva mult mai sălbatic. Vino, o să vrei să vezi asta! E în sala următoare.

A luat-o de mână și a condus-o prin mulțime. Era atât de plicticos și demodat, iar descrierea pe care tocmai o făcuse era cel mai bun exemplu. Îi detesta mâna umedă, la fel de mult cum detesta faptul că era întotdeauna atât de previzibil. Dar nici măcar asta nu putea să-i știrbească plăcerea teribilă a momentului. Faptul că era acolo, în

mulțimea aceea de elită, la o asemenea expoziție luxoasă, era cel mai teribil lucru care i se întâmplase în viață și inima îi bătea cu forță în piept.

– Anul trecut, un măgar din Paris a făcut o pictură cu coada și ăștia au expus lucrarea aici. Gunoiul ăla s-a vândut cu patru sute de franci și un artist ca mine abia dacă poate să vândă ceva la un preț decent, a mormăit Louis, chinuindu-se din răsputeri să-și etaleze cunoștințele și să-i taie ei din entuziasm.

Strecurându-se printre oameni spre încăperea următoare, Eva nu era sigură la ce trebuia să se aștepte, dar noua barieră senzorială a șocat-o și mai mult. Încăperea vastă, cu jocul ei multicolor de lumini și cu toți acei oameni, făcea ca spațiul să pară dintr-odată fierbinte. Erau atât de multe pânze uriașe, pline de linii și unghiuri! Toate păreau cuburi ascuțite și palide, în care erau prinse ființe umane care încercau să scape. Eva a simțit un fior puternic privind tablourile, întrebându-se ce încercaseră unii dintre artiști să spună. Erau prea mulți oameni în jurul ei ca să se oprească dinaintea vreuneia suficient de mult timp ca să încerce să ghicească, dar fiecare dintre ele o intriga în mod bizar.

– Ăștia-s blestemații de artiști cărora ar trebui să li se spună Bestiile Sălbatice, nu Foviști. Niciunul dintre ei nu are nimic sacru, artistic. Numai uită-te la formele astea lipsite de sens! a mormăit Louis. Unul dintre ei chiar a devenit un nume în curentul ăsta, deși se pare că e mult prea bun ca să-și mai expună operele aici. Un spaniol căruia îi zice Picasso. Ai dracu' spanioli!

Și-a frecat bărbia, uitându-se la o pânză uriașă, cu cuburi bej și cenușii.

– Totuși, mi-ar plăcea să-l cunosc. Poate că ceva din norocul lui cretin de spaniol se lipește și de mine. Măcar știu că pot să pictez mai bine decât coada unui măgar!

Evident că Eva auzise numele lui Picasso. Oricine era cineva în Paris vorbea despre el, spunând că era un rebel adevărat. Citise de curând că devenise cunoscut pentru că renunțase la stilul lui Matisse și

îmbrățișase noul stil liniar pe care îl disprețuia Louis. Eva nu știa nimic despre artă, dar știa că aceste picturi o fascinau.

Când Louis și-a pierdut interesul și a început să vorbească cu un cuplu pe care se părea că-l cunoaște, Eva a rătăcit de una singură, întorcându-se în prima sală, spre un colț unde se afla o pânză de mari dimensiuni, înfățișând o femeie goală, întinsă. S-a înclinat, apropiindu-se și mai mult de pânză. Henri Matisse, *Nud albastru*. Nu puteai să negi erotismul lucrării. Lângă ea, la câțiva pași, *Bucuria vieții*, semnată tot de Matisse. Pe acea pânză erau pictați oameni goi, lungiți peste tot, în tonuri vii de galben, roșu, roz și albastru. Era reprezentat până și un cuplu… Oh, Doamne! Eva a încercat din răsputeri să-și păstreze cumpătul.

Acela a fost momentul în care l-a văzut.

Se uita atent la pânza uriașă de pe peretele din fața lui. Părea genul neîngrijit. Ca un vagabond, s-a gândit ea, un boem adevărat… Simțea ceva periculos în senzualitatea lui, nu era îngrijit și dichisit ca Louis. Purta o jachetă ordinară, neagră, din catifea, un pulover negru, pe gât, pantaloni bej, boțiți, pălărie albastră, turtită și pantofi roșii. Degetele lui groase erau pătate de vopsea. Era musculos și îndesat, ca un luptător de box profesionist.

Apoi și-a adus aminte.

Era bărbatul pe care îl văzuse în seara dinainte, la Moulin Rouge. Nu avea cum să nu recunoască ochii aceia; erau negri ca smoala și arătau de parcă puteau să treacă prin pânză, arzând-o cu privirea. Avea o senzualitate contemplativă și întunecată și a simțit cum trupul îi tresaltă. Se uita și el la aceeași pânză a lui Matisse, cea plină de nuduri. Spre groaza ei, s-a întors brusc și a surprins-o cum se holba la el.

Evei i-a sărit inima în gât și, brusc, s-a simțit o prostuță. Apoi, ca și cum ar fi fost singurii oameni din încăpere, buzele lui au schițat un zâmbet spontan și i-a făcut un gest din cap, în semn de recunoaștere.

Clipele s-au lungit, iar energia dintre ei a crescut. Imaginația a

trădat-o și, în timp ce se măsurau unul pe altul, Eva s-a gândit că aproape că îi simte mâinile plimbându-i-se pe spate, trăgând-o spre el. Văzând cum ochii lui îi coboară pe trup, a știut că gândurile lui le reflectau pe ale ei. Privirea i se oprise pe gât, coborând lin pe trunchi, cu aprecierea măiastră a unui amant. Din fericire, nimeni din mulțime nu părea să fi băgat de seamă felul în care fuseseră captivați unul de altul, iar Louis era încă în sala cu lucrările cubiștilor.

Eva i-a întors curajoasă zâmbetul. Se simțea atât de nerușinată! Știa foarte bine că nu era o frumusețe – nu ca dansatoarele de la Moulin Rouge –, dar străinul se uita la ea cu dorință.

– Ciudată artă! a observat el indiferent, făcând semn spre lucrarea pe care o analizaseră amândoi.

Vorbea cu un accent atât de puternic, că la început nu a fost sigură de ce-i spusese.

– Nu înțeleg ce-a vrut să facă.

– Crezi că artistul a știut?

– Păi, Monsieur Matisse a pictat-o, așa că nu se poate să nu fi știut…

– Ce-ți imaginezi că vrea să exprime? a întrebat-o el.

– Haos. Îndrăzneală. Un spirit sălbatic, a zis ea, pe gânduri. Mintea trebuie să-i fie toată un delir.

– Ca și viața lui amoroasă, a replicat el, privind iar pânza.

Eva era, în aceeași măsură, intrigată și jenată, în timp ce el își sprijinea bărbia între degetul mare și arătător. Apoi ea, ca și el, și-a mutat privirea înapoi pe pânză, cu un zâmbet reținut.

– Dar dacă atunci când pictează sufletul e cel care pune stăpânire pe el, și nu mintea?

Ea nu și-a dat seama ce-a vrut el să spună exact, așa că s-a gândit o clipă înainte să-i răspundă.

– Eu, pur și simplu, nu pricep de ce nu desenează și el ca toată lumea. Până și Toulouse-Lautrec a făcut-o, și Monsieur Cézanne. Erau

inovativi și, totuși, erau și maeștri.

– Dar nu în timpul vieții lor, asta e sigur. Poate că Monsieur Matisse tânjește după libertatea de a exprima felul diferit în care vede el lumea.

– Cum adică?

– Poate că vrea să picteze obiectele așa cum *crede* el de cuviință sau cum le simte el, nu cum le *vede* lumea.

Dintr-odată a înțeles ce spunea el. Era tocmai motivul pentru care fugise din Vincennes, pentru că voia libertatea de a vedea lumea altfel decât părinții ei. Pentru că voia *să simtă*. Voia să fie ca țiganca lui Apollinaire.

– E îngrozitor să fii înghițit de lume și să fii forțat s-o vezi așa cum o văd și ceilalți, a zis Eva în cele din urmă, iar privirile li s-au întâlnit din nou. Să nu faci așa cum simți.

– Sunt perfect de acord – señorita. Pentru mulți dintre noi, conformismul este imposibil.

– Picasso! *¡Aquí!* a strigat cineva, stingându-le flacăra momentului, și un tânăr brunet s-a apropiat de ei. Ai fost deconspirat și e un fotograf în drum spre tine!

Eva a simțit un fior fierbinte pe când cei doi părăseau rapid încăperea. *Acela* era Pablo Picasso? Tocmai flirtase cu un artist celebru.

Simțind nevoia de o gură de aer proaspăt, și-a croit drum afară și s-a rezemat de o coloană de piatră albă. Micul lor joc de seducție o copleșise. Oricât ar fi susținut ea că nu e o inocentă, Eva era totuși o naivă și bărbatul ăsta o depășea total, era cu mult în afara lumii ei.

A rămas nemișcată, încercând să-și tragă răsuflarea, în timp ce mintea-i era inundată de exaltare și nesiguranță. Eva nu se simțise niciodată așa vie ca în acel moment. Chiar fuseseră cele mai frumoase două zile din viața ei și nu îndrăznea să-și imagineze ce-o aștepta de-atunci înainte.

4

Femeia aceea misterioasă și plină de vervă de la muzeu pusese stăpânire pe imaginația lui Picasso și nu reușea să și-o scoată din cap. De când o văzuse la Salon des Indépendants, devenise obsedat de ea. Nu-i trecuse prin minte s-o întrebe cum o cheamă, dar fața ei și corpul subțire îi erau adânc gravate în memorie, ca și cum ar fi avut-o deja în patul lui. Sau ar fi pictat-o.

Rămăsese acolo, în picioare, uitându-se intens la ea, și ea îl privise, la rândul ei, cu ochii aceia nevinovați și gura ca un boboc de trandafir, pe care nu voia decât s-o devoreze.

Dar era cazul să se oprească. Nu era un bărbat singur. O iubea pe Fernande și încerca să-i rămână fidel. Și, oricum, fata nu era genul lui. Fernande avea o statură impunătoare și elegantă, cu frumusețea ei mitică și coama bogată, învăpăiată, de păr roșu. Era o femeie care domina orice încăpere în care intra și punea pe jar inima oricărui bărbat. Voluptuoasă, versată.

Nimfa aceea micuță nu era nimic din toate astea.

Când se gândea la cât de delicios de stânjenitoare le-a fost întâlnirea de la expoziție îi venea să zâmbească. Era clar că nu era o fată sofisticată. După rochia ei simplă, ar fi zis că era o fată de la țară. Ochii ei, care străluceau în lumina puternică a vastei galerii, erau la fel de luminoși și de modești ca un cer curat de septembrie. Cât de reconfortantă i se părea simplitatea ei în mijlocul lumii complicate în

care trăia cu Fernande! În momentul acela, își punea sub semnul întrebării întreaga viață.

Picasso era în picioare, desculț și cu bustul gol – așa cum era întotdeauna când lucra. Se uita în gol spre o pânză neterminată de pe șevalet, iar mirosul de vopsea și terebentină umpleau aerul.

Fanny Tellier zăcea goală în fața lui, pozând pe patul de lângă șevalet. Era un model profesionist pentru artiști plastici și nu se mișcase din loc de mai bine de o oră. Cu un astfel de subiect supus, pictura trebuia să fi fost terminată deja, dar el nu-și putea scoate fata din minte. De săptămâni bune, era ursuz și neproductiv, iar acest nou element care-i distrăgea atenția nu-l ajuta deloc.

Era nemaipomenit că stilul lui abstract ascundea lucrurile pe care le picta cu adevărat, pentru că azi fata aceea începuse să se insinueze în fiecare tușă.

Cubismul făcuse din el un maestru și putea să reprezinte oameni și obiecte ca și cum ar fi fost suma totală a părților lor și să așeze aceste părți în ce ordine voia el. Picasso o resimțea ca pe o putere aproape dumnezeiască. Ar fi putut să picteze în linia pe care o deschisese, să continue cu tablourile lui albastre, melancolice, sau cu fascinația pentru arlechini. Ar fi fost mult mai ușor. Știa, cu siguranță, să le dea oamenilor ce-și doreau din punct de vedere artistic. Putea să picteze tablourile frumoase pe care lumea le aștepta, ca un copil care repetă alfabetul, și apoi să-și culeagă recompensele. Imitase cele mai valoroase picturi în ulei din muzee. Pictura lui, *Știință și Caritate*, era acolo, alături de ele, se gândea el cu aroganță. Și că pictase de la cincisprezece ani. Dar de atunci realismul fusese așa, un exercițiu lipsit de conținut. Zilele astea avea nevoie să exploreze, să vâneze, să creeze și să conteze pentru el însuși, nu pentru criticii lui.

Umbrele creșteau pe perete, în timp ce o rază oblică a soarelui de dimineață devenea roșie, apoi se înmuia în aur, la răsărit. Începea să lucească, croindu-și drum mai departe, ocupând încet-încet spațiul, cotropindu-l, inundând încăperea. Lumânările pâlpâiau și se stingeau,

cu ceara topită adunându-se în jur, iar strălucirea lor încă se reflecta pe borcanele cu vopsea, pe pensule și pe cârpe. *Ma jolie femme*, se gândea el la misterioasa fată. Cât de inocentă i se păruse, cât de puțin conștientă de toate complicațiile vieții care pe el îl acaparaseră.

Picasso vedea prin ferestre cum lumina se schimba deasupra cartierului Montmartre. Zorile se instalau acum de-a binelea. Cerul de oțel al Parisului amenința să toarne, stingând fără mustrări de conștiință strălucirea soarelui. Scăldată în luciul transpirației de la focul de cărbune care ardea în culori violente lângă ea, Fanny și-a mișcat, în cele din urmă, brațul pe colecția de perne de sub cap. Mișcarea ei l-a scos pe Picasso din stare și l-a iritat. Pur și simplu, nu putea pune pe pânză ce simțea.

– Ajunge pentru azi.

– Atunci, trecem la treabă? a întrebat ea, ridicându-se de pe pat și apropriindu-se de el.

Încă goală și plină de dorință, și-a trecut degetele ei lungi în mișcări ondulate și seducătoare pe umărul lui Picasso, apoi de-a lungul brațului. Fanny avea reputația că se culca cu artiștii pentru care poza și el știa din experiență personală. Nu era prima dată pentru ei. Atunci ea l-a sărutat și el a lăsat-o. Un moment, gustând din căldura gurii ei, a cumpănit gestul. Vârsta și corpul ei nu erau diferite de ale fetei de la expoziție. Aveau cam același fel de păr și ochi albaștri, strălucitori, dar instinctul îi zicea că asemănările dintre ele se opreau acolo. Picasso i-a luat cu blândețe mâna de pe brațul lui și i-a întins halatul.

– Nu azi.

– Serios, Pablo? a exclamat ea, cu o notă de ofensă în voce. Nu-ți stă deloc în fire.

– Ai dreptate, nu-mi *stătea*. Dar acum îmi stă.

I-a legat cureaua din mătase în talie cu blândețe.

– Renunți la femei?

– Poate pentru o vreme. Vom vedea, a zis el, ridicând din umeri.

– Și Fernande știe? l-a întrebat ea, umblând prin atelierul dezordonat ca să-și strângă hainele.

– N-am renunțat la ea, dacă asta vrei să zici. Îi datorez prea multe pentru anii de sărăcie pe care a trebuit să-i îndure alături mine. Sau, mă rog, asta îmi amintește ea…

– Stai cu amanta ta din loialitate? Ce burghez din partea ta, a continuat ea cu un zâmbet plin de amuzament în timp ce începea să se îmbrace. Numai dragostea e motiv să stai. Dincolo de asta, dragă Pablo, te păcălești singur.

– O iubesc foarte mult pe Fernande. Asta n-o să se schimbe niciodată.

– Atunci de ce nu e ea cea care îți pozează, așa cum o făcea odată? Noi doi suntem prieteni vechi. Mie poți să-mi spui adevărul. Probabil că o să te simți mai bine dacă o faci. În tot timpul cât am stat aici, ai avut cuta aia urâtă între sprâncene, așa că e clar că ceva te supără. De ce nu-ți descarci povara?

– Bine, atunci, adevărul e că nu știu dacă ea e persoana cu care ar trebui să rămân pe veci.

– Și ce s-a schimbat de ultima dată când am vorbit?

– Păi tocmai asta e, că nu știu exact. Ne certăm prea des și pare că niciodată nu-i ajung banii ca să fie fericită, a zis el, trecându-și mâinile prin păr. În curând fac treizeci de ani și simt câteodată că vrem lucruri diferite de la viață. S-au schimbat atât de multe de când ne-am cunoscut.

Ea și-a înclinat capul și s-a gândit un moment. Colțurile gurii i-au schițat un zâmbet vag.

– Mă surprinzi. Ești un bărbat mai profund și mai serios decât am crezut eu. E cu totul altceva decât bravada aia pe care o afișai. Îmi place.

După ce Fanny s-a îmbrăcat și și-a pus haina și pălăria, s-a întors spre Picasso, care își curăța pensulele. S-a apropiat de el, strecurându-

și mâinile în mănuși.

– Uite ce e, Pablo, poate că nu e treaba mea, dar prin Paris se bârfește că nu ți-e tocmai fidelă.

El a zâmbit și a sărutat-o pe obraz, refuzând momeala cu gentilețe, pentru că, într-un mod ciudat, ținea la ea.

– Apreciez că vrei să mă ajuți, dar relația noastră e complexă. Amândoi am fost necredincioși de-a lungul anilor, a răspuns el, scoțând câțiva franci dintr-un vas de ceramică de pe masa lui de lucru, unde zăcea un borcan de lut, în care erau pensule curate.

– Nu că asta n-ar fi atrăgător, dar și tu ești un om complicat, Pablo Picasso, a zis ea cu un zâmbet fad.

– Din păcate, draga mea, nici nu știi cât de complicat sunt, a încheiat el, conducând-o la ușă, dornic s-o vadă ieșită din atelierul lui.

După ce-a plecat, Picasso a privit spre pânza pe jumătate terminată, cu vopseaua încă udă pe ea. Avea nevoie de singurătate – de izolarea care să transforme pânza în ceea ce se afla în mintea lui. Simțea o greutate înăuntrul lui și a rămas așa multă vreme, bucurându-se de tăcerea pe care o recăpătase.

Fuseseră prea multe voci în mintea lui. Prea multe lucruri din trecut.

Inima nu-i era suficient de legată de lucrarea de pe șevalet și avea nevoie ca asta să se întâmple. Dar era blocat. Ca Picasso s-o poată termina, știa că avea nevoie de inspirație. O muză, de asta avea nevoie.

5

Sâmbătă seara, la Moulin Rouge, Eva a avut mai multă treabă ca în prima noapte. Aștepta, cu degetele tremurând, cu acul și ața pregătite, în spatele cortinei grele, din catifea roșie imediat ce se ieșea din scenă. Avea atâta nevoie să facă treaba asta cum trebuie!

– Să te miști mai repede decât aseară! a mârâit Mistinguett, aruncând cu un ciorap rupt în ea, în timp ce asistenta de recuzită s-a apropiat de ea cu o perie cu mâner lung, ca să-i îmblânzească starletei părul, așezându-l înapoi în bucle de culoarea mahonului.

– Tu *la ce* te uiți, imbecilo? Coase! a lătrat Mistinguett, când Eva nu s-a mișcat suficient de repede.

Pe moment zguduită, aceasta și-a dat seama că imaginea starletei strălucitoare o transfigurase. Nu a conștientizat că se holba la ea de-a dreptul, până n-a surprins-o pe Sylvette stând în spatele ei, cu o expresie șocată pe față. Eva a coborât ochii în pământ și s-a reapucat de lucru. Era destul de ușor să repare ruptura și i-a înapoiat repede ciorapul lui Mistinguett, care i l-a smuls din mâini fără să-i arunce nici măcar o privire sau un „mulțumesc“.

După ce-a început muzica și actrița a ieșit în forță pe scenă, în aplauze furtunoase, Eva și-a vârât acul cu papiota de ață în buzunarul de la fustă și s-a uitat pe furiș, de după cortină.

El nu fusese acolo în primul act, dar acum era. Picasso stătea la masa

din față, în mijlocul aceluiași grup de spanioli zgomotoși. În seara asta însă, a văzut că Monsieur Oller, proprietarul Teatrului Moulin Rouge, cu pieptul lui lat ca un butoi, stătea înfoiat alături de el. Era îmbrăcat într-un costum negru și țeapăn, cu papion și un ceas greu, din aur, cu lanț prins peste piept, și discuta aprins cu Picasso, stând foarte aproape unul de altul. Eva era impresionată pe bună dreptate, dar, pe de altă parte, știa că n-ar fi trebuit să se minuneze că cei doi se cunoșteau foarte bine.

Eva a cercetat cu privirea mesele din jurul lui, uitându-se după o fată care ar fi putut fi însoțitoarea lui Picasso. I-a venit brusc ideea că probabil exista o Madame Picasso, iar gândul a făcut-o să se crispeze. Și-a dat seama că nu știa despre el decât că stilul lui bizar de a picta a bulversat și a entuziasmat complet capitala franceză. Era un răzvrătit boem și în oraș nu se vorbea de nimeni mai mult decât despre el. Deși erau câteva femei pe rândul din spatele lui, chicotind și arătând cu sfială spre tânărul arătos, nu era niciuna anume care să stea lângă el. Eva a clătinat din cap, zâmbind a autoreproș. Picasso era un om la care ea nu putea ajunge, nici măcar în fantezii.

Ocupată cu retușurile, și-a văzut de lucru și, când a reușit iar să se uite pe furiș, el și gașca lui plecaseră.

Pe la miezul nopții, după ce spectacolul s-a terminat și s-au întors în camera lor, Sylvette își peria părul lung și ofta. Eva stătea rezemată de pernă, îmbrăcată în chimonoul galben, strălucitor al mamei ei, singurul lucru care îi aparținuse mamei și pe care îl luase cu ea din Vincennes. Privea ritualul de noapte și se gândea la seara care tocmai se terminase.

– O să încerce să mă dea afară, nu-i așa? a întrebat ea, vorbind de Mistinguett, căci frica și posibilitatea asta îi stăruiseră în minte toată ziua.

Sylvette s-a oprit din periat și s-a uitat la Eva în oglindă.

– Nu și dacă o faci să ți se simtă loială.

– Și cum, Doamne iartă-mă, s-o fac?

– Cu un dar, poate?

– Nu am nimic atât de valoros cât să-l aprecieze cineva ca ea.

– De unde ai chimonoul ăla?

– Mama l-a adus din Polonia. Mama ei i l-a făcut.

Sylvette s-a întors pe scaun cu fața spre ea.

– E foarte frumos. Și e exact genul de obiect exotic pe care Mistinguett l-ar aprecia. Fă-i-l cadou!

– E singurul lucru pe care îl am de la mama, a zis Eva, simțind din nou, cu lacrimi în ochi, că își trădează părinții.

Zilele pe care le petrecuse cu ei – cele bune și cele câteva rele – păreau acum mai vii în memoria ei, de vreme ce nu-i mai avea în viața ei. Ca să-și amintească de mama, luase chimonoul, iar de la tata, câteva fire din tutunul pe care îl punea el în pipă și pe care îl cususe într-una din mânecile halatului, ca, în momentul în care îl purta, să-i amintească de amândoi.

– Eh, atunci, păcat! a răspuns Sylvette. Pentru că nu-mi vine în gând niciun alt fel în care s-o cucerești pe Mistinguett. Bănuiesc că, în cele din urmă, totul se rezumă la ce vrei: să trăiești în trecut sau să-ți asiguri viitorul. Ai zis că să fii aici, în Paris, înseamnă totul pentru tine.

– Și chiar așa e.

– Poți să-ți faci oricând alt chimonou. Dar nu vei mai avea o șansă ca asta la Moulin Rouge.

Chimonoul n-ar fi la fel, dacă l-ar face ea, evident, dar Sylvette avea dreptate. În cele din urmă, era doar un halat, iar Eva nu-și putea permite să *nu* aducă o ofrandă ca să-și asigure slujba. Începea să înțeleagă că maturizarea însemna renunțarea la multe lucruri din tinerețe și Parisul n-o putea apăra de realitatea asta.

În după-amiaza următoare, Eva și Sylvette erau la garderobă, în timp ce actrițele și dansatoarele intrau încet, trecând pe lângă rândurile de costume și mesele pline cu machiaj. Trebuiau să-și

vopsească fețele și încă erau îmbrăcate în haine de stradă. Fetele care străluceau pe scena de la Moulin Rouge aveau, toate, un aer de încredere în sine și Eva le studia cu venerație.

Îi spusese lui Madame Léautaud că nu avea niciun fel de ambiții să urce pe scenă, dar evident că nu era pe de-a-ntregul adevărat. Ce fată n-ar fi încântată să fie în centrul atenției, să fie adorată și dorită de bărbați frumoși din public? Eva se gândea la Picasso și simțea că-i ard obrajii. O fascina – cu celebritatea lui, evident, dar și cu aerul lui de răzvrătit și cu senzualitatea care părea să pulseze din el chiar și de la distanță. Nu mai cunoscuse niciodată pe nimeni care să-i semene. Nu putea să-i spună lui Sylvette că se întâlniseră așa, o clipă. Și, oricum, Sylvette n-ar fi crezut-o. În plus, un bărbat ca Picasso – mai ales unul faimos – n-ar putea fi niciodată cu adevărat interesat de o fetișcană ca Eva. Sau, cel puțin, asta credea ea. Louis cel stabil și previzibil era cea mai bună alegere pe care ar putea-o face vreodată.

Bietul, dragul Lodwicz! Nu l-ar putea iubi niciodată. Nici dacă ar fi ultimul bărbat de pe pământ. Dacă ar fi vrut să se îngroape în genul acela de viață, ar fi rămas la Vincennes și s-ar fi măritat cu bătrânul Monsieur Fix.

– Ce dracu' crezi că faci aici?

Tonul dur al lui Mistinguett a făcut-o să tresară și ușa s-a trântit ca un semn de exclamație. Mistinguett s-a pornit ca o furtună din capătul încăperii spre Eva, care venise mai devreme ca să-i țină de urât lui Sylvette, în timp ce ea se pregătea pentru spectacol. Eva a ridicat ochii de la toaleta lui Sylvette la actrița care stătea în fața ei, cu un pahar de șampanie într-o mână și cu o sticlă în cealaltă. Sylvette a pălit când s-a ridicat în picioare.

– Și ce naiba ai pe tine? a întrebat Mistinguett, cercetând-o din cap până-n picioare.

Eva adusese chimonoul la Moulin Rouge în după-amiaza aceea și, în timp ce așteptau să apară actorii, Sylvette l-a încercat în joacă.

– E un chimonou, a răspuns ea cu sfială, în locul Evei, în timp ce

Mistinguett își mai turna niște șampanie din sticlă. Nu e așa că e frumos tare? E din Orient. Atât de exotic, cusut de călugări! E în familia lui Marcelle de ani întregi.

– E-adevărat? a întrebat-o Mistinguett suspicioasă pe Eva, gustând din pahar.

– Sigur că e adevărat, s-a băgat Sylvette.

– Cum a ajuns familia ta în posesia unui asemenea material splendid? a întrebat ea, punând sticla jos, apoi întinzând un deget spre mătase, ca și cum ar fi fost ceva prețios.

– L-a adus bunicul meu dintr-o călătorie în Osaka.

– Mi-ar plăcea să mă duc într-un loc atât de încântător, a oftat Mistinguett, cu buzele întinse într-un zâmbet fermecător, zidul dur al aroganței ei fisurându-se o clipă.

– Și mie, i-a răspuns Eva cu toată inima, căci nu fusese nicăieri în altă parte decât aici, în Paris.

– Aș putea să-l încerc și eu? a întrebat ea, iar tonul ei începea să fie surprinzător de prietenos.

– Desigur! a intervenit Sylvette, dându-și jos halatul și întinzându-i-l vedetei.

Mistinguett și-a pus luxosul chimonou cu grație de dansator, apoi s-a scufundat în scaunul de machiaj. Pipăind materialul, s-a uitat spre Eva:

– Cât vrei pe el?

– O, nu e de vânzare, dar…

– Totul are un preț, *chérie*. Și toată lumea.

– Eu nu simt la fel, i-a răspuns Eva curajoasă.

– Într-o bună zi, după ce vei fi stat la Paris o vreme, o să simți la fel… Martine, nu-i așa?

– Marcelle. Dar numele meu real e Eva. Eva Gouel.

Nu era sigură de ce, dar Eva a simțit brusc că trebuie să spună adevărul. Poate și pentru că știa că Mistinguett își crease și ea o nouă identitate. Era ceva ce aveau în comun.

Drept răspuns, Mistinguett i-a zâmbit.

– Și eu mi-am schimbat numele când am venit prima dată în oraș. Numele meu real e Jeanne Bourgeois. Mama a fost cusătoreasă în Isle de France. Dar o să neg până la moarte dacă spui cuiva. Poate că de-asta îmi placi. Ar trebui să-ți păstrezi numele real. E chiar frumos. De fapt, și tu ești o ființă plăcută, ai un chip delicat. Ca o micuță gheișă, i-a zâmbit ea Evei în timp ce începea să-și dea cu machiaj de scenă pe față. Da, asta e, o gheișă misterioasă din Osaka, una care ascunde totul sub timiditatea ei. Mai ales datorită chimonoului. Să ai grijă pe aici, Eva! Sau Marcelle – altfel, o să te mănânce de vie.

– O să am grijă, a zâmbit Eva timid.

– Așa să faci.

– Mademoiselle Mistinguett! Cinci minute! a strigat un asistent de mașinist prin ușa închisă, anunțând deschiderea spectacolului.

– M-aș bucura să-l împrumutați de câte ori vreți, a zis Eva.

Actrița s-a ridicat încet și și-a scos chimonoul cu grația și îndemânarea cu care-l îmbrăcase. În timp ce discutau, Mistinguett se transforma în Titine, o vagaboandă, un personaj de operă comică, inventat de ea.

– Poate că îmbrăcată în ceva atât de frumos, Maurice m-ar observa…

Știau amândouă că se referea la tânărul și frumosul cântăreț Maurice Chevalier, care era clar că-i atrăsese atenția lui Mistinguett, însă, până acum, se pare că nu-i căzuse în mreje.

– În plus, eu nu împrumut lucruri, *chérie* – numai din când în când, bărbații altor femei. Nu am găsit însă niciunul care să merite păstrat.

Câteva minute mai târziu, Mistinguett tropăia pe scenă, în pielea comicei vagaboande Titine, purtând cizme desperecheate, un trenci și

o beretă. După ce-a plecat, Eva a îndrăznit să guste din paharul cu șampanie al lui Mistinguett. Sylvette a tras o dușcă direct din sticla scumpă, apoi amândouă s-au pus pe un râs copios.

N-a fost nicio surpriză pentru niciuna dintre fete când Mistinguett, învăluită în rotocoale diafane de șifon de culoarea piersicii, a avut nevoie de ajutor în culise, înainte de ultimul număr pe seara aceea. Era clar că băuse mult prea mult în timpul pauzei și pe tot parcursul serii. Cum reușise să-și joace rolul de vagaboandă și apoi să și danseze tango cu Maurice, Sylvette și Eva nu-și puteau da seama.

Eva și Sylvette priviseră din culisele laterale cum se dansa ultimul cancan, în urletele răgușite ale mulțimii. Sperau s-o prindă pe Mistinguett la ieșirea din scenă, înainte ca Madame Léautaud – sau, mai rău, Monsieur Oller – s-o vadă împleticindu-se. Eva nu știa exact de ce, dar începea să țină la temperamentala artistă, care, evident, era mai sofisticată decât păruse la prima vedere.

În culise, Mistinguett s-a cufundat în divanul îmbrăcat în catifea din fața măsuței de toaletă, s-a lăsat pe spate și a vomitat imediat. Sylvette s-a repezit la ea s-o ajute să se aplece, dar, chiar și așa, fusta delicată a costumației ei de tangou a fost atinsă.

– *Pour l'amour de Dieu* [6]! a strigat Eva.

– Repede, trebuie să-i găsim ceva să se îmbrace! a țipat Sylvette, în timp ce ștergea panicată cantitatea mică de vomă cu o eșarfă. Monsieur Oller întotdeauna vine în culise să felicite pe toată lumea după spectacol și de obicei aduce oaspeți. Am putea fi date toate afară din cauza asta!

Eva simțea cum panica i se intensifică. Nu putea să piardă slujba, nu când abia o căpătase.

– Adu chimonoul tău, până îi scot eu costumul! Și stropește-l cu niște parfum care să mai mascheze duhoarea asta oribilă!

Mistinguett gemea și o vreme păruse să nu știe pe ce lume se află.

– Mai vreau șampanie, a mormăit ea.

– De o cafea ai tu nevoie acu', nu de șampanie, de o cafea și o baie! s-a răstit Sylvette la ea. Eva, du-te și zi-i mașinistului să aducă o cafea cât de repede poate! Între timp, o s-o ajut să se schimbe.

Eva a fugit și s-a întors peste câteva minute cu o cană de cafea. Mistinguett era mai înviorată și purta chimonoul galben al Evei. Materialul se unduia pe trupul ei în valuri și-i venea mai bine decât îi venise vreodată Evei. Simțea cum i se strânge inima de dor și de ciudă amintindu-și de viața alături de familie, la care trebuise să renunțe și acum, în acest moment ciudat. Îi era cumplit de dor de ei, dar mai ales de mama.

– Marcelle, costumul poate fi curățat? E un șifon atât de delicat, a întrebat Mistinguett cu tristețe, frecându-și tâmplele.

– Sunt cusătoreasă, nu spălătoreasă.

– Lucrul de mână e lucru de mână! s-a răstit Mistinguett fără milă, căci panica pusese iar stăpânire pe ea.

Eva știa că poate să-i curețe costumul, căci mama ei o învățase o combinație de bicarbonat de sodiu și apă de javel, care scotea petele și din cele mai delicate țesături. Ochii i s-au umplut de lacrimi amintindu-și de ea. Dar știa că-și merita tristețea. Eva considera că nu mai avea dreptul la dragostea familiei ei după felul cum îi părăsise. Poate că dacă făcea ceva cu viața ei, ar putea repara cumva situația.

– Până mâine, la spectacol, o să fie ca nouă, a promis ea în timp ce Mistinguett sorbea ultimele guri de cafea, chipul palid luminându-i-se treptat.

– Ești o minune, Eva! Îmi pare rău că te-am judecat greșit. Gata, uite, am zis-o! a șoptit Mistinguett, chiar în clipa în care ușa de la cabină s-a dat de perete.

Învăluiți într-un nor de fum de țigară, un grup de tineri cu părul negru au intrat buluc, conduși de un Joseph Oller voinic și alb în cap, strângând între dinți un trabuc. Deși prezența după spectacol a

proprietarului era de așteptat, în seara asta, fetele erau un pic surprinse să-l vadă. Eva și Sylvette s-au dat la o parte când Mistinguett s-a ridicat de pe divan. Partea de jos a chimonoului galben a căzut în jurul ei ca o apă unduitoare, îmbrățișându-i formele ample ale trupului înalt și mlădios.

– Am adus câțiva domni pe care mi-ar plăcea să-i cunoști. Mistinguett, dă-mi voie să ți-l prezint pe cunoscutul poet Guillaume Apollinaire, pe prietenul lui, Ramón Pichot, iar *el* este omul momentului aici, în Paris, artistul plastic Pablo Picasso.

Surpriza a izbit-o în moalele capului. Stând în spatele încăperii, era ascunsă de grămezile de costume, pălării și papuci. Cu toate astea, se simțea cutremurată de un fior și a căutat să se sprijine de o masă de toaletă ca să nu se prăbușească. Nu se cădea de niciun fel s-o lase genunchii tocmai acum.

Picasso era la fel de fermecător precum și-l amintea și, în lumina lămpilor de gaz, untoasă și pâcloasă, îi apărea încă și mai exotic ca înainte, cu ochii lui imenși, negri ca tăciunele, și cu zâmbetul lui inteligent și reținut.

Spre deosebire de prima dată când îl văzuse, în seara asta, Picasso arăta sigur pe el, ca un artist faimos. Era îmbrăcat cu niște pantaloni negri, călcați la dungă, un pulover negru, care părea să se muleze pe pieptul lui musculos și pe spatele lat, iar în picioare avea pantofi negri, bine lustruiți.

O buclă de pe frunte îi cădea rebelă, fiind singurul element care lăsa să se întrevadă realitatea promisiunii din privirea lui.

– Monsieur Picasso, e o plăcere să vă cunosc, a zis Mistinguett, flirtând.

Când i-a întins mâna ușoară ca o pană, mâneca elegantă a chimonoului i-a alunecat dinspre încheietură, dezvăluindu-i brațul alb. Evei i se părea că nicio femeie pe lumea asta n-avea dreptul să fie atât de frumoasă.

– Ce naiba ai pe tine? a pufnit Oller cu exagerată indignare. Doar nu primești oaspeți așa, într-un halat! Monsieur Picasso, Monsieur Apollinaire, Monsieur Pichot, vă cer umilă iertare. Se pare că vedeta mea, aici de față…

– Probam noul ei costum, a izbucnit Eva, auzindu-și propria voce ieșindu-i pe gură de parcă ar fi fost a altcuiva.

În grup se instalase, pulsând, o tăcere stranie, în timp ce Oller se uita la ea cu furie.

– Un costum? *Ăsta*?

– Da, pentru un număr la care lucrez, o gheișă, a răspuns Mistinguett cu un zâmbet credibil, intrându-și în rol.

Eva a făcut un pas înapoi, lovindu-se de măsuța de toaletă, simțind cum îi ia foc fața. A auzit sticlele zăngănind în spatele ei și s-a apucat de masă din nou, ca să le facă să nu se mai miște. Simțea că o să intre în pământ de rușine.

– E cu siguranță ceva creativ, a declarat Oller pompos, în cele din urmă. Și-a strâns țigara și mai tare în dinți, iar zâmbetul i s-a întins mai mult pe față.

În sfârșit, privirea lui Picasso din partea cealaltă a încăperii a întâlnit-o pe a Evei.

În timp ce sporovăiala despre personajul gheișei se pierdea în fundal, Eva îl privea pe Picasso micșorând distanța dintre ei.

– Așadar, ne întâlnim din nou, a zis el zâmbind seducător, cu jumătate de gură.

Ea a simțit cum i se înmoaie tot trupul.

– E clar că e voia sorții, a continuat el.

– Dar încă nu ne-am întâlnit cu adevărat, nu-i așa?

– A fost marea mea greșeală să nu te întreb cum te cheamă data trecută.

– Eu sunt Marcelle.

– Și eu, Picasso.

– Da, știu, a zâmbit ea, jenată de propriu-i răspuns.

– Dar *știai*, dumneata, mademoiselle, că o să te și pictez?

– Serios? a întrebat ea în timp ce toți ceilalți continuau să vorbească și să râdă, ceea ce i-a ajutat să-și păstreze taina conversației.

Declarația lui a prins-o pe Eva pe picior greșit și încerca, din răsputeri, să ascundă ce simțea.

– Oh, fără doar și poate.

– Și când ar trebui să se întâmple asta, Monsieur Picasso?

Și-a stăpânit un zâmbet delicat, bucurându-se dintr-odată de flirtul lor.

– În seara asta, dacă binevoiești, i-a răspuns el. Frumusețea ta mă inspiră mult prea mult ca să mai pot aștepta.

Eva l-a surprins atunci cu privirea pe bărbatul înalt care le fusese prezentat drept Guillaume Apollinaire – un bărbat pe care dintotdeauna își dorise să-l cunoască, pentru că iubea poezia lui plină de melancolie. Dar, în acel moment, în încăpere nu mai era nimeni altcineva decât Pablo Picasso – până și avansurile lui sunau ca niște replici dintr-un roman foileton.

– Atunci, spune-mi, Marcelle este numele tău adevărat sau doar numele pe care îl folosești în Paris? a întrebat-o Picasso la adăpostul sporovăielilor celor din jur. Atât de mulți oameni pe care îi cunosc aici vor să fie altcineva.

Accentul lui spaniol, magnific și privirea lui puternică au lăsat-o imediat fără apărare. Cum de-a putut să ghicească?

– Încă nu m-am hotărât, i-a zis ea, încercând pe cât posibil ca replica să sune nonșalant.

– E bine să ai grijă. Dar nici să nu fii prea precaută!

– Te referi doar la nume când vorbești de precauție? a întrebat ea timidă.

– Vorbesc de orice te va face să nu fii prea precaută în ceea ce mă privește, mademoiselle, i-a răspuns el cu vocea răgușită. Poate că ar fi trebuit să te întreb care ți-e numele adevărat.

Pe toți sfinții, dar omul ăsta știa cum să acționeze și nu stătea pe gânduri! Deștept, direct *și* frumos! Nu era deloc sigură că putea să-i facă față mai departe, dar i se părea incitant să încerce. Mai ales când ochii aceia enormi și negri căutau să-i acapareze întreaga atenție și o făceau să roșească.

– Dacă ții neapărat să știi, numele meu e Eva – un nume complet lipsit de strălucire, Eva Céleste Gouel, i-a mărturisit ea.

Picasso și-a așezat delicat o mână pe mijlocul ei. Niciunul dintre cei din încăpere n-a observat gestul, ceea ce-a făcut ca momentul să fie și mai delicios de intim.

– Când o să mă strecor afară, urmează-mă o clipă mai târziu, a zis el ca și cum era un lucru perfect normal, răpindu-i Evei puterea de a protesta.

A simțit cum exaltarea și neastâmpărul pun stăpânire pe ea la ideea pericolului ascuns în cererea lui.

I s-a părut că nici măcar o clipă n-a trecut, și totuși Picasso o ținea strâns de mână și fugeau amândoi ca niște copii pe străzile luminate de felinare de la poalele colinei Montmartre, spre panorama fabuloasă a Parisului, lăsând în urma lor luminile orașului care străluceau amețitor.

Râzând și ținându-se de mâini, au urcat multele scări ale străzii Foyatier. Apoi au luat-o la goană pe Rue Lepic, coborând pe bolovănișul de pe Rue Ravignan, spre atelierul artistului din Bateau-Lavoir.

Picasso a ținut-o strâns pe Eva de mână până au ajuns, în cele din urmă, în clădirea dărăpănată din centrul piațetei oblice, încărcate de

castani luxurianți, care foșneau în adierea serii. Știa că locul acela care stătea să cadă, cu acoperișurile înclinate, pline de lucarne murdare, era un soi de refugiu al artiștilor plastici care trăiau în mizerie, al modelelor și hoților. Trecuse cu Louis pe acolo de multe ori în drum spre Au Lapin Agile sau Maison Rose. I se păruse întotdeauna un loc deosebit, ba chiar plin de un oarecare farmec, pentru că părea să fie tot timpul plin de porumbei, pisici vagaboande și frunze grase, aurii.

De obicei, erau o mulțime de spanioli adunați acolo, stând pe lăzi întoarse și scăunele, unul dintre ei zdrăngănind invariabil o chitară veche, îngânând un cântec. Dar, în seara asta, erau singuri. Numai lumina felinarului de pe stradă le ținea companie.

– Ești înnebunitor de frumoasă, i-a zis Picasso.

Și-a adunat toate puterile să nu se poarte copilărește sub privirea lui puternică. Emana un miros vag de tutun de pipă, vin și acel iz special al masculinității lui. Combinația era teribil de amețitoare și își simțea gâtul uscat. Picasso o privea intens, așteptând. Dar privirea nu-i era nici nepoliticoasă, nici arogantă. Nu putea decât să resimtă cu toată ființa acel ceva inevitabil care era adânc întipărit în ea.

– Dar știi, nu glumă, cum să flatezi o fată, a zis ea – își simțea genunchii atât de moi… Ar trebui ca mai mulți bărbați din Paris să învețe cum să facă asta.

– E o trăsătură pe care spaniolii o au în sânge, mademoiselle, te asigur, a spus el, prinzând-o în brațe.

Apoi a tras-o spre peretele dărăpănat al casei, lipindu-se de ea. Eva a rămas fără răsuflare în momentul în care gura lui a găsit-o pe a ei.

Un geamăt i-a scăpat printre buze și a închis ochii strâns. Se lupta cu o stare de amețeală, care o cuprinsese în momentul sărutului, simțind cum trupul lui rigid, lipit de al ei, voia mai mult. Sistemele ei de apărare s-au prăbușit și, o clipă mai târziu, el îi strângea iar mâna într-a lui, conducând-o înăuntrul vechii case.

Cineva gătea într-unul dintre apartamente și aroma puternică de

mirodenii era senzuală și ademenitoare. Podelele și scările scârțâiau sub pașii lor, care îi purtau pe sunet de chitară și în murmurul discuțiilor din spatele ușilor închise. Toate – locul acesta bizar, inocența și plăcerea ei – i se amestecau în minte cu dorința și teama de ceva ce nu mai făcuse niciodată până atunci, dezarmând-o. Și în acel moment, ca și cum ar fi simțit-o, el i-a strâns mâna și mai tare, cu și mai multă căldură, impunător și puternic. Atingerea lui o făcea să se simtă în siguranță și îi alungase frica. Eva l-a lăsat s-o ducă până în camera lui. Își dorea să fie acolo, își tot spunea. Venise acolo de bunăvoie.

Atelierul lui Picasso era la capătul unui coridor. A apăsat clanța și a împins ușa, care s-a deschis cu un scârțâit prelung și grav. Apoi a întins brațul, cu un gest de galanterie exagerată, invitând-o înăuntru.

Eva a făcut doi pași și s-a oprit lovită de bogăția de lucrări care zăceau peste tot, împrăștiate dinaintea ei. Încăperea, cu ferestre uriașe și pereți de pe care varul se jupuia, era plină ochi de pânze, mari și mici, atârnând talmeș-balmeș în mijlocul pereților. Culoarea, lumina și învălmășeala de pânze, toate la un loc, îi tăiau respirația. Și-a dus mâna brusc la gură, dar nu suficient de repede cât să înăbușe sunetul de uimire. Picasso și-a ascuns un zâmbet, deși intenționase ca ea să-l vadă.

– *Bienvenida* [7]*!* a zis, închizând ușa în urma lui.

Mirosul de vopsea și terebentină în spațiul acela îngust era înțepător.

Ferestrele pătate ale lui Picasso, pline de cadre prost vopsite, dominau spațiul și lăsau să se strecoare în interior lumina argintie a unei luni pline și strălucitoare. El a aprins o lampă cu ulei, aflată pe o masă din mijlocul încăperii, aceasta aruncând peste nenumăratele lui pânze o lumină blândă și caldă.

Unele dintre lucrări erau așezate strâmb, altele erau puse drept – toate tânjind după puțin spațiu în locul acela sufocat. Alte pânze erau proptite de perete, unele puse în teancuri de câte trei, patru; erau

așezate în teancuri și pe mese, pe foi rupte de hârtie pline cu schițe. Altele erau împrăștiate pe podeaua atelierului, ca niște gunoaie netrebuincioase, dimpreună cu cutiile de vopsea, cu borcane, tuburi de ulei stoarse și cârpe. Volumul de lucrări din încăpere era de-a dreptul impresionant. Evei i se părea o uriașă explozie de creație.

Însă, în clipa în care și-a permis să respire și să se uite cu atenție în jur, și-a dat seama că erau detalii mult mai fine, care îi scăpaseră la început. Pe podea era o cușcă mică, din lemn, pentru animale, iar lângă ea, două busturi tăiate grosolan, cu dalta, cocoțate pe piedestale și care i se păreau remarcabile prin aerul de vechi pe care îl emanau. Singura mobilă adevărată din cameră, în afară de șevalet, era un cadru micuț de pat, din fier forjat, acoperit cu o pătură frumoasă, de culoarea mărului verde, brodată cu trandafiri roșii și cu franjuri tot roșii la margini.

– *Tu*… chiar locuiești aici? a întrebat ea, apoi s-a întors spre el și ochii li s-au întâlnit din nou.

– Cândva am locuit. Dar acum nu mai stau aici. Totuși, ăsta e locul în care locuiește sufletul meu.

Neștiind exact ce-a vrut să spună cu asta – sau cum să reacționeze la tot ce se întâmplase toată seara –, Eva a pus mâna pe o schiță pe care o găsise pe masă. Era de un erotism intens – două femei desfăcute în fața unei figuri masculine, cu trăsături animalice și cu o buclă de păr pe frunte. Nu văzuse niciodată ceva atât de carnal și s-a simțit jenată. Picasso o privea netulburat.

– E un satir cu nimfele lui, i-a explicat el.

Eva și-a ridicat privirea spre el, încercând să-și reprime șocul naiv. Simțea că i se vede ezitarea pe chip.

– Prin satir, de fapt, ai vrut să te reprezinți… *pe tine*?

– Dacă vrei.

– Nu înțeleg.

Picasso a ridicat din umeri și și-a arborat zâmbetul lui dezarmant.

Era un răspuns echivoc.

– Eu văd viața altfel, a zis el cu o simplitate firească, plină de farmec.

– Asta e evident.

O, Doamne, n-ar trebui să fie aici! se gândea ea, chiar dacă mai devreme își spusese altceva. Locul ăsta era rece și simplu, iar ea îl resimțea ca pe ceva teribil de periculos. Eva se simțea dintr-odată îngrozită de propria inocență – îngrozită că era posibil să nu-l mulțumească. *Dar trebuie să existe o primă dată pentru toată lumea*, îi șoptea încet conștiința, iar inima i-o lua la sănătoasa. Prima dată pentru ea, aici, acum, cu un mare artist, ar fi ceva ce n-ar putea uita niciodată. Tremura și încerca din răsputeri să pară matură. Se simțea atrasă de el atât de tare, că, nici dacă ar fi vrut, n-ar fi avut cum să fugă.

Eva și-a alungat gândurile care i se luptau în minte. Încercând să câștige ceva timp să cântărească momentul, s-a concentrat asupra unor pânze mari de pe podea, de sub fereastră. Colecția de picturi adunate acolo era făcută în tonuri profunde de albastru-închis și griuri, iar în centrul fiecăreia erau imagini cu niște personaje fantomatice, bântuite și chinuite. Nu aveau nimic din farmecul și seninătatea bărbatului care o adusese acolo. Mai degrabă erau niște ființe care spuneau o poveste tristă, teribilă și Eva simțea la propriu tragedia fiecăreia dintre ele.

Nu știa nimic despre artă. Dar știa ce anume o emoționa. Astea erau imagini puternice, toate atât de aspre și diferite de operele cubiste de la expoziție, în maniera cărora auzise că și el picta. Trupul ei reacționa la drama din ele, înainte ca mintea ei să poată ajunge în același punct. Ce însemna faptul că el era în stare să picteze în două stiluri atât de diferite? Era o poveste acolo? Capul îi pulsa de învălmășeala de întrebări și emoții care îi dădeau un sentiment de nesiguranță. Era evident că Picasso era mult mai mult decât îi permisese el să vadă deocamdată.

Următoarea în teancul de pânze era portretul unui bărbat tânăr, brunet, îmbrăcat în negru, pe un fundal strălucitor. Avea chipul palid,

se uita direct spre privitor, cu ochii negri larg deschiși, înlăcrimați, apărea, pe un fundal albastru intens, de un alb aproape cadaveric. Chipul avea o tristețe învăluitoare, care o atrăgea la fel de puternic cum i se întâmplase și cu femeile din cealaltă pictură.

– Și acolo tot eu sunt, așa cum sunt și satirul din pictura cealaltă, a zis Picasso, rupând tăcerea dintre ei.

Tonul vocii lui era dintr-odată dezarmant de nesigur. Îi simțea vulnerabilitatea, ceva la care clar nu se așteptase.

– O altă parte a mea.

Două părți atât de diferite ale aceluiași bărbat, se gândea Eva – un pictor sigur pe el, frumos și senzual și, totuși, având ceva mult mai vulnerabil – comparând schița erotică de pe masă, atât de excentrică, cu acest autoportret. Picasso aștepta răbdător ca Eva să reacționeze, însă ea și-a ferit privirea și s-a întors spre restul pânzelor rezemate de perete. Ultima pictură din spatele imensului teanc era o imagine cu un cap de bărbat, pictat din profil, cu ochii închiși. Figura era luminată de strălucirea galbenă, puternică a unei singure lumânări. În tâmplă se vedea gaura lăsată de un glonț.

Șocată, Eva s-a uitat spre Picasso. Zâmbetul lui timid dispăruse și-i luase locul ceva mult mai profund și mai dur. Durerea din ochii lui mari și negri îi spunea că n-ar fi vrut ca ea să vadă acea pictură. Poate că uitase că e acolo.

– Cine era? a întrebat ea cu grijă.

– Îl chema Carlos Casagemas. Am venit împreună la Paris din Barcelona. A fost cel mai bun prieten al meu… până s-a sinucis, a răspuns Picasso mohorât, apropiindu-se de ea.

A schimbat subiectul, punându-și mâinile cu putere pe brațele ei și strângând cu forță.

Era o forță incredibilă în gestul lui. O ținea în brațe posesiv, iar chipul îi ardea de o senzualitate mocnită. Cu bătăile inimii pulsându-i asurzitor în urechi, Eva deja nu mai era în stare să gândească.

Picasso i-a eliberat unul dintre brațe și a început să-i descheie încet cămașa albă de bumbac, privind-o în ochi. Nu semăna deloc cu băieții pe care îi cunoscuse în Vincennes. Nici cu Louis. S-a lipit cu tot trupul de ea, așa cum făcuse și afară. Răsufla domol pe pielea de pe gâtul ei, în timp ce degetele lui calde se strecurau spre sânul ei dezgolit. S-a retras ușor, făcând-o astfel să-și ferească iar privirea.

– Nu prea mă pricep, dar în momentul ăsta nu mă privești ca un artist care își analizează modelul. Trăiesc cu destui artiști prin preajmă ca să știu și eu atâta lucru, a șoptit ea agitată, însă cuvintele i-au ieșit însă de pe buze ca un refren slab. Până la urmă, nu de asta m-ai invitat aici, să pozez pentru dumneata?

A încercat cu disperare să-și domolească excitarea care punea stăpânire pe ea. A aruncat o privire spre patul din alcov. Când s-a întors, Picasso a înghițit și ultimul milimetru de spațiu care îi mai despărțea cu un sărut brusc și senzual și Eva s-a lăsat în brațele lui fără să opună niciun fel de rezistență.

Degetele lui se plimbau pe vârful întărit al unui sfârc și apoi pe celălalt, în timp ce el o săruta și mai adânc, umplându-i gura cu limba lui.

– Vreau să te văd întreagă, a spus el într-o șoaptă răgușită, în spaniolă.

Ce-o atrăgea cel mai tare la el? Faima lui, farmecul zdrobitor sau felul în care pusese stăpânire pe ea? Acum o oră, stând în cabina actriței, nici măcar nu-și imaginase așa ceva. Ce i se întâmpla acum era ceva absolut interzis – sigur era un păcat. Cu siguranță era greșit, și totuși își dorea la fel de tare pe cât o dorea el. Se mișcau la unison – sărutându-se, atingându-se, înlănțuiți – spre patul mic din colțul încăperii. Sărutările deveneau din ce în ce mai intense și Eva uitase și de picturi, și de conversația lor, și de orice gând rațional. Dorința brutală care se ridica de pe buzele fierbinți ale lui Picasso a pus, în cele din urmă, stăpânire complet pe ea. Își simțea trupul deschizându-i-se chiar înainte ca amândoi să rămână goi unul în fața celuilalt. Era

conștientă că tânjea după el, că resimțea dureros și adânc înăuntrul ei nevoia de trupul lui, în clipa în care el jupuia de pe ea fusta, ciorapii, cămașa de corp și indispensabilii, în clipa în care a început să-i mângâie corpul, întârziind cu măiestrie pe fiecare rotunjime de carne care pulsa sub atingerea lui. *Dă, Doamne, să fiu suficient de bună pentru el!* gândea ea cu disperare.

A eliberat-o pentru o clipă, ca să scape de propriile haine. Apoi, cu luna luminându-i trupul prin fereastră, s-a oprit dinaintea ei gol și nerușinat.

N-au mai rostit niciun cuvânt. Nu mai aveau nevoie de ele.

Un moment mai târziu, arcuit deasupra ei, dar încă stăpânindu-se, Picasso și-a trecut o mână de-a lungul trupului ei suplu, cu precizia unui sculptor. Degetele lui erau uneltele unui artist, care se plimbau cu măiestrie pe contururile trupului ei. S-a mișcat întruna până când toate simțurile ei s-au trezit și palpitau cu frenezie, cu o sensibilitate dureroasă și crudă. Tremura în timp ce degetele lui au găsit în sfârșit locul acela neatins dintre picioarele ei. A sărutat-o din nou și Eva a simțit adânc în gât geamătul propriei dorințe.

În lumina pâlpâitoare a lămpii, Picasso o forța pe Eva să zacă nemișcată sub el. Limba lui se mișca încet, cu răbdare, descoperind-o cu săruturi languroase, așa cum o făcuseră și degetele lui, până când dorința i-a anihilat pe deplin orice urmă de rațiune, atingând-o în feluri în care nu știuse măcar să și le imagineze.

În cele din urmă, el și-a înfipt mâinile în șoldurile ei ca s-o încalece și plăcerea s-a transformat într-o durere ascuțită și bruscă, adânc înăuntrul ei. De-abia atunci și-a adus aminte cât de fragilă era inocența, de fapt. El era brutal și înnebunit de propria-i dorință, inconștient încă, în acel moment de patimă, de virginitatea ei. Ea s-a străduit din răsputeri să i se deschidă în timp ce el se mișca, dar trupul ei îi opunea rezistență și s-a arcuit, îndepărtându-se de el, în timp ce el se înfigea și mai tare în ea. Peste o clipă, în timp ce el îi gâfâia în ureche, durerea i-a dispărut și a început să se unduiască împreună cu

el, până în negura uitării, lăsând în urmă tot ce era în lume, în afară de acest străin cu ochi negri și de felul în care îi schimbase viața pentru totdeauna.

6

– Marcelle Humbert, îți zic, ești absolut genială! a țipat Sylvette cu emfază dramatică, în dimineața următoare, când Eva a încercat să se strecoare în camera lor fără să facă vreun zgomot.

Nu putea să se gândească la nimic altceva decât la Picasso: la căldura lui, la gustul cărnii lui. Pielea încă îi vibra de la mângâierile lui. Nevrând ca fantezia să se sfârșească, plecase din Montmartre înainte ca el să se trezească. Plecase atât de repede, înainte de ivirea zorilor, pentru că nu putea să suporte ideea că el avea să se trezească și să-i ceară să plece. El era prea faimos ca toată povestea să se încheie altfel.

Știa că e mai bine așa.

Sylvette s-a lăsat în genunchi la marginea patului Evei, cu ochii mari de exaltare.

– Mistinguett o să joace un rol de gheișă și Monsieur Oller adoră ideea! Iar ea, după aseară, crede că ești salvatoarea ei. Ba chiar ne-a invitat la masă azi, la prânz, înainte de spectacol. Îți poți imagina așa ceva, vrea ca *noi* să-i cunoaștem pe prietenii ei? Și toate astea datorită superbului tău chimonou. Ce impresie ai făcut la Moulin Rouge!

Eva s-a gândit iar la cum mama ei îi dăduse chimonoul și, pentru o clipă, regretul a cuprins-o din nou. *Îmi pare rău, mama, tata, pentru că v-am dezamăgit pe amândoi*, s-a gândit ea și inima i s-a strâns în piept. I se

părea că a trecut o veșnicie de când își văzuse părinții ultima dată. Totuși, cum ar putea acum să se mai întoarcă la ei? Ce-ar crede despre ea, mai ales acum, după ce făcuse azi-noapte?

Sylvette s-a oprit și s-a uitat la Eva cu mai mare atenție.

– Apropo, unde ai fost azi-noapte? N-ai venit acasă. Ai făcut-o cu Louis, în sfârșit?

Eva nu știa exact de ce, dar încă nu putea să-i spună lui Sylvette adevărul despre Picasso. Și oricum, prietena ei n-ar fi crezut-o. Nici ei aproape că nu-i venea să creadă. A făcut o grimasă sfioasă și s-a lăsat în adâncitura de la marginea patului.

– Obrăznicătură mică ce ești! a chicotit Sylvette și Eva n-a negat. Deci vii cu noi la masă, nu? Te rog? Doar nu mă lași baltă, nu? Mistinguett se pare că o să vină cu cineva și ar fi teribil de jenant să fim doar noi trei, fără tine.

– Bine, o să fiu acolo, dacă înseamnă atât de mult pentru tine, a zis Eva, dând ochii peste cap și zâmbind. Dar numai pentru că tu m-ai ajutat să capăt slujba asta.

– O, splendid! a exclamat Sylvette, lăsându-se înapoi pe călcâie, cu chipul ei drăgălaș strălucind triumfător. Și să știi că ea chiar te place acum. Ai salvat-o de-a dreptul cu ideea cu gheișa. N-am apucat să te întreb, cum de ți-a venit în cap?

– Crescând cu bani puțini, am învățat să mă descurc, i-a răspuns Eva, dându-și papucii jos din picioare și masându-și degetele care o dureau de la mersul din Montmartre până acolo.

Nu voise să ia tramvaiul și drumul fusese lung.

– O să fie super! a zis Sylvette, punându-și mâinile sub bărbie. Cine știe ce se poate întâmpla când te place o femeie ca Mistinguett și se oferă să ia prânzul cu tine în Parisul *ei* strălucitor.

Eva nu avea nimic cu care să se îmbrace ca să ia prânzul cu cineva important, chestiune care ar fi trebuit s-o preocupe. Însă, în taină, mintea ei vibra încă la gândul celor întâmplate între ea și Picasso și

puțin îi păsa de rochii și de pălării și mănuși. Începea să-i pară rău că plecase înainte să-i dea șansa să-i spună dacă simte ceva pentru ea și se întreba oare ce gândea el. Nu asta făceau femeile de moravuri ușoare, plecau înainte de ivirea zorilor? Probabil că era obișnuit cu așa ceva, la câte femei avea la picioare. Sigur că era. Era tânăr, frumos și aproape faimos. Probabil o uitase deja.

– De ce naiba ai lacrimi în ochi? a întrebat-o Sylvette, aducând-o cu picioarele pe pământ. Ah, îl omor pe Louis dacă te-a rănit cu ceva!

– Nu m-a rănit cu nimic, a răspuns Eva, trăgându-și nasul și ștergându-și ochii cu dosul palmelor – a fost cât pe ce să adauge că nici nu e vorba despre el, dar s-a gândit că mai bine nu. Și aș aprecia dacă n-ai zice nimic de față cu el. Sunt sigură că s-ar jena dacă ar ști că ți-am spus.

– Secretul tău, frumoasă Marcelle Humbert, e în siguranță cu mine – cea mai bună prietenă a ta, a promis Sylvette cu solemnitate.

Eva s-a ridicat, simțind că e cazul să se spele puțin. Dintr-odată, nu voia să-și aducă aminte de ce făcuse. Oricât de mult i-ar fi plăcut, acum îi era și puțin rușine. Deși încercase din răsputeri să rămână indiferentă – și matură, în același timp – la sfârșitul zilei, Eva nu putea să scape de ideea că practic își dăruise virginitatea unui străin. Fetița care încă sălășluia în inima ei plângea după ofranda prețioasă pe care i-o depusese la picioare, și asta chiar și atunci când zâmbea sau râdea cu Sylvette.

Poate că avea s-o caute iar la Moulin Rouge. Până la urmă, povești de dragoste existau pe lumea asta. Dar se simțea vulnerabilă și caraghioasă până și când se gândea la asta.

Eva și-a luat săpunul și un prosop, pregătindu-se să se ducă la baia din capătul coridorului. Înainte ca Sylvette să apuce să spună ceva, s-a auzit o bătaie la ușă. Nu era sigură de ce, dar a ezitat o clipă înainte s-o deschidă. În față era un tânăr curier. A întâmpinat-o cu un chip pistruiat și o expresie supusă, sub o șapcă de șofer. Ea s-a gândit că nu multă lume trimitea pachete într-un loc atât de modest cum era La

Ruche.

– Mademoiselle Gouel? a întrebat mișcându-se copilărește pe călcâie.

Ținea în mâinile întinse o carte legată în piele roșie. Titlul era etalat frumos în litere de aur în relief: *Satiri, Pan și Dionysos: incursiuni în mitologie*.

Ea a dat din cap, iar bărbatul i-a înmânat cartea. Nu exista niciun bilet, dar Eva știa de la cine era. Gândul că el se gândea la ea ca la mai mult de-o poveste de-o noapte o aducea într-o asemenea stare de exaltare, că nu știa cum să proceseze informația. A strâns o clipă cartea la piept. Apoi a închis ușa și s-a întors pe călcâie fără tragere de inimă. Știa că avea un zâmbet până la urechi.

– Ce naiba a fost asta? a întrebat Sylvette.

– Oh, nimic important. Ar trebui să porți rochia ta violet azi, cea cu nasturii micuți, din perle. Îți scoate ochii în evidență, a adăugat Eva ca să schimbe subiectul.

– Chiar crezi?

– Absolut. Apropo, cine mai vine azi cu noi la masă?

Sylvette a întins două rochii pe pat și s-a uitat la ele cu mâinile în șolduri, răspunzându-i absentă:

– Știu doar că Mistinguett mi-a zis că o cheamă Fernande Olivier.

Le Dôme era cea mai bună dintre cele patru cafenele așezate la intersecția dintre agitatele bulevarde Montparnasse și Raspail. Era umbrită de coroana elegantă a unui castan sălbatic și avea paravane din pânză de culoarea untului. Le Dôme era un loc animat, adăpostind măsuțe înghesuite, cu scaune care se revărsau pe trotuar. Totul era atât de plin de viață, de parizieni tineri care sporovăiau neîncetat despre politică, artă și literatură. Rotonda proaspăt deschisă peste drum devenise rapid principala concurență și întotdeauna găseai prin mulțime pe câte cineva interesant fumând, bând, râzând și dezbătând.

Peste tot, progres și posibilități.

Cândva, Eva trecuse pe-acolo și o văzuse, pentru o clipă, pe Isadora Duncan, frumoasa și faimoasa dansatoare. Era la doar doi pași de ea, poate nici atât, imposibil de fermecătoare, învăluită într-un turban alb, purtând o rochie albă și o cravată neagră, bărbătească, din mătase. Stătea picior peste picior – picioarele ei lungi, ca de păianjen –, iar în mână ținea o țigară așezată în vârful unui țigaret din fildeș, cu care își puncta cuvintele, într-un dialog intens cu un grup de tineri adunați în jurul ei.

Eva tânjise în secret să se întoarcă odată la acea cafenea, să stea în preajma unor astfel de oameni. Faima i se părea ceva îmbătător și ea era îndrăgostită de tot ce ținea de vedete și de lumea lor. Să fie acolo, pur și simplu, și să nu bea decât un digestiv sau să asculte conversațiile din jurul ei însemna să se adape din magia pură a orașului.

Astăzi, îmbrăcată într-o rochie de un albastru-deschis, la care adăugase un șirag delicat din perle de cultură, o pălărie bej, în formă de clopot, și pantofi bej, cu toc, cu nasturi, era aproape încrezătoare în sine. Mergea de-a lungul bulevardului, îndreptându-se spre cafenea cu Sylvette, care purta rochia violet pe care i-o sugerase Eva. Eva își împrumutase ținuta de la o fată care stătea pe palier cu ele, în La Ruche, și care poza frecvent pentru un artist pe nume Maurice Utrillo. Din fericire, Evei îi veneau hainele așa de bine, de parcă ar fi fost ale ei. Îmbrăcată astfel, se simțea, pentru prima dată, mai frumoasă decât prietena ei înaltă și mlădioasă, cel puțin în acea zi.

Când Mistinguett le-a văzut apropiindu-se, s-a ridicat și le-a făcut cu mâna. Era așezată pe o banchetă, în spatele cafenelei, lângă un perete acoperit de oglinzi. Chelnerii îmbrăcați în alb și negru, purtând șorțuri lungi și albe, se strecurau prin localul zgomotos, purtând pe sus tăvi pline ochi. Cealaltă tânără care venise cu Mistinguett stătea cu spatele la ușă. După reflexia ei, Eva își putea da seama că e înaltă și că felul ei de a se purta trăda o grație nestingherită, intimidantă pentru ceilalți. Purta o pălărie cu boruri mari, decorată cu o panglică trandafirie și

cercei mari, din perle și granate. Și-a înălțat privirea, dar nu s-a ridicat în momentul când Mistinguett le-a îmbrățișat pe fete cu căldură.

– O, nu e minunat? Ele sunt cele două fete de care ți-am povestit și care m-au salvat, la propriu, din calea lui Monsieur Oller.

Femeia și-a întors gâtul lung și subțire și Eva a putut să-i vadă în sfârșit chipul. Era frumoasă, cu ochi mari, expresivi, de culoarea măslinei, buze pline, senzuale și un păr lung, roșcat, care curgea mătăsos pe sub pălărie. Ochii li s-au întâlnit și femeia și-a întins degetele învăluite în mătase către mâna goală a Evei.

– Ah, da, cusătoreasa cu chimonoul acela, a zis ea, cu o voce surprinzător de seducătoare.

– Eu sunt Marcelle Humbert.

– Și *eu* sunt Madame Picasso, s-a prezentat ea.

Pe chipul ei frumos a înflorit un zâmbet discret, cu aceeași grație pe care o aveau toate celelalte mișcări ale ei.

Eva a simțit cum i se moaie genunchii. Un val de greață i-a cuprins stomacul, pe moment, absolut copleșitor. Soția fratelui lui Picasso, spera ea. Oh, te rog, da, așa fă să fie! Sau poate un văr al artistului? Dar nu, femeia asta – Fernande Olivier – n-ar fi spus-o niciodată pe tonul acela, debordând de mândrie, dacă așa ar fi stat lucrurile. Eva s-a lăsat în scaunul gol de lângă Fernande, cu respirația tăiată, în timp ce venise rândul lui Sylvette să dea mâna cu ea.

– Madame Picasso, e o onoare pentru noi! a izbucnit Sylvette, cu ochii mari, cu gropițele la vedere. L-am văzut pe soțul dumitale la Moulin Rouge. E îngrozitor de talentat. Se zice că lucrările lui sunt geniale.

– Într-adevăr, a zis Fernande, dând din cap brusc indiferentă, bătând în cană cu un deget.

Expresia de pe chipul lui Mistinguett a devenit dintr-odată mai rezervată și Eva a văzut cum cele două femei au schimbat o privire între ele. Părea să vrea să spună ceva, dar tocmai atunci a apărut un

chelner ca să toarne vinul. Fernande s-a lăsat pe spătarul scaunului.

– E o plăcere să cunosc pe cineva atât de priceput! i s-a adresat Fernande Evei. Respect asta la o femeie. Ca să reușești ceva în orașul ăsta unde totul e o competiție, de așa ceva ai nevoie.

– *Merci*.

A fost tot ce-a reușit să scoată pe gură. Încă nu era în stare să înțeleagă până la capăt ce se întâmplase. El era *însurat*? Se simțea ca o proastă. De ce nu bănuise nimic? De ce nu presupusese? Dar nici măcar nu-i dăduse prin minte. Și evident că nevasta unui mare artist arăta exact așa: înaltă, elegantă, sigură pe ea.

Brusc, Eva a simțit c-o urăște pe femeia asta. Dar pe ea se ura și mai mult. Nu-și dorea decât să plângă în pumni și să iasă în fugă din restaurant, dar asta ar fi dat în vileag totul, inclusiv prostia ei. El profitase de ea mult mai mult decât își imaginase ea. Captivant sau nu, Pablo Picasso era un ticălos! Eva și-a băut jumătatea ei de pahar de vin dintr-o înghițitură.

– Și… sunteți căsătorită de mult? a vrut ea să știe dintr-odată.

Mistinguett și nevasta lui Picasso au schimbat iar o privire.

– *Teoretic*, nu suntem căsătoriți, Mademoiselle Humbert. Însă am fost împreună destul de mult timp și am trecut alături de el peste toate ratările și sărăcia lui, ca să-mi merit titulatura. Așa că, fără nicio rușine, mi-am asumat-o.

Eva s-a uitat la Sylvette, care părea încântată de explicație.

– Noi, femeile, trebuie să luăm ceea ce vrem. Dacă n-o facem, nu mai primim nimic, niciodată.

– Într-o bună zi, în cele din urmă, ne vom emancipa, *fără doar și poate*. Mișcarea sufragetelor ia avânt peste tot, a fost de acord Mistinguett. E important să le reamintim bărbaților noștri că nu avem cum să ne întoarcem în trecut. *Acesta* este valul viitorului.

Fernande a gustat din vin cu grație.

– Da, mă rog, Pablo, domnul Picasso, este destul de tradiționalist. E spaniol, după cum știți. Fără să vrea preferă modul învechit de a privi lumea și ne certăm adesea din cauza asta.

– Dar în artă e un inovator desăvârșit, a zis Mistinguett, punând punctul pe i. Nu văd nimic tradiționalist în asta.

Aducându-și aminte de schița cu satirul rânjind, Eva s-a gândit cât de adevărată era observația ei. Era un ticălos. A înșelat-o și s-a folosit de ea. Trebuia, cu orice preț, să nu uite asta.

– Așa, povestiți-mi despre voi! De unde sunteți? a întrebat Fernande cu nonșalanță.

În timp ce Fernande vorbea, Eva a observat că pielea îi era aproape translucidă, fără cusur. Cu părul ei des și roșcat, cu ochii exotici, migdalați și vocea gravă, senzuală, chiar era o prezență ieșită din comun. Era ușor să-ți dai seama ce-l atrăsese pe Picasso.

Cine nu s-ar fi îndrăgostit de ea?

Cele două femei nici nu puteau fi mai diferite. Eva, cu trupul ei firav, cu trăsăturile delicate, cu ochii ei mari, albaștri și părul de culoarea mahonului, așezat în bucle largi, se simțea dintr-odată ca o adolescentă prin comparație cu femeia asta incredibil de frumoasă.

– Sunt de loc din Vincennes, a reușit în cele din urmă să spună, folosindu-și accentul ei parizian, exersat la perfecție.

Nimeni n-ar fi bănuit că mama ei avea origini umile, poloneze.

– Și tu? a întrebat Fernande, uitându-se la Sylvette. Tu ești în cor?

– Dar sper să fac mai mult într-o bună zi. Vreau să devin actriță.

Fernande a zâmbit și expresia de pe chipul ei avea ceva din cea a pisicii de Cheshire. Eva a simțit un fior ciudat pe șira spinării chiar înainte să își coboare privirea spre meniu.

– Recomand tocănița de pui de aici. Deși sunt sclava absolută a platoului lor simplu cu șuncă de Yorkshire și felii de brânză, la care să adaug o halbă de bere neagră. Din păcate, zilele acelea, în care nici eu,

nici Pablo nu aveam un ban în buzunar, nu sunt niciodată prea departe, dar am început să ni le amintim amândoi cu un fel de duioșie.

Cum am putut să fiu atât de naivă? gândea Eva în culmea agitației, cu stomacul numai noduri, așa cum îi era și inima. Acesta era bărbatul – bărbatul altei femei – căruia îi dăruise, prostește, inocența ei. Cum a putut crede că avea să se îndrăgostească de ea?

Însă prânzul a fost unul cordial. Eva s-a străduit pe cât posibil să participe la conversație, ca să fie deasupra oricăror bănuieli. Ar fi preferat s-o urască în continuare pe Fernande Olivier, dar și-a dat seama că nu putea. În mare parte, în afară de acea ascuțime din voce, Fernande părea o tânără inteligentă, amuzantă și ușor capricioasă, cu oarecșce porniri teatrale. Până la sfârșitul prânzului, Eva a reușit să înțeleagă pe deplin de ce Picasso – sau oricare alt bărbat – se putea îndrăgosti nebunește, fără speranță, de ea.

După prânz, femeile au ieșit pe bulevard, să aștepte un taxi. Eva de-abia acum observa fusta incredibil de strâmtă, dar la modă, a lui Fernande. Văzuse reclame la astfel de fuste la Maison de Poiret. Era cel mai nou curent în modă.

– Chiar nu trebuia să plătești dumneata, a zis Eva, în timp ce o căruță încărcată cu cărbune trecea, hurducându-se, prin dreptul lor, dimpreună cu o suită de automobile negre și lucioase.

– A fost plăcerea mea, i-a răspuns Fernande. Oricine își riscă slujba ca să ajute un prieten drag este, cu siguranță, și prietenul meu.

– Eu și Sylvette mergem la teatru pentru repetiții. Voi două încotro? a întrebat Mistinguett.

– Eu mă întorc în pasajul Dantzig, i-a răspuns Eva, nevrând ca Fernande să știe de umila colonie de artiști din La Ruche, unde locuiau ea și Sylvette.

– Și eu merg în aceeași direcție, i-a zis Fernande. Te rog, vino cu mine cu taxiul!

Nu avea sub nicio formă cum să refuze oferta. Și, oricum, nici nu

voia. Începea să fie curioasă în privința acestei femei, atât de diferită de ea, dar care atrăsese același bărbat.

Era prima dată când Eva avea să meargă cu un automobil, așa că a călcat temătoare pe treaptă, cu spaima că o să se miște brusc și o să plece cu tot cu ea. Mașinile i se păruseră întotdeauna puțin cam prea zgomotoase și înfricoșătoare, cum pufneau în susul și în josul bulevardelor înțesate ale Parisului. Cu toate astea, aparțineau, după toate aparențele, viitorului, și ea era extaziată să trăiască acum ceea ce mulți alții trăiseră deja. Chiar dacă era o mașină închiriată, când a intrat în ea, i s-a părut Evei cel mai elegant mijloc de transport din lume.

– N-ai zice, dacă te uiți la cum sunt îmbrăcată acum, în toate aceste țesături fine, dar și eu mă trag dintr-o *banlieue* [8], a mărturisit brusc Fernande, în timp ce taxiul intra în plin trafic. Când m-a găsit Pablo, pozam pe doi franci, timp de optsprezece ore pe zi, iar el era un artist flămând, care abia dacă vorbea două boabe de franceză. Și, când deschidea gura, era foarte caraghios. Îmi părea omul peșterilor.

Eva s-a uitat la ea în timp ce-i vorbea, dar nu i-a răspuns. Oricum, n-ar fi știut ce să-i zică. Nu fusese niciodată atât de confuză în privința sentimentelor ei sau a tot ce i se întâmpla cum era acum.

– Nu știu de ce-ți spun toate astea, a recunoscut Fernande, rupând tăcerea care se lăsase brusc între ele.

– Am și eu ceva de mărturisit, a răspuns Eva, spre propria ei surprindere, dar a continuat. Am fugit de acasă.

– Și eu la fel.

– Și Marcelle nici măcar nu e numele meu adevărat, a continuat, simțind că trebuia să împartă ceva cu Fernande, după ce ea avusese încredere să-i împărtășească din tainele ei, și spera ca Fernande să dezvăluie mai multe despre ea și Picasso. Mă cheamă Eva, Eva Gouel. Sunt jumătate poloneză, jumătate franțuzoaică. Nu sunt defel pariziancă.

Fernande i-a zâmbit și între ele a mijit un soi de înțelegere.

– Numele meu de botez este Amélie Lang, dar am trecut drept Fernande Olivier de când am ajuns la Paris. Folosesc oricare dintre nume, în funcție de necesitățile momentului. Îmi place cum sună și se simte fiecare din ele, din motive diferite, presupun… Se pare că noi două avem multe în comun.

– Așa s-ar părea, a fost de acord Eva.

Când au ajuns în La Ruche, în pasajul Dantzig, automobilul s-a oprit, pufnind, cu parbrizul zăngănind de zor. O clipă mai târziu șoferul a coborât ca să-i deschidă portiera. Eva era bucuroasă că nu se vedea clădirea sărăcăcioasă, în formă de stup, ascunsă în spatele unui zid de piatră, năpădit de iederă.

– Îți place la circ? a întrebat-o Fernande în timp ce Eva cobora din mașină și s-a întors iar spre ea.

– Nu sunt sigură. N-am fost niciodată.

– N-ai fost niciodată la circ? O, Dumnezeule, noi mergem la Medrano tot timpul. Într-o vreme, Pablo voia cu tot dinadinsul să meargă, ca să-i poată picta pe artiști – arlechini și clovni. Spunea că toată amestecătura aia de oameni i se pare teribil de vulnerabilă, într-un fel care-l atrage. Pentru mine, nu e decât o distracție de o seară, dar, mărturisesc, începe să mi se pară totul plictisitor. Dacă te-ai alătura grupului nostru obișnuit, lucrurile poate s-ar mai anima puțin.

Nici nu știi tu cât de tare s-ar anima! s-a gândit Eva, zâmbindu-i nevinovat.

– Ai un bărbat pe care să-l aduci cu tine? Poate vreun pretendent?

I-a venit în minte Louis. Eva știa că nu va putea să se alăture lui Picasso și amantei lui fără un bărbat lângă ea. Măcar Louis îi va da puterea să treacă cu bine peste o situație atât de absurdă. Încă era furioasă pe Picasso pentru că a înșelat-o, și totuși era mai presus de ea să refuze o invitație care i-ar permite să-l vadă din nou. Și să vadă cum va reacționa.

– Așa cred, a răspuns în cele din urmă.

– Nu cineva după care să fii nebună, înțeleg? a întrebat Fernande indiscretă.

– Deocamdată nu suntem decât prieteni, a ridicat Eva din umeri, în timp ce șoferul aștepta cu portiera deschisă.

Știa că ochii îi clipeau iritant de des, dar o făcea intenționat. Teatrul o învățase deja multe lucruri.

– Bine, atunci, deci ești liberă să primești noi pretendenți. Pentru că, în genere, aducem prieteni, iar eu și Monsieur Picasso încercăm de nu știu când să-l cuplăm pe amicul nostru, Guillaume Apollinaire, care s-a despărțit recent de iubita lui. Te-ar plăcea, ești genul lui. E un poet destul de cunoscut. Poate că ai auzit de el?

– Numele mi-e cunoscut, a șovăit ea, nedorind să sune ca o admiratoare vădită ce era, de vreme ce asta i-ar fi creat din start un dezavantaj.

– E polonez, ca și tine, așa că voi doi ar trebui să vă potriviți de minune.

– Mulțumesc de invitație, Madame Picasso.

Eva aproape că s-a înecat când i-a rostit acest titlu, dar cum de-abia se cunoscuseră, i s-a părut de bun-simț să i se adreseze așa. Cu siguranță, nu putea să-i spună Mademoiselle Olivier, după câtă fanfaronadă făcuse din faptul că îi aparținea lui Picasso. Fernande a întins o mână din taxi și a apucat-o pe-a Evei.

– Rămâne pe luni seară, atunci. E stabilit. O să ne distrăm grozav. Și poți să-mi spui Fernande. Toți prietenii mei adevărați îmi spun așa. O să-ți las la poartă două bilete și o să fie cineva acolo să vă conducă la locurile noastre. Poate că o să mergem cu toții la un pahar după.

– Aștept cu nerăbdare, s-a forțat Eva să spună, zâmbindu-i cât de dulce îi stătea în putință.

Dar nerăbdarea cu care se gândea la Circul Medrano era născută din

motive cu totul diferite de ce și-ar fi închipuit Fernande. De-abia aștepta să meargă numai ca să-l vadă iar pe Picasso și ca să-l înfrunte.

– Crede-mă, lui Fernande Olivier îi pasă mult mai mult de titlu decât de bărbat… S-au îndepărtat mult. Știi, ea, de fapt, e măritată, așa că n-o să poată fi niciodată, cu adevărat, Madame Picasso, dar asta n-o oprește să pozeze peste tot în rolul ăsta.

Mistinguett rostise revelația pe un ton scăzut, de taină. Era cu o oră înainte de spectacolul de vineri seară și ele erau în cabina de probă. Mistinguett stătea în picioare, statuară, îmbrăcată în chimonoul galben al Evei, care se mula perfect pe rotunjimile remarcabile ale trupului ei. Părul îi era prins sub o perucă neagră, iar fața îi era pudrată și pictată în alb, buzele în roșu, într-o imitație caricaturală a unei gheișe. În seara aceasta avea să-și încerce pentru prima dată rolul în primul act.

Însă ceva îi lipsea acelui chimonou. Nu avea acea notă de dramatism de care era nevoie ca să concureze cu celelalte costume strălucitoare. Dar ce? Eva analiza în tăcere haina ei iubită, stând față în față cu starleta. S-a uitat cu atenție la tiv și apoi la mânecile lungi, în formă de clopot, aducându-și aminte de săculețul de tutun pentru pipă al tatălui ei, pe care-l cususe în tivul de la mânecă. A simțit din nou familiarul sentiment de vină.

Dar apoi și-a dat seama ce-i trebuie.

S-a dus la o cutie mare cu costume vechi, cu piese disparate, băgate într-un unghier în culise, și a scos o fâșie de mătase purpurie, pe care o văzuse zăcând pe-acolo. După o clipă, îi arăta pânza lui Mistinguett.

– Ce-ar fi dacă la marginea mânecilor am pune ceva mai dramatic, ca asta? Țesătura contrastantă ar trebui ca sub lumina reflectoarelor s-o facă să arate de-a dreptul remarcabil.

Mistinguett i-a aruncat un zâmbet cald.

– E genial!

– Mulțumesc, a zis Eva, dând din cap mulțumită.

– Nu știam că ești și creator de costume.

– Nici eu.

– Ei bine, cu siguranță ești acum! Hai să-i dăm bătaie!

Cu capul plin de o senzație amețitoare de succes, Eva a îndrăznit atunci să schimbe subiectul. Dar chiar în clipa în care a făcut-o, era îngrozită să pună întrebarea, căci se temea de ce avea să descopere.

– Deci de ce a rămas Monsieur Picasso cu Fernande, de vreme ce ea e atât de diferită de rădăcinile lui spaniole?

– Te asigur că ăsta e un mare mister în Paris. El are de mult reputația de mare iubitor de femei. Și-a închiriat un nou atelier într-o clădire dărăpănată din Montmartre, unde a pictat la începuturi. Lumea zice că a făcut-o ca să scape de mofturile lui Fernande. Dacă e să mă întrebi pe mine, cred că e un loc în care își duce femeile.

– Am crezut că e prietena dumitale, a zis Eva, gândindu-se că, la așa prieteni, Fernande Olivier cu siguranță nu mai avea nevoie de dușmani.

– Având în vedere că sfera ei de influență în Paris se întinde datorită lui, ar trebui să fiu proastă să *nu-i* fiu prietenă, i-a răspuns ea. Dar Fernande are un soi de disperare, care mie mi se pare dezgustătoare. Cred că ar lupta până la moarte pentru lucrurile care contează pentru ea. Cum să zic? Cu ea nu știi niciodată dacă e fericită sau în pragul unei imense tragedii.

Eva a dat din cap, consimțind, deși n-o vedea pe Fernande altfel decât frumoasă și sigură pe sine.

– Și să fii atentă cu Picasso, a adăugat Mistinguett, trecând fâșia de mătase roșie printre degete. A frânt destule inimi pe aici – fete frumoase, care chiar credeau că au vreo șansă în fața lui Fernande.

– O să țin minte, i-a răspuns Eva pe un ton din care se subînțelegea că astfel de lucruri sunt dincolo de orice imaginație.

A luat chimonoul de pe Mistinguett și a început să desprindă, cu

atenție, manșetele de mâneci, dorindu-și să desfacă legătura de iubire dintre Picasso și Fernande cu aceeași ușurință, dacă i s-ar fi acordat o șansă cât de mică.

Eva încă tânjea să-i spună lui Sylvette toată povestea.

În timp ce se îmbrăca pentru Circul Medrano, luni seara, era s-o facă de câteva ori. Alesese să se îmbrace în aceeași rochie albastru pal pe care o împrumutase pentru prânzul cu Fernande, fiindcă o făcea să se simtă atât de sigură pe ea, iar în seara aceea cu siguranță avea nevoie de toată încrederea în sine pe care o putea găsi.

Moulin Rouge era închis lunea, așa că asta era singura ei șansă de a participa la un asemenea eveniment. Știa că ar trebui să fie entuziasmată că primise o asemenea invitație, dar era și neliniștită la gândul că avea să-l vadă iar pe Picasso.

Louis o ținea de braț când s-au apropiat de mulțimea adunată în fața clădirii circului. Niciunul dintre ei nu știa exact la ce să se aștepte.

– Tot nu înțeleg cum de ai reușit să obții o asemenea invitație, a zis el emoționat, cuprinzând cu privirea întreaga activitate și ascultând cu bucurie muzica de circ, exuberantă, care se revărsa dinăuntru.

– Ei bine, îți eram datoare, cu siguranță, după ce m-ai dus la expoziție. Mi-ai zis că ai fi fericit să cunoști un artist atât de cunoscut ca Picasso, așa că m-am gândit că o să ne bucurăm de experiența asta. Toată lumea din Paris vorbește despre el.

– Sigur că sunt bucuros. Sper că o să poată să-mi dea câteva idei legate de lucrările mele, fiindcă lumea zice că, dincolo de tot succesul lui de acum, i-a fost greu la început.

Eva se chircea în sinea ei când îi auzea disperarea din voce. Louis pictase niște tablouri în acuarelă foarte frumoase, dar lucrările lui nu veneau din aceeași pasiune ca ale lui Picasso și cu siguranță nu avea nimic din aura de celebritate a celuilalt. Louis era un bărbat care se juca de-a arta. Picasso era un bărbat care o trăia.

De îndată ce Eva le-a spus celor de la intrare numele lor, au fost invitați înăuntru de un tânăr îmbrăcat într-un costum de arlechin roșu cu negru. Au trecut pe lângă cu clovn, un jongler și două fete în rochii strâmte și scurte, fiecare cu niște pene imense, unduitoare, atașate de accesoriile de pe cap. Eva își putea da seama după expresiile lor că numai cei mai importanți oaspeți erau astfel conduși la locurile lor.

Se apropiau de primul rând și inima ei începuse deja s-o ia la goană. Îi văzuse deja pe scaune, ușor de recunoscut, pe Picasso, Fernande și grupul lor de prieteni. Brusc nu mai era sigură că putea să treacă prin asta. Stomacul i s-a strâns în chingi și i s-a urcat până în gât. Fernande s-a ridicat, i-a zâmbit larg și i-a făcut semn să vină mai aproape.

– Mă bucur tare că ați venit! Sunt sigură că o să vă placă spectacolul, a zis ea, îmbrățișând-o pe Eva, de parcă s-ar fi cunoscut de ani întregi, nu de câteva zile.

– Pablo, dumnealor sunt Marcelle Humbert și companionul ei. Vi-l prezint pe Pablo Picasso!

A simțit impulsul de a-l sfida și aproape că a vrut să spună că s-au cunoscut mai demult, dar nervii au părăsit-o și, sub privirea ascuțită, întunecată a lui Picasso, s-a mulțumit doar să încline scurt din cap.

– Eu sunt Louis Markus, s-a recomandat Louis afabil.

– Iar ei sunt prietenii noștri dragi, foarte frumoasa Germaine și soțul ei, Ramón Pichot, un minunat artist la rândul lui, a zis ea, arătând la cei doi tineri atrăgători, care îi însoțeau. Și, desigur, *el* este Guillaume Apollinaire.

Apollinaire s-a ridicat să-i salute. Era foarte înalt, cu o bărbie lungă și greoaie și umeri căzuți. Citindu-i poezia în Vincennes, Eva își imaginase întotdeauna pe cineva mult mai frumos la înfățișare și de o statură ceva mai modestă. Totuși, se gândea ea, avea un aer plăcut și un zâmbet nemaipomenit de cald. Arăta ca un uriaș blând.

– Ce frumusețe interesantă aveți, a remarcat Apollinaire, cu un sâsâit evident, iar ea a ghicit în spatele cuvintelor familiarul accent polonez.

Nu părea să-și aducă aminte că o mai cunoscuse o dată, în culise, la Moulin Rouge.

– Nu asculta nimic din ce-ți spune! Flirtează cu nerușinare și momentan de-abia a ieșit dintr-o relație. Dar sigur or să se împace – ca toată lumea din micul nostru grup. Suntem toți legați la un loc pe vecie, a zis tânăra frumoasă, care îi fusese prezentată drept Germaine, în timp ce îi întindea mâna Evei.

Părul ei avea o nuanță asemănătoare cu a lui Fernande și ochii erau de același verde extraordinar. Eva și-a zis că ar fi putut foarte bine să fie surori. E o plăcere să cunosc prieteni de-ai lui Fernande, a adăugat ea.

– Mulțumesc, a zis Eva.

S-a uitat la Picasso și a văzut că el încă se holba la ea. Nu era sigură ce voia să spună privirea asta intensă a lui, dar se bucura nespus să știe că situația era cât se poate de jenantă și pentru el. Era singura putere pe care o avea asupra lui și voia cu disperare să se bucure de ea. Nu asta făcea o femeie de lume într-o situație ca asta?

– O, începe! Monsieur Markus, vino să stai lângă mine! Pablo adoră să comenteze toate numerele de circ și eu, bineînțeles, le-am auzit pe toate până acum, a dat Fernande ordine, de parcă dirija servitorii la un dineu. Am înțeles că și dumneata ești pictor. Louis Markus, hmm. Nu te-ai gândit niciodată să-ți schimbi numele? Dacă vrei să fii un mare artist în Paris, ar trebui să porți un nume mult mai puternic, ceva memorabil.

Eva l-a auzit chicotind, fiindcă și-l schimbase deja… Louis Markus fusese o îmbunătățire imensă, după standardele pariziene.

– Vă gândiți la ceva anume?

– Încă nu, dar o să-mi vină o idee, a anunțat Fernande.

Eva s-a cufundat jenată în singurul scaun lăsat liber, lângă Picasso. În fața lor era o balustradă și mirosul de balegă și rumeguș era dezarmant de puternic. A răsunat o trompetă, anunțând începerea

spectacolului, și Picasso s-a aplecat mai aproape de Eva.

– Ar trebui să încetăm să ne mai întâlnim așa, i-a zis el moale în ureche.

– Aș fi bucuroasă să-ți fac pe plac dacă ai binevoi să nu mai apari peste tot.

Fernande pălăvrăgea cu Louis, arătând spre elefanții care stăteau greoi, cu mare pompă, în careul din centru, să fie admirați de toată lumea.

– Nu meritam asta.

– Serios? a întrebat Eva tăios, ținând cu tot dinadinsul la trufia ei.

– N-a trecut o zi din săptămâna asta să nu mă fi gândit la tine.

– Sunt sigură că Madame Picasso n-ar fi mulțumită să știe asta.

– Nu am soție.

Ea a aruncat o privire precaută spre Fernande.

– Ea așa își spune, deci e ca și cum ai avea…

– Poate că e adevărat, a recunoscut el, ridicând din umeri, nu se simțea în largul lui.

Cei doi elefanți imenși, cenușii, cu coliere roșii și aurii în jurul gâtului erau plimbați în paradă prin fața lor de către un bărbat într-o haină roșie și cu joben negru. Bărbatul pocnea dintr-un bici mare.

– Îți jur, a continuat el, când ne-am cunoscut n-am avut nicio intenție să te amăgesc.

Eva simțea în spatele cuvintelor lui șoptite un oarecare regret.

– Laptele, odată vărsat, nu-l mai poți pune înapoi.

Între ei s-a așternut tăcerea, în timp ce maestrul de manej tuna cu vocea aceea teatrală, de bariton. Picasso și-a trecut mâna peste față. A tras adânc aer în piept, l-a dat afară, apoi a privit spre careul acoperit cu rumeguș.

– Nu m-aș fi așteptat la un ton atât de aspru.

Eva a rămas țeapănă pe scaun, privind, ca și el, spre careul central și spre cele două artiste de circ, îmbrăcate în costume care abia le acopereau și care ieșiseră să călărească elefanții.

– Monsieur, nu sunt doar simple cuvinte. Tonul meu e așa cum e, n-am ce să-i fac, pentru că vorbele îmi vin din inimă, așa naive și sărăcăcioase cum i-ar putea părea cuiva ca dumneata.

– Cuvintele tale îmi ating sufletul. *Tu* îmi atingi sufletul. Într-un fel pe care nu l-am mai simțit atins de foarte multă vreme.

– *Pe mine*, în schimb, dumneata mă insulți aici, în prezența soției dumitale.

– *Dios*, *nu* e soția mea!

– Faptul că insiști să faci această diferență este sub demnitatea dumitale.

– De unde știi tu ce e sub demnitatea mea și de ce sunt eu capabil? s-a răstit el la ea.

Fernande a fost pe moment distrasă de tonul vocii ridicate a lui Picasso și s-a uitat spre ei. Eva a simțit cum roșește. Bătăile inimii i s-au întețit. Poate că nu era pregătită pentru așa ceva. Nu fusese niciodată atât de confuză sau de umilită. Dacă ar fi putut da timpul înapoi, la seara aceea, *ah, dacă*… Dar știa, ca și când gândul i-ar fi susurat în minte, că tot i s-ar fi dăruit lui Picasso de o mie de ori. Fusese cu-adevărat cea mai excitantă noapte din viața ei.

Niciunul dintre ei n-a mai scos un cuvânt până nu s-a terminat spectacolul și au ieșit toți, împreună, în aglomeratul Boulevard Rochechouart, alăturându-se mulțimii. Felinarele erau deja aprinse și fiecare dintre ele arunca un con de lumină chihlimbarie pe sub care treceau. Era o seară caldă și lumea ieșise la plimbare peste tot. Louis a pus o mână relaxată peste umerii Evei, plimbându-se așa pe Rue des Martyrs, și ea s-a simțit constrânsă de sentimentul de posesie pe care îl simțea în atingerea lui. Dar s-a străduit să nu-l respingă, de vreme ce

voia dintr-odată să-l facă gelos pe Picasso.

– Ar trebui să mergem toți la noi, în apartament, să bem un pahar, a zis Fernande senină, mergând în fața lor, braț la braț cu Apollinaire. Avem acum un apartament așa mare și frumos și ne place să primim oaspeți. Știți că Pablo mi-a închiriat un apartament pe Bulevardul Clichy? Toată lumea bună locuiește acolo.

– Nu cred că e o idee foarte bună, a zis Picasso.

– Ah, maestrul a decretat! s-a răstit Fernande cu un gest dramatic. Picasso *nu crede*! Ceea ce în sine e o declarație nu tocmai departe de adevăr.

– Ia-o încet, Fernande! a avertizat-o Germaine.

Eva a ciulit urechile la conversația dintre cele două femei, dându-și seama cât de bine îl cunoșteau pe Picasso.

– Nu face nimic, poate altă dată.

– Oh, haide, Mademoiselle Humbert. Nu e niciun moment mai potrivit decât cel prezent! La Paris trebuie să înșfaci orice șansă. Pablo e un maestru la așa ceva. Ia zi-le, Pablo! Zi-le cum ești tu un maestru!

– Potolește-te, Fernande! a mormăit el drept răspuns.

– *Con calma, mi amigo*, i-a zis soțul lui Germaine.

Eva a înțeles, și fără să știe spaniolă, că prietenul lui Picasso îl îndemna să nu facă o scenă, la care se pare că grupul mai asistase și cu alte ocazii.

– Bine că te bagi tu! a mormăit Fernande în barbă.

– Nu trebuie să-l tot stârnești în halul ăsta, i-a zis Germaine prietenei ei și, brusc, Eva a simțit că-și dorea să fie oriunde, numai aici nu.

Totul i se părea teribil de jenant. Louis și-a strâns degetele pe brațul Evei. Amândoi simțeau că urma o ceartă.

– Să nu vorbim despre felul în care mă stârnește *el pe mine*? a șoptit Fernande cu furie.

– *Eu* te stârnesc *pe tine*? Ți-am dat tot ce-ai cerut! a urlat Picasso, părând să-și iasă din pepeni în timp ce se mărea pasul ca să o ajungă din urmă pe ea.

– Hai să ne calmăm cu toții înainte ca lucrurile să scape de sub control! a sugerat Ramón, încercând să potolească spiritele. Cred că avem toți nevoie de un pahar.

– Minunată idee! a fost de acord Apollinaire.

– Eu prefer opiu, a zis Fernande cu glas de felină.

– Știi foarte bine că *asta* n-o să se întâmple, nu din nou…

– Nu fi așa de sigur de ce-o să se întâmple cu mine, Pablo, i-a răspuns Fernande.

– Aș putea să-ți spun același lucru, *mi corazón*, i-a aruncat el înapoi.

În loc de apartamentul lor, s-au mulțumit cu La Closerie des Lilas, de pe Boulevard Montparnasse, o cafenea la modă, care în majoritatea nopților gemea de tineri intelectuali. S-au adunat la barul lung, de mahon, unde un grup de tineri cu cravate albe și haine de smoking și femei în rochii elegante se distrau la un pahar. Cel mai probabil veneau sau mergeau la Opéra National de Paris.

Picasso s-a înclinat spre Eva.

– După ce ai plecat, am început să te pictez, i-a zis el pe un ton scăzut, străpungând conversația animată și zăngănitul farfuriilor și paharelor din jur.

– Îți pierzi vremea, i-a replicat Eva, refuzând să se uite la el.

– Oh, n-aș face asta niciodată, i-a întors-o el, încercând să-și înăbușe un surâs și privind în jurul lui. Ți-a plăcut cartea?

Deja Fernande flirta pe față cu Louis și Evei i se părea beată de-a binelea.

– Sylvette o folosește ca să sprijine ușa.

– Ah, Sylvette!

– Ai sedus-o și pe ea? a întrebat Eva, înțepându-l, chiar în clipa în care Apollinaire s-a apropiat de ei.

– Mi s-a zis că-ți place poezia mea, a zis el afabil, băgându-se între ei fără jenă, așa cum făceau toți acolo, în îngrămădeală.

– Da, îmi place.

– Vreun poem anume?

– *Știm că-i osândă, dar precis,/ Speranța dragostei ne mână/ Cu gându-ntruna, mână-n mână/ La ce țiganca ne-a prezis* [9]. Asta a fost cel mai mult pe inima mea.

Eva a văzut o scânteie de gelozie în ochii lui Picasso și s-a simțit mândră.

– L-ai învățat pe dinafară?

– Mai multe, chiar. *Am rupt un fir de iarnă-anume/ E moartă toamna, să reții/ N-o să ne mai vedem pe lume/ Parfum de timp fir iarbă-anume/ Și-adu-ți aminte tu să-mi vii*. [10]

– Sunt deosebit de impresionat, mademoiselle.

– Apo, du-te și vezi dacă e pregătită masa noastră, a mormăit Picasso pe un ton autoritar. Părea s-o ignore complet pe Fernande și ce se întâmpla între ea și Louis, la distanță de jumătate de bar.

– Trebuie să te văd din nou. Trebuie să mă lași să te pictez.

– Să pozez, ca data trecută? O, nu prea cred.

– Chiar a fost așa de rău ce s-a întâmplat între noi, Mademoiselle Gouel? a insistat Picasso, apropiindu-se suficient de tare cât s-o facă să simtă atracția fierbinte, animalică dintre ei și respirația lui pe gâtul ei.

Eva a luat paharul de vin și a gustat din el. Când și-a dat seama că mâna îi tremura, a pus încet paharul înapoi pe bar, sperând că el n-a văzut.

– Nu știam că locuiești cu cineva, i-a spus ea.

– Iar eu nu știam că tu ești atât de naivă când vine vorba de felul

cum funcționează lumea. Fiecare l-a prins pe celălalt pe picior greșit.

Nu se așteptase niciodată ca el să fie atât de inteligent sau atât de dezarmant – mai ales aici, într-o mare de oameni în care amanta lui era la câțiva pași. Poate că Eva nu era de nasul lui, dar era destul de furioasă cât să nu cedeze iar șiretlicurilor lui.

– Iartă-mă! N-am vrut să mă joc cu tine, a zis Picasso, prinzându-i iar degetele într-ale lui sub bar. Spune-mi doar că o să mă lași să te revăd!

– Și Madame Picasso?

– Se pare că Fernande are un nou amant, un tânăr neamț, bine făcut. Prietenii mei cred că eu nu știu. Încearcă să mă menajeze, ca să continui să pictez. Orice, numai să mențină pacea și să curgă banii. Dar eu știu.

– E prea periculos pentru mine, a scuturat Eva din cap. Nu pot să mă las prinsă în așa ceva.

– Vai, dar mie mi se pare, *mi belleza*, că deja te-ai prins.

Când masa lor a fost în sfârșit gata, Apollinaire a insistat ca Eva să stea lângă el, ca să poată vorbi mai multe despre poezie și despre poeții care îi plac ei. Apoi, la rândul lui, avea să-i dezvăluie cum a ajuns el să scrie o parte din versurile lui voit criptice și de multe ori dure. Era așa o bucurie, zicea el, să stea de vorbă cu cineva care respectă arta. Picasso stătea în fața ei, la masă, între Germaine și Ramón. Cât a durat cina, în ciuda distanței dintre ei, privirea lui Picasso nu s-a îndepărtat niciun moment de la Eva. O simțea asupra ei în clipa în care vorbea cu Apollinaire despre poezie și droguri.

– Nu scrii niciodată despre dragoste? l-a întrebat ea, în timp ce li se servea supa.

– N-am fost niciodată îndrăgostit. N-am simtit decât dorință carnală, a recunoscut el, oftând. Și nu vreau să scriu decât despre ce știu din proprie experiență.

– Mi se pare prudent. Cred că nici eu n-am fost vreodată, a chicotit Eva, știind sigur că așa era.

– Deci… Fernande spune că și dumneata ești din Polonia, așa-i Mademoiselle Humbert?

– Părinții mei s-au cunoscut acolo. Tata e francez, mama, poloneză. Am locuit acolo când eram copil, până când tata ne-a adus pe toți în Franța.

Pentru cineva a cărui operă o admirase de atâta vreme, conversația cu el era surprinzător de ușoară.

– Numele meu adevărat este Eva Gouel, dar deocamdată l-am lăsat deoparte, să văd ce i se oferă unei parizience care trece drept Marcelle Humbert.

– Ah, da, *e* mult mai parizian. Nu e însă foarte autentic, pentru un zâmbet polonez atât de drăgălaș. Eu sunt foarte nepoeticul Wilhelm Kostrowicki, dar, de vreme ce suntem amândoi polonezi, o să am încredere în dumneata că nu spui nimănui, a zis el râzând.

– Fernande mi-a zis că și ea a avut diferite nume de când a venit aici, în oraș.

– Inclusiv Madame Picasso.

– Vi se pare nepotrivit să-și spună așa? a întrebat Eva.

– Dacă ar fi așa, n-aș îndrăzni să deschid gura. Fernande Olivier e o forță cu care nu te pui. Cu siguranță nu e o persoană în calea căreia să stai.

Și, în toată învălmășeala, vocea plăcută a lui Fernande s-a auzit de peste masă. Îi zicea lui Louis că a găsit un nume pentru el și că după seara aceasta va fi cunoscut în Paris drept *Marcoussis*. Acesta, după părerea ei, era un minunat nume de artist, care sigur îi va aduce noroc.

– O să consider că am fost avertizată, i-a spus Eva lui Apollinaire.

– Dar dumneata ești noua ei prietenă, așa că nu ai de ce să-ți faci griji, a zis el râzând răgușit, apoi a pus mâna pe cuțit și furculiță. Atâta vreme cât te place.

7

– Pablo Diego Ruiz y Picasso, ce mama dracului ai făcut? Să înnebunesc, zău dacă nu ești beat-turtă!

Max Jacob a început să râdă, făcând un pas înapoi din ușa deschisă a casei lui din cărămidă de pe Boulevard Barbès.

– Nu sunt destul de beat, a mormăit Picasso în sunetul automobilelor și al trăsurilor care treceau pe stradă în spatele lui, cu ochii roșii și încețoșați. Unde ții vinul?

– Mi-e teamă, bătrâne, că nu am niciun vin. Îți sună cunoscut? a ciripit Max, tachinându-l.

Nu pierdea niciodată ocazia să i-o întoarcă prietenului lui cu aceeași monedă. El fusese acela care-i dăduse lui Picasso primul acoperiș deasupra capului aici, la Paris, cel care-i împrumutase câteva centime, când avusese nevoie și-i cumpărase de mâncare. Max simțea că asta îi oferea niște libertăți de care puțini alții se bucurau.

– Bine, atunci, unde ai pus eterul? Asta știu *sigur* că ai, a bălmăjit Picasso beat.

– Și ce fel de prieten ți-aș fi eu, dacă ți-aș spune? a zis Max, punând o mână pe brațul lui, în timp ce Picasso s-a aruncat spre sertarele comodei. De data asta, *amigo*, m-am lăsat de tot. M-am trezit acum două zile în fața casei, în propria-mi mizerie, cu o mâță vagaboandă lingându-mă pe față. Nu era nimic poetic în toată treaba asta. Îți jur,

mi s-a luat de spirturile tari.

Max a spus-o ca pe o cugetare de moment, dar se lupta de ani buni cu băutura. Când Picasso și Fernande renunțaseră la opiu, cu doi ani în urmă, Max a continuat obiceiul mai abitir ca înainte, adăugând eter la lista în continuă creștere a substanțelor de care era dependent.

– Trebuie să vorbesc despre Fernande și, dintre toți prietenii noștri, tu ești singurul care nu tinde să vadă lucrurile în favoarea ei, așa că știu că o să fii cinstit cu mine.

– Vrei să zici că eu sunt singurul care nu e captivat de farmecele ei? s-a hlizit Max, închizând ușa.

– *Sí*, dacă vrei să-i spui așa.

– S-ar putea să aibă mai multă legătură cu preferințele mele sexuale decât cu puterea mea de discernământ, *mon ami*. Nu mi-a inspirat niciodată niciun fel de senzații sexuale. Dar, ca oricine altcineva, îi recunosc frumusețea de netăgăduit.

– Nu cred că-mi mai provoacă nici mie cine știe ce senzații.

Max a făcut un pas înapoi, ca și cum l-ar fi lovit ceva în moalele capului. Apoi s-a lăsat în fotoliul jerpelit din fața șemineului cu cărbuni.

– *Merde!* Asta chiar că e ceva ce n-am crezut să te aud spunând vreodată…

– Da, nici eu.

Picasso și-a trecut o mână peste față, lăsând să-i scape un geamăt profund. Era confuz și atât de obosit. Se simțea, cu siguranță, frustrat. Și detesta asta, pentru că îl făcea să se simtă jalnic. Puterea era singurul afrodiziac adevărat pentru el.

– Fanny Tellier mai pozează pentru tine? a întrebat Max bănuitor, când s-au așezat în salonul demodat, împodobit cu ferigi.

Draperii grele, cu franjuri atârnau deasupra ferestrelor, iar pereții erau încărcați, pe toată suprafața lor, de cărți.

– Nu e vorba de ea. Nu e vorba de nimeni, a mințit Picasso.

Să vorbească despre Eva însemna să trădeze încrederea unei tinere cumsecade, chiar dacă avea ea o seducătoare scânteie de pasiune.

– Nu, nu e vorba de ea deloc. E vorba de mine. De viața asta previzibilă pe care o ducem în momentul de față, de trecutul nostru pasional și de viitorul care va fi la fel, a continuat el, apoi a oftat. Nu știu. Apoi mai e și munca. Nimeni în afară de Kahnweiler nu pare să-mi înțeleagă noile picturi. Fiecare vrea să profite de pe urma succesului meu tot mai mare, dar nimeni nu vrea cu adevărat să simtă, măcar pe vârful limbii, ce zace dedesubt.

– *Mon ami*, ai douăzeci și nouă de ani, și nu cred că e deloc momentul pentru asemenea cugetări sumbre și atâta plâns de milă.

– Ei bine, în ultima vreme mă simt bătrân și frustrat de calea pe care se pare că am apucat.

– Pentru Dumnezeu, Pablo, ce naiba e cu tine? Fernande a fost întotdeauna muza ta, marea ta iubire.

– Păi, tocmai asta e! a zis el, ridicându-și palmele într-un gest de implorare, iar chipul i s-a înroșit brusc de frustrare. Dar dacă nu e ea muza mea? Dacă altcineva e menit să mă inspire și să mă sprijine? O să fiu blocat în lumea asta sufocantă, până când reușesc să mă eliberez, ca să pot să fiu cu ea? *Dios mío, ayudame* [11], unde e eterul ăla?

Max a tras adânc aer în piept și a scuturat din cap.

– E vorba de neamțul ăla, nu-i așa? Apo i-a zis să aibă grijă, dar ea n-ascultă niciodată de nimeni… Nu știu care dintre voi e mai rău. Poate că ar trebui să vă duceți amândoi undeva. Vine vara… De ce nu plecați din Paris o vreme? Duceți-vă undeva în sud, luați ceva distanță, ce zici? Luați-vă și animalele cu voi! Știi cât de mult te înveselește menajeria aia micuță a voastră. Pictează, fă amor! Băiatul va dispărea din peisaj.

Dar avea să dispară oare și interesul lui pentru Eva? Avea să reușească să treacă peste curiozitatea față de ceva atât de diferit care-l

măcina? Acum, că era fascinat de ea, mai era posibil așa ceva?

Cu cât se gândea la Eva mai mult, cu atât își dorea să fie cu ea.

– Gândește-te bine la toate astea, Pablo. Fernande e de-a noastră. După toți anii ăștia, grupul nu va accepta ușor altă femeie, te previn. Și, dacă mă gândesc bine, nici eu. Fernande poate că e o bătaie de cap în momentul de față, dar e a noastră, a tuturor, *mon ami*, să nu uiți!

8

– Manșetele roșii erau exact ce avea nevoie costumul pentru ca publicul să-mi urmărească mișcările fără cuvinte și așa și plănuiesc să-i captivez. Marcelle, ție îți datorez totul! a declamat Mistinguett, îmbrățișând-o pe Eva cu o mișcare dramatică înainte de spectacol.

– Cine ar fi crezut că micuța noastră zână, aici, de față, ar putea deveni creator de costume la Moulin Rouge! a zis Louise Balthy pe tonul ei melodios, intrând pe ușă și venind înspre ele.

– Dar nu am creat eu costumul propriu-zis, a spus Eva modestă, înroșindu-se la auzul laudelor cu care nu era obișnuită și în care nici nu se încredea până la capăt. Doar l-am îmbunătățit puțin.

– Cu modestia n-o să ajungi prea departe în orașul ăsta, a intervenit dolofana *comedienne*. Trebuie să te folosești de tot ce ai. Pentru Dumnezeu, uită-te la mine!

– Are absolută dreptate, să știi. În fața noastră, sigur ai demonstrat ce poți, a conchis Mistinguett.

– Și pe *mine* m-ai salvat cu ciorapii și indispensabilii de mai multe ori în ultimele săptămâni, așa că loialitatea mea nu cunoaște margini, a adăugat Louise, confirmând îndatoritoare.

– Mă bucur, a zâmbit Eva. Dar cu un singur costum nu se face primăvară. E puțin cam prematur să mă numiți, așa generos, creatoare de costume. Mai ales fără aprobarea lui Madame Léautaud.

– E adevărat. Dar tu i-ai făcut pe toți să fie atenți la tine. E doar o chestiune de timp până primești un nou titlu, a prezis Louise.

– Bine, atunci. La ce oră vrei să vii sâmbătă seară, ca să mergem împreună la salon la Gertrude Stein? a întrebat-o Mistinguett. Vii cu mine, da? Nu te-ai răzgândit?

Eva a atins săculețul cu tutun înfundat adânc în buzunarul de la fustă, săculeț pe care îl purta cu ea tot timpul acum, ascuns în acest nou loc, simțindu-se alinată de existența lui când atât de multe lucruri din viata ei se schimbau cu o asemenea rapiditate.

Știa că ar stârni bănuieli dacă nu s-ar duce acum, că fusese invitată în mod oficial. Și nu-și putea permite nici s-o jignească pe Mistinguett cu un refuz, așa că a fost ușurată să afle că fusese invitat și Louis, fiindcă se temea să nu dea acolo peste Picasso.

Întreaga poveste avea să se termine curând. Sau, cel puțin, asta își spunea acum, că spectacolul începuse, deși nu se putea abține să nu arunce câte o privire din spatele cortinei spre masa unde îl văzuse pe Picasso cu prietenii lui. Eva se ura pentru dezamăgirea pe care o simțea văzând că el nu e acolo, la locul obișnuit. În locul lui era o femeie voinică, cu părul sur, care purta o pălărie mare, îmbodobită cu pene de struț, cu evantaiul deschis fluturându-l de zor. Lângă ea stătea un bărbat cu o barbă de țap roșiatică, care părea de-a dreptul plictisit.

Cu atât mai bine, s-a gândit Eva, oftând resemnată. Să-l vâneze în continuare pe Picasso era ca și cum s-ar fi jucat cu focul.

A privit numărul de gheișă din culise și apoi dansul spaniol al lui Louise. Era momentul unei piruete mai serioase pentru *comedienne*, care și-a rotit șalul cu franjuri, în culori strălucitoare, ca apoi să-și încline melonul negru în fața mulțimii care a izbucnit într-un ropot furtunos de aplauze. În mod surprinzător, în seara asta n-au apărut rupturi pe care Eva să trebuiască să le repare. Era o ușurare oarecum, s-a gândit ea, jucându-se absentă cu săculețul de tutun din buzunar. A doua zi era sâmbătă. Venise prea repede și nu era deloc sigură că e pregătită. Încă nu știa cu ce să se îmbrace.

– La ce te gândești? a întrebat-o Mistinguett în pauză, în timp ce Eva o ajuta să dezbrace chimonoul și să-și scoată accesoriul de pe cap.

– Nu știu.

– Tu nu te înțelegi bine cu Louis?

– Suntem doar prieteni, ți-am mai zis.

– Da, dar el ar vrea mai mult. Se vede pe fața lui. Băiatul e nebun după tine. Dar, din păcate, văd că sentimentul nu e reciproc…

Eva a scuturat din cap.

– Nu vreau să rănesc pe nimeni, atâta tot.

– Inima are felul ei de a primi ceea ce-și dorește.

– Nu și de data asta, din păcate, a oftat Eva.

– Cu ce te îmbraci mâine la Salonul lui Stein?

– Nu am nici cea mai vagă idee, a râs Eva. Oricum, n-am nimic destul de șic pentru locul ăla.

– E clar că n-ai cunoscut-o pe Gertrude Stein! Ea este simbolul avangardei. Aproape tot timpul poartă un caftan negru, lălâu, și sandale, ca un călugăr! Chiar trebuie s-o cunoști ca s-o înțelegi.

– Și ești sigură c-or să fie acolo și Madame și Monsieur Picasso?

– Fără doar și poate. Gertrude chiar a fost prima prietenă importantă a lui Pablo în Paris și, dacă n-ar fi fost ea și entuziasmul fratelui ei pentru tablourile lui, e foarte posibil ca Picasso să se fi întors în Barcelona și să fi pictat acum la un colț de stradă pe un pumn de pesete.

Știa prea puține despre Gertrude Stein, în afară de faptul că era o americancă bogată și cu o enormă influență în Paris. Eva nu mai cunoscuse niciun american până acum, dar îi vedea din când în când prin oraș, arătând cu degetul și sporovăind – în marea lor majoritate îmbrăcați prea ostentativ pentru gusturile ei. Dragostea lor pentru artă și cultură i se părea la granița cu obsesia. Eva adora ideea de obsesie

pentru intensitatea din spatele ei. Întrebarea era: oare ea putea să aibă o obsesie – una care să n-o consume pe de-a-ntregul, precum cea care, în momentul de față, simțea că exact asta începe să facă?

Când au ajuns, apartamentul mare din Rue de Fleurus era deja plin de invitați. Pereții albi erau încărcați până la refuz de obiecte de artă, iar încăperea, încărcată de mobile vechi, aristocrate, din mahon, era albastră de la fumul de țigară. Mistinguett a fost întâmpinată cu căldură de bărbatul de la intrare, iar Eva și Louis au fost conduși, împreună cu ea, pe lângă un grup de turiști americani care așteptau să intre. Eva îl simțea pe Louis cum se înfoaie de mândrie când îi strângea mâna ca-ntr-o menghină, trecând prin mulțime. Inima îi bătea cu putere, deși dintr-un cu totul alt motiv. Și-a impus să nu se holbeze la oameni ca să nu pară o burgheză absolută.

Odată intrați, Eva a cuprins totul cu privirea, dorindu-și să nu uite niciodată acest moment. L-a văzut pe Apollinaire discutând aprins cu o Sarah Bernhardt agitată, la o masă mare din centrul camerei. Eva ar fi recunoscut-o pe divă dintr-o mie, după posterele răspândite prin tot Parisul. Era îmbrăcată într-o rochie verde-aprins, cu mâneci bufante și părul îi era la fel de sălbatic precum îi era reputația.

Cineva din apropierea lor recita din Verlaine cu emfază, în timp ce un altul apăra opera lui Baudelaire. Alți oaspeți arătau spre pereții plini de lucrări de artă, în timp ce un patefon ascuns pe undeva trâmbița *Alexander's Ragtime Band,* un cântecel vesel, compus de o vedetă tânără, pe nume Irving Berlin.

Evei nu-i venea să creadă că se afla printre mințile cele mai strălucite ale generației ei – atât de mult deasupra lumii pe care o lăsase în urmă, acasă. Aici *chiar* putea fi orice își dorea să fie!

Și apoi, ca și cum ar fi apărut de nicăieri, iată-l, în capătul celălalt al încăperii.

Picasso stătea singur, într-un colț, însă, pentru ea, el era centrul acelui spațiu aglomerat. Stătea pe o sofa, cu umerii căzuți, cu bărbia

sprijinită greoi într-un pumn. Peretele din spatele lui era acoperit de tot felul de lucrări, de toate formele și mărimile. Ei, *asta* chiar era ceva nou. Nu mai era artistul inteligent și carismatic, ci, în momentul acela, doar un bărbat care arăta ca și cum ar fi vrut să fie oriunde altundeva.

Geniul întunecat și melancolic, gândea ea. Se simțea la fel de atrasă de el ca întotdeauna.

O femeie s-a apropiat de el. Era îmbrăcată în caftan negru, cu un colier grosolan la gât, din mărgele de chihlimbar, și încălțată cu sandale. Părul ei castaniu-deschis, răvășit îi încadra fața cu obrajii îmbujorați și rumeni de fetișcană. Gertrude Stein, evident. Descrierea lui Mistinguett i se potrivea mănușă.

S-a așezat pe sofa, lângă Picasso, și și-a trecut o mână pe după umerii lui. O clipă mai târziu, Eva a văzut că erau adânciți în conversație.

– Ăștia doi zici că-s făcuți de aceeași mamă.

Vocea s-a auzit brusc în spatele ei. Eva s-a întors, tresărind.

– Leo Stein, s-a prezentat un bărbat tânăr, slab, aproape chel.

Se clătina înainte și înapoi pe călcâie și purta o redingotă maro și ochelari. Avea doar un smoc de păr în vârful capului. Ținea un pahar în mână și zâmbea amabil.

– Sunt fratele domnișoarei Stein. Și dumneata cine ești?

– Marcelle Humbert?

– Încă o prietenă de-ale lui Picasso?

– Am venit cu Mistinguett.

Zâmbetul i s-a lărgit.

– Ah, de la Moulin Rouge!

– Te-am văzut uitându-se intens la el, de asta am presupus că ești prietena lui. Dar n-ai fi nici prima, nici ultima. Așa un seducător e Pablo al nostru. Atât de talentat!

– Și *atât de* căsătorit, a adăugat ea, zâmbind la rândul ei, forțându-se să exprime o oarecare notă de încredere în sine.

I se părea important să arate foarte clar că ea știa că Picasso e luat, ca el să nu interpreteze greșit. Îmi pare rău dacă părea că mă holbam.

Leo Stein și-a înclinat capul și s-a uitat la ea cercetător, analizând-o prin ochelarii lui subțiri, cu rame de aur.

– Bine, nu e tocmai însurat, nu în adevăratul sens al cuvântului. Dar ai și dumneata dreptate, e ca și cum ar fi. Între cei doi e o istorie lungă. E-adevărat că se ceartă ca mâța și câinele. Câteodată ai impresia că vor să se omoare. Toată lumea află că s-au despărțit, fac din asta un mare tam-tam, și pe urmă ce să vezi?! El apare iar cu ea de braț, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Eva simțea cum i se strânge stomacul când se gândea cât de puternică era povestea dintre cei doi. Abia atunci și-a dat seama că Louis, lângă ea, asculta dialogul. Ea și-a îndreptat spatele și și-a relaxat zâmbetul când s-a uitat la el.

– Picasso e *însurat* cu Mademoiselle Olivier? a întrebat Louis cu interes vădit. N-a spus nimeni nimic despre așa ceva.

– Ea își zice Madame Picasso. Bănuiesc că își imaginează că-și merită titulatura, a zis Leo. Se întâmplă ca mie să-mi placă destul, așa că sunt nevoit să fiu de acord cu ea.

– Dar dacă nu sunt cu adevărat căsătoriți, e doar de fațadă, nu? a întrebat Louis, interesat dintr-odată de ceva ce i se părea că ar avea sămânță de scandal.

– Nu știu ce să zic. Un tovarăș de viață e exact asta. La dracu' cu legea! a intervenit o voce de femeie cu un accent american.

Când Eva s-a întors spre ea, a dat de o doamnă bizară, micuță, cu un păr negru ca pana corbului, cu un nas lung, proeminent, și cu o mustață teribil de nefeminină.

– Ea este Alice Toklas, le-a făcut Leo Stein cunoștință. E… tovarășa de viață a surorii mele.

– Așadar… care e povestea ta? a întrebat-o Alice.

– Povestea mea?

– Ce te-a adus aici? Întotdeauna e o poveste. Toți vor să fie artiști, dansatori… Toată lumea vine aici, la colecția lui Gertrude, sperând că talentul se ia. Toată lumea vrea ceva.

Ce vreau eu e să fur amantul altei femei, era răspunsul cel mai clar care se articulase în mintea Evei. Dar, luptându-se cu ea însăși, a refuzat să-l lase să-i iasă pe gură.

Cu toate protestele vehemente ale minții ei, ceva a făcut-o pe Eva să se uite iar, pe furiș, în direcția lui Picasso, când Leo nu era atent. Picasso se ridicase de pe sofa și se îndrepta spre ea, croindu-și drum prin mulțime. Inima a început să i se zbată în piept. Își ținea mâinile îndesate adânc în buzunarele din față ale pantalonilor, iar ochii lui mari, întunecați se opriseră asupra ei.

– A, vorbeam de lup! a zis Leo rânjind. Mademoiselle Humbert, el este Pablo Picasso. Acum un an te-aș fi prezentat drept un maestru, Pablo, dar gunoaiele astea cubiste pe care insiști să le pictezi acum mă fac să mă îndoiesc serios de sănătatea ta mintală și de talentul tău.

– *Mi amigo*, am mai discutat despre asta, a zis Picasso fără chef, apoi a salutat-o sec pe Eva.

– Se pare că sunteți cunoscut drept un mare răzvrătit, Monsieur Picasso, a zis ea.

A reușit chiar să-i ofere un zâmbet surprinzător de plin de încredere, ceea ce era o noutate pentru ea.

– Pe aici toți suntem niște răzvrătiți, mai mult sau mai puțin, a adăugat Alice. Ideea e, Pablo, că Leo și Gertrude îndrăgeau atât de mult lucrările tale din perioada de început, încât această nouă fază i-a cam debusolat, cred.

Leo a ridicat din sprâncene și din umeri, confirmând.

– Ei bine, eu am auzit că, atunci când se repetă, artistul își bate

singur primul cui în sicriu.

– Exact așa e, i-a zâmbit Picasso Evei aprobator.

– Bine, atunci, cât timp voi doi vă admirați reciproc capacitatea de analiză, eu o să mă duc să i-l prezint pe Leo lui Sarah Bernhardt. Prietenul tău aici de față poate să vină să ni se alăture dacă dorește să cunoască o legendă în formare. Așa își spune Sarah.

Alice i-a făcut un semn lui Louis, care s-a întors pe călcâie și a urmat-o, fără să mai fie nevoie să-l invite și a doua oară.

– Mă bucur să te văd, i-a zis Picasso pe un ton scăzut imediat ce s-au pierdut ceilalți în mulțime.

– Și eu mă bucur să te văd, i-a răspuns ea, cu inima bătându-i nebunește în piept.

– Îmi pare rău pentru tot, a zis el grav, iar ea a simțit c-o spune din toată ființa.

Ea a ridicat din umeri, zâmbindu-i trist, știind cu siguranță că orice va spune va fi ceva copilăresc sau prostesc.

– Câte fete se pot lăuda că i-au cedat unui artist faimos? Dar, dacă stau bine să mă gândesc, când vine vorba de tine, probabil că nu sunt o pasăre așa de rară.

– Oh, ba ești! Ești la fel de rară precum safirele pe care le văd în ochii tăi.

Ea a pufnit la un asemenea compliment clișeu, iar tensiunea dintre ei a mai scăzut.

– Cine a zis asta cu cuiul în sicriul artistului? a întrebat-o el.

– Nu știu exact, dar sunt sigură că a zis-o cineva.

– În sfârșit, o fată cu mintea brici.

– Mama e cea cu adevărat deșteaptă, nu eu. Eu n-am putut niciodată să țin pasul cu ea.

– Dacă semeni cât de cât cu ea înseamnă că e o femeie excepțională.

– E o femeie excepțională, într-adevăr, a fost de acord Eva, auzindu-și tristețea din propria voce, căci îi era dor de părinții ei de fiecare dată când se gândea la ei.

– Familia ta e în Paris?

Picasso s-a apropiat de ea ca să umple spațiul dintre ei.

– Vincennes.

– Și au lăsat o fată atât de tânără și de frumoasă să vină singură în oraș?

– Nu m-au lăsat. Am fugit. După cum vezi, nu eram chiar așa de tânără.

– *Dios mío!* a exclamat el pe un ton sincer. Au fost răi cu tine?

– Eu am fost rea. Știam că nu mă vor lăsa să plec, așa că am plecat fără binecuvântarea lor.

– Deșteaptă, frumoasă *și* hotărâtă.

– *Egoistă* ar fi, sincer, un cuvânt care m-ar descrie mult mai bine.

– Nu trebuie să fii atât de dură cu tine, *ma jolie*. Ambiția e o tentație puternică. Și eu tot de-asta am plecat din Barcelona. Am plecat de-acasă acum zece ani. Am lăsat-o pe mama să-și cheltuiască toate economiile ca să mă trimită aici, să pot picta în același oraș cu marele Cézanne.

– Tu și Monsieur Casagemas?

I-a văzut o umbră de durere pe chip când a pronunțat numele prietenului lui din Barcelona, care se sinucisese.

– *Sí*.

– Sunt convinsă că, de când ai succes, ți-ai răsplătit mama din plin, a adăugat ea, dornică, de dragul lui, să schimbe subiectul.

– Și tu vei face la fel. Mistinguett ne-a zis cum tu ai fost cea care a salvat-o cu costumul de gheișă. Am văzut spectacolul aseară și a fost minunat. Iar ea chiar îți este datoare și te va răsplăti.

– Eu îi sunt datoare ei. Dar nu te-am văzut în public.

El a ridicat sprâncenele drept răspuns. Balanța s-a înclinat rapid în partea cealaltă și el și-a recăpătat avantajul.

– E bine de știut că te-ai uitat după mine.

– Nu m-am uitat după tine. Adică, nu în mod intenționat. Dar, de obicei, stai în față, nu? a întrebat ea, auzindu-și tonul rușinat, ca și cum își cerea scuze căci dezvăluise prea multe.

– Aproape întotdeauna. Mai puțin aseară. Am ajuns târziu.

– Ei bine, era un cuplu acolo pe care l-am observat, atâta tot.

Dintr-odată a simțit că i se adună lacrimi în ochi. Nu s-a așteptat la asta și s-a chinuit să nu-i curgă pe obraji, dar știa că Picasso le-a văzut.

– Văd că te-a întristat ceva.

– Mi-am adus aminte de părinții mei, nimic mai mult. Mă gândesc la ei adesea.

– Înțeleg asta foarte bine, a zis el cu compasiune. Familia mea din Barcelona e mereu în gândurile mele. De când ai venit în Paris, ai încercat să-i suni, să repari lucrurile cu ei?

Ea a înclinat capul. Nu înțelegea ce voia să spună.

– Să-i sun?

– *Sí*, la telefon.

– De fapt, n-am văzut niciodată un telefon, a mărturisit ea, vorbind despre noua invenție, deși, faptul că recunoștea asta o făcea să se simtă îngrozitor de necultivată. Din nou, o prinsese pe picior greșit.

– Asta e ușor de rezolvat, a zis Picasso, luând-o de mână.

Prinsoarea lui era caldă și fermă și în ea se simțea o umbră de posesie. Când o atingea, Eva nu mai era în stare să gândească.

– Hai să ne întâlnim!

Ea s-a uitat în jur, stresată. Dacă îi vedea cineva?! Sacrificase multe

ca să ajungă în Paris, nu putea să rişte totul acum.

– Unde?

– Păi… se întâmplă ca în holul din Hôtel le Meurice să fie instalat un telefon.

– Se întâmplă? a repetat Eva. Vrei să ne vedem într-un hotel, la lumina zilei?

– Ca să vorbim la telefon, *sí*.

I-a făcut şiret un semn din cap, refuzând să întrerupă contactul vizual cu ea, ceea ce o făcea să se simtă deja incredibil de incomod. Ştia că masca ei de indiferenţă se topea rapid în faţa dorinţei pentru acest bărbat pe care nu-l putea avea. Începea să intre iar în panică. Chiar nu ştia dacă să-l creadă sau nu.

– Atât de puţină încredere ai în mine?

– Nu am deloc încredere în tine, i-a întors-o ea. Dar apreciez faptul că vrei să mă ajuţi. E foarte drăguţ din partea ta.

– Evident că am un motiv, *ma jolie*, i-a mărturisit el din nou.

Eva îşi dorea nespus ca el să nu-i mai spună aşa în franceză, cu accentul acela spaniol atât de pronunţat. Probabil că, dacă ar fi iar singuri, ar face orice pentru el şi se temea să nu ajungă din nou în acea situaţie acum, că ştia de Fernande.

– Să petrec chiar şi câteva minute cu tine…

– Şi ce-ar zice Madame Picasso despre asta?

– *Nu e* soţia mea, *maldita sea* [12]! a spus el răspicat, cu o scânteie de furie.

– Şi totuşi, este *a ta*, în adevăratul sens al cuvântului.

Ştia că e prea îndrăzneaţă, dar nu avea altă armă la dispoziţie.

– *Sí. Es verdad* [13], a recunoscut el, frecându-şi ceafa, privind în jur, în încăpere, părând că-şi aduce aminte, la rândul lui, că erau în mijlocul unei mulţimi care îi cunoştea pe el şi pe Fernande. Dar cu mine nu mai

e o femeie fericită.

– Și totuși, ce-ar gândi despre mine? Despre noi?

– Că fac un gest cumsecade față de o prietenă. Atâta tot, a zis el, cu o iritare crescândă, căci ea i se pusese de-a curmezișul.

Eva se întreba cât de des i se împotrivea lumea unui bărbat atât de puternic.

– Mergem să telefonăm în Vincennes sau nu?

– Familia mea nu are telefon, Monsieur Picasso. Sunt oameni simpli.

– Casa ta e aproape de oficiul poștal?

– Da, destul de aproape.

– Atunci Monsieur Pablo din Paris va cere o favoare.

Eva se întreba dacă oamenii din Vincennes aveau vreo idee ce însemna un artist din Paris, indiferent de faima lui aici, în oraș. Totuși, nu putea să nu fie tentată de asemenea șansă rară, dacă într-adevăr el era în stare să reușească așa ceva pentru ea.

– Vino să ne întâlnim în față la Hôtel le Meurice, pe Rue de Rivoli, luni seară. Știi unde e?

– Da, bineînțeles, cunosc *zona*, dar cineva ca mine n-ar putea niciodată să…

– La ora două, a zis el, retezându-i obiecția.

Exact în acel moment, Fernande a pus o mână pe umărul lui Picasso. L-a mângâiat ușor, ca atingerea unei pene, dar cu toată forța posesivității. Eva n-o observase apropiindu-se. Văzând frumusețea înaltă, cu păr roșu, cu rochia ei scumpă, din mătase, de culoarea piersicii, Eva s-a simțit brusc nelalocul ei.

– Pablo, aici erai! Vino, *chéri*, că-ți apăr de zor lucrările în fața lui Gertrude și a lui Leo, dar, fără tine, întregul exercițiu mă epuizează. Bună seara, Eva! Ce mă bucur că ai venit!

S-a oprit o clipă, părând s-o analizeze.

– Știi ce, nu cred că am băgat de seamă până acum ce chip frumos ai, unic în drăgălășenia lui. Ochi mari, ca de păpușă. Picasso adoră trăsături unice, ca ale tale. Îl inspiră adesea să picteze. Știi, Pablo, dacă mă gândesc bine, ar trebui s-o rogi pe Eva să-ți pozeze. Întotdeauna ai nevoie de modele noi și sunt sigură că ei nu i-ar strica niște bani în plus.

Vocea lui Fernande era ca mierea caldă.

Singurul lucru care o făcea pe Eva să nu se simtă vinovată pentru sentimentele ei față de Picasso era faptul că fusese de față la cearta dintre ei doi, de la Circul Medrano, iar în seara asta el nu părea deloc fericit. Poate că Mistinguett avea dreptate, că Fernande Olivier ținea mult mai mult la titulatura de Madame Picasso, decât ținea la bărbatul din spatele ei.

Eva s-a gândit la toate motivele din lume pentru care să nu se ducă la Hôtel le Meurice ziua aceea de luni. Indiferent care ar fi fost motivele lui Picasso pentru această întâlnire, printre ele era, cu siguranță, și bunăvoința. Nu trebuia să piardă asta din vedere. Spera doar ca Picasso să nu aibă acolo o cameră rezervată, în care-și atrăgea victimele igenue ca să le distrugă… Dar știa, evident, că posibilitatea asta era destul de mare și nu era deloc sigură că ar refuza-o dacă i s-ar oferi.

Eva a împrumutat o rochie de la Sylvette, o țesătură frumoasă, galbenă, cu o curea pe talie și flori trandafirii, aplicate, și spera ca ținuta să-i ofere azi o oarecare siguranță. A așteptat agitată la intrarea în hotel, lângă doi portari cu fețele împietrite, îmbrăcați în redingote roșii și purtând jobene negre.

Picasso a deschis ușile o clipă mai târziu, îmbrăcat într-un costum negru, bine croit, pantofi lustruiți și o pălărie neagră, scumpă. Azi arăta exact ca orice celebritate care aparținea unui astfel de loc. I-a luat mâna și a dus-o la buze.

– *Ma jolie*, ești atât de frumoasă! a exclamat el, oferindu-i un zâmbet

fermecător, cu o căutătură ușor diabolică. Mă bucur că ai venit.

– Nu eram sigură că o s-o fac.

– Știu. Dar mă bucur că ai venit, totuși.

– N-o să fim văzuți și lumea n-o să bârfească?

Era pregătită pentru răspuns, oricare ar fi fost. Dar, dincolo de orice, când l-a văzut, a știut că asta voia. Că-l voia *pe el*. Avea să se poarte ca un adult și să suporte consecințele. La urma urmei, nu de asta venise în Paris – ca să se maturizeze?

– Cei de la Hôtel le Meurice sunt foarte discreți, i-a explicat el, iar ea se întreba de unde știe, dar s-a hotărât să nu întrebe.

El a apucat-o strâns de mână și a condus-o în hotel. Au pășit pe covorul turcesc, țesut în nuanțe rubinii și smarald, care croiau un soi de alee lungă pe sub un candelabru strălucitor, din cristal. Eva a încercat să nu se holbeze la jilțurile somptuoase, stil Ludovic al XIV-lea, în cadre poleite cu aur, sau la tapiseriile luxoase, trase de pe ferestre și legate cu canafi de aur. Au trecut pe lângă statuile de bronz aurit, cocoțate pe piedestale de marmură, spre două scări gemene, care duceau spre o mare arcadă de piatră. Eva se întreba dacă mergeau spre camera lui Picasso și a simțit, în clipa în care au cotit într-un alcov mobilat cu un divan de catifea și o masă îmbrăcată într-o țesătură brodată cu modele complicate, că i se taie răsuflarea, în așteptarea momentului. Pe masă era ceea ce știa că ar trebui să fie un telefon – o cutie verde, din metal greu, cu decorațiuni din aur. Receptorul mare nu era în furcă, ci stătea întins pe masă, lângă cutie, legat de un cordon negru.

Picasso s-a uitat spre ea. Eva și-a dat seama că el făcuse comanda deja, înainte să iasă să se întâlnească afară cu ea. Legătura era deja făcută, astfel ca ea să nu fie nevoită să aștepte, simțindu-se nelalocul ei, sau să-și facă speranțe deșarte. Și nici nu se mai putea răzgândi acum.

– De ce faci asta? a întrebat ea.

Avea gura teribil de uscată. Toată maturitatea pe care încercase s-o

invoce azi-dimineață, de când se ridicase din pat, se dizolvase complet.

– Nu știu. Încerc să fiu un om mai bun, cred… *Chérie*, mama ta e la telefon. Ridică receptorul! Vorbește cu ea!

Nu-și amintea nicio altă întrebare. Oricum, și să fi avut, tot nu mai conta.

– N-a fost greu să-i găsesc pe părinții Evei Gouel într-un oraș mic cum e Vincennes. Haide, vorbește! a îndemnat-o el, insistând. Nu te grăbi! Când termini, o să mă găsești în capătul culoarului.

Lacrimile au început să i se pornească pe obraji și inima îi bătea nebunește.

– Acum că sunt aici, nu știu dacă…

– *Sí*, evident că poți. Mi s-a părut o femeie minunată. Dar accentul ei e la fel de puternic ca al meu, așa că ne-a luat ceva să ne înțelegem, a zâmbit el.

Lacrimile îi curgeau acum pe față. A ridicat receptorul negru și greu, apoi s-a uitat înapoi, spre el, cu nesiguranța unui copil. Simțea atâta regret și atâta vină. Cumva, în momentul acela, faptul că-și părăsise părinții, așa cum o făcuse, îi părea de neiertat.

– N-o să știi, *ma jolie*, până nu încerci, a îndemnat-o el înainte să dispară după colț, iar ea a rămas singură, cu telefonul în mână.

– *Alo*?

– O, Eva! s-a auzit vocea de la capătul celălalt al liniei. *„Czy to naprawde ty?“ Ești chiar tu?*

Picasso o aștepta pe Eva după colț, unde îi spusese c-o să fie și, după expresia lui plină de compasiune, și-a dat seama că fața ei arăta ca naiba.

– Îți mulțumesc, Monsieur Picasso, a zis ea formal, într-o ultimă încercare, făcută cu jumătate de inimă, de a menține distanța față de el,

chiar în momentul în care a tras-o într-o îmbrățișare caldă.

Și-a aruncat brațele pe după gâtul lui, îmbrățișându-l cu recunoștință, cu vocea care încă i se împotmolea în sughițuri de plâns.

– Monsieur Picasso este tatăl mamei mele. Sper că acum te simți liberă să-mi spui Pablo, nu? a întrebat el, cu un surâs viclean. Nu am decât douăzeci și nouă de ani, să știi, și, uitându-mă la tine, în clipa asta, nu mă simt chiar atât de bătrân.

– În momentul de față nu mă simt decât ca o adolescentă prostuță, a mărturisit ea, ștergându-și ochii și nasul cu o batistă pe care a scos-o din buzunarul rochiei. Totuși, a fost un gest extrem de generos din partea ta să faci asta pentru mine.

– Sunt tentat să fac să pară mai greu decât a fost deja, ca să-ți întăresc recunoștința față de mine. Dar, serios, n-a fost mare lucru, a zis el, sărutând-o cu blândețe pe obraz. În plus, îmi placi.

– Chiar nu știu ce să cred, a recunoscut ea, simțind cum flacăra se stârnește iar între ei.

El a depus al doilea sărut blând pe obrazul ei. Buzele lui erau calde și pline și au rămas pe pielea ei o vreme mai lungă decât a crezut ea că s-ar cuveni.

– Nu gândi! *Simte!* Așa ar trebui omul să trăiască și să picteze… și să iubească.

– Nu ai dreptul să-mi vorbești despre dragoste.

– E un concept. O emoție care inspiră. Desigur, vorbesc despre ea doar la modul abstract, a răspuns el pe o voce pe cât de blândă, pe atât de seducătoare, cu toată lipsa de adevăr a intenției lui reale față de ea.

Erau atât de aproape unul de celălalt și coridorul era atât de tăcut, că îi auzea inima bătând alături de a ei. Devenise conștientă de ritmul pieptului lui, care era același cu al ei, și în momentul acela a știut că orice era posibil.

– Îți mulțumesc din toată inima și-ți voi fi veșnic recunoscătoare, a

zis ea încet, retrăgându-se din fața lui cu o clipă mai înainte ca el s-o sărute. Dar acum trebuie să plec.

S-a întors cu spatele, dar el a prins-o de mână.

– Eva, te rog, nu pleca!

Tensiunea dintre ei a crescut la maximum, iar ochii lui negri s-au pironit asupra ei.

– Regret nespus, Monsieur Picasso, dar chiar trebuie. Pentru binele amândurora.

Și ea știa bine că spusese adevărul. Trebuia să plece. Dar, îndepărtându-se de el, simțea cum tânjește cu durere după ceva profund și stăruitor și voia să plângă. Pablo Picasso era o forță asemănătoare unei tornade și azi se apropiase atât mult de centrul acela spectaculos a ceea ce știa că ar fi furtuna perfectă.

În apartamentul lui din Bulevardul Clichy, Picasso s-a uitat pe fereastră, spre vârfurile copacilor, și-a scos apoi pălăria și mantaua neagră, le-a aruncat într-un cuier și a oftat din adâncul inimii. Frika l-a întâmpinat, venind la el pe parchetul din lemn, cu capul plecat și dând din coadă. Când Picasso a văzut o baltă în apropiere, a știut că Fernande uitase s-o scoată la plimbare.

Venise acasă cu inima grea. Nu voise să-i dea drumul Evei, dar știa că nu avusese încotro. Cât de ușor i-ar fi fost s-o facă să rămână! Oh, ochii aceia! Ar fi putut să înoate în albastrul lor. Ar putea să-l picteze și să se lase devorat de el. Dar nu merita entuziasmul și devotamentul ei. Chiar și când l-a respins. Își spunea că-și construise o viață cu Fernande și avea s-o ducă până la capăt, indiferent ce însemna asta. Nu era o femeie rea, doar că era complicată și avea mai multe cicatrici și traume decât a reușit el s-o ajute să scape.

Ah, dar tu ești un ticălos egoist, a gândit el despre sine, trecând în revistă corespondența lăsată într-un teanc pe măsuța de mahon din hol. O parte din el le voia pe amândouă femeile.

Tot dezastrul ăsta de loialități sfâșiate era din vina lui.

A văzut un plic de la agentul lui, Kahnweiler, fără doar și poate contractul de vânzare al tabloului lui, *Fata cu mandolină*, pentru care pozase Fanny Tellier acum câteva luni. Mai erau două scrisori din Barcelona. Pe una se vedea scrisul frumos al mamei lui, cealaltă era de la amicul Juan Gris. Le-a aruncat deoparte și a luat ziarul pe care menajera îl pusese frumos între scrisori. Chiar deasupra celei de-a doua jumătăți a ziarului îndoit a văzut un titlu cu litere de-o șchioapă. Magnatul american John Jacob Astor s-a căsătorit, scandalos, cu amanta lui adolescentă, stârnind un mare val de indignare. *Bravo ție, Astor!* a gândit el. *Cui îi pasă de ce crede lumea*? Încă un articol dezvăluia că noul prim-ministru al Franței, Ernest Monis, și-a scurtat vacanța din cauza crizei politice cu Germania, care se adâncea. Un al treilea anunța că Marie Curie tocmai a câștigat al doilea Nobel. *Ăsta da, succes!* a gândit el.

A aruncat ziarul peste scrisori și a mângâiat-o pe Frika pe creștet.

– *De nada* [14], i-a zis câinelui cu afecțiune. O pun să curețe. Ca să se învețe minte data viitoare.

A cutreierat încăperile cu tavan înalt și cu ferestre mari, care dădeau spre bulevardul mărginit de șiruri de copaci. Fernande le decorase meticulos, în mare parte cu profiturile din vânzările recente ale unora dintre lucrările lui. Pe jos, un covor masiv, turcesc, în roșu și albastru, o poliță din marmură neagră deasupra șemineului și biblioteci din lemn de mahon. Peretele pe care era canapeaua era plin de tablouri și schițe de-ale lui, care îi plăceau ei în mod deosebit. Multe erau nuduri sau studii pentru care pozase chiar ea. Luase cu el în atelierul din Bateau-Lavoir numai cele mai vechi lucrări.

S-a uitat în jur, la camera bogată în ornamente, aducându-și aminte de prima lor garsonieră. Fusese goală, fără niciun covor, fără scaune și doar cu un singur pat cu cadru din lemn. Pe atunci aveau foarte puțină căldură și mâncare.

– Fernande! a strigat el.

Brusc, era fericit să fie acasă, în ciuda neliniștii pe care o simțea.

Ea era în dormitorul lor, goală și dormind dusă, cu pisica lor siameză făcută ghem lângă ea. Picasso gândise cândva că rotunjimile lui Fernande erau cele mai spectaculoase forme și contururi din lume. Fusese obsedat de ele. Pierduse șirul schițelor și al lucrărilor în care o reprezentase, cu haine sau fără haine, pe vremea când era una dintre cele mai iubite modele din Paris. Dumnezeule, cât de mult o iubise!

Simțindu-l aproape, în timp ce el se apropia de ea, Fernande s-a întins și și-a încolăcit seducător brațele moi și netede în jurul gâtului lui. Făcuseră dansul ăsta împreună de atâtea ori. Atingerea i-a aprins brusc pasiunea pentru ea. A apucat-o de braț și i l-a dus la buze, sărutând pielea delicată. Apoi s-a oprit chiar în interiorul încheieturii. *Putea să se mai întoarcă la ea? Mai puteau ei să se întoarcă la ce-a fost?*

Scufundându-se în pat, apoi curbând spatele deasupra ei, sărutându-i gâtul și umărul, Picasso a descoperit deodată ceva incredibil de erotic la Fernande, așa, pe jumătate adormită cum era acum. Părul ei des, roșcat, răspândit pe pernă, îi încadra chipul, cu ochii ușor întredeschiși.

Abia atunci, simțind cum pasiunea crește în el, s-a întors și-a văzut vasul gol de opiu de pe podea lângă pat. Pipa era lângă el. Dezamăgirea l-a cuprins ca o mantie grea, stingând rapid flacăra ardorii lui, și a căzut pe pat lângă ea. Picasso și-a dat seama că simțise aroma amară, grețoasă de fum de opiu când intrase în apartament pentru că nu voise s-o simtă… Și-a dat seama că o mare parte din el își dorise ca relația cu Fernande să funcționeze.

În timp ce ea aluneca iar în somn, Picasso a privit-o, aducându-și aminte cu tristețe de zilele lor bune. A simțit cum îl cuprinde un val de iubire pentru ea, de dorință și regret. Probabil că întotdeauna avea să simtă asta pentru ea. S-a ridicat de pe pat o clipă mai târziu, a luat o pătură și a acoperit-o blând cu ea. A sărutat-o pe obrazul fin. Picasso s-a cuibărit apoi lângă ea, ținând-o aproape, ca și cum ar fi putut scăpa astfel de soarta pe care amândoi o presimțeau venind peste ei. Dar știa

deja că era fără scăpare.

A doua zi de dimineață, când Fernande a intrat în bucătărie, l-a găsit pe Picasso la masă, luând micul dejun, cu un ziar deschis în față. Se trezise acoperită cu o pătură, cu vasul de opiu încă pe podea. Nu i-a luat decât o clipă ca să-și dea seama în ce hal fusese azi-noapte, când se întorsese Picasso.

Cu pisica mergând agale, lângă glezna ei, Fernande s-a uitat la Picasso și a trecut-o un fior pe șira spinării. Și-a strâns halatul mai tare peste piept, exact în clipa în care el și-a ridicat privirea din ziar. Simțea tensiunea dintre ei.

– Ai dormit bine? a întrebat-o el.

– Ai zis că nu vii azi-noapte.

– Se pare că există întotdeauna un risc în casa asta, dacă-ți schimbi planurile, a zis el sec.

– Am crezut că o să fii plecat toată noaptea.

– Și eu am crezut la fel.

În cele din urmă, a pus ziarul jos, pe masă, și s-a uitat la ea.

– De unde l-ai luat, Fernande?

Ea știa că se referea la opiu.

– Știi de unde.

– Fir-ar al dracului, Max! *Cabrón! De puta* [15]*!* Îl omor!

– Nu e vina lui. Eram plictisită. I s-a făcut milă de mine. Știi cu cât farmec implor, a zis ea, încercând să-i ofere un zâmbet larg, cel care acum atâta vreme îl cucerise iremediabil.

Cum de data asta nu i-a răspuns la zâmbet, s-a îndreptat spre el, s-a așezat pe genunchii lui și și-a încolăcit brațele în jurul gâtului.

– Hai să plecăm undeva vara asta, să scăpăm de Paris și de tentațiile

lui Max, i-a dat ea ghes.

– Am nevoie să fiu singur o vreme.

Fernande era stupefiată.

– Pablo, noi n-am fost despărțiți de aproape patru ani, a zis ea pisicindu-se.

– Știu asta. Dar prietenul meu Manolo, din Barcelona, îți aduci aminte de el? Lucrează la o sculptură într-un sătuc pe nume Céret. El e de părere că lumina și culorile de acolo or să mă inspire și am nevoie de asta acum. Am nevoie de o nouă inspirație.

Ea s-a ridicat iar în picioare și și-a trecut o mână prin păr, netezindu-l pe spate și lăsându-l să cadă în cascadă, ca un foc care i s-a prelins pe umerii îmbrăcați în mătase.

– Întotdeauna e vorba de ce ai *tu* nevoie, nu-i așa?

– Cred că avem nevoie să stăm departe unul de celălalt vreo câteva săptămâni, atâta tot. Știm amândoi că avem niște lucruri de rezolvat aici. Poate că sunt mai ușor de rezolvat, dacă eu nu sunt în Paris.

Fernande a văzut sclipirea din ochii lui și aproape că n-a putut să-i suporte privirea din cauza adevărului ascuns în ea.

– Pablo, el nu înseamnă nimic pentru mine. E doar micul nostru joc, știi prea bine!

– Știu. Dar hai să treacă vreo câteva săptămâni. Apoi o să trimit după tine.

– Nu prea-mi lași de ales. Știu privirea asta a ta foarte bine.

– Nu, nu-ți las de ales.

Sentimentul paralizant că era abandonată a dat buzna peste ea.

– Te rog, nu pleca! i-a șoptit Fernande.

Picasso s-a ridicat încet și a venit spre ea.

– Am nevoie de timp.

– Iar *eu* am nevoie de tine.

A mângâiat-o blând pe obraz cu degetul mare și arătătorul și Fernande a închis ochii, sub atingerea lui. *Nu implora!* a gândit ea. *Nu se termină bine niciodată.*

Voia să plângă, dar nu avea niciun sens. Avea să-l câștige înapoi, așa se întâmpla de fiecare dată, s-a gândit ea când el a ieșit din bucătărie, apoi din apartament, trântind ușa.

Partea a II-a

FAIMĂ, DRAGOSTE, STRĂLUCIRE

Un vis adânc și straniu adeseori revine:

E o necunoscută, i-s drag, mi-e dragă toată,

Și nu-i de tot aceeași de fiecare dată,

Și nu-i de tot nici alta, și mă-nțelege bine.

Căci ea mă înțelege și străveziu: în fine

Mi-e sufletul enigmă de ea doar dezlegată. [16]

Paul Verlaine

9

Céret, iulie 1911

Ah, dar ăsta e tărâmul lui Dumnezeu, se gândea Picasso cu un zâmbet de om mulțumit – *el país de Dios!* Prietenul lui, Manolo, avusese dreptate să insiste să vină în sudul Franței, ca să se detașeze o vreme de toate. Céret, acest sătuc nepretențios, era plin de aroma cireșelor coapte, proaspete după cules, și de cântec de greieri.

Trecuse atâta vreme de când nu mai fusese despărțit de Fernande. Nu era obișnuit cu o lume în care parfumul ei puternic nu zăbovește în fiecare încăpere.

Stând pe terasa unei cafenele din sat, a tras adânc dintr-o țigară, lăsând fumul să-i învăluie plămânii. Adora arsura aceea. Și libertatea de a fuma fără lamentările lui Fernande. Nu bea atât de mult alcool cât să-i aștepte efectele, iar la opiu renunțase de mult. Dar asta, da, asta chiar era o plăcere.

Céret era un sat catalan, destul de mare, de la poalele Pirineilor, aflat la câțiva kilometri de granița cu Spania. Platani bătrâni umbreau curțile și aleile din piatră. Lângă el, la masa de alături, vorbind în spaniolă, doi moșnegi se certau pe politică. Accentul lor îi răsuna ca o muzică în urechi, care adora sunetul limbii lui acum, după ce trăise unsprezece ani la Paris.

S-a uitat în farfurie, la porția neterminată de porc cu orez, și a tras iar din țigară cu sete. Deși târgul se afla în Franța, nu în Spania, făceau aici chiar și un *bocadillo* [17] spaniol admirabil.

Încă o adiere caldă de vară a mângâiat copacii din jurul lui, anunțând valul de arșiță care avea să urmeze. Picasso intenționase să plece, dar locul ăsta chiar era un colț de rai. Ascuns. Discret. Liniștit.

De când venise aici, i se deschiseseră alte căi artistice, îmbrățișându-l ca niște prieteni vechi. Sculpta iar, cot la cot cu Manolo, ceea ce nu mai făcuse de ani buni. Îi plăcea și lutul, maleabil, suplu – senzual.

Și picta altfel – cu siguranță abandonându-se mai mult. Paleta de culori reflecta aici tot ce era în inima lui. Dacă Parisul îl îndemnase la griuri și nuanțe stinse de maro, bej și la albastrul cerului, aici alegea culori vibrante, pline de lumină. Începuse să se joace și cu formele și, după ce într-o seară ascultase până târziu un cvartet, în piață, lăsându-se purtat de muzica lor sensibilă, începuse să experimenteze cu instrumentele muzicale – clarinete și chitare – ca teme de lucru. Incorporase și note muzicale, care l-au inspirat apoi să taie fâșii cu diverse cuvinte din ziare și fragmente, care îi plăceau în mod special. Era o eliberare să nu aibă nevoie de un model aici sau de o amantă și de tot ce venea la pachet cu ea.

Da, pauza asta chiar îi pria, departe de circulație, de furnicarul și de distracțiile orașului. Cu toate astea, era departe și de Eva.

A oftat și s-a uitat spre partea cealaltă a străzii Saint-Ferréol, pe unde trecea o căruță veche. De ce dracu' nu putea s-o uite pe fata asta? Nu trecuse decât o lună, dar i se părea o veșnicie de când o văzuse ultima dată. Avea un fel de eleganță discretă și scânteia aia vie de pasiune. Frustrat, a aruncat mucul de țigară în stradă și s-a ridicat în picioare.

Încercând să și-o scoată din minte, s-a îndreptat spre cărarea prăfuită care ducea la fosta mănăstire a capucinilor, de la marginea târgului. Binefăcătorul lui Manolo, tânărul american foarte bogat, Burty Haviland, se oferise să-i lase să lucreze acolo pe amândoi.

Fusese una din tentațiile care îl atrăseseră departe de Paris. Clădirea veche, din piatră, cu acoperișul din teracotă și pereții înalți, văruiți în alb, era despuiată de odoare și izolată. Era cocoțată deasupra satului, pe un promontoriu îngust. Îi plăcea locul, tocmai pentru că avea atât de puține lucruri care să-i distragă atenția.

Aici, departe de nebuniile vieții lui personale, era liber să se concentreze doar asupra muncii lui și a oamenilor din lumea lui care împărtășeau aceeași pasiune. Nu se mai simțise atât de inspirat de la prima incursiune în cubism. Asta i-l aducea întotdeauna în minte pe amicul lui și colegul într-ale Cubismului, Georges Braque – singurul artist cu care putea să vorbească aceeași limbă.

În săptămânile de când venise aici începuse să se gândească din ce în ce mai mult la Braque și simțea că a atins un vârf al creativității. Cum se mai certau, cum discutau și-și comparau lucrările când erau împreună! Numai un adevărat rival îl putea face mai bun și Picasso tânjea după acea provocare. Și acum, că idolul lui, Paul Cézanne, era mort, în afară de Matisse nu mai rămăsese decât Braque. Era la fel de talentat ca Picasso și amândoi o știau foarte bine.

„Vino la Céret!“, îi scrisese lui Braque pe un ton care știa prea bine că suna ca o implorare.

Dar n-avea nicio problemă, se folosea, fără scrupule, de orice mijloace pentru a obține ce-și dorea. Ba chiar fusese maestru în asta încă din copilărie. În urmă cu multă vreme, își dăduse seama că a fi băiat într-o casă plină de femei și cu un tată absent era o situație care prezenta destule avantaje. Apoi, dacă tot avea să fie lipsit de tentații sexuale o vreme, măcar avea nevoie de provocarea unei competiții adevărate ca să-și astâmpere setea.

Braque îi zisese că are de gând să vină la sfârșitul lui iulie, că n-o să stea decât două săptămâni și că avea o surpriză pentru el. Picasso nu era un mare iubitor de surprize, decât dacă era el cel care le făcea.

Când s-a apropiat de capătul bulevardului, cvartetul de la Grand Café a început iar să cânte. Era teribil de popularul cântec *Dernière*

Chanson al lui Harry Fragson. Picasso nu-l ascultase cu adevărat până în clipa aceea, dar de data asta l-a luat cu asalt, venind dinspre copacii înfiorați de adierea vântului. Spre furia lui, îl știa foarte bine. Dar a fost surprins să audă tocmai acele cuvinte din cântec, *ma jolie*, când era atât de departe de Paris, ceea ce l-a făcut să se înfurie.

Ma jolie, zău așa. Nu era *a lui* în niciun fel. Dar asta fusese alegerea ei.

Și-a aprins încă o țigară și a încercat să nu se mai gândească la Eva.

Hai, Braque, vino odată! își zicea în sinea lui. *Câtă nevoie am să-mi ocup gândurile cu altceva!*

10

Mistinguett și Maurice Chevalier erau acum oficial un cuplu. Frumoasa divă nu pierdea niciun prilej să spună oricui de la Moulin Rouge, care era dispus să o asculte, că tot norocul ei se datora ideii pe care o avusese Eva cu numărul cu gheișa. Era cel mai popular număr din spectacol – și cel pe care Mistinguett îl interpreta cu cea mai mare plăcere. Iar Maurice o observase… În plus, tot Eva fusese cea care-i oferise un alibi în fața lui Monsieur Oller, atunci, în acea seară în care-i fusese rău. Acum câteva dintre celelalte actrițe o tot rugau pe Eva să le îmbunătățească într-un fel costumele. Ceea ce i-a dat ei și mai multă putere în spatele scenei și i-a întărit prietenia cu starleta.

– Te rog doar să mă anunți cum pot să-ți întorc serviciul și s-a făcut, îi declama Mistinguett adesea, cu emfază.

Eva de obicei dădea din cap și zâmbea, incapabilă să-și imagineze o situație în care celebra actriță i-ar fi putut face ei cu adevărat un serviciu. Lumile lor rămâneau în esență atât de diferite… Deocamdată Evei i se părea important că-și crease acolo o carieră solidă și că reușise să-și croiască un drum în Paris. Era preferata echipei și a actrițelor – chiar și a lui Madame Léautaud –, așa încât, în cele din urmă, putea să riște să ceară o seară liberă ca să facă un drum până la ea acasă, în Vincennes, să-și viziteze în sfârșit părinții.

Picasso îi netezise calea cu ei și îi era recunoscătoare. Felul în care o ajutase să telefoneze îi mai ușurase durerea pricinuită de plecarea lui

din Paris și de absența bruscă din viața ei.

Aflase de la Mistinguett că plecase undeva, în sudul Franței, să picteze. Senzația de respingere îi fusese ușor îndulcită de vestea că Fernande Olivier nu-l însoțea și că, în momentul de față, ea și Picasso erau despărțiți.

– Mă rog, ce-o fi însemnând *despărțiți* când vine vorba de ei, a ciripit Mistinguett într-o seară, îndepărtându-și o buclă în timp ce se îmbrăca pentru spectacol.

Era seara dinaintea plecării Evei la Vincennes, așa că deja era agitată din pricina călătoriei. Și orice mențiune cu privire la Picasso nu-i era tocmai de ajutor.

– Ce vrei să spui, mai exact? a întrebat Eva, reparând degetul unui ciorap roșu, de mătase, pe care Mistinguett urma să-l poarte în al doilea act al spectacolului.

Actrița s-a aplecat spre oglinda din camera de probă.

– Vreau să zic doar că Fernande îl are în mreje de mai bine de cinci ani. Se ceartă ca la ușa cortului, dar se pare că întotdeauna reușesc să se împace.

– Deci a mai lăsat-o singură în Paris, ca acum, ca să se ducă să picteze în altă parte?

Mistinguett s-a învârtit pe scaunul ei de machiaj, prinzându-și un cercel cu perlă în ureche.

– Tocmai asta e. Poți să ții un secret? a zis ea și și-a coborât vocea. Fernande mi-a zis săptămâna trecută, când am luat prânzul, că e prima dată când n-a vrut s-o ia cu el. E prima dată, după ani întregi, când i-a zis că au nevoie de timp departe unul de celălalt. Era destul de îndurerată de situație. Lui Fernande chiar a început să-i placă să i se spună Madame Picasso și bănuiesc că nu e prea dispusă în momentul de față să renunțe la asta.

– Dar dacă nu se mai iubesc? Sau poate că Monsieur Picasso a început să țină la altcineva? a zis Eva, încercând să păstreze un ton

dezinteresat, cu ochii ațintiți pe ac și ață.

– Nu există femeie care să se compare cu ea în frumusețe sau farmec, a chicotit Mistinguett. Dacă Fernande îl vrea înapoi, atunci o să-l aibă înapoi. Ai cunoscut-o. Știi ce vreau să spun. O să-l atragă înapoi în mrejele ei ca întotdeauna. Crede-mă, toată lumea din grup a văzut-o făcând asta.

Eva a simțit un fior de dispreț. Era un cuib de viespi, pur și simplu. De ce se lăsase atrasă în toată tărășenia asta? Fusese un *acte de folie*. Că-i plăcea sau nu, trebuia să facă un efort să și-l scoată din minte pe Pablo Picasso. Parisul avea multe să-i ofere. O viață care nu însemna o aventură cu amantul altcuiva.

În dimineața următoare, îmbrăcată în haina ei neagră, din bumbac, anume pentru călătorie, cu o pălărie neagră și pantofi înalți, cu nasturi, s-a urcat în metroul care ducea spre Vincennes. Louis era lângă ea, ca să aibă pe cineva alături, de vreme ce Sylvette fusese nevoită să rămână la Moulin Rouge pentru repetiții. *Mai bine un prieten, decât nimeni,* s-a gândit Eva în tăcere, ascultând zăngănitul ritmic al roților pe șine.

Eva de-abia aștepta să ajungă acasă, fie și numai pentru câteva ore. Voia să stea iar în bucătăria simplă a mamei ei, să simtă din plin aromele ademenitoare, dimpreună cu amintirile și mai dulci, care o ajutaseră să-și contureze necomplicata ei copilărie în mahala. Mai ales acum, avea nevoie să-și amintească acel sentiment de siguranță – lucruri de care, cândva, fugise.

După o vreme, Louis s-a întins și a luat-o de mâna care – nu-și dăduse seama până atunci – tremura. Deși instinctul i-o cerea, totuși, nu și-a retras mâna. Louis era un prieten bun, era un om bun și parte din ea era fericită că se afla lângă ea, căci n-ar fi fost în stare să facă față situației de una singură.

Tatăl ei a fost mai degrabă morocănos și aspru la început, iar mama, cu ochii în lacrimi. A primit-o pe Eva iar în sânul căminului lor mic, cu tapetul cu trandafiri șterși, cu mobila desperecheată și cu draperiile pe

care le aduseseră cu ei din Varșovia. Adrien Gouel stătea, ca de obicei, la masa mică de bucătărie, cu mâinile în jurul unui pahar de vin pe jumătate plin, cu degetele bătând în partea de jos a vasului, în timp ce mama își ștergea lacrimile cu colțul șorțului.

– Deci te-ai întors acasă sau ce? a întrebat-o tatăl ei.

Nu și-a ridicat ochii din pahar. Eva a schimbat o privire cu mama ei, care imediat a evitat-o. Auzea ticăitul unui ceas de la bunicul, aflat în spate, în bucătărie.

– Am venit în vizită, doar, Papa.

– Eva, vorbește-i cu respect, i-a șoptit Louis.

Și-a dat seama că Parisul o schimbase. Nu mai era copila obedientă de altădată. Picasso o schimbase, asta era sigur. Dar mai era și faptul că avea o carieră acum, avea ambiții, țeluri și un viitor care o așteptau și că reușise toate astea de una singură.

Mama ei gătise o pulpă de miel apetisantă și s-au așezat toți în jurul mesei de bucătărie, simțindu-se nelalocul lor, făcând puțină conversație, de complezență, întreruptă de pauze lungi, stânjenitoare.

– E foarte frumoasă rochia de pe tine, a remarcat mama în poloneză.

Rochia de bumbac de sub haină era înflorată, cu niște mâneci mici, în formă de aripioare pe umeri și cu o curea din pânză subțire pe talie.

– Ea a făcut-o, a zis Louis cu o notă de mândrie în voce. Deja a creat un costum pentru una dintre actrițe. Celelalte se bat acum pentru ajutorul ei.

– La sala voastră de dans, a mormăit Adrien Gouel.

– Nu e doar o sală de dans, Papa. E Moulin Rouge. Locul e faimos.

– Dacă își arată chiloții și dosul, atunci e o sală de dans.

Eva s-a ridicat brusc în picioare și a aruncat pe masă șervetul. Louis s-a uitat la ea.

– Văd că nu s-a schimbat nimic.

– Dar la ce te așteptai? a lătrat tatăl ei.

– Poate să te bucuri puțin pentru mine, că reușesc să fac ceva cu viața mea, ce zici? Voiam să aștept până mai târziu ca să vă dau asta amândurora, dar se pare că *n-o* să fie un „mai târziu".

A scos câteva bancnote din buzunar, le-a aruncat pe masă și a ieșit din bucătărie. Un moment mai târziu, mama ei a ieșit după ea, pe verandă.

– Tu știi că n-o să se schimbe niciodată, i-a zis ea Evei.

– Ei bine, *eu* m-am schimbat. Parisul m-a schimbat în moduri pe care nici nu ți le imaginezi.

– Atunci, povestește-mi! Cum e să trăiești în Paris? Ai cunoscut oameni faimoși? a întrebat-o mama, cu o scânteie de invidie, pe care Eva nu i-o mai cunoscuse până atunci, în timp ce priveau amândouă dincolo de curtea lor. Era un drum care întotdeauna i se păruse Evei că ducea spre nicăieri.

– Mai mulți chiar, a răspuns ea în cele din urmă, gândindu-se dintr-odată la Picasso. Mistinguett chiar mi-a devenit prietenă.

– Actrița? a exclamat mama ei cu un zâmbet cald de uimire. I-am văzut poza în ziar!

Eva vedea că era de-a dreptul impresionată, ceea ce-i făcea inima să i se umfle în piept de mândrie.

– Da. A avut un accident nefericit și eu i-am curățat costumul. De atunci îmi este recunoscătoare. Ba chiar ne-a luat, pe mine și pe Louis, la salonul lui Gertrude Stein într-o seară.

– Gertrude Stein, colecționara de artă americancă de care vorbește toată lumea?

– Nu știam că îi știi numele, mama, a zâmbit Eva, uimită la rândul ei.

– Citesc ziarele, să știi. Nu sunt chiar așa o *péquenaude*. [18]

Au râs amândouă în briza caldă care se stârnise. Sunetul frunzelor foșnind umplea tăcerea dintre ele.

– Mi-a fost dor de tine, *kochany*, i-a zis mama ei blând, vorbind iar în poloneză, folosind acel alint.

– Știu, și mie mi-a fost dor de tine.

– Povestește-mi despre Pablo, tânărul spaniol cu care am vorbit la telefon, la poștă. Dumnezeule, asta chiar a fost ceva deosebit!

Eva era uimită de felul modest, fără pretenții, în care i se prezentase Picasso mamei ei, când ar fi putut alege să-i facă o impresie mult mai spectaculoasă. A simțit cum i se strânge inima. Eva s-a uitat atunci pieziș la mama ei, care stătea lângă ea pe verandă. Ce vedea era imaginea unei femei în pielea căreia nu-și dorea să ajungă – dar, fie că-și dorea sau nu, se vedea în ea câteodată. Deși mama devenise ceva mai greoaie la corp, încă era destul de delicată cât să-i amintească Evei de dantela pe care o crea din nimic cu atâta răbdare. Ochii aveau același albastru-strălucitor ca al Evei; gura era același boboc mic. Chipul, însă, era marcat de dezamăgirile vieții, pe care nimic nu le putea ascunde.

– E doar o cunoștință care mi-a spus unde să găsesc un telefon, a mințit ea.

– Deci nu e nimic între voi? Nimic de care să-și facă Louis griji?

– Ți-am zis, Pablo e doar o cunoștință. În plus, amanta lui e foarte frumoasă.

– Are o… *kurwa*? a rostit ea cuvântul în poloneză, subliniindu-și disprețul. Ai cunoscut-o?

– Da, mama, la familia Stein. Toată lumea face astfel de lucruri în Paris și mult mai mult de atât.

– Ei bine, mie îmi place Louis ăsta al tău. Te-ai dus tocmai la oraș și ai dat tot de un polonez. Și încă un artist!

– Face desene pentru ziar. Nu e tocmai Picasso…

– Picasso?

– Un artist nou și minunat de pe scena avangardei.

– Să înțeleg că *avant-garde* e termenul franțuzesc pentru sfidarea convențiilor, nu?

– Sfidarea convențiilor nu e tocmai ceva rău, mama.

– Atunci cum i-ai zice *tu*? Am citit despre câțiva dintre artiștii ăștia, nu sunt complet în ceață, Eva. Pictează femei goale, se așază pe unde le vine, ca animalele, și am citit că acum unii dintre ei pictează niște triunghiuri și niște cuburi și vând absurdițățile astea pe sute de franci.

– Dacă e adevărat, atunci înseamnă că sunt mai deștepți decât noi, restul.

– Nu fi obraznică, Eva!

– Nu fac decât să văd lucrurile altfel decât înainte.

– Ei bine, eu, una, mă bucur că ai în oraș un băiat polonez cumsecade, care să aibă grijă de sănătatea ta și care să te țină cu picioarele pe pământ, în toată depravarea de-acolo.

– Louis e un bărbat în toată firea, mamă, nu un sfânt.

– Ei bine, o să *te ia* de nevastă și o să se îngrijească să fii sănătoasă, nu?

– Da, probabil că ar face-o, dacă *eu* aș vrea să-l iau de bărbat.

– Păi, ce naiba ai mai putea să aștepți? La Paris ai viața pe care ai vrut-o întotdeauna. Te amesteci printre celebrități, acum ai lângă tine și un tânăr atrăgător, din țara ta de origine, cu care să împarți totul.

– Asta e viziunea dumitale, mama.

– Ei bine, nu e nimic greșit în felul în care văd eu lucrurile.

Eva voia să-i spună că nu-l iubește pe Louis. Își dorea din tot sufletul să-i spună că fusese captivată pe de-a-ntregul de un alt bărbat – unul dintre pictorii faimoși, care au sfidat convențiile și care fac o avere pictând cuburi –, dar nu îndrăznea să-i mărturisească ce e

în sufletul ei. Nici măcar propriei mame. Marie-Louise Gouel n-avea cum să înțeleagă cum o schimbase Parisul pe fata ei. Și, în plus, tot ce simțea pentru Pablo Picasso era doar o fantezie. Și fanteziile, ca și visele, sunt lucruri delicate și intime.

11

Picasso l-a îmbrățișat pe Georges Braque și s-a rușinat de propria-i slăbiciune când a simțit lacrimi în ochi. Detesta să plângă, așa că-și controla cu încăpățânare lacrimile, tușind puternic.

– Mă bucur să te văd, *amigo*, i-a zis Picasso, dregându-și vocea.

De-abia atunci și-a dat seama că Braque nu era singur. Era un sentiment ciudat și, pentru o clipă, a avut o reținere – ba era chiar un pic gelos. Tânăra care stătea lângă el era ca o umbră.

– Ți-o amintești pe Marcelle, nu? l-a întrebat Braque cu un zâmbet plin de mândrie.

Când i-a auzit numele, l-a trecut un fior de toată ironia situației. O cunoscuse pe iubita lui Braque, dar uitase că o cheamă Marcelle – dintre toate numele din lume.

Chiar trebuie să lovești în mine așa ca să-mi demonstrezi că tu ești „Dumnezeu“? a gândit el. Dar, desigur, își amintea acum de Marcelle. Înaltă și distantă, obraznică și cu privirea albastră, cu părul deschis la culoare și drept și cu o brumă de pistrui pe nas, Marcelle îl completa perfect pe Georges, care era solid și nedelicat. Braque era un bărbat înalt, cu păr aspru și negru și ochii de culoarea safirelor. Picasso putea domina cu ușurință orice femeie, dar *ea* era diferită.

– Suntem căsătoriți acum. Am făcut din ea o femeie cinstită. Ceea ce nu se poate spune despre Fernande a ta.

Picasso știa că Fernande nu-l înghite pe Braque. Îl considera un bădăran și i se părea c-o făcea special, or ea prefera manierele cât de cât cizelate ale lui Picasso. Sau, în tot cazul, asta i-a spus dintotdeauna. Cel puțin în perioada de început. Dar, indiferent ce credea Fernande despre Braque, lui Picasso îi plăcea la nebunie să fie în preajma lui. Trăia pentru dezbaterile și certurile lor puternice.

– Felicitări! le-a urat Picasso, strângându-i mâna lui Marcelle.

I s-a părut nepotrivit s-o îmbrățișeze. Era prea frumoasă și faptul că o chema Marcelle era mai mult decât putea el să suporte în clipa de față. Marcelle. Eva. Oricum și-ar fi spus, Picasso îi vedea iar chipul în minte, în ciuda încercărilor lui de a-i alunga imaginea. Sedusese alte femei, le uitase și avea s-o uite și pe ea… asta dacă mintea lui împrăștiată avea să-l ajute.

Frika stătea liniștită la picioarele lui, bătând din coada ei aurie și stufoasă, uitându-se la Braque cu indiferență.

– Văd că ți-ai adus bestia, a zis Braque, iar în părul ondulat i s-a răsucit o rază de soare.

– Întotdeauna o iau cu mine. E o ființă chiar blândă.

– Da, mi-ai tot zis.

Marcelle s-a aplecat să mângâie câinele pe creștet.

– Ba, se întâmplă chiar că am adus încă o bestie cu mine.

– Și *o* cheamă…? a zâmbit Braque.

– Simțul ăsta normand al umorului pare să-i placă mult mai mult soției tale, decât mie, i-a zis Picasso în zeflemea, făcând un semn din cap înspre Marcelle. *Ea* este de fapt un *el* și e maimuță.

– Tu vorbești serios – o maimuță? a repetat el în franceză, ca și cum spaniola lui Picasso l-ar fi împiedicat să afle adevărul.

– L-am luat de la un flașnetar de lângă Rotondă. Nu-mi plăcea că-l bătea și i-am dat pe el un desen pe care l-am făcut pe un șervețel. Sunt sigur că l-a vândut în ziua aia pe mai mult decât făcea, dar nu-mi pare

rău. Oricum, e mai amuzant decât majoritatea fetelor.

Braque a chicotit. Era un sunet atât de cald, de simplu. Lui Picasso îi aducea întotdeauna aminte de sunetele profunde, ample și trainice ale vieții de familie. Marcelle Braque zâmbea și ea, și Picasso a văzut-o cum îi caută mâna soțului. Ceea ce i-a provocat o grimasă. Știa că Marcelle îl iubea pe Braque, cu toate defectele lui – îl iubea *cu adevărat*. Picasso se întreba dacă avea să găsească vreodată o asemenea iubire.

– Haide! Arată-mi ce-ai pictat, a zis Braque. Am fost iar în Normandia și vin doldora de idei, dau pe-afară!

Au petrecut apoi ore în șir în mănăstirea bătrână, cu pereți văruiți în alb, în care, cândva, în secolul al XVII-lea, călugării fuseseră însărcinați cu restabilirea credinței catolice. Acum, în același spațiu se întindeau pânzele lui Picasso asupra cărora se aplecau cei doi, comparând idei despre forme și lumini. Marcelle stătea cuminte într-o parte și, din când în când, lui Picasso îi venea în minte cât de trist era că ea și Fernande nu se împrieteniseră niciodată în acea lume bizară, exclusivistă, în care trăiau cei cărora le fusese încredințată sarcina de a încerca să iubească un artist.

Mai târziu în seara aceea, după ce Marcelle s-a dus la culcare, cei doi artiști au rămas singuri în atelierul vast, scăldat în lumina lumânărilor, cuvintele lor căpătând ecou în acel spațiu. Amândoi băuseră prea mult vin, fumaseră, râseseră și se certaseră până când niciunul dintre ei n-a mai putut gândi. Acum Picasso era sătul să se mai prefacă a fi *acel* Picasso. Dincolo de toate, ajuns în miezul lucrurilor, când febra creației trecuse și patima se stinsese, tot ce voia era să fie Pablo Diego Ruiz y Picasso – fiul unui om care învățase să picteze bine porumbei, dar care-și dorise ceva mai bun pentru băiatul lui.

Era parte din moștenirea pe care o purta mereu în sine.

– Îmi place maimuța ta, i-a mărturisit Braque cu un zâmbet obosit.

– Și el te place.

– Nu mai ești cu Fernande, nu?

– Luăm o pauză.

Braque și-a scărpinat barba crescută de o zi, aspră, neagră și neuniformă pe pielea albă.

– Am auzit ceva de un neamț.

– Veștile circulă rapid.

– Toată lumea vrea să fii fericit, Pablo.

– Toată lumea vrea am succes. Nu e chiar același lucru. Și chiar sunt un uriaș succes.

– Unul fericit?

Picasso s-a uitat înapoi la pânza udă, pe care tocmai o pictase – o chitară și o notă muzicală. Nota îi aducea aminte de cântecul acela al lui Harry Fragson, *O Manon, ma jolie* – prin urmare, îi aducea aminte de Eva.

– Mulțumit, dacă nu fericit.

– Nu-mi pari nici măcar mulțumit.

– Se întâmplă multe când nu suntem împreună, *amigo*. Uită-te la tine, ești însurat!

– Hai să fumăm un trabuc împreună, ce zici? l-a întrebat Braque, conducându-l pe Picasso afară, în curtea pietruită și în adierea caldă, înmiresmată de glicină, unde greierii cântau cu atâta forță, că aproape nu se mai auzeau unul pe altul. Acolo, cei doi artiști s-au așezat pe niște scaune de metal, vopsite, și au privit ultimele sclipiri ale apusului, care se stingea la orizont.

– *Dígame*, l-a rugat Braque în spaniolă. Cuvântul era unul pe care îl învățase acum multă vreme de la Picasso însuși – unul care îl îndemna pe prietenul lui să se confeseze.

Picasso a tras adânc din trabuc, gândindu-se că ar fi preferat o țigară în loc.

– E o altă femeie.

– Nu e nicio surpriză, a răspuns Braque. Înseamnă că ai pictat-o?

– Fără să știu, i-am furat inocența.

Braque a privit spre dealuri și a tras cu sete din trabuc. Între ei s-a lăsat tăcere în timp ce fumul de trabuc plutea deasupra părului lui negru.

– Și Fernande?

– I-am zis să nu vină. De data asta a înțeles că am vorbit serios și m-a lăsat în pace.

– A fost înțelept din partea ei să facă asta?

– *Sí*, cred că da.

– Deci chiar ții la fata asta?

– În momentul de față sunt obsedat de ea.

– Oh, frățioare!

Felinarele clipeau în lumina lunii.

– Era totul mult prea complicat. Așa că am plecat.

– Complicat și probabil total neînțelept.

– *Sí*, și asta.

– Și are și un nume pe care aș putea să-l știu și eu?

– O cheamă Eva, numai că în Paris își spune Marcelle.

– *Dieu!* a exclamat Braque, clătinând din cap.

– *Sí*.

Picasso și-a ascuns fața în mâini și a așteptat o vreme până să mai spună ceva.

– Mi-am luat un angajament față de Fernande, a zis el în cele din urmă, cu un oftat adânc. Încerc să mă țin de el, dar, *Dios mío*, e greu.

– Nu ești însurat. Nu există ceva care să te țină legat.

– Prin Paris își zice Madame Picasso.

– Dacă îți dorești ceva nu înseamnă întotdeauna că se și întâmplă…

– Și totuși, eu nu pot avea nimic. Așa că am plecat din Paris, sperând să-mi treacă.

– Să pictezi în liniște, aici, unde sunt atât de puține lucruri care să-ți distragă atenția.

– De-ar fi atât de simplu.

– Fata asta, Marcelle, Eva – ești absolut sigur că e atât de diferită de celelalte? Nu e ca și cum i-ai fi fost foarte credincios lui Fernande în trecut…

– Braque, e cea mai bizară chestie pe care ți-o poți închipui. Numele ei adevărat este Eva și pentru mine e exact ca și cum ar fi prima femeie din lume. Cu ea mă simt altfel, ca și cum aș fi primul bărbat. Sau, mai degrabă, ca și cum aș fi un bărbat nou – sunt altfel cu ea.

Picasso și-a trecut mâna peste față, simțind că nu explicase cum trebuie ce simțea. Frika ieșise din atelier și acum se plimba pe lângă ei. Apoi s-a cuibărit la picioarele lui Picasso.

– Nu e bine deloc, a zis Braque, scuturând din cap.

– Și ce dracu mă fac acum?

– Ne apucăm de pictat!

– Până când? a întrebat Picasso, gata să ofteze din nou adânc.

– Până când cea mai adâncă parte a problemei dispare. Apoi ne apucăm iar să pictăm.

După asta au pictat împreună, apoi, a doua zi, au comparat pânzele toată ziua, în timp ce Marcelle le aducea ceai și fructe și le golea scrumierele. Disputele lor despre formă și structură umpleau atelierul de pe dealul cu vedere spre Céret.

Panorama, cu o livadă de cireși în față, dincolo de care se vedeau acoperișurile târgului, era un subiect perfect pentru amândoi. Prin

urmare, se hotărâseră asupra lui. Amândoi aveau să picteze aceeași scenă, fiecare în propria viziune și în stilul cubist, apoi, la sfârșitul zilei, vor compara rezultatele muncii lor la o sticlă de vin.

La cinci după-masă, Picasso îi aștepta singur, pe terasa pietruită, pe Braque și Marcelle să coboare după ce trăseseră un pui de somn. Lui Picasso îi plăcea Marcelle, dar încă îl irita preocuparea partenerului lui artistic pentru nevoile soției lui. Asta îl distrăgea. La urma urmei, Picasso îl chemase acolo să picteze, nu să-și facă *la grande vacance* cu femeia lui.

Își dădea seama că era invidios. Legătura dintre cei doi era puternică. Și asta se vedea clar. Dar scotea în evidență exact ceea ce lipsea din viața lui Picasso și îl făcea să-și amintească câteva dintre propriile lui aventuri cu femeile, cu o viață în urmă, înainte să aibă idee ce însemna cu adevărat iubirea.

A aprins o altă țigară și și-a amintit de prima dată când tatăl lui, Don José, îl dusese la un bordel. Pe vremea aceea abia dacă ajunsese la vârsta adolescenței.

– Fiule, fă-ți mendrele aici, nu cu fetele de la noi din cartier, care sunt importante pentru noi. Așa, și arta, și reputația îți rămân intacte, l-a sfătuit el, stând în picioare dinaintea lui, înalt, slab și uscat, cu obrajii lui alungiți și barba neagră.

Brațul lui Don José îl cuprinsese pe Pablo pe după umerii osoși în timp ce-i prezenta diverse curve. Era bine intenționat.

Din păcate pentru Pablo, care mustea de energiile lui tinerești, experiența din noaptea aceea nu-i domolise fanteziile. Ba, dimpotrivă, n-a făcut decât să-i hrănească fascinația și curiozitatea. A doua zi a vândut câteva schițe la un colț de stradă, ca să se poată duce la bordel singur. Între timp, starea de sănătate a surioarei lui mai mici, Conchita, care era bolnavă, s-a înrăutățit și, noaptea, mama i-a așezat pe toți în fața cărbunilor aprinși și i-a pus să se roage pentru fetiță, asta adâncind în mintea lui Pablo legătura între propriile fapte, sănătatea Conchitei și Dumnezeu. A fost momentul când a început să simtă

ghimpele vinovăției, care n-avea să-l mai părăsească niciodată.

Apoi a urmat acea ultimă noapte, când Picasso ieșise în stradă, aducând cu el o dâră grețoasă de parfum și cu fata încă agățată de gâtul lui. Sora lui mai mare, Lola, îl aștepta acolo, rigidă, cu inima frântă, furibundă. Picasso ridicase privirea spre ea, rușinat. Prins în acel moment ca un iepure într-o capcană.

– Dacă ai terminat, trebuie să vii acasă. Mama are nevoie de tine. Conchita e și mai rău. Păcat că tu și tata n-ați ales același bordel, ca să mă scutiți de chinul de-a vă găsi pe amândoi.

Fierea i se ridicase din mațe, aducându-i în gură amestecul de rușine, oroare și durere. Ea i-a tras apoi o palmă după ceafă.

– Ești deja fiul tatălui tău.

Cele două imagini s-au contopit atunci în mintea lui până când au devenit un tot înfricoșător, chinuitor – inocență și dorință carnală: inocența surioarei lui, care zăcea bolnavă, și tânăra prostituată care avusese prea mult ruj pe buze, pătându-i organele genitale cu un roșu scârbos, lăsându-și asupra lui marca ei, ca și cum ar fi fost înfierat. După ce Lola a luat-o înainte, i s-a întors stomacul pe dos și a vomitat pe un perete de piatră, în sunetul muzicii și al râsetelor care se revărsau pe ușa bordelului din spatele lui, dimpreună cu o lumină aurie, metalică.

A urmat apoi un moment ciudat – unul pe care n-avea să-l uite vreodată: imaginile sfidătoare din mintea lui cu virgina și cele ale curvei – dorința lui, sila și confuzia pe care le simțise față de amândouă.

– Ei, hai să vedem ce-ai făcut, l-a scos Braque din amintirile lui, cu tonul acela jos, de bariton, iar Picasso a tresărit în scaun, gândurile retrăgându-i-se în negura tăcută a trecutului. Mi-am așezat pânza înăuntru, a adăugat Braque.

S-a ridicat cu greu din scaun.

– A mea e acolo, i-a spus el lui Braque, arătând spre șevaletul de pe

partea cealaltă a terasei.

Braque s-a dus într-acolo și a studiat pânza în soarele care începea să apună în fața lor.

– *Zut! C'est une folie! Incroyable*! [19] Sunt aproape identice, a strigat el în gura mare. Atâta doar că a mea are nuanță, ceea ce evident lipsește aici, a zis el cu un rânjet pe față.

– ¡*Cabrón*! [20] a mormăit Picasso, iar Braque i-a trecut un braț pe după umeri. *Dios*, ce bine e să fac chestia asta iar cu tine! a oftat Picasso.

– Îmi place cum ai folosit lumina aici, a arătat el. Amestecul de culori de pe acoperiș, de aici, e de-a dreptul extraordinar.

– Evident că e. Doar sunt Picasso.

A zis-o înăbușindu-și un zâmbet – bucuros că avea altceva la care să se gândească.

– Și *eu* sunt Braque. O să vedem noi al cui nume o să fie mai puternic într-o bună zi.

– Așa e, o să vedem, a spus Picasso, aprinzându-și încă o țigară.

12

Eva și-a întins tiparul de croitorie pe jos, lângă pat, l-a netezit la colțuri, unde se boțise, și a început să taie cu grijă marginile. Una dintre actrițe, Mado Minty, o rugase s-o ajute cu un costum și, la început, Eva acceptase să lucreze după terminarea programului cu destulă precauție. Era bucuroasă de cei câțiva franci în plus și de poziția ei care se consolida în rândul artistelor din spectacol, dar era, în același timp, conștientă că nu mai făcuse niciodată un costum de la zero. Însă, în scurt timp, ambiția i-a întărit voința de a încerca. Îi plăcea la nebunie acest sentiment nou pe care i-l dădea faptul că reușea de minune de una singură, că-și croia un drum fără să aibă nevoie de nimeni. Încă îi simțea lipsa lui Picasso și îi lipsea posibilitatea ca ceva să se lege între ei. Dar era recunoscătoare pentru că avea un timp al ei. Și știa că ar prefera oricând să-l piardă pentru totdeauna decât să devină indolentă ca Fernande.

Sylvette stătea rezemată de tăblia patului și-și pilea unghiile în timp ce Eva lucra. O ploaie de vară bătea în fereastră, sunând ca și cum niște pietricele se loveau de sticlă.

– Ce-o să fie? a întrebat Sylvette, pilind în continuare.

Era cu picioarele goale, într-un halat de casă, violet, cu genunchii îndoiți. Își făcea unghiile de la picioare. Urmau cele de la mâini. Eva stătea pe vine pe podea, deasupra tiparului ei boțit.

– N-am nici cea mai vagă idee, a zis ea, oftând, dându-și părul de pe

față cu dosul palmei.

– Ce i-ai zis că faci?

– I-am zis că o să mă gândesc eu la ceva.

– O, Doamne! Ăsta chiar *e* un risc.

– Tata zicea întotdeauna: „Cu cât e mai mare riscul, cu atât poți să câștigi mai mult.“

Eva a simțit cum i se strânge inima când și-a amintit de tatăl ei. Senzația a luat-o prin surprindere. Ea și tatăl ei erau în război de ceva vreme, dar când și-a amintit de vremurile bune din copilărie s-a întristat. Această încăpățânare pe care și-o descoperise de curând sigur era moștenită de la el.

– N-ai spus nimic despre cum a decurs vizita acasă, i-a zis Sylvette, deschizând o sticluță cu lac de unghii.

Era adevărat. Eva nu vorbise despre vizită nici măcar cu Louis în tren, pe drumul înapoi spre Paris. Fusese o călătorie atât de ciudată. Când ajunsese înapoi în La Ruche, deschisese săculețul pe care i-l dăduse mama ei, pe verandă, înainte să plece. Înăuntru erau două perechi de chiloți și vreo zece *pierniki*, fursecurile ei poloneze preferate. Chiar și acum, gândul la ele o făcea să lăcrimeze.

Eva Gouel și Marcelle Humbert erau niște creaturi atât de diferite. Acum mai mult ca oricând.

– Mama crede că ar trebui să mă mărit cu Louis.

– Și tu nu ești de acord?

Eva știa ce om bun e și o clipă a încercat să se gândească la posibilitatea asta.

– Aș vrea să pot.

– Tatăl tău ce părere are? a întrebat Sylvette.

– Crede că ar trebui să mă întorc în Vincennes.

– Și atunci, cum ar rămâne cu tine și cu Picasso?

Eva s-a lăsat înapoi pe călcâie. Foarfeca i-a căzut din mână și a aterizat pe tipar.

– Să nu-mi zici că nu ți-ai dat seama că știu, a chicotit Sylvette.

Eva era îngrozită.

– Ți-a spus el? Sau Mistinguett? Oh, Doamne! O să ajung de râsul lumii.

– Nu mi-a zis nimeni nimic. Dar eu văd ce e de văzut. Eram acolo în seara aia când a venit în cabină cu Monsieur Oller. V-am văzut pe amândoi și apoi la salon, la Stein. Asemenea artificii nu explodează nici de Ziua Bastiliei.

Eva simțea că se înroșește toată, fierbând de rușine.

– Picasso e un *bon vivant*.

– Știu.

– O are pe Fernande.

– Știu și asta.

– Louis e o alegere mult mai sigură.

– Dar nu-l vreau pe Louis, a zis ea cu durere.

– Și ce-ai de gând să faci?

– El a plecat în sud. *Nu pot* să fac nimic.

– Mistinguett spune că Fernande i-ar fi trimis lui Picasso o scrisoare plină de regrete și că cei doi își vorbesc iar. I-a răspuns ieri și bănuiesc că o să se ducă la el.

Imaginea lui Picasso i s-a aprins vie în minte. Mirosul de vopsea de unghii i-a reamintit mirosul de vopsea puternic din atelier… Eva își amintea totul. Știa că e naivă, dar îi era atât de greu să creadă că ce se întâmplase între ei doi nu însemnase nimic pentru el. S-a uitat în jos, la tiparul întins pe podea.

– O să fie o pasăre.

– Poftim?

– Costumul pentru Mademoiselle Minty. M-am hotărât. O să-i pun însă panglici în loc de pene. O să se miște în jurul ei când face piruete. Trebuie să mă concentrez la munca mea, nu la povești de amor care nu se pot întâmpla niciodată. Măcar costumul e ceva asupra căruia am control.

Era hotărâtă, chiar dacă inima ei nu renunțase pe de-a-ntregul la Picasso. De ieri se juca încontinuu în minte cu tot felul de idei despre cum să conceapă acel costum, iar acum, brusc, i se aprinsese scânteia. Îi venise ideea de la un spectacol polonez pe care îl văzuse în copilărie – panglici viu colorate zburând în jurul taliei dansatorilor. Chiar și atunci, ceva o făcuse să se gândească la eleganța unei păsări. Totul i se păruse atunci atât de încântător și de eliberator, mai ales împreună cu muzica aceea populară, veselă, minunată. Mando Minty cu siguranță avea să facă ceva spectaculos de creativ când le va prezenta conceptul lui Monsieur Oller, patronul, și lui Madame Léautaud, ca fiind al ei.

Dacă aș fi o pasăre, una adevărată, s-a gândit Eva, ar zbura deasupra Parisului și ar pluti pe aripile unei brize, tocmai spre sud, și l-ar găsi pe Picasso. Și când li s-ar întâlni privirile, legătura dintre ei s-ar reaprinde, la fel de intens ca atunci când a dus-o în atelierul din Bateau-Lavoir. N-ar mai exista nicio Sylvette, niciun Louis și, cu siguranță, nicio Fernande.

– N-o să spui nimănui, nu-i așa? a rugat-o Eva pe Sylvette, care tocmai termina de dat cu lac unghiile de la mâini.

– Despre Picasso? De ce-aș face-o? Oricum între voi nu s-ar putea întâmpla nimic…

– Nu, sigur că nu, s-a grăbit Eva să spună.

Pe măsură ce ideea costumului începea să prindă contur în mintea ei, a scos de sub pat o cutie cu panglici și a început să le aleagă pe cele mai colorate.

13

Mona Lisa a fost furată! Se caută suspecți!

Picasso a mototolit ziarul, l-a îndesat în poală și a simțit cum i se taie respirația. Era îngrozitor de cald deja în sudul Franței, ceea ce nu-l ajuta deloc. Adierile blânde, uscate ale primăverii lăsaseră loc vântului fierbinte de vară și Picasso, Braque, Marcelle și Manolo erau obligați să părăsească mesele de la terasă și să stea în interiorul aglomeratului local Grand Café, unde ventilatoarele din tavan nu făceau altceva decât să învârtească aerul fierbinte.

Ca un școlar vinovat, s-a gândit o clipă să ascundă ziarul ca să nu mai vadă nimeni titlul. Ca și cum ar fi putut astfel să facă știrea să dispară complet. Avea în buzunar cea mai recentă misivă stăruitoare, trimisă de Fernande, dar nici măcar Fernande n-ar putea pricepe consecințele a ceea ce se întâmplase cu faimoasa pictură. Ce știa el. Nimeni nu putea ști.

Picasso știa în sinea lui că secretarul lui Apollinaire furase din Luvru cele două busturi iberice, care se aflau acum în atelierul lui. Numai că nu voia să creadă. O vreme se convinsese că busturile erau doar asemănătoare statuilor din Luvru, pentru că își dorise să le aibă.

Voise, în mod egoist, să le folosească în lucrările lui. Dar acum dispăruse și *Mona Lisa* din Luvru.

Era o nelegiuire de o însemnătate incredibilă și, dacă poliția făcea

aceeași legătură ca el, Picasso însuși, nu doar Apollinaire, putea să fie implicat. Steaua lui în ascensiune avea să dispară.

Cariera lui s-ar sfârși. Pablo Picasso ar putea fi etichetat drept un hoț ordinar.

Gândul îl făcea să se înfioare, amintindu-și că busturile erau încă în atelierul lui, în văzul tuturor, mari cât o zi de post, sfidând pe oricine să le găsească, să-l implice în povestea asta. Singura care avea o cheie de la atelierul lui era Fernande, care, fără să-și dea seama, ar putea da drumul înăuntru unui anchetator. Nu-i putea scrie să-i ceară să ascundă statuile. Relația lor era acum destul de fragilă și nu voia ca ea să-l aibă la mână cu așa ceva. Dar, dacă ar fi aici, cu el, în sud, atelierul ar fi încuiat – taina lui ar rămâne în siguranță, până când s-ar putea întoarce el însuși, fără să-i dea de bănuit lui Braque din pricina unei plecări pe nepusă masă. Să-i ceară lui Fernande să vină să i se alăture aici devenise un rău necesar.

– Dumnezeule, *amigo*, arăți de parcă ai fi văzut o fantomă! a exclamat Manolo.

Transpirau cu toții sub ventilatorul de tavan.

– Poate că am văzut.

S-a scuzat și s-a dus la bar să comande un Pernod. Aroma puternică, de anason, tăioasă și mușcătoare, îl ademenea și-l calma. A mai tras o dușcă zdravănă. Terminase țigările și chiar avea nevoie de una, dar băutura asta trebuia să-i ajungă ca înlocuitor.

Până acum nu avusese nicio intenție să-i ceară lui Fernande să vină aici, în Céret. Despărțirea îi făcuse bine pe atâtea planuri, îl refăcuse, iar el și Braque pictau cu fervoare, împărtășind și învățând unul de la altul, așa cum o făcuseră întotdeauna. Dar, pe măsură ce treceau săptămânile, lui Picasso continua să-i fie dor de Eva și era tot obsedat de ea. Într-o asemenea măsură, încât s-o cheme pe Fernande aici i se părea necinstit față de Eva. Dar pur și simplu nu avea de ales.

Spera să fie fericită cu Louis. Nu, nu spera asta. Era o minciună.

Ura gândul că un alt bărbat o putea atinge. Dorința de posesiune era o trăsătură spaniolă de care nu putea scăpa. Da, voia s-o posede în toate sensurile posibile și Picasso sperase ca șederea lui în sudul Franței să-i stingă setea de ea. Dar, până acum, nu reușise decât s-o intensifice. Totuși, sub nicio formă nu putea fi implicat într-o asemenea nelegiuire. Până când făptașul nu era prins și *Mona Lisa* adusă înapoi la Luvru, va trebui să se forțeze să se împace cu Fernande.

– Ce ființă ciudată! a exclamat Marcelle Braque, în timp ce ea și soțul ei îl priveau pe Picasso stând la bar, îngrămădit de muncitori în salopete, unde a băut un Pernod, apoi încă unul.

– Nu e ciudat, *mon amour*. E doar un artist, ca și mine.

– Pablo nu e deloc ca tine.

– Vai, mulțumesc, *chérie*! Dar e firesc să fii părtinitoare.

– Nu, vorbesc serios. E orgolios și temperamental, egoist, arogant…

– Și absolut genial, a întrerupt-o Braque. Dacă n-o să-l devoreze demonii care zac în el, cred că ar putea deveni o legendă.

– Măcar pentru aventurile lui, dacă nu pentru picturi, a glumit Manolo cu un zâmbet strâmb.

– *Tu* ești cel care devine legendă, iubitule! Picasso nu face decât să te urmeze. Culoarea ta are subtilitate și felul în care folosești tu lumina e ceva la care el ar putea doar să viseze…

– Aici, s-ar putea să aibă dreptate, *amigo*, a zis Manolo, aplecându-și umerii nesigur. El chiar îți respectă munca.

– Ne respectăm unul pe celălalt. Doar un alt artist poate înțelege parcursul ăsta.

Braque a pus mâna pe ziarul mototolit și s-a uitat la articolele de sub îndoitură. Vasul botezat *Titanic*, despre care se spunea că ar fi cel mai mare vas construit vreodată, începuse azi să fie echipat și avea să plece

din Irlanda în câteva luni, călătorind spre un port din Anglia. A trecut peste articol, întrebându-se în ce fel veștile despre un vas ar fi putut să-l afecteze pe prietenul lui în asemenea hal. Apoi a deschis cum trebuie ziarul și titlul l-a lovit ca un glonț. *Mona Lisa* furată!

– Ce mama dracu'? Doar nu credeți că e implicat! a spus Marcelle.

Se gândeau amândoi cât de tare se tulburase Picasso chiar înainte să mototolească ziarul și să se ridice brusc de pe scaun. Altfel, nu i-ar fi venit în minte să întrebe așa ceva.

– Lui nici măcar nu îi place stilul ăla învechit. La ce i-ar folosi o astfel de pictură? În plus, el e aici, cu noi, și *Mona Lisa* e în Paris. Sau, cel puțin, era.

– Zic doar că știe o sumedenie de indivizi dubioși în oraș ca un asemenea lucru să fie cât de cât plauzibil.

Cei trei s-au uitat unul la altul. Apoi spre Picasso, care stătea încă la bar. Cu siguranță era un tânăr complicat, a gândit Braque. Și, indiferent de câți ani era el împreună cu Fernande, Picasso i se păruse întotdeauna oarecum în derivă cu ea, căutând mereu, fără țintă, ceva diferit sau pe altcineva. Picasso era singurul om pe care-l cunoștea Braque care putea să pară singur într-o încăpere împânzită de oameni. Dar, deși n-avea să i-o spună niciodată, indiferent cât de solidă era prietenia lor, Braque credea că Picasso avea nevoie de cineva cum era Marcelle a lui. O fată cu un temperament calm, cu o gândire proprie, în stare să-l provoace, dar care să fie acolo pentru el când avea nevoie. Fernande a fost întotdeauna o intrigantă. Ar fi fost ea în stare, oare, să-l instige la o asemenea faptă numai ca s-o impresioneze sau ca să-i facă ei un moft?

Nu suporta gândul că se îndoia de prietenul lui.

S-a uitat iar la ziarul care zăcea între ei, pe masa de marmură, și l-au trecut fiori pe șira spinării. Oricât de complex era Pablo Picasso, oricât de ambițios și plin de secrete, Georges Braque, pur și simplu, nu-și putea închipui cum ar fi putut fi prietenul lui implicat în furtul *Mona Lisei*. Și totuși, nu putea să nu-și pună întrebarea. Într-adevăr, se

întâmplaseră și lucruri mai ciudate de-atât.

Picasso s-a întors singur la Hôtel du Canigou.

Nu se pricepea la scris scrisori, mai ales în franceză, dar știa ce are de făcut. A găsit-o pe Frika adormită pe pat, dar, de cum a intrat, a și început să dea din coadă, iar maimuțica stătea în cușca ei lângă fereastră și se spăla. Ce gest impulsiv, să cumpere o maimuță! s-a gândit el chicotind. Impulsiv și cam prostesc. Dar avea o slăbiciune pentru animale. În cea mai mare parte a timpului animalele îi plăceau mai mult decât oamenii.

Avea să scrie scrisoarea asta pentru că nu avea încotro și Fernande va încuia atelierul. Ar fi dat și mai mult de bănuit dacă s-ar fi întors el însuși valvârtej la Paris, când el și Braque erau în miezul picturii și trebuiau să termine lucrările. S-a așezat la măsuța de scris de lângă pat. Cu un oftat de resemnare, a scos o foaie de hârtie și a început.

„Ma chère Fernande…“

14

– Îl ador. E minunat! a exclamat Mado în fața costumului unic, cu panglici multicolore, de pe manechinul din camera de probă.

Eva stătea lângă ea, ușurată. Lucrase la costum zi și noapte timp de două zile.

– Chiar n-aveam idee dacă o să-ți reușească sau nu.

– Nici eu, a zâmbit Eva.

Mado Minty era micuță de statură, ca și ea, așa că, odată început, îi fusese ușor să creeze un costum care să-i vină bine pe corp.

– Ei bine, ți-a reușit din plin!

Mado, al cărei nume adevărat era Madelaine, și-a luat de jos geanta, a scos un pumn de franci și i-a dat Evei. Eva era convinsă că erau mai mulți bani decât ținuse ea vreodată în mână.

Mai târziu, în acea seară, s-a uitat din culise, cu un dram de mândrie, la numărul din deschiderea spectacolului. Începuse să-și facă o viață așa cum o gândise ea, în felul ei, și era teribil de mândră. Toate visele ei deveneau realitate. Sau oricum, cele mai multe…

A privit spre public, la masa cea mai apropiată de scenă, și s-a întrebat dacă o să înceteze vreodată să-l mai caute acolo pe Picasso. Plecase deja de o lună, dar încă nu reușise să scape de tot de iluzia, așa prostească precum i se părea, că ceva avea să se întâmple între ei. *Fille*

stupide! îi șoptea vocea ei interioară. Și asta și era. O copilă prostuță.

Chiar atunci, Mistinguett a apărut în spatele ei și a strâns-o cu afecțiune de braț.

– Văd că iar ți-a ieșit. Acum n-o să mai poată sta nimeni prin preajma lui Mademoiselle Minty, a zis ea zâmbind. Sper că te-a răsplătit cum trebuie pentru asemenea creație, de care o să profite din plin.

– M-a răsplătit, da.

– Splendid. De ce nu vii cu mine la cină în seara asta, după spectacol? Și mâine te iau la cumpărături, ca să-ți cumperi și tu un nou costum. De când a plecat Fernande e cumplit de plictisitor în oraș.

Auzul numelui a fost pentru Eva ca o palmă peste ochi.

– Unde s-a dus? s-a forțat ea să întrebe, știind răspunsul înainte ca întrebarea să-i plece de pe buze.

– În sud, evident, ca să fie cu Picasso. Urăște viața de provincie de-acolo, dar el a implorat-o să vină, așa că a trebuit să se ducă.

– Atunci înseamnă că s-au împăcat?

– Oh, evident. Cu ei doi era doar o chestiune de timp.

– Par foarte potriviți unul pentru celălalt, a mințit Eva, simțind dintr-odată că n-o mai țin picioarele.

– Sunt potriviți ca nuca-n perete. Dar presupun că de asta lucrurile și merg între ei. Și el va avea nevoie de sprijinul ei acum mai mult ca oricând, de când cu toată tărășenia cu Apollinaire, care a explodat azi-dimineață. Sunt un grup atât de unit. Se pare că au luat un tren înapoi spre Paris.

Eva nu știa la ce se referea și Mistinguett și-a dat seama.

– Doar ai citit ziarele de astăzi, nu? L-au arestat pe poet în după-amiaza asta.

– L-au arestat? Pentru ce?

– A fost implicat în furtul tabloului *Mona Lisa*. L-au interogat pe fostul secretar al lui Apollinaire, care a mărturisit că a furat niște busturi iberice sculptate. Se pare că se bănuiește că ar există o legătură între cele două jafuri, ambele din Luvru.

Busturi iberice sculptate. Eva își amintea că le văzuse ea însăși în atelierul lui Picasso. Dar refuza să creadă că el ar putea fi implicat în astfel de nelegiuiri.

Era nebunie curată! Trebuie să fi fost o greșeală pe undeva. Sigur că da, altfel nu era posibil.

– Am nevoie de puțin aer, a zis Eva dintr-odată, îndreptându-se spre ușa din spate, care dădea spre o alee.

Nu era sigură ce-o îngrozea mai tare: gândul că Picasso și Fernande Olivier se împăcaseră sau că Picasso ar putea să fie hoț. În clipa de față, cu Mistinguett acolo, lângă ea, Eva nu-și putea permite să aibă vreo reacție față de niciuna dintre posibilități. A simțit cum i se frânge inima în timp ce se îndrepta spre ușă, clătinându-se pe picioare, înainte să apuce cineva să-i vadă lacrimile din ochi.

Totul era distrus. Tot ce clădise până acum avea să se năruie.

Picasso vedea clocotul dinaintea lui, ca o furtună iberică, stârnită în adâncurile cerului. Azi Apollinaire fusese arestat în legătură cu furtul tabloului *Mona Lisa*. Acum, că el și Fernande se întorseseră în Paris, Picasso nu avea altceva de făcut decât să aștepte ca inevitabilul să se producă. Rezultatele atâtor ani de sărăcie și chin aveau să dispară cât ai clipi din cauza unei greșeli imbecile. Dar Apollinaire făcuse o greșeală și mai mare. De ce Guillaume îi încredințase secretarului aceluia inutil sculpturile, care era clar că fuseseră furate, n-avea să știe vreodată.

Dar nu, era o minciună. Pentru că știa. Evident că știa. Pablo Diego Ruiz y Picasso era în multe feluri – înfumurat, egoist, egocentric și pretențios –, dar nu prost. Își avusese și el rolul lui în povestea asta.

Ambiția îi făcuse pe amândoi să încalce regulile – și legea.

Era încă un motiv pentru care avea nevoie să ia distanță de influențele nefaste din Paris. Avea nevoie de o schimbare și ăsta era un semn că acum era momentul. Trebuia să facă o schimbare majoră.

Faptul c-o chemase pe Fernande n-a încetinit prea mult valul dezastrului. Nu făcuse decât să-i multiplice problemele. Ea credea că s-au împăcat și, acum, că erau iar în Paris, se pare că asta credea și restul lumii. Dar lucrurile se dezintegrau și mai rapid între ei.

Se întorseseră cu Frika în apartamentul lor din Boulevard de Clichy și, ieri, pentru câteva clipe, Picasso chiar fusese fericit să se vadă întors, alinat de familiaritatea lucrurilor lui. În sala de mese, frumosul cabinet spaniol al tatălui lui, incrustat cu fildeș și sidef, stătea la loc de cinste. În camera de zi, colecția lui de măști africane, o chitară spaniolă din Madrid și o mandolină împărțeau spațiul cu descoperirile lui de prin târgurile de vechituri.

Dar, oricât de mulțumit era că e acasă, nu putea să nu resimtă un fel de neliniște, o anxietate. Uitându-se în jur, la apartamentul plin cu lucrurile care defineau viața pe care și-o construise cu Fernande, a fost cuprins de un resentiment. Slavă Domnului că Fernande ieșise cu câinele la o plimbare! Pisica și maimuța stăteau ghemuite una într-alta pe canapea. Erau niște creaturi neprihănite, blânde. În momentul acela le invidia. Avea nevoie de un moment de respiro.

Și-a trecut o mână prin păr, și-a aprins o țigară și a încercat în van să-și încetinească galopul inimii. Tumultul din urechi era asurzitor. A închis strâns ochii, dar vârtejul orbitor de întâmplări care începuse în urmă cu două nopți nu făcea decât să se intensifice în mintea lui. Cât de inutile i se păreau toate. Ca și cum el și Apo chiar ar fi putut scăpa basma curată după un asemenea lucru nebunesc! Se gândea acum la cum începuse totul cu două zile în urmă.

Apollinaire îl așteptase în atelierul din Bateau-Lavoir din clipa în care ajunseseră înapoi la Paris. Avea aceeași expresie de om hăituit pe care o simțea și Picasso.

– Ce ne facem? îl întrebase în timp ce Picasso descuia ușa.

Ca spaniol, era îngrozit de poliția franceză.

– Nimeni nu știe nimic clar, nu-i așa? îl întrebase Picasso.

– Vrei să spui că nu se știe nimic care să ne implice pe noi doi? Nu, încă nu. Dar, din păcate, cred că e doar o chestiune de timp până când adevărul va ieși la iveală.

Apollinaire intrase în apartament și Fernande închisese ușa după el.

– Un anonim m-a denunțat. Poliția are un mandat. În momentul de față sunt la mine în apartament și caută ceva care să mă incrimineze.

– Ești nevinovat. Ce-ar putea găsi? pufnise disprețuitor Picasso, cu o bravadă exagerată, pe care sigur n-o simțea.

– Géry a luat celălalt bust iberic pe care îl aveam. Îți aduci aminte că stătea pe șemineu? zisese Apollinaire, arătând spre cele două artefacte iberice, care încă erau cocoțate la vedere pe o poliță din alcovul lui Picasso. L-a furat de la mine cât timp ai fost tu plecat și se pare că aștepta să găsească un moment potrivit să mă șantajeze. L-a dat celor de la *Paris Journal* ca să le dovedească ce ușor ar fi fost pentru un hoț să fure și *Mona Lisa*. Se pare că vrea să pună totul pe seama pazei de la Luvru. Un oportunist ca Géry probabil că n-a putut rezista tentației de a găsi un mod prin care să pretindă cei cincizeci de mii de franci recompensă în caz că pictura e adusă înapoi în siguranță.

– *Merde*, șoptise Fernande cu degetele răsfirate deasupra buzelor.

– *Merde, c'est ça*, repetase Apollinaire. Trebuie să scăpăm de celelalte două busturi și asta cât mai repede.

– Și ce propui să facem cu ele, Apo? Să țopăim printre ei nevăzuți și să le aruncăm în Sena?

– *Exactement*.

Fernande gemuse și-și dăduse ochii peste cap.

– Ai tu o idee mai bună? o întrebase Apollinaire panicat.

Picasso schimbase o privire îngrijorată cu Fernande. De ferestrele atelierului începuse să se spargă o ploaie sănătoasă de vară.

– De ce dracu' nu ții alcool în casa asta? mormăise Apollinaire, lăsându-se pe marginea patului din colțul încăperii.

– Se strânge lațul în jurul gâtului, Pablo. Ți-am zis acum mulți ani să nu le accepți! s-a răstit Fernande fără milă, clătinând din cap.

– Ai de gând să te oprești? Nu pot să gândesc!

N-ar fi trebuit niciodată să fie de acord să le ia. Știa asta. Dar, la momentul respectiv, orgoliul reușise să-i înăbușe rațiunea. Picasso își aducea aminte că se păcălise singur să creadă că dreptul de a deține acele obiecte de artă vechi, spaniole, i se cuvenea. La urma urmei, era un artist spaniol, care producea lucrări de artă noi și extraordinare, glorificându-și astfel ținutul natal. Aici, în Franța, obiectele respective fuseseră băgate într-o cutie prăfuită, de muzeu, expuse undeva, într-o sală din spate.

Și-au petrecut următoarele ore din acea zi într-o ceață îngrozitoare. Picasso și Apollinaire băgaseră cele două busturi într-o valiză și ieșiseră rapid din Montmartre. Luaseră întâi un tramvai, apoi altul, niciunul dintre ei neîndrăznind să vorbească, de frică să nu-i audă cineva sau chiar dintr-un sentiment de vină. Când au ajuns pe Pont Neuf, la apus, era înțesat de oameni. Niciunul dintre ei n-a putut s-o facă. Picasso era lac de sudoare și Apollinaire avea lacrimi în ochi când au trecut pe lângă un artist de stradă, un italian care cânta o melodie tristă, *L' as-tu vu la Joconde (Ai văzut-o pe Mona Lisa?)*. Cazul scosese din minți tot Parisul.

Întorcându-se dinspre Sena, măcar au făcut ce se cuvenea. Au trimis cele două busturi anonime la biroul celor de la *Journal de Paris* și s-au rugat ca măcar asta să mai calmeze spiritele. Apollinaire l-a îmbrățișat apoi pe Picasso în plină stradă și s-au despărțit.

– Crezi că o să fie bine? îl întrebase Apollinaire, îndesându-și pălăria pe frunte.

– Desigur, *amigo*. O să fie bine.

– Acum putem pleca, *te rog*? scâncise Fernande, uitându-se nerăbdătoare în jur. Ne-au reținut masa pentru prânz și trebuie să ajungem tocmai în partea cealaltă a orașului în plin trafic. Amândoi îmi sunteți datori cu mult mai mult decât o nenorocită de masă. Pablo, am pus ochii pe un inel.

Când dăduseră să plece, Apollinaire îl prinsese pe Picasso de braț.

– Tu chiar crezi că o să fie bine?

Picasso se forțase să zâmbească.

– Întotdeauna cred ce spun.

Simțea fiorul groazei chiar și acum, după două zile. Apollinaire fusese arestat în urmă cu o oră, așa cum bănuiseră amândoi că o să se întâmple. Poliția avea să fie dură cu el, dat fiind că miza era o asemenea capodoperă, iar Guillaume era un om slab. N-o să vrea să-l implice pe Picasso, dar o s-o facă fără doar și poate. Fie o să-i scape din greșeală, fie când o să pledeze disperat pentru propria libertate. Apollinaire avea să-l denunțe pe Picasso…

A tras un ultim fum din țigară, a aruncat-o în scrumieră și a aprins alta. Ar trebui s-o lase mai moale cu fumatul, se gândea el, știind în același timp că nu va putea. A tras adânc în piept, simțind cum îi ard plămânii, gândindu-se ce prost a fost.

În Céret, Picasso chiar încercase să-i mai dea o șansă lui Fernande, în ciuda pretexului pentru care o chemase. Dar atunci a fost momentul când și-a dat seama pe deplin că de ce avea nevoie, mai mult ca oricând, era o parteneră adevărată, acum, când lumea lui se prăbușea și cariera lui lua avânt. Avea nevoie de cineva care să-l ajute să treacă prin toate provocările astea și care să-l țină departe de tentații. Nu mai suporta să se certe tot timpul și să fie folosit pentru faima lui din ce în ce mai mare. După atâția ani furtunoși, avea cu disperare nevoie de cineva care să-l lase să creeze și să se împlinească. Fără asta, n-avea să supraviețuiască valului care știa că vine peste el.

15

Eva continua să se descurce de minune în Paris de una singură. La început avusese dubii, dar acum era dornică să primească noi provocări de a crea și îmbunătăți costume pentru artiste. Nu era o carieră la care se gândise dinainte, dar își descoperise un talent ascuns pentru creația de costume și îi plăcea la nebunie.

Muncise din greu și acum era indispensabilă la Moulin Rouge. Toate actrițele depindeau de ea, mai ales Mistinguett, și, chiar dacă la început Eva crezuse despre ea că era o pariziancă încrezută, acum se simțea chiar bine în compania ei. Se certau, glumeau și râdeau împreună, pentru că aveau încredere una în cealaltă. Cele două femei nu erau tocmai egale, dar se înțelegeau una pe alta și Eva descoperise că Mistinguett era generoasă și vulnerabilă și i se părea că are ceva din ea însăși.

Mistinguett o invitase recent pe Eva să meargă împreună la cumpărături și Eva acceptase cu bucurie. Cu pălării cloș la modă, cu mănuși și pantofi cu toc jos, cele două femei se plimbau pe Boulevard du Palais, pe Île de la Cité. Trecând pe lângă Notre-Dame, râdeau și bârfeau, eliberate de rigorile de la Moulin Rouge.

– Deci ce facem aici, pe insulă? a întrebat Eva. Sunt magazine?

– Am o surpriză pentru tine, a zis Mistinguett, apropiindu-se de vitrina fermecătoare, aflată vizavi de vechea catedrală Sainte-Chapelle.

S-au oprit la o ușă vopsită într-un negru lucios, de sub o marchiză roșie.

– Am să te duc în cel mai exclusivist salon de coafură din lume. Sarah Bernhardt este clientă aici, dar să nu spui asta nimănui. Antoine mi-a mărturisit mie în taină absolută.

– Antoine de Paris?

– Ai auzit de el?

Era ca și cum ar fi întrebat-o dacă auzise de regele Angliei. Antoine era la fel de celebru în Paris ca unii dintre clienții lui. Era cunoscut pentru coafura bob, un stil care era ultimul răcnet în materie de modă. Toată lumea voia o asemenea tunsoare, dar puțini erau aceia care se puteau gândi că ar avea șansa să stea pe scaunul lui Antoine.

– Îmi pare rău, dar eu – eu nu-mi pot permite așa ceva.

– Ți-am zis, *ma petite*, că îți sunt datoare până la Dumnezeu pentru tot ce-ai făcut pentru mine. M-ai salvat de Monsieur Oller de două ori și nu era datoria ta s-o faci în niciuna dintre dăți. Noi două suntem din același aluat. Eh, mă rog, aproximativ. Ești prietena mea și eu vreau să te tratez cum se cuvine.

Când au intrat, micuțul salon era un furnicar. Un bărbat înalt, elegant, cu păr cenușiu ca pana de porumbel, cu ochii de un albastru-intens și o mustață subțire s-a apropiat de ele. Eva s-a gândit că era atrăgător într-un fel foarte parizian.

– *Ma chère* Mistinguett! a exclamat el când s-au îmbrățișat.

Așa cum era îmbrăcată, într-o rochie nouă, la modă, albastru-închis, în față cu nasturi mici, de alamă, Eva nu mai arăta ca o cusătoreasă și nici nu se mai simțea.

– Antoine, ea e fata de care ți-am povestit, prietena mea, Mademoiselle Humbert.

– *Charmant!* a zis el analizând-o, apoi luând-o de mână și răsucind-o. Dar înțeleg ce zici. E momentul pentru o schimbare. Și e destul de

tânără și minionă ca să meargă la fix. Da, noul stil i se va potrivi de minune. Bine, atunci. Începem? a întrebat Antoine.

Indiferent ce plănuiseră să-i facă, Eva era dornică să se supună. La urma urmei, se simțea o persoană atât de diferită acum, că ar fi cazul s-o și arate. Așa că, cel puțin pe ziua de azi, era hotărâtă să dea doar din cap, să zâmbească și să se bucure de fiecare moment al acestei *petite escapade*.

– Nu pot să cred cât de diferită arăți! a izbucnit Mistinguett exaltată după aceea, cotind spre strada Lutèce.

Eva se simțea ușoară, cochetă și incredibil de șic cu noua ei tunsoare strălucitoare, săltând în lumina soarelui. Simțea acum că locul ei era într-adevăr în Paris.

Cum mergeau pe lângă impozantul Palatul de Justiție, s-au uitat la un autobuz pentru ruta Pigalle Halle aux Vins, care a oprit să lase câțiva călători. Un ofițer în uniformă, îmbrăcat într-o haină lungă și cu chipiu, îl ținea de braț pe un bărbat brunet, cu cătușe, forțat să sufere călătoria umilitoare la secția de poliție cu autobuzul. Nu-i puteau vedea fața, dar își dădeau seama după cum stătea cocoșat că era frânt.

– *Allez-y*! a strigat ofițerul.

Mistinguett a apucat-o cu putere de braț, ca și cum prizonierul ar fi putut scăpa și ar fi trecut strada, să se năpustească asupra lor. Era un gând absurd, dar într-un oraș mare se întâmplau lucruri și mai periculoase de atât.

În timp ce polițistul ducea prizonierul în partea cealaltă a autobuzului, Eva și Mistinguett au putut să vadă mai bine și, în momentul acela, Eva a simțit că rămâne fără aer. Era fericită că Mistinguett o ținea de braț, că altfel ar fi lăsat-o genunchii și simțea că mai are puțin și intră în pământ.

Prizonierul din fața ei era Pablo Picasso.

– Ia te uită!

Vocea lui Mistinguett a ajuns la Eva ca de la capătul unui tub prelung și tot ce-a urmat în cele câteva momente de după aceea părea să se fi petrecut foarte încet. I-a văzut întâi părul, negru ca cerneala, strălucitor și lung peste frunte. Era îmbrăcat în niște pantaloni largi, cenușii, și purta o geacă din catifea bej. Apoi, când a coborât din autobuz, a văzut o săgeată de lumină argintie. Cătușe! *Dieu*, era îngrozitor. Pablo Picasso era tratat ca un infractor de rând.

Eva se simțea ușurată, pentru el, că nu erau fotografi prin preajmă, cum fuseseră la arestarea lui Apollinaire. Fotografia lui – uriașul acela sfios, cu ochii triști, care i se păruse atât de cumsecade – era tipărită pe prima pagină a fiecărui ziar din Franța. Nu-și putea închipui cât de umilit trebuie să se fi simțit poetul ei preferat.

Nu se putea ca Picasso să fie în spatele furtului *Mona Lisei*, dar, pe de altă parte, Eva văzuse cu ochii ei sculpturile furate. Era oare posibil ca el să știe unde era și tabloul? Momentul când fusese furat și coincidența păreau, într-adevăr, destul de incriminante.

O durea să recunoască că nu-l cunoștea deloc pe bărbatul acesta.

Emoțiile contradictorii din mintea ei se aprindeau ca focurile de artificii, iar zgomotul era atât de asurzitor, că nici nu mai putea gândi.

Apoi, ca și cum nu fusese destul de rău și așa, a văzut-o pe Fernande Olivier tupilându-se pe urmele lui, pe sub jgheaburile suspendate. Era cu Germaine Pichot, fata pe care Eva o cunoscuse la Circul Medrano, și amândouă se uitau după Picasso, care era dus la secția de poliție.

Evident că Fernande era acolo. Era partenera de viață a lui Picasso – practic, nevasta lui. Cele două femei erau familia lui Picasso și Eva fusese atât de naivă, încât să creadă că acel *coup de foudre* nechibzuit al lor fusese pentru el mai mult decât o plăcere de-o clipă.

Mintea i s-a golit brusc, ca și cum o pătură cenușie a căzut peste ea ca un lințoliu. Genunchii i-au cedat și s-a prăbușit pe trotuar, iar în ultimele ei momente de conștiență, singurul gând a fost cât de incredibil de proastă a putut fi.

– *Te rog* să mănânci ceva! Bea ceaiul măcar! a implorat-o Sylvette.

– Nu știu ce s-a întâmplat cu mine, a șoptit Eva. Îmi pare rău.

Era târziu – nu știa cât de târziu, dar afară era întuneric și luminile de alături trimiteau o strălucire chihlimbarie în încăperea lor din La Ruche.

– Ei bine, dacă nu bagi în gură nici măcar o înghițitură, Louis o să dea el însuși buzna aici și o să-ți bage cu forța pe gât. Bate coridorul în lung și-n lat de când te-a adus Mistinguett acasă.

Dragul de Louis. Reușea să urce și el pas cu pas, vindea tablouri și mai și sculpta, mai nou. Ținea la el. Împărtășeau ceva asemănător și real, o incertitudine fragilă, care era, măcar în parte, ca cea pe care Fernande și Picasso o împărtășiseră în primii lor ani, și asta însemna ceva în viața unui om cu care nimeni nu putea concura.

Locul lui Picasso era lângă Fernande. Ce văzuse Eva azi îi dovedise că ea era *cu adevărat* Madame Picasso. Părea să-și fi câștigat dreptul de a-și spune așa și Eva și-a dat seama că n-avea nicio șansă. S-a întrebat dacă s-ar putea convinge să devină, în cele din urmă, Madame Marcoussis.

– Spune-i lui Louis să intre, i-a zis Eva lui Sylvette în cele din urmă.

Poate că era vremea să afle.

16

Louis a sărutat-o ușor pe gură. Eva nu se putea obișnui cu gustul lui, chiar dacă era hotărâtă să încerce. Louis era un refugiu pentru propriile sentimente și, după ziua aceea din apropierea secției de poliție, știa că de asta are nevoie acum. Îi lega ceva special. Poate că se putea convinge să împartă cândva un viitor cu el.

Stăteau amândoi întinși pe patul lui din La Ruche, în căldura unei după-amiezi de septembrie, la o săptămână după ce Picasso fusese arestat și el îi dădea vestea că *Mona Lisa* fusese recuperată. De data asta nu făcuseră dragoste, cum se întâmplase ultima dată când fusese în camera lui. Acum doar stăteau întinși împreună, sărutându-se și îmbrățișându-se. Guillaume Apollinaire fusese exonerat. Ziarul pentru care făcea benzi desenate avea să-i publice povestea în ediția de după-masă. Chiar dacă nu-l întâlnise decât de vreo două ori, Eva simțea că-l cunoștea pe Apollinaire cât de cât și era ușurată. Louis și-a împletit degetele într-ale ei și le-a tras spre buze.

– Îmi place cum îți stă cu părul tăiat așa, scurt. E foarte sofisticat, a zis el încet. Mi-a luat ceva să mă obișnuiesc, dar ți se potrivește.

– Mulțumesc.

– Când o să mă lași să fac dragoste cu tine iar? a întrebat-o el când ea s-a retras din îmbrățișarea lui.

Eva s-a ridicat, și-a tras picioarele pe marginea patului și și-a netezit

fusta.

Coborâse azi, mai devreme, la el în atelier, cu gândul clar că o să se întâmple iar, așa ca atunci când îi spusese lui Sylvette să-l lase să intre în camera lor ca s-o ajute. Dar ceva o oprise. În parte, nu se întâmplase nimic între ei de data asta, pentru că acum nu băuse vin, ca atunci când venise s-o calmeze după ce căzuse pe stradă. Dar, în parte, era și pentru că nu mai simțea disperarea de acum o săptămână, când se forțase să accepte că într-o bună zi Picasso se va însura cu Fernande și ea n-o să-l mai vadă niciodată.

Sylvette i-o spusese întotdeauna: cea mai bună cale de a vindeca o inimă frântă era o iubire nouă. Dumnezeule bun, cât de mult încerca să dea crezare vorbelor ei, dar atingerea lui o făcea să se retragă în ea de fiecare dată. O să facă iar dragoste cu el, era hotărâtă, dar nu azi. Pentru moment, sărutările și mângâierile pe care reușise să i le ofere ar trebui să fie suficiente. Când i se va dărui din nou, va fi așa cum va gândi ea momentul, și nu altfel. Asta avea să fie o poveste de iubire asupra căreia va avea control deplin.

– O să întârzii la muncă, i-a răspuns ea, întorcându-se să-i plaseze un sărut pe frunte cu vârful degetelor, tăinuindu-și sentimentele adevărate.

– Într-una din serile astea va trebui să vin să-ți văd costumele alea minunate despre care am tot auzit. Vreo șansă să-mi găsești un bilet mai aproape de scenă?

Eva s-a înfiorat la acest gând, dar a zâmbit dulce.

– Mă îndoiesc. Locurile alea de obicei le iau celebritățile și bogătanii, mai ales acum, că numărul de gheișă al lui Mistinguett e atât de popular.

– Datorită *ție*, a zis el chicotind și apucând-o de încheietură, încercând s-o tragă iar spre el.

– Tot ce-am făcut a fost să-i pun la dispoziție costumul. Mistinguett a fost cea care a creat dansul de una singură.

– Se și cântă în numărul ăsta?

Părea dintr-odată foarte interesat. Știa că încearcă să găsească lucruri despre care să-i vorbească, ca ea să rămână cu el ceva mai mult.

– Nu, nu scoate niciun sunet. Doar mișcările trupului ei și muzică, dar ridică sala în picioare în fiecare seară cu numărul ăsta. Am văzut-o dansând de atâtea ori, că probabil aș putea s-o fac și eu.

– Asta da idee. E vreo șansă să-mi oferi un spectacol privat?

Eva l-a pocnit în joacă, s-a ridicat și și-a pus papucii.

– Ah, ce mă tachinezi, a zis Louis, râzând iar, trântindu-se pe perne, înfrânt.

Dar Eva nu-l tachina deloc. Însă era mai bine să nu-i cunoască sentimentele ambivalente față de el. Știa că asta l-ar răni mult mai mult.

Seara, pe Eva a înghițit-o tumultul obișnuit de strigăte și discuții rapide care aveau loc în culise în momentele dinaintea începerii unui spectacol. Regizorul, care era un omuleț chel, corpolent, cu ochelari cu rame de metal, țipa la unul dintre Frații Swayne pentru că, dintr-odată, în seara asta era prea gras ca să încapă în primul costum, iar scripetele de deasupra scenei părea să iasă în afară. Peste tot erau muncitori, mașiniști și scări care încercau să-i dea de cap înainte de numărul din deschidere al lui Mistinguett. Eva terminase de reparat o jupă pentru Sylvette, pentru că încă era cea mai bună la înnădit dantela, apoi și-a ridicat privirea, cu un gest autoritar prin care aproba marginea pe care noua asistentă o adăugase la costumul lui Mado Minty, în timp ce actrița se dichisea în fața oglinzii ei de machiaj.

Eva își zâmbea sieși, gândindu-se la faptul că, după succesul ei atât cu costumul lui Mistinguett, cât și cu cel al lui Mado Minty, fusese promovată de Monsieur Oller în postul de asistentă de recuzitier, pe lângă Madame Léautaud. Prin urmare, la rândul ei, una dintre fetele de le recuzită devenise asistenta Evei. Îi crescuse încrederea în sine, dată fiind această împrejurare, care pentru ea ar fi părut de neînchipuit

în urmă cu un an.

– Se face cam târziu, nu? Unde e Mistinguett? a întrebat Sylvette. Întotdeauna e aici la ora asta.

– S-a certat din nou cu Maurice, a zis Mado fără ocolișuri, pudrându-se cu un pămătuf pufos.

Sylvette și Eva au schimbat o privire îngrijorată, întorcându-se spre scena pe care reflectoarele începuseră să se aprindă.

– Știi unde s-a dus? a întrebat Eva.

– Nu am nici cea mai vagă idee. A ieșit ca o furtună, în lacrimi, acum jumătate de oră, pe la intrarea actorilor. Monsieur Oller sigur n-o să fie prea încântat dacă nu se întoarce la timp să deschidă spectacolul. Numărul acela cu gheișa chiar creează atmosfera pentru tot spectacolul care urmează. Altfel, o să fie presiune mare pe noi, dacă spectatorii n-or să fie mulțumiți că ea nu vine să-și facă numărul de început.

Sunetul orchestrei mari, acordându-și instrumentele, creștea și mai mult tensiunea. Eva s-a uitat spre chimonoul pe care îl transformase ea, cu mâna ei, cum atârna la capătul unui suport rotitor pentru costume. Mătasea galbenă avea acum panglici roșii, frumoase, prinse de guler și de manșete. De fiecare dată când îl vedea, îi aducea aminte de casă și de cât de departe ajunsese.

Eva s-a gândit un moment, apoi s-a apucat să scoată chimonoul de pe umeraș.

– Ce naiba vrei că faci? a întrebat-o Sylvette când Eva și-a scos rochia.

– N-o pot lăsa pe Mistinguett să intre în bucluc. Crede-mă, știu foarte bine cum dragostea te poate împinge să faci lucruri nesăbuite.

Când un mașinist a dat semnalul că mai erau cinci minute până la începerea spectacolului, Mado s-a întors în scaun să vadă ce se întâmplă.

– Doar nu vorbești serios! a exclamat ea cu un zâmbet diavolesc.

În mână avea un ruj roșu-aprins, fără capac.

– Ce altceva aș putea face? E prietena mea, a zis Eva, luând peruca neagră, de gheișă de pe suportul de pe masa lui Mistinguett.

– Nu e prietena ta. Mistinguett se folosește de oameni, i-a răspuns Mado.

– Nu ne folosim toți unii de alții, mai mult sau mai puțin? i-a întors-o Sylvette.

– O să vă pierdeți amândouă slujbele din cauza asta.

– Sau Eva va fi o eroină, a zis Sylvette.

– Dacă nu ești absolut convinsă că o să iasă bine, mi se pare un risc îngrozitor de mare, i-a răspuns Mado.

– Vino și ajută-mă cu machiajul! i-a cerut Eva lui Sylvette.

– Sunteți amândouă nebune de legat. Nu vreau să am absolut nimic de-a face cu asta! Tu nu ești actriță, ești o cusătoreasă, pentru Dumnezeu!

– După cum bine știi, sunt asistentă de recuzitier acum, mulțumesc frumos, i-a răspuns Eva cu o scânteie de furie în ochi.

Și-au zâmbit una alteia și Sylvette i-a făcut semn Evei să se așeze rapid pe scaunul de lângă Mado.

– Ești sigură?

– Nu, nu sunt sigură! a exclamat Eva.

– Ceea ce face totul să fie de-a dreptul minunat!

Dansatoarele, în costumele lor cu volănașe, se adunau în spatele lor și, când și-au dat seama ce se întâmplă, au început să-și șușotească. Ce făcea ea era o nebunie și Eva nu era convinsă că n-o să înghețe în fața mulțimii imense. Dar, în clipa aceea, în timp ce Sylvette îi dădea pe față cu o pudră sidefată, ca de fildeș, și-a dat seama că, oricum, aici, în Paris, nici măcar nu era Eva. Era Marcelle. Și, cu machiajul și costumul

acela, n-o să mai fie niciuna dintre ele.

– *Chiar* arăți ca ea, a zis o dansatoare blondă, înaltă și mlădioasă, pe nume Pauline, în timp ce Sylvette îi punea vopsea roșie, strălucitoare pe buze, ca să-i termine machiajul.

– N-o să scăpați basma curată din asta, a declarat Mado, întorcându-se spre oglinda ei, pufnind bosumflată.

– Sunteți absolut sigure că Mistinguett nu a ajuns? N-ar putea să se ducă cineva să verifice la intrarea actorilor? a întrebat Eva.

Inima îi bătea cu putere în piept și îi era din ce în ce mai greu să se hotărască dacă era, totuși, o idee bună să ducă treaba asta până la capăt.

Dansatoarele costumate puneau pariuri de câte cincizeci de centime să vadă cât de repede va fi dată Eva în vileag și, apoi, afară pentru o asemenea îndrăzneală.

– Madame Léautaud o să vă ia capetele amândurora dacă află despre treaba asta, a zis Mado sec, pictându-și buzele în roșu-aprins.

– Dar n-o să-i spui nimic, nu-i așa? Pentru că Eva ți-a făcut costumul nou, atât de popular, care înfățișează o pasăre și niciuna dintre noi nu vrea să muște mâna care o hrănește, a zis Sylvette, apărând-o pe Eva.

Mado a privit-o pe Sylvette cu furie, dar nu s-a pus de-a curmezișul, pentru că amândouă știau că are dreptate. Sylvette a îmbrățișat-o pe Eva, apoi a zâmbit larg, încurajator.

– Hai, du-te și distrează-te! N-o să dureze mult, așa că bucură-te de fiecare moment! O să ne uităm cu toții!

În timp ce Eva se pregătea să intre pe scenă, a simțit un fior de exaltare, care îi amintea de momentul când călcase prima dată în metroul care avea s-o scoată din Vincennes. Era același fior de spaimă în fața necunoscutului. Simțea furnicături în vârfurile degetelor și și le-a strâns emoționată în timp ce repeta în gând pașii simpli ai dansului. Chiar era o nebunie ce făcea, dar nu asta însemna să fii tânăr în Orașul Luminilor?

A tras puțin într-o parte un colț al cortinei grele, cu franjuri și s-a uitat în public. Când orchestra a dat tonul pentru numărul de gheișă, Eva a simțit că o lasă genunchii. Inima i s-a urcat în gât. El era acolo. În public, la masa lui obișnuită din față, Picasso stătea țanțoș, alături de prietenii lui. I-a luat încă o secundă să-și dea seama că Fernande Olivier nu era cu el.

17

Cu o oră înainte, Fernande stătea în arcada ușii de la dormitorul din apartamentul lor din Boulevard de Clichy. Piesa de rezistență a încăperii era patul mare, din fier, și extravagant, și feminin în același timp, cu vedere spre Sacré Coeur dinspre fereastra lor imensă. Dormitorul era încărcat cu draperii cu canafi și piese de mobilier, care însemnau ceva pentru amândoi. Aici, Fernande expusese toate amintirile celor cinci ani împreună – zorzoane pe care nu voia ca prietenii ei foarte eleganți să știe că le-a păstrat, pentru că purtau emblema clară a anilor lor de sărăcie.

O colecție de scoici dintr-o călătorie la mare ocupa același spațiu cu o bucată de cărbune, pe care o păstrase din iarna în care-și folosise farmecele ca să obțină o cutie fără s-o plătească. Fernande încă era deosebit de mândră de felul în care se folosea de nurii ei.

Stătea acum rezemată de ușă, privindu-l pe Picasso cum se îmbrăca. Ținea un pahar pe jumătate plin cu whisky, dar nici măcar asta nu reușea să-i amorțească sila față de felul în care se deterioraseră lucrurile între ei.

După ce Apollinaire îl implicase în toată tărășenia, Picasso fusese dus la Palais de Justice, interogat de poliție, adus în fața unui judecător și eliberat câteva ore mai târziu. Fernande știa că el resimte din plin trauma acestei experiențe. Aici, în Franța, încă era un străin. Întotdeauna exista riscul să fie expatriat. Faptul că i se reamintise acest

lucru nu făcuse decât să crească tensiunea dintre ei.

În ziua aceea, când l-a luat de la secția de poliție, furia și frustrarea picurau din el ca ploaia din jgheaburi. După ce s-a terminat totul, nici măcar nu sufereau să se uite unul la celălalt. Atât de multe lucruri păreau să fi ajuns la final.

– Pot să merg cu tine în seara asta? a întrebat ea în timp ce el își punea o cămașă nouă, albă, pe care a încheiat-o.

– Știi bine că detești Moulin Rouge. În plus, nu-i iau decât pe *amigos* și o să vorbim în spaniolă, a spus el, apoi a ridicat ochii spre ea. Chiar mi-aș dori să nu mai bei atât.

– Și eu chiar mi-aș dori ca *tu* să nu mai fumezi atât.

L-a privit o clipă cum își pieptăna părul negru cu un pieptene cu incrustații.

– Și ce găsești, mă rog, la locul acela?

– Îmi place muzica.

– Și fetele care dansează.

– Nu ți-ar plăcea. Nu sunt băiețandri germani în spectacolul lor.

Știa că Picasso a vrut dinadins s-o rănească și i-a reușit. Punct ochit. A simțit lovitura. Fusese o vreme când luptau în luptă dreaptă și amândoi aveau aceleași arme. Dar asta se întâmpla cu mult înainte. Acum era aproape faimos și tot mai bogat. Atât de multe se schimbaseră între ei în cei cinci ani care trecuseră.

Picasso și-a îndreptat gulerul, care era alb ca neaua pe pielea lui măslinie și fină. Apoi s-a întors și s-a aplecat s-o mângâie pe Frika, tolănită fericită la piciorul patului. Câinele a început să dea din coadă ca răspuns la atingerea lui. *Toate animalele astea nenorocite,* a gândit Fernande. Părul, puricii și lătratul care nu mai contenea. Dar făcea toate astea pentru el.

El și-a pus butoni la mânșete. Erau din argint spaniol și luceau în lumina după-amiezii târzii, împrumutând din strălucirea apusului. Îi

purta rar. Lui Fernande nu-i plăcea când se îmbrăca așa. Văzuse cum se uitau femeile la el. Și cum se uita el la ele. Dar și ea putea juca jocul ăsta.

În plus, ce nu știa nu-l putea răni.

L-a privit cum și-a îndesat tabachera și banii în buzunarul de la pantaloni. Arăta atât de bine. Nu-și putea închipui de ce-ar fi vrut să se ducă în salonul acela de prost-gust, mai ales după toate câte se întâmplaseră cu *Mona Lisa*.

Pablo fusese atât de furios pe Apollinaire că-l implicase, încât era convinsă că cei doi n-or să-și mai vorbească niciodată. Când cineva îl trăda, greu îl ierta. Iar ea chiar își forțase norocul cu ultimul amant. Dar, oricum, se terminase.

– Hai să mergem în altă parte! Sau așă stăm aici, s-a oferit ea, dar Picasso pusese mâna pe cheile de la apartament, care se aflau pe masă.

– Trebuie să plec.

– Fără mine?

– *Sí*.

– Atunci, aș putea la fel de bine să ies și eu în oraș.

N-a putut să se abțină să nu strecoare o nuanță de amenințare în voce. Orgoliul era pentru ea o ispită puternică. Fernande o simțea cu toată ființa și o atrăgea întunericul ei. Pablo îi scăpa printre degete de multă vreme, dar știa că ea fusese cea care făcuse prima mișcare. Când a început relația lor, amândoi erau atât de tineri. Nu le păsa că trebuie să plătească chiria. Sau, cel puțin, fusese amuzant să se prefacă. Ce căutaseră amândoi? Faimă? Veșnicie? Exista o oarecare alinare în belșug. Sau, măcar, exista previzibilitate. Acum totul părea să se dezintegreze.

– Cum dorești, a zis el și nici măcar nu s-a uitat la ea. Îți cunoști gândurile de ceva vreme…

– Cândva le cunoșteam și pe ale tale.

– Așa crezi tu? a zis Picasso, sărutând-o pe obraz și trecând apoi pe lângă ea, spre ușa de la intrare.

La scurt timp după ce-a plecat Picasso, Fernande a ieșit singură în aerul cald al serii de septembrie și a traversat bulevardul aglomerat. În colț, sub o copertină de copaci de un verde-smarald, era eleganta și micuța Taverne de l'Ermitage, luminată auriu din interior de lumânări și felinare. Intrarea era flancată de doi leandri în ghivece. Devenise locul lor preferat – unde se duceau să asculte muzică nouă și să bea mult, prea mult… Era locul în care Fernande mergea ca să uite tot ce ținea de faimă în plină ascensiune și de instinctul de conservare.

A așteptat afară un moment, căci nu voia să intre singură în tavernă. Cineva cunoscut din cartier avea să apară în curând – un bărbat, un cuplu, nu conta – și s-o invite să i se alăture cât timp aștepta pe cine ar fi presupus respectivul că urma să vină s-o întâlnească acolo. La ora asta nu dura niciodată prea mult. S-a oprit afară, lângă ușă, ca și cum se uita după cineva. Localul era plăcut și orchestra cânta o versiune sentimentală a cântecului *The Memphis Blues*.

– Madame Picasso?

A auzit o voce bărbătească exact în clipa în care a simțit o atingere ușoară cu degetele pe umăr. S-a întors. Ia te uită, asta da surpriză, cineva la care nu s-ar fi așteptat.

– Ah, Marcoussis.

I-a rostit seducător numele pe care ea i-l dăduse în primăvară. Marcoussis – prieten cu fătuca aceea simpluță. Cusătoreasa aceea mică de statură, care îi plăcuse, promovată acum la rang de asistentă de recuzitier sau așa ceva, din ce i-a zis Mistinguett. Da, fata aia drăguță care lucra la Moulin Rouge.

Picasso stătea cu Ramón Pichot în locul lui obișnuit. În față aveau un pahar de șampanie neatins și o sticlă la rece, într-o găleată cu gheață.

Lumina reflectoarelor de scenă era scăzută ca să creeze o atmosferă seducătoare și orchestra își acorda instrumentele, căci spectacolul era pe cale să înceapă. Picasso nu bea de obicei – nu-i pica bine de cele mai multe ori –, dar Joseph Oller, patronul teatrului Moulin Rouge, trimisese la masa lor impresionanta sticlă de Moët, insistând să sărbătorească dezvinovățirea lui Picasso în fața poliției.

Nimeni de aici nu-l înțelegea. Cu tot succesul lui, francezii de vază încă nu aveau deplină încredere în el, nici măcar cei care începuseră să-i cânte osanale. Picasso a privit în jur, uitându-se precaut la cei în mijlocul cărora se afla. Erau încă mulți în Paris care de-abia așteptau să-l învinuiască pentru incidentul cu *Mona Lisa*. Ce palpitant să crezi că un simplu pictor spaniol a fost cumva implicat în furtul celei mai faimoase capodopere din lume!

Orchestra s-a trezit la viață. Picasso a simțit sunetul tobei mari ca un tunet, dând tonul pentru ce avea să urmeze. Sentimentul de anticipare. Ah, da, acea senzație îi era necesară ca aerul. Picasso, lăsându-se prins de moment, începea să devină nerăbdător.

Apoi, văzând fata pășind pe scenă cu pași mici, măsurați, minunat de vulnerabilă, în chimonoul ei galben, din mătase, mintea lui s-a golit de orice gânduri în afară de ea. Asta nu era Mistinguett. Nu semănau deloc. Fata asta era minionă, extraordinară, plină de grație, când și-a înclinat bărbia și a început să execute, fără cusur, mișcările dansului. Mâinile lui Picasso i-au căzut în poală, fără vlagă.

Ea s-a întors, s-a înclinat, mișcându-se pe ritmul muzicii. Lumina reflectoarelor cădea pe pliurile chimonoului, făcând manșetele roșii să strălucească. Știa la perfecție pașii de dans. S-a întors, s-a înclinat din nou. Ochii ei albaștri au strălucit brusc. Bărbații amețiți de băutură o ovaționau și urlau: „Să înceapă cancanul!“

Matadorul din Picasso s-a aprins. Avea pumnii încleștați în poală. Trupul i s-a încordat și o senzație bizară l-a cuprins, captivându-l. Îi alunga furia. Era ceva în ochii ei atât de albaștri, adânci, nesfârșiți. Și-a dat seama, în acel moment, că fata era Eva.

De când o văzuse ultima dată, în holul hotelului, simțise o legătură profundă cu ea. Ceva profund din el însuși fusese acolo în acea zi, încercând cu adevărat s-o ajute. Ce-o fi crezut ea – Picasso, steaua în ascensiune, deja bine-cunoscut în Paris, o atrăsese într-un hotel după ce, înainte de asta, lăsase o carte în pragul ușii ei, ca și cum acel volum anume ar fi putut explica în vreun fel complexitatea dorinței pe care o simțea pentru ea, precum și ambivalența absolută față de tot ce iubea sau voia să iubească. Picasso avea sentimentul că pierdea întotdeauna tot ce iubea mai mult pe lume. Conchita. Apoi Casagemas. De atunci încoace îi fusese imposibil să iubească pe cineva din toată inima, să se lase copleșit până la capăt. Chiar și cu Fernande.

Picasso s-a cufundat înapoi în scaun și a băut paharul de șampanie dintr-o înghițitură. Cum naiba reușise să o înlocuiască pe Mistinguett cu atâta îndemânare? Era amuzat și intrigat. După cum era valabil și pentru el, Eva era mult mai complicată decât părea la prima vedere. Muzica era seducătoare. Culisa trombonului aluneca înainte și înapoi și el privea felul în care ea își mișca mâinile, șocat de cât de mult îl excita simplul gând.

Picasso a scuturat din cap ca să-și revină, dar ea l-a atras în mrejele ei. Chimonoul devenea din ce în ce mai exotic, pentru că ea nu era. Era doar un rol pe care îl juca. Era un joc și el adora jocurile între amanți.

Culisa trombonului se mișca mai departe, încet, într-un du-te-vino constant. Impresia pe care mișcarea o lăsa asupra lui era profundă. Și cât de precis era arcușul viorii, ținut drept deasupra instrumentului, poruncitor, în deplin control.

Dintr-odată, toată lumea a izbucnit în aplauze. Dansul se terminase, și totuși, pentru orice altceva era de-abia începutul. Așa gândise și înainte de Céret, dar acum nu mai avea niciun dubiu. *Ea* era viitorul. Picasso a început să aplaude împreună cu restul mulțimii. Eva a făcut o plecăciune și colțurile gurii i s-au ridicat într-un zâmbet mic, victorios. Scăpase basma curată. Faptul că ea îndrăznise așa ceva i se părea minunat! Câte lucruri inovatoare n-ar putea încerca el în viață, în artă, dacă ar avea-o pe ea alături?

Picasso l-a întrebat pe Joseph Oller unde se adunau actorii după spectacol. Trebuia s-o vadă. Spera că încă purta acel chimonou. Abia își putea ține în frâu fantezia pe care i-o stârnise. Nu putea să și-o scoată din minte pe Eva.

Localul din josul străzii, Le Palmier – cu banchetele lui din piele roșie, sub oglinzi enorme și tulburi de la fumul de țigară –, era deja înțesat de actorii și personalul din teatru. De cum au intrat în local, Picasso și Ramón au găsit locul vibrând de conversație, muzică și râsete pline de viață. Era un loc în care nu era greu să rămâi anonim, a gândit Picasso. Măcar pentru o vreme. Dacă n-ar fi acolo cu un vechi prieten.

I se părea jenant și oarecum suspicios că Ramón insistase să meargă cu el în seara asta, când o spusese cât se poate de clar că, în mod normal, el prefera să stea seara acasă, cu Germaine. Picasso era sigur că Fernande îl pusese să vină, pentru că nu mai avea încredere în el. Picasso îl iubea pe Ramón ca pe un frate și știa că nu va putea să-l răsplătească niciodată pentru bunătatea pe care i-o arătase în toți anii lui de sărăcie, dar asta îl înfuria. Mai ales după afacerea *Mona Lisa*, Picasso simțea dispreț față de orice motivație.

S-au strecurat la marginea barului cu suprafața zincată, ca Ramón să-și poată comanda un rom. În timp ce își comanda băutura, Picasso auzea de la dansatorii care stăteau lângă el ce se întâmplase. Marcelle Humbert era acum steaua secretă a spectacolului, pentru că o salvase pe Mistinguett dintr-o ceartă între îndrăgostiți – și pentru că îi păcălise pe Monsieur Oller și pe șefa de la recuzită, care fusese obligată s-o ia pe fată drept asistentă, dar fără prea multă tragere de inimă.

Abia atunci a apărut și Eva cu o blondă frumoasă, Sylvette, una dintre dansatoarele din grup. Chipul Evei, curățat acum de machiajul alb, era îmbujorat de fericirea reușitei și zâmbea în timp ce se lăsa îmbrățișată, iar și iar, de membrii trupei. Strălucea. Picasso putea să-și dea seama că șoaptele lor erau cuvinte de laudă la adresa ei, căci ea

continua să se îmbujoreze și se tot înclina în semn de mulțumire, croindu-și în același timp drum spre bar.

Și-a dat seama de-abia atunci că se tunsese în stilul acela bob, pe care îl încercase și Sarah Bernhardt, dar fără succes. La Eva însă, coafura era șic, superbă. Trebuia să-i vorbească neapărat. Dar mai întâi, trebuia să scape de Ramón.

– *Dios*, ce bine mi-ar prinde o țigară! a zis Picasso, trecându-și o mână prin păr. Încă mai am senzația că toată lumea se uită la mine, că mă judecă.

– Relaxează-te, *amigo*, nu mai crede nimeni că tu ai furat-o pe *Mona Lisa*, i-a răspuns Ramón, chicotind, aruncând fratern un braț pe după umerii lui Picasso.

– Cinci franci dacă îmi găsești o țigară.

– Tu *chiar* ești disperat.

Nici nu-ți închipui, a gândit Picasso. *Dar nu din motivele pe care le crezi tu*.

– Zece franci și mă duc până la capătul străzii și-ți cumpăr din cele care-ți plac ție.

– *Perfecto. Gracias*.

Imediat ce a plecat, Picasso și-a croit drum prin mulțime spre Eva. Vorbea cu Mistinguett și cu actorul acela blond, Maurice Chevalier. Inima îi bătea cu putere și mintea îi gonea încercând să formuleze cuvintele pe care să i le adreseze. Pe măsură ce se apropia, auzea conversația pe care o purta Eva.

– Crezi că Monsieur Oller o să afle? îi întreba Eva, care ținea în mână un pahar de vin roșu și respira sacadat.

– Probabil. Dar tu ai salvat spectacolul. O să-ți fie veșnic recunoscător, dacă nu altceva, și furios pe mine.

Picasso s-a apropiat și mai mult. Când ea a ridicat privirea spre el și l-a văzut, a simțit cum inima îi bate să-i spargă pieptul.

– Oller îmi e prieten, a intervenit Picasso. Nu va fi nicio problemă.

– Sunteți foarte generos, Monsieur Picasso, a zis Mistinguett cu evidentă ușurare, strângându-l și mai tare de braț pe Chevalier.

– Nu va fi nevoie, a răspuns Eva și, chiar dacă vorbise politicos, i se adresase evident neplăcut surprinsă.

– Chiar nu e nicio problemă, a insistat el.

– Aș prefera să n-o faceți, atâta tot.

– Marcelle! a exclamat Mistinguett cu gura căscată. Nu trebuie să fii nepoliticoasă! Monsieur Picasso nu dorea decât să ne ajute.

El și-a reținut un zâmbet. Eva n-o spusese cu toată inima. Își dădea seama de asta. Era furioasă pe el, dar nu indiferentă. Cu furia se putea descurca.

– Nu-i nimic. O merit. Mademoiselle Humbert știe foarte bine ce dorește.

Mistinguett și Chevalier s-au uitat unul la altul și Picasso și-a dat seama că cei doi bănuiau că între Eva și el era ceva mai mult decât o simplă familiaritate.

– Ne scuzați o clipă? i-a cerut Picasso lui Maurice cu un calm pe care nu-l simțea.

– Nu, te rog, nu! a refuzat Eva.

– *Bien sûr*, a răspuns Maurice, conducând-o pe Mistinguett de la bar, înainte ca Eva să poată obiecta.

– De ce-ai făcut asta? Acum toată lumea o să vorbească.

– Vorbeau deja despre *tine* în seara asta.

– Dar nu despre *noi*.

– Ah, deci există un *noi*, până la urmă?

– Din punctul meu de vedere, nu există niciun noi. Tu ești cu Mademoiselle Olivier. Sunt mereu conștientă de acest fapt.

– Păcat că ea nu se ridică la înălțimea renumelui pe care i-l acorzi tu.

– Ei bine, eu nu sunt ca ea.

– Unul din multele motive pentru care sunt atras de tine. Apropo, îmi place noua ta coafură. Ți se potrivește. Ce face mama ta? a întrebat el, încercând să mai astâmpere tensiunea dintre ei.

– Lucrurile s-au schimbat. N-o să vorbesc cu tine despre viața mea personală. Sunt cu Louis acum.

– Marcoussis?

Picasso se străduia să nu se arate uimit.

– Ăsta e numele pe care i l-a dat amanta ta.

– Îmi aduc aminte. Așa cum îmi aduc aminte tot ce are legătură cu tine. O să vă căsătoriți? a întrebat el cu răceală.

Chiar dacă ar fi zis că da, el știa că ar fi o minciună. O femeie ca Eva nu se va mărita în veci cu un bărbat ca Louis, fără spirit, fără talent.

– Asta chiar nu te privește.

– Uite, eu pricep că ești furioasă pe mine și recunosc că viața mea este complicată în momentul de față. Dar ia masa cu mine măcar! Știu un bistro liniștit în apropiere, unde se servește cea mai bună mâncare catalană din Paris. Putem vorbi în liniște acolo.

– Ultimul lucru de care am nevoie e să vorbesc cu tine, de vreme ce știm amândoi unde duce asta.

El a făcut un pas și mai aproape, ca să-l audă numai ea. I-a simțit mirosul de trandafiri și aroma dulce a vinului din respirația ei.

– Doar vom sărbători minunata ta aventură pe scenă. Ai fost de-a dreptul nemaipomenită.

Trebuia să evite s-o implore. N-ar fi nimic fermecător în asta. Dar știa că, pentru nimic în lume, n-o putea lăsa să-i scape. Ochii ei s-au îngustat și Picasso îi simțea ezitarea. Respirația lui s-a încetinit. Ea s-a încruntat la el.

– Cină și nimic mai mult, a zis ea precaută. Și doar pentru că nu putem sta aici, singuri, mai mult de atât.

Picasso nu voia s-o lase să-i vadă exaltarea pe care o simțea cu toată ființa. Se temea de orice femeie care deținea atât de mult control asupra lui. Cel puțin, pe moment. Chiar și așa, adevărul era că nu exista ceva pe lumea asta ce n-ar fi făcut ca s-o aducă în viața lui. Ea va fi muza lui, Madonna lui, singura lui iubită.

Și intenționa, din toată inima, s-o facă soția lui.

Fernande și Marcoussis erau la a doua sticlă de coniac la Taverne de l'Ermitage, în timp ce mulțimea se aglomera peste tot în jurul lor. Rămânea de văzut cine o să plătească nota la final. Ea stătea confortabil în scaunul ei, cu părul roșu curgându-i în cascadă peste umeri, sub o pălărie elegantă. Purta o rochie din satin verde-citron, iar țesătura voluptuoasă i se mula pe rotunjimile trupului. Era deosebit de conștientă de efectul pe care îl avea asupra lui Marcoussis, ale cărui degete se plimbau pe dosul palmei ei în timp ce ea ținea paharul. Ochii ei migdalați i-au întâlnit pe-ai lui și degetele lui s-au oprit.

– Am crezut că ești cu Marcelle acum, a zis ea.

– Sunt. Și dumneata ești cu Picasso.

Gura ei s-a întins într-un zâmbet senzual.

– Da, așa e, într-adevăr. Dar, din păcate, el nu e aici, cu noi. Așa cum nu e nici Marcelle a dumitale.

El i-a zâmbit la rându-i.

– Ce-o să ne facem fără ei?

– O să mai bem un pahar, fără doar și poate. Și apoi zic să plecăm de aici.

Louis și-a mișcat degetul încet pe toată lungimea brațului ei gol.

– Îmi place cum gândești, aproape la fel de mult pe cât îmi place cum arăți.

– Lingușirea, dragul meu Marcoussis, îți va deschide întotdeauna toate ușile.

Mai târziu s-au apropiat de masa lor doi tineri italieni. Fernande îl cunoștea pe unul dintre ei, un artist pe nume Gino Severini, care petrecuse câteva seri lungi cu ea și Picasso iarna trecută, discutând despre artă. Înalt și slab, era îmbrăcat într-un costum negru, bine croit și purta cravată. Avea cârlionți negri, neastâmpărați și niște ochi negri, care ieșeau în evidență.

– *Buona sera, bella!* a salutat Severini, făcând o plecăciune în fața lui Fernande.

I-a întins lui Louis mâna lui subțire, dar a văzut că degetele lui erau împletite cu ale lui Fernande pe masă.

– Monsieur Picasso nu e cu dumneata în seara asta? a întrebat el, cu o nuanță de uimire în glas, care se amesteca subtil cu accentul lui italian, puternic, fermecător.

– Uite că nu, nu e, a răspuns ea.

Severini a aruncat o privire spre însoțitorul lui italian. Abia atunci a văzut Fernande cât de incredibil de frumos era și cât de delicios de tânăr. El și-a coborât privirea spre ea și între ei s-a creat o atracție puternică. Fernande s-a lipit ușor de spătarul scaunului. Era deosebit de mulțumită de impresia pe care o lăsa, de vreme ce, în acest moment, nu avea nicio idee unde era Pablo.

– Madame Picasso, permite-mi să ți-l prezint pe Ubaldo Oppi. De o lună mă tot bate la cap să-i fac cunoștință cu soțul dumitale, a zis Severini.

– Am venit tocmai din Bologna, sperând să am acest privilegiu, señora.

Îl vedea cum sucea emoționat jobenul în mâini. Lui Fernande i se părea încântător și chiar aț̂âț̂ător. Era, cu siguranță, foarte atrăgător.

– Vă rog, veniți să stați cu noi la masă! i-a invitat ea, zâmbind fin.

Simțea cum i se încleștează maxilarul lui Louis. Bun, a gândit ea, îi plăcea atât de mult rivalitatea între bărbați.

– Îl așteptați pe Monsieur Picasso să ni se alăture poate ceva mai târziu în seara asta? a întrebat tânărul artist, care începuse să transpire ușor pe la tâmple.

Era încă o nuanță pe care Fernande o găsea fermecătoare. Întotdeauna o încântase senzația de control asupra bărbaților. Îi plăcea timbrul gutural, profund al vocii lui. Și mirosea a lemn de cedru și a mosc, nu a țigări și a vopsea, cum duhnea adesea Picasso.

Un chelner le-a adus două scaune și Oppi a luat loc lângă Fernande.

– Gino spune că ați fost model pentru artiști, a zis Oppi cu un accent foarte pronunțat.

– *Sunt* model pentru artiști, unul dintre cele mai bune din Paris, a răspuns ea cu oarecare reticență.

Trebuia s-o lase mai moale cu coniacul, dar gustul era atât de dulce și cald și îi plăcea atât de mult să fie centrul atenției, din moment ce Picasso o ignora pur și simplu în ultima vreme.

– Poate că o să-mi permiteți să vă pictez cândva. Aveți cele mai rafinate trăsături.

Fernande s-a îmbujorat la asemenea compliment, deși era obișnuită cu laudele generoase ale bărbaților. Îi trebuia ceva mai mult de-atât ca să se culce cu el. Bietul Marcoussis, chiar nu era loc de competiție între ei.

Severini a râs și și-a umplut paharul din sticla de coniac de pe masă, orchestra s-a întors din pauză și a început să cânte o piesă de jazz incitantă. Oaspeții au intrat pe rând pe ringul improvizat de dans. În spatele orchestrei era o grădină mică, luminată de felinare, cu un perete acoperit de iederă. O adiere ușoară a venit prin ușile deschise, tulburând aerul.

– În locul dumitale, aș avea grijă cu ea, l-a atenționat Severini pe Louis pe un ton scăzut. Picasso pare a fi un tânăr foarte gelos. Așa sunt

toți cei cu sânge fierbinte, spaniol. E o forță greu de înfruntat în lumea artei și când vine vorba de femei.

– Nu pot să vorbesc pentru tovarășul dumitale, a zis Louis defensiv. Dar eu și Picasso suntem prieteni. Am fost cu el la Circul Medrano și chiar și la Gertrude Stein, astă primăvară. Nu-i așa, Fernande?

– Cele mai negre trădări vin de la oamenii la care te aștepți cel mai puțin, a intervenit Severini.

Fernande și-a apăsat buzele cu vârful degetelor în timp ce-i evalua pe bărbații din jurul ei. Chiar și așa, i-a scăpat un chicotit. Ar fi foarte bine dacă s-ar limita la paharul ăsta de coniac, s-a gândit ea. Voia să-și aducă aminte fiecare amănunt cu privire la Ubaldo Oppi. Trebuia să încerce pe cât posibil să fie subtilă, dar deja spera să se ducă acasă cu el, și nu cu desenatorul ăsta care n-o inspira cine știe ce. Cu siguranță, dacă o făcea, Picasso avea să-și primească dreapta răsplată.

A vorbit într-o spaniolă repezită cu patronul restaurantului și cu nevasta lui corpolentă, cu părul cărunt. Eva stătea lângă Picasso sub copertina albastră, exact lângă ușa de la intrarea în cafeneaua intimă. O fermeca familiaritatea dintre ei. Probabil că venea des aici, și-a spus în sinea ei. Își dădea seama că, pentru ei, el nu era o celebritate, ci doar un tânăr, copleșit de locul din jurul lui, de arome și de sunetul animat care îl purta înapoi, spre rădăcinile lui exotice.

Localul se numea *Le Tambourin* și, doar aruncând o privire înăuntru, Eva a înțeles de ce. Pereții albaștri ai cafenelei tihnite erau acoperiți cu zeci de tamburine pe care erau pictate tot felul de teme, în stiluri distincte, de către diverși artiști. Erau și pânze. Era un locșor atât de neobișnuit, că Eva s-a simțit imediat ca acasă.

– Monsieur și Madame Segatori, a zis Picasso cu o notă de mândrie în voce. Permiteți-mi să v-o prezint pe Mademoiselle Humbert.

Doamna i-a luat mâna Evei și a strâns-o între degetele ei calde și grăsane.

– Semeni atât de bine cu Evelyn Thaw, actrița, că o clipă am crezut că ești ea. Am văzut-o cândva jucând la Théâtre de Paris și a fost cât pe ce să-i iau un autograf. Chiar e cea mai mare și mai frumoasă actriță!

Femeia micuță și îndesată vorbea ca o fetiță îmbujorată, în timp ce Eva își retrăgea mâna. A schimbat un zâmbet cu Picasso și s-a gândit că Mistinguett n-ar fi fost de acord cu acea declarație. Eva văzuse câteva fotografii cu minunat de frumoasa domnișoară Thaw și știa ce compliment primise.

Eva și Picasso au fost conduși spre o masă mică din spatele restaurantului, unde mai erau doar două mese ocupate. Aroma puternică a locului era de vis, iar mirosul de usturoi, busuioc, pui și roșii i s-a ridicat înspre nări de cum s-au apropiat de masă și abia atunci Eva și-a dat seama că era moartă de foame.

În timp ce Monsieur Segatori le-a turnat amândurora câte un pahar de Pernod, lăsând sticla pe masă, între ei, ea a admirat o pânză mică, pe care era pictată floarea-soarelui în tonuri foarte vii. Când a văzut că Eva admiră pictura, i-a vorbit.

– Monsieur Vincent a atârnat el însuși lucrarea acolo, acum mai bine de douăzeci și trei de ani. Mi-e imposibil să cred că e plecat dintre noi de atât de mult timp. Ce tragedie, cât talent! a declamat el, clătinând din capul pe care nu mai avea decât o șuviță de păr argintiu.

– Vincent van Gogh? a întrebat Eva cu imens interes, studiind tușele largi de pe pânza micuță

– În timpul scurtei lui șederi la Paris a fost un prieten al cafenelei. Așa cum e și Pablo al nostru, aici de față, a spus el zâmbind cu mândrie părintească, în vreme ce-l bătea pe Picasso pe umăr. Toți marii artiști au luat masa aici, într-un moment sau altul – Degas, Monet, Cézanne, chiar și excentricul Monsieur Toulouse-Lautrec. Acela *da* personaj! Toți vin aici pentru că le oferim intimitate și cea mai bună mâncare din Paris.

– Soția dumnealui gătește tot, a zis Picasso zâmbind.

– E un loc minunat, a răspuns Eva.

– Am știut eu c-o să-ți placă.

– Și Fernande? Și ei îi place aici?

A văzut cum cuta dintre sprâncene s-a adâncit și mai rău.

– De ce trebuie să faci asta mereu?

– Din autoapărare. Mi-e teamă că sunt nevoită s-o fac. Nu-mi pot permite să țin la tine.

Vocea lui era joasă acum.

– Nu e prea târziu pentru asta? Știu că pentru mine e prea târziu, căci deja țin la tine foarte mult.

Eva și-a înclinat capul, încercând să-și dea seama de onestitatea lui, dar nu reușea să-l citească.

Candelele de pe masă au pâlpâit, lumina dansând în ochii de obsidian ai lui Picasso.

– De ce ai fi atras de mine, când ai lângă tine o femeie precum Fernande?

– Pentru că tu nu ești ca ea în niciun fel. Când sunt cu tine, mă simt cu totul alt bărbat, unul mai bun. Și *chiar* vreau să fiu mai bun. Felul în care ești cu mine, felul în care te uiți la mine când vorbesc… Poate că sună nebunește, dar vreau să-mi trăiesc viața ca să te fac pe tine fericită și să-ți împărtășesc reușitele, și tu pe ale mele.

– Ai avut dreptate. Sună nebunește.

– Te-am urmărit în toate aceste luni, felul în care te-ai străduit să-ți depășești limitele și felul în care ai reușit au fost absolut incitante pentru mine. Din primul moment m-am simțit oarecum implicat.

– În ce fel implicat?

Toate sunau puțin nebunește.

– Îți văd tăria de caracter, ambiția și de-asta vreau să fiu mai bun.

Dios, oare are sens ce spun? Sună probabil ca un amestec de cuvinte și gânduri.

– De fapt, are foarte mult sens și sunt flatată.

Un bărbat scund, de vârstă mijlocie, cu ochelari cu rame de metal a început să cânte la vioară, într-un colț, lângă bucătărie, o melodie domoală. L-au privit amândoi o clipă, înainte ca Picasso să-i vorbească iar.

– Vrei să știi un alt mic adevăr nesocotit?

– Dacă ți se pare că e absolut necesar să-mi spui…

– Aș vrea să te țin acum în brațe, așa cum își ține muzicianul acela instrumentul – mâinile mele pe post de arcuș.

Eva a simțit cum roșește și și-a coborât privirea spre mâinile din poală. Era prea direct, însă pe buzele lui nu suna atât de tare a mitocănie.

– Râzi de mine?

– Nimic n-ar putea fi mai departe de adevăr. Dar, dacă îmi suporți sinceritatea, atunci, asta o să primești întotdeauna de la mine.

Și-a ridicat ochii, surprinzându-i privirea, și a simțit cum o străbate un curent când el s-a întins pe sub masă, prinzându-i mâna mică în încleștarea lui și aducând-o înapoi pe fața de masă.

– E adevărat, chiar semeni cu Evelyn Thaw. Dar am cunoscut-o și, crede-mă, nu ești ca ea deloc.

– Sper că asta e ceva de bine, nu?

– O, da, e de foarte bine. E ceva în ochii tăi care îmi dă garanția că nu ești doar o închipuire, nicio persoană falsă. Ești doar tu, pur și simplu.

– Rădăcinile mele umile își spun cuvântul.

– Și totuși, nu e chiar atât de simplu. Pot să-ți vorbesc despre orice și știu că vei înțelege. Cumva, știu în sinea mea că în grija ta voi fi în siguranță.

Ea s-a gândit cum, pentru ea, era exact opusul. Ei i se părea că față de Picasso trebuia să fie prudentă, că era cineva de care trebuia să fugi.

În timp ce se delectau cu platourile încărcate de *ajo blanco* [21] spaniol și cu vin, a încercat să-i explice, răbdător, cum ajunsese să îmbrățișeze stilul cubist, dar, când a început să vorbească despre artă, pasiunea lui a preluat frâiele. Vorbea din ce în ce mai rapid și gesticula cu aplomb, descriind influența formelor, unghiurilor, culorilor și luminii. Ei i se părea fascinant și simțea cum își dorește și mai mult să învețe despre artă.

– Ador puterea pe care o are un artist. Doar acolo, în artă, pot să refac totul, desfăcând mai întâi totul în cele mai simple elemente.

– Lucruri și oameni asemenea.

– *Sí, es verdad*.

– Cum îți alegi temele?

– Pictez tot ce iese la suprafață din sufletul meu și prin pensula mea. Dincolo de asta, chiar nu pot să explic. Oricum, o pictură sau o schiță trebuie să vorbească de la sine.

Ea a mai luat o gură de vin și a cântărit în minte explicația lui, în pâlpâirile firave ale lumânărilor din jurul lor.

Stând așa, aici, cu mâinile atingându-li-se din când în când peste masă, conversația lor pe marginea diverselor subiecte i-a relaxat în cele din urmă pe amândoi. Eva habar n-avea câtă vreme trecuse, când și-au dat seama că ea și Picasso rămăseseră singurii oaspeți ai restaurantului. Muzicianul își strângea instrumentul într-o cutie, proprietarul și nevastă-sa stăteau la o masă într-un colț, vorbind încet, evident așteptând să închidă.

– Vino cu mine acasă! a zis Picasso într-o șoaptă pe care doar ea s-o audă.

– Sunteți îndrăzneț, monsieur! a răspuns ea, prefăcându-se.

– Mademoiselle, dumneavoastră sunteți cea surprinzător de

îndrăzneață. Vă felicit pentru ce-ați făcut în seara aceasta la Moulin Rouge. Pentru așa ceva trebuie mult curaj.

– Nu chiar. Atâta doar că acel chimonou aparține familiei mele și este în grija mea. Și oricum, mie mi-a venit ideea pe care i-am dat-o lui Mistinguett, să joace rolul de gheișă.

– Îndrăzneață *și* isteață, a zis el și ochii i-au strălucit din nou în lumina lumânărilor. Ah, de-ai vrea să porți chimonoul acela doar pentru mine, într-o bună zi.

– Ești foarte direct.

– Nu poți să negi sentimentele dintre noi.

– Nu, dar pot să fug din calea lor vreme cât se poate de lungă.

– O opțiune inutilă, te asigur.

– Nu vreau să fiu rănită, Pablo, și nici să rănesc pe altcineva.

Era prima dată când îi rostea numele de botez. Răsturna astfel o barieră tainică dintre ei. Ea și-a coborât privirea spre mâinile lor împreunate acum pe fața de masă, simțind cum obrajii îi iau iar foc dintr-un amestec de rușine și dorință.

– Îmi place cum sună pe buzele tale. Atât de multă vreme nu mi-a plăcut să-mi aud numele rostit.

– Pablo e un nume frumos.

– Îmi aduce prea tare aminte de copilăria mea, a zis el, dând pe gât ultima înghițitură de vin. Sora mea mai mică îmi spunea Pablo cu aceeași notă melodică în voce ca a ta. E mult de când a murit, dar încă îmi mai aduc aminte de ea des.

– Îmi pare rău.

– Să nu-ți pară. Am fost binecuvântat o dată în viață să cunosc o astfel de blândețe pură ca a Conchitei.

– Sunt sigură că știa cât o iubeai.

– N-a știut niciodată că mi-am încălcat promisiunea pe care i-o

făcusem lui Dumnezeu și că a murit din cauza mea. Dincolo de asta, nimic nu prea mai contează în amintirile mele despre ea.

Eva a simțit angoasa care îi apăruse brusc în voce. A încercat să se gândească la ce-ar putea să-i spună ca să-l consoleze.

– Ar trebui să-i lăsăm pe oamenii ăștia să se odihnească, a zis Picasso, ridicându-se de pe scaun și încercând să se adune.

Când au ieșit în Boulevard de Clichy, Picasso încă o ținea de mână, trecând astfel pe lângă vitrinele pe care erau deja trase obloanele și dincolo de stația de metrou, cu semnul ei din litere din metal vopsit verde. Era aproape miezul nopții, dar era o seară caldă și încă mai vedeai grupuri de oameni plimbându-se, alții ieșind din restaurante sau plimbând câinii legați în lese.

Eva a văzut luminile chihlimbarii ale Tavernei de l'Ermitage revărsându-se în stradă. Auzea muzica și râsetele din ce în ce mai tare, pe măsură ce se apropiau. Mistinguett îi spusese cândva că Picasso și Fernande se duceau acolo des, de vreme ce era vizavi de apartamentul lor și toată lumea bună venea să bea acolo.

Eva a simțit un fior de greață la acest gând, dar nu voia să se gândească la alte femei. S-a oprit cu el pe trotuar, lângă mesele și scaunele de la braserie, acum goale. Era sigură că el voia s-o sărute. Amândoi vedeau, prin ferestrele imense, mulțimea adunată înăuntru.

Văzând că n-o sărută, Eva i-a urmărit privirea. A văzut-o pe Fernande stând la o masă în centrul încăperii, într-o superbă rochie de mătase verde. Era înconjurată de tineri, ca și cum ar fi primit curtenitori, s-a gândit Eva. Cu părul ei roșcat și ochii mari, Eva era convinsă că e cea mai elegantă femeie din Paris.

De-abia atunci l-a observat pe tânărul cu păr deschis la culoare, care stătea lângă Fernande, îmbrăcat într-o haină gri și o cravată cu dungi. Era aplecat foarte aproape de Fernande și îi săruta seducător linia maxilarului. A rămas acolo o clipă mult prea lungă pentru ca gestul să poată fi luat drept ceva nevinovat. Apoi tânărul s-a întors și Eva a văzut că era Louis. N-avea dreptul să simtă nici măcar o scânteie de

gelozie, dar nu și-a putut reține furia. Bărbatul acesta care îi spusese c-o iubește stătea acolo, în văzul lumii, seducând-o pe amanta lui Picasso.

– Am crezut că tu și Marcoussis…

– Și eu am crezut la fel.

– Sunt sigur că asta n-o să ducă la nimic.

– La fel ca „nimicul" care e între noi? a întrebat Eva.

Vedea că și el era tulburat de ce văzuse. Dar apoi privirile li s-au întâlnit, iar el i-a ridicat mâna la buze și a sărutat-o foarte delicat.

– Nu, *mi angel*.

A încercat să se desprindă din strânsoarea lui Picasso ca nu cumva să-i dăruiască și mai mult din inima ei, dar el o ținea bine de mână. Stăteau într-un con de lumină și umbre, care cădea din interiorul braseriei. Eva știa că și el se simțea trădat, chiar dacă el nu voia să aducă vorba despre ceea ce văzuseră amândoi.

– Hai în Bateau-Lavoir cu mine, a rugat-o el pe un ton grav și senzual, sărutând-o cu blândețe pe obraz.

– Ca să mă pictezi? a întrebat ea sarcastică. Nu pot să merg cu tine, știi.

– Te doresc. N-o să te insult negând-o. Dar, mai mult decât atât, te vreau în viața mea. Vino cu mine în atelier! E intim acolo și e liniște. Admirăm răsăritul și te conduc acasă, nimic mai mult, îți promit.

Și-a dat la o parte o șuviță de păr din ochi. Ultimul lucru din lume pe care trebuia să-l facă era să-l creadă pe cuvânt. Băuse atât de mult și noaptea era înmiresmată, iar ea era încă exaltată după aventura în chimonou de mai devreme.

– *O, Manon, ma jolie!* a zis el, șoptindu-i refrenul cântecului.

Eva știa acel cântec atât de popular, toată lumea îl știa. Și-a adus aminte că-i mai spusese așa cândva și a simțit cum încăpățânarea ei se topea.

– Doar stăm de vorbă, îmi promiți?

– Când un spaniol își dă cuvântul, e în joc mândria lui. N-o să te ating, până când n-o să vrei și tu. Ai cuvântul meu de onoare. Numai, te rog, mai stai cu mine o vreme!

Eva a aruncat o privire în restaurantul în care Louis și Fernande încă stăteau la aceeași masă cu alți doi tineri.

– Bine, doar ca să vorbim, a fost ea de acord fără prea multă convingere.

Voia să aibă încredere în bărbatul acesta. Voia cu toată ființa ei să creadă că el ar putea fi așa cum pretindea. În acel moment, Picasso pusese stăpânire pe rațiunea ei, însă ea era deja pierdută și o știa prea bine.

După câteva minute, Picasso stătea în ușa atelierului, așteptând-o pe Eva să intre prima. Aici, în locul ăsta dărăpănat, nu existau lumini electrice, nici măcar o lampă cu gaz, dar era bine luminat de luna plină care strălucea prin fereastra largă. A văzut o lampă cu ulei și câteva lumânări adunate în diverse suporturi, pe o masă mică de lemn, din spatele șevaletului.

– Pot să le aprind? a întrebat Eva, întorcându-se spre Picasso.

– Evident, i-a răspuns, atent să nu se miște și ea să n-o ia drept un avans.

Voia să-i lase un timp să digere gândul că se afla din nou acolo. Era copilăroasă, dar și speriată, a gândit el – încă nu era pe deplin conștientă de puterea pe care o avea asupra lui.

Eva a aprins lumânările, iar lumina blândă a umplut de umbre micul atelier, ascunzând praful și gunoiul adunate, cârpele vechi, și mizeria de la geamuri. Picasso a închis ușa și s-a rezemat de ea. A privit-o pe Eva așezându-se jenată pe marginea patului cu cadru de fier, arcurile scârțâind sub făptura ei firavă.

– Spune-mi, ai fost implicat în jaf? l-a întrebat ea.

Avea ochii mari și expresia lor trăda vulnerabilitate.

– Jaf?

– *Mona Lisa*.

Era uimit de îndrăzneala ei. Îl lua mereu prin surprindere, fiindu-i întotdeauna greu să țină pasul cu ea.

– Nu, *ma jolie*, n-am fost implicat.

– Am văzut busturile iberice când am fost aici data trecută, așa că m-am gândit că poate ai fost.

– Am făcut multe lucruri discutabile, dar hoția nu e parte din ele. Apollinaire avea un prieten care era disperat să-și facă relații și amândoi am avut proasta inspirație să îi acceptăm oferta. Busturile erau absolut superbe și m-am lăsat dus de inspirație pentru stilul pe care îl perfecționam la vremea respectivă.

– Dar tu ai fost eliberat, în timp ce el a stat atât de mult în închisoare pentru același lucru.

Dacă ar fi fost altcineva, insistența acuzațiilor l-ar fi scos din sărite, dar o respecta pe Eva pentru capacitatea ei de a-l provoca.

– Apollinaire a recunoscut lucruri pe care eu le-am negat, i-a răspuns Picasso cu onestitate, mișcându-se, în cele din urmă, din capătul celălalt al încăperii și așezându-se pe marginea patului, lângă ea, încă atent să n-o atingă. Nu sunt mândru de toată povestea. M-am chinuit din greu cu Max Jacob să-l eliberăm pe Apo. Dar nu e cel mai ușor lucru din lume pentru mine să am încredere în poliție. În Spania, lumea se teme de ei.

– Dar tu ești Picasso. Devii faimos în Paris.

– Întotdeauna voi fi un străin în Paris, indiferent cât de faimos devin sau cât de mult voi fi locuit aici.

– Probabil că e sănătos să-ți aduci aminte de limitele tale și să nu ajungi niciodată prea plin de tine.

Văzând zâmbetul sfios al Evei, nu mai conta ce-i promisese, nu voia

decât s-o devoreze. Inocența ei îl atrăgea. Lipsa ei de experiență îl ațâța teribil.

Știa că sentimentele lui erau nebunie curată. Însă dragostea era nebunie, nu-i așa?

Nu-i păsa dacă era înțeles sau nu, pentru că nici el nu se înțelegea pe sine însuși până la capăt.

Așa cum stătea lângă ea, îi vedea doar unul dintre ochii încântător de senini, de frumoși, ochi care aveau puterea să-l descopere, să-l cunoască. Încă nu îl vedeau în deplinătatea lui, metaforic vorbind, așa cum nici el n-o văzuse pe ea pe de-a-ntregul – dimensiunile acelea frumoase. Profilul ei era minunat. A lăsat imaginea ei să i se întipărească în minte. O va picta din memorie – fiecare aspect al ei pe care îl păstra viu în amintire – după ce ea va pleca, pentru că nu suporta ideea s-o sperie cu frenezia creativă pe care știa c-o va simți a doua zi.

Picasso voia să oprească în loc acest moment dintre ei și apoi să-l surprindă pe pânză. Voia ca ea să rămână secretul lui, un puzzle pe care numai el îl avea sau îl înțelegea. Nimeni nu trebuia să știe încă ce simte pentru ea. Ce se întâmpla între ei era deja sacru.

Gândurile i-au fost întrerupte în momentul în care ea s-a lăsat pe spate, somnoroasă.

– Cred că în sfârșit m-a doborât. Încă nu pot să cred ce-am făcut.

– Să urci pe scenă așa a fost cu siguranță un act de curaj.

– Când eram copil, în Vincennes, visam, ca toate fetele, să fiu actriță. Cred că în seara asta visele au dat năvală peste mine.

El s-a întins lângă ea, de-a curmezișul, atent să nu transforme asta într-un gest intim.

– Știu cum e cu visele din copilărie, a zis Picasso, în timp ce amândoi priveau în tavan, iar umbrele din jur dansau în lumina lumânărilor.

Brusc, el s-a întors și a văzut că expresia de pe chipul ei s-a schimbat

și și-a dat seama că văzuse pânza neterminată de pe șevalet. Imaginea puternică a unui cap despicat în două domina micuța încăpere. Știa că e ciudat și tulburător pentru ea, dar, dacă avea să încerce să-i explice, va fi nevoit să-i dezvăluie mult mai mult din el decât se credea în stare. Și, dacă risca asta, gândurile și impulsurile care îl captivau atât de des și care își croiau drum înspre opera lui aveau s-o facă să-l considere dezgustător? Sufletul lui îi urla din toți rărunchii că nu e un individ respectabil. Gândul îi umplea toate ungherele minții. Și totuși, se simțea constrâns să-i dezvăluie ei și numai ei ce nu spusese nimănui altcuiva.

– După ce sora mea mai mică a murit… s-a auzit Picasso începând.

Era surprins de sunetul propriilor cuvinte. Erau rostite ca o confesiune pe care nu voise s-o facă cu voce tare. Și-a dres vocea și a luat-o de la capăt.

– După moartea ei, se recrutau tineri spanioli care să lupte în războiul dintre Spania și Cuba, așa că părinții mei, care consideraseră că aveam nevoie de o schimbare de decor ca să trec peste moartea ei, m-au trimis la prietenul meu Manuel Pallarès, în satul lui, Horta de Ebro. Era un sătuc izolat, sus în munți, unde Pallarès voia să se ascundă. Când eram acolo, a izbucnit o furtună. O fetiță a fost lovită de trăsnet și Pallarès a zis că o cunoaște, așa că voia să urce în munte să vadă cu ochii lui dacă într-adevăr ea era cea care murise. M-a luat cu el la baraca groparului, unde îi puseseră trupul. *Dios mío*, eram atât de tânăr. Treisprezece ani. Uram întunericul de acolo. M-am gândit la fantome și la spirite malefice, dar el m-a scuturat: „Fii bărbat, Pablito!“ mi-a zis Pallarès.

Eva s-a proptit într-un cot și s-a concentrat la el.

– Fata zăcea întinsă pe o masă. Era albă ca cearșaful. Nu exista altă lumină care să lumineze baraca în afară de felinarul groparului. Îmi aduc aminte și acum sunetul vântului și al ploii. Inima îmi bătea în piept cu asemenea groază că, în primele clipe după ce-am ajuns, nici măcar nu auzeam ce se spunea. Groparul era un bătrân bizar, fără

dinți în gură, pentru mine înfricoșător ca trupul neînsuflețit al fetiței. Însă paznicului de noapte i-a venit ideea să-i taie creierul să vadă dacă într-adevăr trăsnetul fusese cel care o omorâse. Era un act teribil de dezgustător și macabru.

Eva încă nu zicea nimic, dar i-a pus o mână pe braț. Pictura de pe șevalet, fata cu capul despărțit în două jumătăți, era cheia spre o parte din sine, pe care nu se așteptase s-o exploreze în seara asta. Dar acum, ușa era deschisă și el nu se putea întoarce…

– Am rămas acolo, pur și simplu. Nu m-am putut mișca. Oricum n-aș fi avut cum să plec, pentru că veniseră câțiva săteni curioși să vadă și ei și se îmbulziseră în baracă, în spatele meu, ca și cum ar fi fost vreun spectacol de circ. Și azi mai simt mirosul trabucului pe care îl fuma paznicul. Mirosul lui acru îmi făcea greață. Trabucul era încleștat între dinții lui negri și pufăia nori de fum uriași, care umpleau spațiul ticsit, apoi a luat fierăstrăul și a tăiat capul fetiței de la creștet până la gât, lăsându-i la vedere creierul.

Picasso vedea din expresia de pe chipul Evei că reușise în sfârșit să o șocheze.

– După ce a făcut-o, după ce a măcelărit-o de-a dreptul, s-a dat într-o parte și și-a scos trabucul dintre dinți. Avea degetele pline de sânge și la fel era și trabucul. Am reușit să scap din baracă, exact la timp cât să mi se facă rău pe câmp.

El a închis ochii și i-a simțit sărutul ca o adiere pe obraz.

– N-am mai povestit nimănui asta. Când eram copil, îmi făcea rău. Dar, după cum vezi, după atâția ani, s-a transformat într-un soi de fascinație dementă.

– Date fiind împrejurările, e de înțeles.

– Chiar crezi asta? Am multe fantezii întunecate, Eva. Dacă le-ai ști pe toate, nu cred că m-ai mai găsi atât de demn de compasiune.

– *Tu* le consideri demente?

El s-a gândit o clipă.

– Nu, de fapt, nu. Unele sunt fanteziile mele, care prind viață pe pânză. Altele sunt, pur și simplu, o patimă de moment.

– Atunci, toate sunt parte din tine.

– *Sí*, dacă vrei.

O avertiza și își dădea seama că ea știe asta.

– Am citit cartea pe care mi-ai dat-o, cea cu satirul, și sunt încă aici, a zis ea.

– Ah, asta nu e nimic, *mi ángel*, te asigur. Vezi acel in folio de acolo? E plin de schițe – studii în cretă, creion și cerneală. Multe dintre ele le-am făcut când eram tânăr. Pentru altele, nu am nicio scuză. După ce le vezi, dacă o să vrei să pleci, n-o să te opresc.

Știa că ea nu avea nici cea mai vagă idee de ce o să vadă, fanteziile lui erotice, surprinse pe hârtie. Dar mai bine să i le dezvăluie acum, înainte să nu mai rămână nimic din inima lui.

Eva s-a ridicat, a traversat încet atelierul și a adus mapa cu ea înapoi pe pat. În lumina lumânărilor, silueta ei părea fragilă și mică. Inima a început să-i bată nebunește de nerăbdare și frică.

A privit-o cum răsfoia printre schițe, ținându-le, pe fiecare, între degetele ei delicate. Erau niște lucrări grosolane. Vulgare. Schița de deasupra era, fără doar și poate, cea mai rea dintre toate. Deși, poate că era mai bine să înceapă de acolo. S-a uitat o clipă obiectiv la propria lui operă, așa cum o ținea ea, cu degetele ei elegante. Imaginea era una familiară. Pictase în sepia un falus mare, cu un chip semănând cu al lui Iisus. Pe scrot era o femeie goală, pe vine, cu brațele întinse. În spatele acestei schițe era un desen în creion cu o fată goală, probabil Germaine, deși Picasso nu-și mai aducea aminte acum, căci era deja veche de șase sau șapte ani. Picioarele femeii erau desfăcute, iar degetele erau așezate seducător peste organele genitale.

Simțea cum se crispează el însuși, văzând aceste desene prin ochii Evei. Conta ce credea ea. Următorul era un desen făcut ca un soi de bandă desenată. Încă un falus. O femeie i se dăruia. Dar ăsta era el și

trebuia să i se arate așa cum era, dacă între ei avea să existe vreodată încredere deplină.

– M-am culcat cu Louis după ce ai plecat din Paris, a zis ea brusc.

– Mi-am imaginat.

– De două ori.

Lui i se părea un soi de amenințare blajină, poate un fel de a echilibra lucrurile între ei. Admira atât de mult scânteia aceea de pasiune din ea, care izbucnea în flăcări când se aștepta el mai puțin.

– Bine.

– Prima dată, pentru că eram furioasă pe tine. A doua oară, pentru că am vrut, pur și simplu.

– Înțeleg.

– Așa că nu sunt atât de inocentă cum mă crezi tu.

– *Es mejor*, a zis el, simțindu-se ușurat.

– Mai bine? Cum?

– Relațiile dintre doi oameni sunt un drum care trebuie parcurs, dar ăsta nu e unul pe care să-l putem parcurge împreună, dacă pentru tine aș fi întotdeauna înfricoșător sau dezgustător.

– Există un drum pe care să-l parcurgem împreună?

– Oh, absolut, a zis Picasso.

– Chiar nu văd cum.

– În momentul de față, nici eu nu văd. Dar calea ni se va arăta în timp, dacă nu vom încerca prea tare s-o găsim.

– Sună foarte mistic.

– Crezi?

Fascinația lui pentru cărțile de tarot și prevestirea viitorului începuse în urmă cu câțiva ani, cu Max Jacob, cel care studia mereu tot ce ținea de religie și misticism – modalități de a atinge niveluri

superioare ale conștienței, dincolo de cele obținute din fundul unui pahar. Dar, cu toate astea, Picasso încă nu reușea să recunoască față de el însuși ce rol mare juca superstiția în viața lui. Rădăcinile lui andaluze erau adânci, ceva ce nu era ușor de explicat unei fete frumoase dintr-o suburbie franceză. Când venea vorba de superstiții, trebuia să aibă mare grijă.

– De pe vremea când eram copii, în Spania, eu și surorile mele am avut de-a face cu diverse elemente de folclor și din credință, care nu sunt ușor de explicat aici.

– Deci ai avut două surori? a întrebat ea precaută.

– Lola și Conchita, a rostit Picasso, auzind cum îi tremură vocea.

– Mi-aș fi dorit s-o pot cunoaște pe Conchita, de vreme ce-a însemnat atât de mult pentru tine. Nu ai cumva o schiță sau un tablou cu ea?

S-a crispat când Eva a pronunțat numele Conchitei cu accentul ei franțuzesc. Lui Picasso nu-i plăcea să-l audă rostit de nimeni. Îl făcea să se simtă defensiv și furios. Rana nu avea să se vindece niciodată de tot, pentru că fusese atât de tânăr. Dar Picasso voia să încerce s-o facă să înțeleagă ce putea din povestea asta. Toate senzațiile pe care le trăia cu această femeie erau atât de noi și unele îl lăsau dezgolit, dar tot voia să răzbată, să treacă dincolo de ele.

– Am schițat-o adesea pe sora mea. Îi plăcea să-mi vadă mâna zburând peste foi. Îmi zicea că o face să se gândească la un fluture.

Eva și-a lăsat capul pe gâtul lui. Era un gest mic, dar, în clipa aceea, însemna totul pentru el.

– Îmi spui cum a murit?

– Nu știu dacă pot.

A tras aer în piept. Trecuse multă vreme de când nu mai vorbise despre ea. Nici măcar Fernande nu știa întregul adevăr. În minte i se încâlceau gânduri și amintiri. Picasso a închis ochii strâns o clipă.

Nu-l ajuta nici faptul că, de câte ori se uita la Eva, își aducea aminte de vulnerabilitatea Cochitei și de firea ei blândă. Durerea pierderii surorii lui când nu era decât un copil îl năpădea acum cu forță. Nu meritase să moară așa de tânără și nici el nu merita povara pierderii ei, care îi apăsa atât de greu pe suflet. Ce dor îi era de zâmbetul ei dulce! Nimic pe lumea asta nu-l schimbase atât de profund, în esență, așa cum o făcuseră împrejurările morții ei. Îl lăsase cu o frică obsesivă de boală și de moarte, care se lega cu mii de noduri de superstițiile acelea andaluze. Pur și simplu, nu suporta să fie în preajma morții și a bolii.

– Când s-a îmbolnăvit, pictura era deja marea mea pasiune, dar mama ne punea să ne rugăm cu smerenie pentru sănătatea Conchitei. Ea ne zicea că Dumnezeu o va salva dacă suntem dispuși să facem sacrificii. Eram atât de disperat, că i-am oferit lui Dumnezeu drept ofrandă cel mai de preț lucru pentru mine în lumea asta. Am jurat ca, dacă Dumnezeu o cruță, să nu mai pictez niciodată.

– Un sacrificiu extraordinar din partea ta, fiind atât de tânăr.

– Nu atât de extraordinar… După o săptămână n-am mai rezistat. Am pictat și Conchita a murit de difterie. Sora mea a murit din cauza mea.

După ce Conchita a murit, Picasso a încetat să mai creadă în Dumnezeu, dar nu i-a spus asta Evei. Nu putea. Și nu-i putea spune nici că, de atunci, făcuse totul în ciuda Lui – totul ca să-l provoace pe Dumnezeul care a putut să facă ceva atât de crud.

– Trebuie să înțelegi că n-a fost vina ta. Difteria e o boală grea și ea era atât de tânără.

– Asta n-ar fi trebuit să conteze. Făcusem un legământ.

– Erai un copil.

– Nici ea nu credea că aș putea face vreodată ceva greșit, a zis Picasso, ridicând din umeri, ca să alunge lacrimile pe care le simțea înțepându-i ochii. N-am mai cunoscut pe nimeni ca tine.

– Mă bucur că am devenit prieteni, Pablo, a spus ea.

– *Yo también, ma jolie*, a consimțit Picasso.

Dar el voia mult mai mult decât prietenia ei.

18

Vara a trecut și toamna a venit din nou.

Aerul era rece, cerul senin era o pânză întinsă și un covor larg de frunze chihlimbarii se învârtea și dansa, creând un nou peisaj în întregul oraș.

Parizienii și-au scos pe rând hainele groase de lână, eșarfele și mănușile și, în ultima vreme, toată lumea din cafenele și braserii vorbea deja despre următoarea expoziție de artă de la Salon d'Automne.

De ani întregi, Picasso alesese să nu participe, pentru că nu-i plăceau comercializarea și potențiala ridiculizare, care părea să vină întotdeauna la pachet. Criticile virulente la adresa cubismului i-au tăiat tot elanul. „Nu este nevoie să se acorde prea mult spațiu unei forme de artă care este complet lipsită de importanță", a scris unul dintre ziare. Și asta era una dintre criticile cele mai generoase.

Totuși, de fiecare dată, curiozitatea de a vedea ce mai lucrau rivalii lui era mai puternică – mai ales Georges Braque – și știa că anul ăsta se va duce, așa cum se dusese și la Salon des Indépendants.

N-o mai văzuse pe Eva de o lună, dar nu trecea zi să nu se gândească la ea sau să nu-și amintească fiecare cuvânt, fiecare nuanță a ultimei lor conversații. N-o presase, pentru că-i promisese că n-o s-o facă și ținea morțiș să-i demonstreze că putea să se țină de cuvânt.

Voia să fie bărbatul acela bun pe care îl credea ea.

Pe șevalet era acum o lucrare cubistă neterminată, în care o pictase pe ea. Era altfel decât oricare altă femeie pe care o cunoscuse vreodată, așa că era tentat să-i redea imaginea altfel. Culorile de pe paleta lui și de pe vârful pensulei erau autumnale: auriu, maro, un verde-stins. Simbolurile pe care le folosea ca s-o reprezinte ar fi fost evidente pentru oricine știa cine pusese stăpânire pe inima lui. Dar Picasso era liniștit știind că, cel puțin pentru moment, singura persoană care știa de dragostea lui era Eva.

Cheia sol era simbolul muzicii pe care o ascultaseră în pitorescul local Le Tambourin acum o lună. Degetele erau degetele *ei* dragi, atingând paharul de Pernod în timp ce îl privea. Corzile de vioară evocau confesiunea lui. *Mi-aș dori să te țin acum în brațe, așa cum își ține muzicianul acela instrumentul.* Și zâmbetul ei perfect pe pânză doar ca o insinuare îl făcea să se gândească la *Mona Lisa*. În partea de jos a pânzei pictase doar două cuvinte simple: *Ma Jolie*.

Dincolo de ferestrele murdare ale atelierului bătea un vânt rece și un vârtej de frunze se ridicase de pe trotuare. Picasso știa de la prietenul lui Joseph Oller că ea încă lucra la Moulin Rouge, deși incursiunea ei pe scenă, ca actriță, începuse și se terminase în acea singură seară năvalnică. În ciuda protestelor ei, Picasso vorbise personal cu Oller pentru Eva. Voia s-o ajute să-și păstreze slujba din culise, fie că ea voia ca el s-o facă sau nu. Picasso îi spusese lui Oller că o s-o considere un favor personal dacă nu vor exista niciun fel de repercusiuni în ce-o privește pe Mademoiselle Humbert pentru că avusese curajul s-o ajute pe una dintre vedetele spectacolului.

La început, Oller respinsese furtunos cererea lui Picasso. Madame Léautaud era furioasă și luase deja măsuri. Cum Picasso nu era nici el lipsit de o doză bună de fanfaronadă gălăgioasă, l-a amenințat că o să-și ia catrafusele, prietenii și faima lui din ce în ce mai mare și o să se ducă în partea cealaltă a orașului, la Folies Bergère. Două zile mai târziu, Eva a fost făcută, în mod oficial, asistentă de costumier, pe lângă poziția pe care o avea deja. Singurul lucru pe care l-a făcut

Madame Léautaud a fost s-o felicite cu jumătate de gură. Picasso aflase toate astea de la Mistinguett. Voia ce era mai bun pentru Eva, fie că avea s-o mai vadă vreodată sau nu.

Soarele apunea în străluciri aurii și sângerii în timp ce Picasso privea dincolo de treptele abrupte ale aflorimentului, la priveliștea cartierului Montmartre. Dinaintea lui, Turnul Eiffel era ca o creatură mitică ce trona deasupra orizontului Parisului. Adora priveliștea asta pentru tot ce însemna ea. Picasso a oftat, apoi s-a întors, încălțat cum era în papucii lui pătați cu vopsele, și și-a croit drum printre străduțele șerpuite și pietruite. Avea șapca trasă pe ochi, ca să-și păstreze anonimatul. A cotit pe după un zid mare, din piatră, și apoi, în cele din urmă, luând-o în jos, pe aleea abruptă, s-a îndreptat spre La Maison Rose, hotărât să se oprească acolo înainte să ajungă la Salonul lui Gertrude Stein.

Picasso s-a așezat la o masă afară, în lumina tot mai palidă a începutului de seară, așteptând să se facă șapte, ora la care erau așteptați la reședința Stein. A privit în tăcere un chelner tânăr, care aprindea lumânările îndesate în sticlele de vin de pe fiecare măsuță acoperită cu față de masă. Câte nopți petrecuse aici cu Fernande, bând fericiți, bucurându-se unul de compania celuilalt?

Bistroul roz, încântător era afacerea fostei lui amante, Germaine, și a soțului ei, Ramón. Picasso se bucura întotdeauna la gândul că el fusese cel care le făcuse cunoștință. De cinci ani, cei patru fuseseră inseparabili.

Desigur, în urmă cu mulți ani, înainte să devină amanta lui Picasso, îi făcuse cunoștință cu ea lui Casagemas, prietenul lui din Barcelona, cu care venise la Paris – și ea fusese cauza sinuciderii lui. Dar asta era altă poveste, care era mai bine să rămână îngropată. Prietenia dintre cei patru, una care o includea și pe Fernande, era profundă și rezistentă. Erau puțini oameni pe lume în care să aibă încredere deplină, așa cum era cazul cu soții Pichot.

Germaine a ieșit afară și Picasso s-a ridicat s-o îmbrățișeze. Avea cei mai frumoși ochi verzi, crezuse el întotdeauna, și semănau cu ai lui Fernande. Toată lumea le credea surori.

– Am crezut că aveți planuri în seara asta, a zis ea în timp ce el se lăsa înapoi în scaun, iar un cuplu s-a așezat la masa de alături.

– Avem. Dar m-am gândit că ar fi mai bine să beau întâi o bere cu Ramón. E aici?

– Păi unde să fie în altă parte? a chicotit, apoi l-a privit cu seriozitate. E totul în ordine, Pablo?

– De ce n-ar fi?

Știa că i-a răspuns ceva cam prea repede, căci ea s-a oprit o vreme, înainte să vorbească din nou.

– Nu știu. Doar că, după toată nebunia cu *Mona Lisa*, nu prea te-am mai văzut. Am fost îngrijorați din cauza ta.

– N-aveți de ce să vă faceți griji. Lucrez. Pânzele mele se vând. Kahnweiler organizează încă o expoziție pentru mine, luna viitoare, în Londra.

Expresia de pe chipul ei era din ce în ce mai bănuitoare.

– N-am mai văzut-o nici pe Fernande de o vreme, de când v-ați întors amândoi din Céret.

– Trebuie să fie pe undeva, fără îndoială, și-mi cheltuie banii fericită. Asta pare să-i ocupe o bună parte din timp în ultima vreme.

Știa că suna acru, dar nu se putea abține. Se cunoșteau de prea multă vreme. Ramón ieșise cu două platouri pentru un grup de meseni aflat la câteva mese mai încolo. A așezat platourile, apoi s-a apropiat de ei.

– *Hola*, Don Quijote! l-a salutat Picasso.

– *El hijo pródigo regresa*, a răspuns Ramón, așezându-se la masa lui Picasso. *Fiul risipitor se întoarce.*

Înalt și uscat, cu o față prelungă, suptă, acoperită de barbă, Ramón Pichot fusese poreclit Don Quijote de trupa lui Picasso din Barcelona, iar numele îi rămăsese.

Cât despre Ramón, îl poreclise pe Picasso „Fiul Risipitor" încă din anii tinereții lor, când stăteau și sorbeau la nesfârșit din cănuțe cafea neagră, în fumul albăstriu al pipelor și al trabucurilor din Els Quatre Gats din Barcelona, discutând despre artă și femei și certându-se.

Au schimbat un zâmbet prietenesc.

– Mă întorc întotdeauna, *amigo*, a zis Picasso, în timp ce Germaine s-a dus să salute alți clienți care tocmai sosiră, iar Ramón i-a luat locul pe scaun.

– Deci… vine și Fernande?

– Nu. Și n-are nici cea mai vagă idee unde sunt. Dar sunt sigur că va fi în apartamentul familiei Stein când ajung acolo. Nu ratează ea șansa de a fi văzută după ce-a trecut vacanța de vară. Nu se știe ce mare vedetă s-ar putea nimeri pe-acolo ca să le ureze lui Gertrude și lui Alice bun venit înapoi în lumea ființelor civilizate! a râs el.

– În afară de tine… a chicotit Ramón, lăsându-se pe spate în scaunul de lemn.

– *Ciertamente*.

Într-o clipă, Germaine a venit să le aducă amândurora câte un pahar de bere, apoi l-a mângâiat pe Picasso pe cap frățește și s-a întors în bistro.

– Vrei să vorbim? a întrebat Ramón în adierea vântului de seară.

Picasso și-a fixat privirea pe lumânarea de pe masă, aflată între ei.

– Nu încă.

– N-am mai văzut-o pe Fernande de astă-primăvară, când ne-am întâlnit cu toții la Circul Medrano.

– Nu sunt convins că-mi amintesc, a mințit Picasso, pentru că nu suporta să vorbească despre seara aceea cu cineva care nu avea cum

să-i înțeleagă sentimentele față de o altă femeie.

– Invitaseși un cuplu, care apoi a venit cu noi la băut, îți amintești?

– Fernande îi invitase.

– Înțeleg.

Răspunsese rapid și tonul îi fusese prea aspru. Ramón nu l-a ratat. Îl știa pe Picasso prea bine ca să se prefacă atunci că n-a observat.

– Fata lângă care ai stat, cu care ai șușotit tot timpul spectacolului, era frumoasă, nu?

– N-am băgat de seamă, a mințit iar Picasso, de data asta și mai puțin convingător.

– Nu? a ridicat Ramón o sprânceană și a urmat o scurtă tăcere. Eu, însă, am observat. Arăta exact ca actrița aceea fermecătoare, Evelyn Thaw – greu de uitat. Fernande și Germaine au vorbit toată seara despre cât era de perfectă și delicată și trebuie să recunosc că sunt de acord. Ar fi putut fi gemene.

– Ești însurat, *amigo*.

– Oi fi. Dar nu sunt mort, a chicotit iar Ramón, făcându-i șiret cu ochiul. Îți aduci aminte când noi doi, cu Manolo și Juan Gris, reușeam să le convingem pe prostituatele de pe strada Avinyó să ne lase la jumătate de preț?

– *Sí*, și-mi aduc aminte și ce-a primit Juan pentru asta, s-a amuzat el.

Au hohotit amândoi drăcește aducându-și aminte.

– O să mergem marți seară, cu Ricardo și Benedetta, la Closerie des Lilas, la lectura poeziei lui Paul Fort, fiindcă s-a întors Fort din vacanță. Tu și Fernande ar trebui să veniți cu noi. Ne-ar prinde bine să ne adunăm iar tot grupul, nu crezi?

Ce voia Ramón să spună, de fapt, era că ar fi bine să-i aducă iar pe Picasso și Fernande în sânul grupului lor de prieteni, unde amiciția și tradiția făceau ca lucrurile să rămână mereu neschimbate.

– O să mă gândesc, a spus Picasso, terminându-și berea.

A plecat apoi din Montmartre, coborând scările abrupte dinspre Rue Foyatier, înainte să apuce să le spună ceva prietenilor lui, ceva după care ei să-și dea seama ce gândea, de fapt. În plus, nu voia să-și ocupe mintea – cel puțin, pentru moment – decât cu discuția minunată cu Gertrude Stein, în care se va adânci curând. Era singura prietenă pe care se putea baza, ca, măcar o seară, să-l ajute să uite tot ce-l chinuia cu adevărat în interiorul lui.

19

De data asta, vizita la Gertrude Stein fusese ideea lui Louis. Insistase chiar. Se întâlnise cu Fernande Olivier pe stradă, ieșind din stația de metrou. Ea îi invitase personal, i-a spus el Evei. Louis nu știa că Eva îl văzuse cu Fernande la Taverne de l'Ermitage, așa că, în momentul în care venise cu invitația la salon, Eva a fost de acord să meargă cu el. Să facă altfel ar fi însemnat să-i dezvăluie că și ea călcase strâmb în acea seară și să-l provoace să-i pună întrebări la care nu dorea să răspundă. Nu știa dacă se culcase sau nu cu Fernande, dar nu-i păsa. Eva se folosise de Louis și îi era rușine. A face dragoste era cu totul altceva cu fiecare dintre ei, pentru că la Picasso ținea enorm.

Stând cu Louis în pragul ușii deschise a salonului aglomerat, el a luat-o de mână și a strâns-o ușor. Eva era îmbrăcată cu o rochie nouă, elegantă, dintr-o țesătură roz-pal, în nuanța lavandei. În talie era strâns legată cu o curea pe care o găsise într-un butic de pe Rue Lepic, aproape de Moulin de la Galette. I se părea că, în sfârșit, ajunsese să arate și ea ceva mai sofisticat.

– Ține minte! Printre oamenii aceștia sunt cunoscut drept Marcoussis și a trebuit să mă străduiesc ca să mă ridic la înălțimea noii și misterioasei mele identități. Dar, dacă cineva de aici îți va spune ceva despre mine, oricât de șocant ți se va părea, să știi că e doar de distracție. Tu ești tot ce contează pentru mine, a zis el.

Aerul lui condescendent a făcut-o pe Eva să-și dea ochii peste cap,

fără ca el s-o vadă. Știa că încerca s-o pregătească în caz că cineva ar fi făcut vreo remarcă cu privire la seara aceea cu Fernande. Eva voia să-l cerceteze din cap până-n picioare, dar nu putea. Prietenul ei, primul ei prieten din Paris, stătea acolo, în fața ei, mințind-o și acoperindu-și urmele în același timp.

Poate că printre tineri era ultima modă la Paris să caute să-și satisfacă întâi poftele, dar, în adâncul inimii, Eva nu era ca ei, nu cu adevărat. Ce se întâmplase între ea și Picasso fusese cu totul altceva.

Cum au intrat în salon, făcându-și loc prin mulțime, n-a durat mai mult de o clipă până l-a văzut pe Picasso. Arăta cu mult mai impunător decât avea dreptul orice bărbat să arate. Stătea la masa mare, care domina centrul salonului, și era adâncit în conversație cu Gertrude, Alice și un bărbat brunet, cu barbă și ochelari, pe care Eva nu-l cunoștea.

– Uite-l pe Picasso acolo, vorbește cu Henri Matisse, i-a șoptit Louis exaltat, trăgând-o prin mulțime spre ei. Ce ocazie! Dar să nu cumva s-o strici și să te apuci să vorbești ceva cu ei care n-are legătură cu arta.

Eva a simțit înțepătura, chiar dacă, de văzut, nu-l vedea decât pe Picasso, atât de masculin, ca întotdeauna, în haina lui spilcuită de tweed și cămașa albă, descheiată la gât. Avea părul negru pieptănat pe spate, departe de ochii negri-tăciune, pironiți în cei ai lui Matisse. Sperase să fie acolo și și-a dat seama că zâmbește în momentul în care el a ridicat privirea și a văzut-o.

– Marcoussis, Mademoiselle Humbert, vă rog, luați loc cu noi! Îl știți, desigur, pe Monsieur Matisse, a zis Picasso, făcându-le semn să se apropie.

– Eu… N-am avut plăcerea… Dar am o mie de întrebări, a răspuns Louis ceva cam prea nerăbdător, în timp ce Picasso s-a ridicat, ca un cavaler, oferindu-i Evei scaunul.

Louis a rămas o clipă în picioare, lângă el. Privirea lui Picasso se oprise asupra Evei, dar Louis era prea subjugat de Matisse ca să observe. Gertrude s-a ridicat de pe scaun și, înainte să i-l ofere

vreunuia dintre ei, Picasso s-a strecurat rapid și s-a așezat pe el, lângă Eva.

– Vă rog, Monsieur Marcoussis, luați scaunul lui Alice de acolo. I-am plictisit deja de prea mult timp pe domnii aceștia cu cartea mea. Sunt sigură că vor fi de-a dreptul încântați să se întoarcă la discuțiile despre artă cu dumneavoastră. Vino, Alice! Am văzut că tocmai au venit Isadora Duncan și iubitul ei. Trebuie să-i întâmpinăm, a spus Gertrude și s-au ridicat amândouă de la masă.

Eva simțea energia dintre ea și Picasso și asta o tulbura. Îi era imposibil să gândească clar, cu el atât de aproape. *Dacă lui Louis i-ar fi trecut prin cap…* se gândea, încercând să nu-și piardă mințile.

Louis a început să-i bombardeze pe Picasso și pe Matisse cu întrebări despre formă și tehnică. În timp ce ei îi răspundeau cu răbdare, Eva a simțit o atingere feminină pe umăr și a auzit o voce de femeie în spatele ei, care au scos-o din stare. A trecut-o un fior pe șira spinării, pentru că și-a dat seama cine e, fără să se întoarcă, doar după felul cum s-a schimbat expresia de pe chipul lui Picasso.

Fernande era într-o rochie de mătase crem, purta perle la gât, avea părul prins și umerii goi, subliniindu-i eleganța gâtului. Senzualitatea ei era ceva natural, care nu presupunea niciun efort, amintindu-i Evei de cât de diferite erau, de fapt. Prezența ei oprise orice conversație.

– Ce surpriză minunată! N-am avut nici cea mai mică idee că vei fi aici, Marcelle. A trecut o veșnicie. Ah, și Marcoussis! a zis Fernande, acordându-i o îmbrățișare indiferentă în clipa în care el s-a ridicat s-o salute. Acum, domnilor, dacă îmi permiteți, o să v-o răpesc pe Marcelle, ca să putem să bârfim și noi și să aflăm ce noutăți mai sunt. Nu mai știu nimic din ce se întâmplă cu voi doi de când am fost la Circul Medrano și am și eu câteva povești de spus.

– Să nu uiți ce ți-am spus, *ma chérie!* Aici totul e lejer și lumea glumește, i-a șoptit Louis Evei.

Înainte ca Eva să aibă ceva de obiectat, Fernande a luat-o pe sus, trăgând-o prin mulțime spre un colț al încăperii, lângă o fereastră

unde era un ghiveci mare, cu o ferigă. A sărutat-o pe Eva pe ambii obraji și i-a luat mâinile într-ale ei, ca și cum ar fi fost surori.

– Ce mai faci, *mon amie*? Arăți absolut minunat. Mistinguett mi-a zis că te-a dus la coafor, dar n-am știut cât de sofisticat te-a făcut să arăți!

– Mulțumesc, a zis Eva, fără să fie convinsă că fusese un compliment.

– Ce-ai mai făcut?

– Foarte bine. Am muncit mult în ultima vreme.

– Încă ești la Moulin Rouge?

– Da. Sunt oficial asistenta creatoarei de costume, dar am și treburi de recuzitier.

– Ce frumos! Vrei ceva de băut? Că eu sigur aș bea ceva. O ador pe Gertrude, cu adevărat, o ador. A fost întotdeauna o prietenă și-o susținătoare deosebită pentru Pablo al meu, dar seratele astea pot fi atât de obositoare, nu crezi?

Eva nu observase că, lângă ele, era un dulap mare din stejar, plin cu pahare și sticle de vin. Pentru prima dată după mult timp, Eva chiar simțea că vrea să bea. Conversația și evenimentele păreau a se derula cu prea mare repeziciune și ea era hotărâtă să țină pasul cu tot și cu toate și să nu spună niciun cuvânt nelalocul lui. Dar pentru asta era nevoie de ceva efort.

În timp ce Fernande turna câte un pahar de vin pentru fiecare, Eva s-a uitat peste umărul ei și l-a văzut pe Picasso privindu-le, timp în care Louis continua să sporovăiască întruna cu Matisse. Chipul lui Picasso se întunecase. Era evident că ea și Fernande își spuneau lucruri pe care el nu le putea auzi și asta îl deranja. Eva și-a întors privirea spre Fernande, care tocmai îi întindea un pahar cu vin plin ochi, pentru care s-a simțit brusc recunoscătoare.

– Mie nu mi-a mers așa de bine. Ba chiar a fost o perioadă dificilă, a mărturisit Fernande. Sunt sigură că ai auzit de istoria cu *Mona Lisa*.

– Cred că am auzit ceva.

– Nu mă deranjează să-ți spun, a fost un iad absolut și sunt atât de puține femei, ba nu, nu există, de fapt, nicio femeie cu care să vorbesc despre asta și să nu mă simt judecată.

– Și Mistinguett?

– O ador, evident. E una dintre cele mai dragi prietene ale mele. Dar e ceva la tine care m-a făcut să am încredere de la prima conversație pe care am avut-o în taxi.

Eva a simțit din nou mâna grea a vinovăției, strivind-o sub apăsarea ei. A luat o gură mare de vin și apoi încă una, incapabilă să-și întoarcă iar privirea spre Picasso. Știa că e roșie la față. Simțea cum îi ard obrajii.

– Pot să-ți fac o mărturisire? a întrebat Fernande. Simt că nu am încotro s-o apuc.

– Viețile noastre sunt atât de diferite. Nu văd cum aș putea ajuta eu…

Eva voia să scape de vina care pusese stăpânire pe ea. Voia să fugă din salon, dar știa că era prinsă ca o muscă în plasă. Dacă pleca acum, ar fi făcut o scenă, care n-ar fi reușit decât să înrăutățească lucrurile.

Fernande s-a aplecat spre ea și și-a coborât vocea.

– Marcelle, e vorba de Picasso. De când cu furtul și arestarea lui Apollinaire, a devenit incredibil de rece și de distant, nici nu-ți poți imagina. Vacanța noastră de vară a fost un dezastru absolut și nu mă deranjează să-ți spun că nici măcar nu m-a atins cât am fost în Céret. Ceva s-a schimbat între noi. Nimeni nu poate să mă păcălească pe mine.

Cu asta erau amândouă de acord. Nevoia de a evada de acolo dispăruse și Eva era, dintr-odată, dornică să audă ce are de spus Fernande mai departe. A luat încă o gură mare de vin, încercând să se calmeze. În ciuda a toate, Eva o plăcea pe Fernande, dar asta nu făcea decât să-i sporească sentimentul de vină.

– Apropo, chiar arăți perfect.

– Aș putea spune același lucru despre dumneata.

– Înțeleg de ce Marcoussis e absolut nebun după tine. Te invidiez pentru o asemenea devoțiune totală din partea unui bărbat. Am avut-o și eu cândva. Sau, cel puțin, așa am crezut.

Privind înapoi spre masa la care stăteau artiștii, Fernande s-a înroșit, iar expresia i s-a schimbat. În spațiul dintre scaunele lui Picasso și Matisse stăteau acum doi italieni cu pielea închisă la culoare, care discutau cu ei. Cel mai tânăr, care era și cel mai frumos, i-a surprins privirea lui Fernande. Dintr-odată, ea a părut tulburată și Eva și-a dat seama că-i mai văzuse pe cei doi undeva. Fusese în noaptea aceea în care ea și Picasso priviseră prin fereastra de la l'Ermitage.

Apoi Fernande și-a întors iar privirea spre ea, în ochi strălucindu-i disperarea.

– Dacă îmi ești prietenă cu adevărat, o să plecăm împreună într-o clipă. Mai târziu o să am nevoie să spui că ne-am dus undeva împreună – că aveai nevoie să vorbești cu cineva și am pierdut noțiunea timpului. Faci asta pentru mine?

Eva era șocată. Îl refuzase pe Picasso din cauza lui Fernande – și acum Fernande era pe cale să-l înșele *pe el*? Și dacă i-ar fi spus lui Picasso? Ar fi crezut-o oare? Și ar fi contat dacă o credea? Cine cunoștea cu adevărat lumea intimă a unui cuplu și care erau limitele stabilite între parteneri? Întrebările se învârteau în mintea ei ca albinele într-un roi. Eva știa că trebuie să facă o alegere și niciuna dintre variantele pe care le avea la dispoziție nu era cea potrivită. Indiferent ce carte juca, riscurile erau prea mari.

În cele din urmă, a tras aer în piept hotărâtă, uitându-se la femeia asta izbitor de frumoasă, stând în fața ei, cu chipul tulburat de disperare. Eva avea să se ducă acum cu ea și avea să mintă pentru ea mai târziu, dacă îi punea cineva întrebări. De data asta avea s-o facă. Dar războiul era departe de a se fi terminat. Picasso merita mai mult, a gândit ea furioasă. Și ea la fel.

– Ce îngrozitor! a zis Sylvette, stând pe pat, sprijinită în călcâie, în camera pe care o împărțeau în La Ruche.

Era seara târziu, după întâlnirea de la Gertrude și după ce trecuse timp suficient cât infidelitatea lui Fernande să treacă neobservată. Eva se simțea rău. O ploaie de toamnă începuse să cadă în rafale în ferestrele încăperii și până și pereții se răciseră din cauza ei.

– Știu, a răspuns Eva cu inima frântă. Dar ce pot să fac eu?

– Nu pot să cred că o să scape basma curată. Imaginează-ți! Să vrei să-i pui coarne lui Picasso, acum, când devine atât de cunoscut! De ce nu te duci la ei acasă, să vorbești cu el? Știi că *ea* n-o să fie acolo.

– O, Sylvette, nu pot.

– Nu poți sau nu vrei?

– Care e diferența? Nu vreau în felul ăsta, pentru că acum el e furios pe Fernande și doar încearcă să se răzbune. Și m-ar urî oricum pentru că eu aș fi cea care i-ar spune.

Sylvette a ridicat din umeri.

– Poate că ai dreptate. Pe de altă parte, n-o să regreți dacă nici măcar nu încerci? Nu va avea nici cea mai vagă idee despre toată povestea dacă nu-i spui *tu*. Dă-i o șansă lui Picasso să facă alegerea corectă, ce zici? S-ar putea să te surprindă.

– Sylvette, mi-ar putea frânge inima.

– Și ce-o să se întâmple cu inima ta, *mon amie*, dacă întorci spatele unei astfel de ocazii?

Aproape de miezul nopții, cu prea mult vin la bord care să-i dea un curaj ce nu era al ei, Eva stătea în fața ușii de la apartamentul lui Picasso, în fața unei slujnice cu o față acră, îmbrăcată în uniformă neagră, cu un șorț alb, din dantelă și o bentiță pe cap. La picioarele Evei se adunase o baltă de apă și ținea în mână o umbrelă închisă.

– *Monsieur Picasso n'est pas ici*, a zis slujnica, ridicând din

sprâncenele cenușii.

Disperată, Eva a privit peste umerii lați ai bătrânei, să vadă în apartament. A reușit să întrezărească ceva din lumea intimă a lui Picasso și a lui Fernande. Spațiul elegant, scăldat în lumină caldă, aurie, de la câteva lămpi strălucitoare, avea pereții plini de măști africane, alături de tablouri, schițe și eșarfe atârnate ca opere de artă. Pe canapea trândăvea o pisică siameză.

Slujnica înfiptă în fața ei, ca un stâlp, ținând ușa, și-a dres vocea și Eva și-a revenit. Se simțea brusc vulgară. Stridentă. Era o greșeală. Toate astea erau o imensă greșeală. Îi venea s-o strângă de gât pe Sylvette pentru că o împinsese să facă așa ceva.

Eva s-a uitat la cartea pe care o ținea în mână, volumul acela îndrăzneț despre satiri, pe care i-l dăduse Picasso. Nu știa exact de ce-l adusese cu ea. Ca un pretext, probabil, în caz că avea nevoie de unul. Se simțea ridicol.

– Pot să vă întreb când o să se întoarcă Monsieur Picasso?

A urmat o tăcere dureros de lungă, timp în care slujnica se holba la ea și, o clipă, Eva s-a gândit că n-are să-i răspundă.

– Monsieur Picasso a plecat din Paris și nu mi-a spus mie când are de gând să se întoarcă. Acum, pentru că e târziu, am să vă spun bună seara. Ați face bine să vă întoarceți de unde ați venit, a rostit ea aspru, cu sprânceana încă ridicată bănuitor. Vreți să-i lăsați un mesaj? Poate ceva cu care vă poate ajuta Madame Picasso când se întoarce?

– Nu e nevoie, a zis Eva.

– Mergeți acasă, mademoiselle! Credeți-mă pe cuvânt, e mai bine pentru dumneavoastră așa.

Femeia cu părul cărunt i-a trântit în față ușa înaltă, lăcuită cu negru, fără prea multe politețuri, strivindu-i Evei speranța, dimpreună cu ultima fărâmă de mândrie.

– Unde ai fost?

Eva a auzit nuanța agresivă din vocea lui Louis chiar înainte să intre în cameră. Încăperea era întunecată și plină de umbre, luminată slab doar de lună și de singura lampă cu abajur, instalată între cele două paturi.

Înainte să-i poată răspunde, el a întins mâna în care ținea cheia de la atelierul de la parter.

– Așteaptă la mine acasă! i-a ordonat lui Sylvette aspru și rece. Am ceva de vorbit cu Eva între patru ochi.

Sylvette s-a uitat când la unul, când la celălalt, apoi s-a supus, fără un cuvânt. Eva a pus pe dulap cartea pe care o primise de la Picasso și a făcut un pas spre Louis. Sylvette a închis ușa. Între ei s-a așezat o tăcere grea în timp ce ea își lepăda, obosită, haina de ploaie, atârnând-o de cârligul din perete.

– Nu poate aștepta până mâine dimineață? Sunt groaznic de obosită.

– Te-am întrebat unde ai fost.

– Știi foarte bine că am fost cu tine la Gertrude Stein.

– Și apoi te-ai strecurat cu Fernande Olivier, fără măcar să te deranjezi să spui „la revedere“. N-am putut să nu observ că și italianul ăla tânăr, cu mutră meschină, a ieșit un moment mai târziu.

Asta credea el? Că *ea* și Ubaldo Oppi? Ironia aproape că o făcea să râdă. Dar a văzut pe fața lui în clipa aceea că era prea serios ca să râdă. Poate că și Picasso îi văzuse plecând și crezuse același lucru. Dar să-și proclame acum nevinovăția însemna să deschidă cutia Pandorei, nu doar pentru Fernande și Oppi, dar poate și pentru ea și Picasso. Louis a făcut un pas și mai aproape de ea, învăluit în umbre. În momentul acela, arăta amenințător.

– Unde ai fost cu Fernande?

– M-a dus la Vernin, pe Rue Cavallotti.

– Și a venit și Ubaldo Oppi cu voi?

– Evident că nu. Avea nevoie de o prietenă cu care să vorbească.

Eva o auzise pe Fernande spunând că Vernin era bistroul ei preferat, așa că minciuna i-a venit rapid. Dar își dădea seama că Louis nu terminase cu ea.

– De ce *tu*? Cu siguranță are prieteni mai de soi decât o slujnică de la teatru ca tine.

Louis n-o mai jignise înainte și întotdeauna se purtase cu ea blând. Eva a făcut un pas înapoi, dar el a închis rapid distanța dintre ei. Vocea lui era acum sugrumată de bănuială.

– Mi-a zis că uneori simte că nu se poate încrede în ceilalți prieteni ai ei, că nu o înțeleg.

– Nu mă minți!

El a prins-o de brațe, încleștându-și degetele atât de tare în carnea ei, că a lăsat-o fără suflare. Apoi a tras-o suficient de aproape de el, încât să-i simtă respirația acră și a lovit-o peste față cu dosul palmei.

Amintirea palmei primite de la tatăl ei i-a revenit cu furie în minte.

– Nu mint.

A încercat să-și facă vocea să nu tremure, simțind cum fața începe să-i ardă. Nu putea procesa faptul că el chiar o lovise.

– Ce vreau eu să spun, *ma chère Marcelle*, este că tu ești a mea acum, trup și suflet. Dacă *ai fost* cu acel artist, nu cred că aș fi responsabil pentru ce aș face.

– Ieși afară!

Louis s-a îndreptat spre ușă fără să protesteze, dar apoi s-a oprit și s-a întors. A rămas așa, în lumina slabă a holului.

– Apropo, Picasso ne-a felicitat.

– Pentru ce?

– Pentru logodna noastră, evident. Ei bine, pentru logodna care urmează să se întâmple, de vreme ce totul e ca și hotărât. Am vrut să

fie o surpriză pentru tine, până când aveam un inel să-ți dau, dar am fost la Vincennes marțea trecută și am vorbit cu tatăl tău.

– Ce-ai *făcut*?

– A fost mai mult decât cumsecade cu mine, a zis că era și cazul să te așezi la casa ta și să devii nevasta cuiva, așa cum se cuvine. De vreme ce eu i-am sugerat că suntem deja amanți, n-a avut nicio obiecție.

– N-aveai niciun drept să faci asta!

– Eu ți-am luat floarea, așa că aveam tot dreptul din lume.

Eva și-a strâns tâmplele în mâini, simțind cum furia se zbătea în interiorul ei într-un ritm dement. Începuse s-o doară capul, iar mintea i-o luase razna. Voia să urle că nu sunt iubiți. Îi dăduse numai câteva momente cu trupul ei, încercând să uite un bărbat care avea să-i stăpânească mereu inima. Dar acesta era un secret bine ascuns – ca atâtea alte secrete care guvernau viețile tuturor – și nu avea de gând să sufle niciun cuvânt nimănui. Ce-i dăruise lui Picasso era cu adevărat sacru pentru ea.

20

În seara următoare, după spectacolul de la Moulin Rouge, când Eva s-a dus să-și adune lucrurile, a găsit un bărbat într-o haină neagră, cu un joben îmbrăcat în mătase, așteptând-o la intrarea actorilor. Era înalt, cu barbă, cu ochi căprui, adânci, cu un nas lung, proeminent și un zâmbet cald. A fost surprinsă când i s-a adresat cu Mademoiselle Gouel, și nu cum Marcelle Humbert, de vreme ce puțină lume din Paris îi cunoștea numele adevărat.

– Am primit indicații de la clientul meu să vă aduc acest pachet dumneavoastră și *numai dumneavoastră*.

– Clientul dumneavoastră, Monsieur? a întrebat ea, privind la micuțul pachet, învelit în hârtie maro și legat cu sfoară.

– Cred că, odată ce-l veți desface, mademoiselle, identitatea lui vi se va dezvălui negreșit. A plecat în Le Havre pentru câteva zile, dar m-a rugat să vi-l dau în taină absolută.

– Și îmi veți dezvălui cine sunteți *dumneavoastră*?

El și-a coborât privirea și i-a zâmbit ușor, scoțându-și politicos jobenul.

– Sunt Daniel-Henry Kahnweiler.

Kahnweiler era celebru în Paris, căci era negustorul de artă care îi reprezentase pe giganți ca Cézanne și Gaugain. Eva citise nu doar o dată în ziare despre nemaipomenitele lui istorii și știa că și Picasso era

unul dintre clienții lui.

– Aveți mare grijă cu conținutul, mademoiselle, căci orice e făcut de mâna artistului are o valoare foarte mare pe piață azi.

Inima Evei a început deodată să bată cu putere. A privit în jur să vadă dacă nu cumva vreunul dintre dansatori sau vreun mașinist fuseseră atenți la conversația lor, dar, slavă Cerului, toată lumea era ocupată să termine de strâns pentru seara aceea.

– Veți vrea să-l deschideți când veți fi singură, i-a zis Kahnweiler, înmânându-i-l.

O clipă a avut senzația că nu voia să-i dea drumul.

– Merci, monsieur.

– L-am sfătuit să nu facă asta, să știți. Pleca din oraș pentru câteva zile, să-și limpezească gândurile, așa că nu cred că a stat să se gândească la consecințele unui astfel de dar.

– Clientul dumneavoastră pare o persoană foarte hotărâtă.

– Ah, Mademoiselle Gouel, nu știți nici pe departe cât de hotărât, i-a spus Kahnweiler, dând drumul, în cele din urmă, pachetului și punându-și jobenul înalt înapoi pe cap.

Eva a știut ce e din clipa în care a deschis pachetul. Un colaj de forme și culori calde se împleteau pe pânză ca o muzică delicată. S-a minunat de cât de bizar era tabloul și, totuși, cât de senzual. A trecut încă o clipă până a citit dedicația. Trei cuvinte mici care defineau pânza pe care fuseseră pictate. *J'aime Eva.*

O iubesc pe Eva.

Era fericită că era singură în camera ei când l-a deschis, pentru că a țipat de fericire. Era posibil oare ca el să fi simțit în tot acest timp ce simțea și ea? Apoi s-a gândit la Fernande și la cum i-a cerut, cu atâta nerușinare, ei, dintre toate femeile, să mintă pentru ea. Fernande își bătea joc de Picasso.

Apoi Eva a adormit, ținând mica pictura la piept. Se pare că, în cele

din urmă, povestea dintre ea și Picasso nu se terminase. Era doar începutul.

De dimineață s-a trezit în zgomot de motor de automobil turând leneș afară, în tăcutul pasaj Dantzig, chiar sub fereastra ei întredeschisă. Zgomotul a fost urmat de sunetul vocii unei femei. Vocea îi era familiară.

– Du-te și adu-o pe Mademoiselle Humbert și să nu cumva să accepți un „nu" drept răspuns, l-a instruit ea pe șofer. Zi-i că o iau la un minunat *petite déjeuner* la Hôtel le Meurice. Zi-i că sunt absolut disperată să mă confesez. Și grăbește-te, înainte ca cineva să mă vadă în acest cartier de doi bani!

Deși era trecut de ora zece, Sylvette dormea tun, dar Eva s-a ridicat pe nesimțite în genunchi și a tras draperiile la o parte. Cunoștea vocea, dar s-o vadă pe Fernande aici, acum, în mașina decapotabilă, a făcut-o să tresară de surpriză. Și-a pipăit atunci obrazul care o durea. S-a uitat în oglindă. Avea o vânătaie. Louis n-o lovise prea tare, așa că era mirată să vadă că-i lăsase o asemenea urmă dureroasă. Era clar că trebuia s-o acopere înainte să iasă undeva.

– Și asigură-te că e îmbrăcată potrivit pentru Le Meurice – dacă are ceva cât de cât potrivit…

– *Oui*, madame.

Eva a privit cum un șofer într-o haină albastră și șapcă i-a făcut semn tinerei femei de pe bancheta din spate. *Ar fi trebuit să știu*, a gândit ea, cuprinsă de panică, în timp ce peste acea dimineață incredibil de cenușie din Paris cobora o ceață străvezie.

Zece minute mai târziu, Eva a ieșit fără niciun chef din La Ruche, cu vânătaia întunecată ascunsă bine cu machiaj. Șoferul a condus-o, fără să scoată un cuvânt, la mașina care aștepta dincolo de curtea acoperită cu iederă. Nu credea că luase o hotărâre înțeleaptă să se ducă la mic dejun cu Fernande, dar Eva nu știa cum să spună nu. Situația în sine

era atât de ironică, încât Eva abia dacă reușea să se uite la Fernande, în vreme ce-și ocupa locul lângă ea, pe bancheta din piele.

Fernande, ca de obicei, era îmbrăcată foarte elegant, cu o pălărie mare, bej, cu o panglică neagră, care se asorta cu rochia. Dacă era la fel de convingătoare și cu Picasso, Eva începea să înțeleagă ceva mai mult din puterea și rezistența relației lor. Fernande Olivier era, cu siguranță, o forță intimidantă, chiar și când se purta frumos.

– Marcelle, mulțumesc că ai venit. Chiar eram disperată să vorbesc cu cineva care îmi cunoaște situația.

Situația care te împinge să-ți înșeli iubitul chiar sub nasul lui? și-a zis Eva în sinea ei.

Taxiul a intrat în trafic, pe aglomerata Rue de Dantzig.

– Rochia ta e încântătoare, a lăudat-o Fernande.

Evei i se părea că evită să-i spună motivul adevărat care o adusese acolo.

– Mulțumesc, eu am făcut-o, a zis Eva, amintindu-și cât de atras de ea se simțise Picasso când o purtase la Au Tambourin.

– Chiar ești talentată. E de mirare că Marcoussis încă nu te-a luat de nevastă.

– Totul la timpul lui, bănuiesc, i-a răspuns Eva, privind-o și forțându-se s-o întrebe calm: Deci cărui fapt îi datorez plăcerea acestei dimineți?

– Mă tem că e același lucru. Numai că acum e mult mai serios.

În taxiul care pufnea, înaintând încet prin traficul intens, se instalase o tăcere tensionată. Privind-o, Eva nu se putea abține să nu se întrebe de câte ori o schițase Picasso, imortalizându-i rotunjimile goale, înainte de a face dragoste cu ea.

Oare Fernande avea vreo idee cât de norocoasă era? Evident că nu, de vreme ce o scosese pe Eva în oraș ca să vorbească despre alt bărbat. Și asta cu o femeie care i-ar fi furat bucuroasă iubirea lui Picasso cu

prima ocazie, dacă i s-ar fi oferit.

Ține-ți prietenii aproape și dușmanii și mai aproape! s-a gândit Eva.

– Am fost cu Ubaldo zilele astea, Marcelle, și m-am simțit ca-n Rai. Fără toane, fără tirade pline de nervi, fără respingeri – doar pasiune incredibilă.

– Nu crezi că Mistinguett ți-ar fi o confidentă mult mai potrivită în astfel de chestiuni? a întrebat Eva, chinuindu-se încă să accepte absurditatea unor astfel de lucruri spuse tocmai ei, dintre toți oamenii. Eu am mult mai puțină experiență în *affaires du coeur* decât ea.

– Poate că de asta îmi și placi. Aici, în Paris, e surprinzător de reconfortant să dai peste o ființă virtuoasă.

Dacă ai ști tu, a gândit Eva.

– Ubaldo e atât de încântător. Nu am cunoscut pe nimeni ca el.

Tonul ei, cadența discursului începeau deodată să se intensifice, ca un tren care prinde viteză.

– E tânăr, nici n-a împlinit douăzeci și doi de ani, e atât de înalt și n-are nicio grijă pe lumea asta. Când sunt cu el, râdem și iar râdem în neștire.

Vrei să spui că e tot ce Pablo Picasso nu e, o îmboldea mintea pe Eva să spună.

– E, într-adevăr, un bărbat foarte frumos, a fost ea de acord, hotărâtă să n-o lase să-i vadă furia și să strice totul.

Taxiul s-a oprit în fața intrării principale de la Hôtel le Meurice, iar un portar s-a grăbit spre mașină. Pe alee și pe scările care duceau spre ușile din sticlă gravată de la intrare era instalat un covor roșu. Dintre toate hotelurile luxoase din Paris, de ce a trebuit să-l aleagă tocmai pe cel în care Picasso o dusese să vorbească cu mama ei? s-a întrebat Eva, simțind un fior pe șira spinării. Să fi descoperit Fernande ceva și acum voia să-i arunce în față?

Sala pentru micul dejun era aranjată opulent, iar ele s-au așezat la o

masă lângă fereastră, decorată cu ghivece imense de ferigi, lângă o coloană de marmură și o colivie poleită, plină cu canari galbeni. Eva s-a gândit că încăperea părea supraîncărcată de pălării. Femei elegante și pălăriile lor. Cu boruri largi, cu pene, de fetru, de mătase. Era o mare de culoare și de forme îndrăznețe. Eva, în rochia ei din bumbac albastru, făcută de mâna ei, și cu eșarfa de culoarea ruginei, pusă larg în jurul gâtului, s-a simțit din nou nelalocul ei și neînsemnată. Încă purta pălăria ei de paie, de vreme ce nu se deranjase să-și cumpere în Paris una mai la modă. Astăzi, în mod special, simțea ce mare greșeală făcuse.

Eva s-a uitat peste masă la Fernande, al cărei chip frumos de sub pălărie era îndulcit de lumina slabă a zilei mohorâte, care se scurgea prin ferestre. Dolmanul ei avea blană de vulpe albă pe la mâneci. Într-un astfel de loc, amândouă se întindeau mai mult decât le era plapuma, dar, chiar și așa, Fernande părea perfect în elementul ei.

Un chelner care mergea țanțoș, cu spatele drept, le-a servit cafea dintr-un vas strălucitor, din argint, în timp ce un alt chelner aranja pe masă un platou din porțelan, cu cornuri, brioșe și frișcă. Date fiind împrejurările, Evei îi era imposibil să ia chiar și o înghițitură, deși Fernande părea hămesită. În schimb, s-a mulțumit cu cafeaua, sperând ca stomacul ei să nu facă nazuri și la asta.

– Chiar nu știu cu ce te-aș putea ajuta, a zis Eva în cele din urmă, chiar dacă își jurase să nu fie prima care vorbește.

– Vrea să plec cu el și eu chiar mă gândesc să fac asta.

Eva a luat o gură de cafea.

– Poftim?!

– Știu că pare groaznic din partea mea, dar Picasso e plecat în Le Havre cu pictorul acela, Georges Braque. Probabil că petrec toată ziua pictând cerculețe și cutiuțe prostești, ca niște copii.

Eva nu considera vreo secundă că stilul lor artistic era prostesc, mai ales după ce Picasso îi explicase ce se afla în spatele lui, care erau

sursele de inspirație.

– Nu merit și eu un pic de distracție? Și Picasso chiar are nevoie să primească o lecție pentru felul în care m-a tratat în ultimele luni, nu crezi?

Eva tânjea să-i spună că *ea* avea să primească lecția pe care o merită, dar și-a ținut gura.

La Paris învățase că fiecare lucru își are momentul lui.

– E posibil ca gelozia să reaprindă flacăra în Picasso și Ubaldo e exact omul care să mă ajute s-o fac. Întotdeauna Picasso a luat-o razna la gândul că un alt artist ar putea să mă aibă. O consideră o trădare de cea mai joasă speță.

Ochii verzi ai lui Fernande străluceau de calcul rece.

– Nu mă înțelege greșit, Marcelle! Îl vreau pe Picasso – doar că o variantă a lui ceva mai agreabilă decât am avut parte în ultima vreme, ca să nu mai zic de cea pasională, pe care o știu atât de bine.

– Și ce vrei de la mine în toate astea?

Fernande a chicotit, iar în tonul ei era o nuanță de uimire.

– Loialitatea ta și, evident, prietenia. Picasso se va întoarce mâine din Le Havre. Eu și Ubaldo avem nevoie de cineva în care să avem încredere ca intermediar – cineva pe care Picasso să-l creadă pe cuvânt. Îmi pare rău că te-am pus în situația asta atât de abrupt. Sper că nu te deranjează. Dar, vezi tu, mi-e teamă, și de asta e esențial ca totul să se petreacă rapid.

Eva era cât pe ce să se înece cu cafeaua. A aruncat șervețelul pe fața de masă și s-a ridicat în picioare, convinsă că fața ei își pierduse orice urmă de culoare. Fernande a privit-o cu uimire.

– O, draga de tine, te-am făcut să te rușinezi! N-o să fie nimic chiar atât de îngrozitor, te asigur. Poate doar să îi duci un mesaj din când în când. Sau să mă acoperi, în caz că întreabă cineva dacă suntem sau nu împreună. Astfel de lucruri se pot transforma în joculeț absolut

încântătoare, dacă nu le iei prea în serios.

În momentul următor, înainte ca Eva să poată să-și recapete suflul, Fernande s-a ridicat, înfoindu-și manșetele de blană ale dolmanului. Eva i-a resimțit gestul ca pe un semn de exclamare la capătul unei propoziții. Fiecare lucru pe care îl făcea Fernande, fiecare cuvânt pe care îl rostea păreau menite să-i aducă aminte exact cine ține frâiele.

– Gata, atât despre asta! Haide să mergem să-ți cumpăr o pălărie! Nicio fată nu are vreodată prea multe pălării. Știu cel mai fermecător magazin de pe Rue Cambon. Ieri am văzut acolo un cloș deosebit de frumos. E absolut perfect pentru tine, a declarat Fernande.

Un lucru era clar, dincolo de momeala cu micul dejun luxos și pălării la modă: Fernande Olivier intenționa, fără doar și poate, să-l înșele pe Picasso, cu sau fără ajutorul Evei.

21

A doua zi, când primii muguri ai primăverii începeau să înflorească prin Paris, trezind totul la viață, Picasso se întorcea din Le Havre. Era obosit după drumul lung cu trenul, așa că s-a dus în Montmartre să petreacă noaptea singur în Bateau-Lavoir, înainte să se vadă cu Fernande. Era pur și simplu mult prea obosit ca să facă față toanelor ei, fără o noapte bună de somn.

Cum a deschis ușa de la atelier și a auzit vechiul scârțâit familiar, a văzut că ceva fusese strecurat pe sub ușă. Era un colaj grosolan – lucruri care fuseseră lipite la un loc pe un carton. Arăta aproape ca un talisman, dar a știut într-o clipă că e răspunsul Evei la pictura lui.

Era fericit că venise singur.

Ridicându-l și privindu-l cu mai multă atenție, a văzut că era acolo și o bucată de ziar ruptă din *Le Figaro*. Literele fuseseră smulse din ziar ca să formeze propoziția: *Je t'aime aussi – Și eu te iubesc!* Lângă ele lipise o etichetă de la o sticlă de Pernod, băutura pe care o împărțiseră în seara aceea, la Au Tambourin. Ascunsă sub colțul etichetei, era o bucată de pânză de un galben-strălucitor, pe care Picasso a recunoscut-o imediat ca fiind din materialul chimonoului.

Chiar dacă Mistinguett renunțase la numărul cu gheișa înainte de plecarea lui, Picasso știa că el nu va uita niciodată mătasea aceea galbenă, senzuală, în care dansase Eva în seara aia nebună. Sentimentul acela de inutilitate, care îl cuprinsese când plecase din

Paris, începea, în sfârșit, să se risipească. *Ia te uită, ești plină de surprize, Mademoiselle Gouel*, a gândit el. Inima a început să-i bată dintr-odată altfel, cu un soi de optimism în care se amestecau viață, și artă, și dragoste, un sentiment pe care nu-și amintea să-l mai fi simțit de foarte multă vreme.

Primăvara era începutul atâtor lucruri – și, în sfârșit, era și începutul lor. Nu știa ce-o să se întâmple cu Fernande, dar Eva îl schimbase. Iar Picasso voia această schimbare.

Acum nimic nu conta pentru el la fel de mult ca asta.

S-a oprit o clipă, apoi i-a venit o idee. Înainte să iasă în hol, a luat o cheie de pe masa de lângă șevalet, apoi s-a îndreptat spre atelierul unuia dintre prietenii lui spanioli. Manuel nu avea niciodată bani și vorbea foarte puțin franceza, așa că, pentru câteva centime bine-venite, era perfect pentru ce avea Picasso în minte. În Le Havre, Picasso se gândise adesea la Eva – cum îi mai invadase visele acolo – și prin minte au început să-i umble iar versurile poemului lui Paul Verlaine, *Visul meu obișnuit*, ca o încurajare blândă.

Eva era cu totul în mintea lui, în inima lui; era Marcelle, era Eva, o cusătoreasă, o creatoare, o gheișă exotică, poloneză, franceză, senzuală, mică, sinceră – și absolut perfectă. Și, deși poemul îi plăcuse întotdeauna, niciodată nu-l atinsese în asemenea măsură ca acum.

Emoționat ca un băiețandru, gândindu-se la ce avea să urmeze, Picasso i-a întins o cheie prietenului său. Mesajul, împărtășit în secret, în catalană, era simplu. *Spune-i că m-am întors în Montmartre și lasă-i asta, propria ei cheie de la atelierul meu, ca ea să vină aici când poate*.

Pentru că era târziu, Eva a luat întâi un tramvai, apoi a mers cu furnicularul restul drumului, până sus, în Montmartre. Mijloacele de transport în comun erau un răsfăț pe care nu și-l oferea de obicei, dar, când a reușit să ajungă în sfârșit la căpatul scărilor de pe Rue Foyatier, a știut că, altfel, ar fi fost mult prea transpirată și prea roșie la față ca să dea cu ochii de Picasso. Era emoționată și speriată în același timp,

gândindu-se la ce avea să urmeze.

Eva purta o rochie bleumarin, cu nasturi din alamă și cloșul simplu pe care Fernande insistase cu o zi în urmă să i-l cumpere. Își pusese intenționat pălăria asta. După ziua de ieri, Eva nu mai simțea compasiune pentru Fernande, care nu-l prețuia pe Picasso așa cum știa că ar fi făcut-o ea.

Pășind pe podeaua neuniformă a coridorului din Bateau-Lavoir, gleznele îi tremurau în sandalele ei bej, cu toc. Aroma grea de mâncare și terebentină umplea spațiul și, într-un mod ciudat, Evei îi plăcea combinația. Era mirosul lumii lui Picasso.

La capătul celui de-al doilea coridor, Eva a băgat cheia în broască, apoi a apăsat clanța. A tras adânc aer în piept, ca să-și stăpânească bătăile inimii, apoi a pășit înăuntru. Atelierul era cufundat în umbrele pe care le arunca lumânarea așezată pe masa de lângă șevalet. Pe șevalet era lucrarea pe care el o numise *Ma Jolie*. Picasso ținea o pensulă și bătea cu pași mici, înainte și înapoi, spațiul din fața lui. Era gol. Flacăra lumânării, precum și lumina lunii aruncau pe gâtul și pieptul lui umbre așa de bine conturate că, pentru o clipă, Evei i s-a părut că arăta ca o statuie din marmură. Văzându-l, trupul ei a tresărit. Eva adora faptul că putea să fie atât de liber, atât de îndrăzneț. Așa își dorea și ea să devină.

Picasso s-a întors și a privit-o cum închidea ușa, dar n-a făcut nicio mișcare să se acopere. Eva simțea energia dintre ei.

– A fost greu să găsești un taxi la ora asta? a întrebat-o el.

– Sunt întotdeauna taxiuri lângă l'Hôpital Saint-Michel, dar eu am luat ultimul tramvai.

– Mă bucur tare că ai vrut să vii.

– Vreau să fiu aici, Pablo. Acum înțeleg unele lucruri mult mai bine.

El a făcut un pas spre ea, apoi s-a oprit. Eva îl vedea foarte clar acum: pomeții, nasul, linia gurii. Prin minte îi umblau gânduri și temeri, dar totul îi era, în același timp, clar și, privind în ochii lui negri,

cercetători, își dădea seama că era în siguranță aici, cu el.

– Între noi n-o să fie o aventură, a zis Picasso.

– Și totuși, nu e asta? a întrebat ea, știind că el încă nu aflase de Fernande și Oppi, deci el nu rupsese relația cu ea în mod oficial.

Eva fusese de acord să vină aici doar pentru că-l iubea pe Picasso, iar acum era convinsă că și el o iubea. Pentru moment, va trebui să rămână o poveste de dragoste secretă. Restul va trebui rezolvat cumva în zilele ce vor urma.

– Nu mai vreau să am o relație cu tine în care să nu te am pe de-a-ntregul. Într-o bună zi vreau să mă însor cu tine. Asta dacă și tu o să mă vrei de bărbat și dacă nu cumva ești deja promisă lui Marcoussis.

Inima i-a crescut în piept și a simțit cum zâmbește.

– Louis n-a fost niciodată rivalul tău. Nimeni nu va putea fi vreodată. Presupun că știi. Dar încă mai avem multe de trecut până vom fi fericiți „până la adânci bătrâneți".

– Poate. Dar vom ajunge acolo, pentru că tu ești aici, acum, și știm amândoi ce înseamnă asta. Ăsta sunt eu pe de-a-ntregul, a continuat el, întinzând o mână. Aici, în locul ăsta. Asta e esența a ceea ce sunt eu – munca mea, ciudățeniile mele, superstițiile mele… eu ca bărbat al tău. N-o să fie ușor – pot să fiu foarte pretențios și dificil, așa că vreau să înțelegi până la capăt în ce te bagi.

– Încă nu m-ai speriat suficient, încât să vreau să fug.

A făcut un pas spre ea, cât să fie destul de aproape s-o ia în brațe. Eva a simțit că timpul s-a oprit în loc și își auzea inima cum bate prin țesătura fină a rochiei. Apoi el a sărutat-o pe frunte cu mare blândețe, aproape cu reverență.

– Ah, *mi amor*, ai grijă să nu fii prea darnică! a avertizat-o el, sărutându-i ambii obraji, apoi gura, intens, cu îndrăzneală. Patima mea pentru tine e sălbatică. Mă tem că nu poate fi îmblânzită.

El a lăsat degetele să-i alunece cu dibăcie pe rotunjimile și culmile

trupului ei mic, întorcându-se apoi spre sânii împliniți de sub rochie. În timp ce mâinile i se mișcau pe trupul ei, Eva l-a simțit cum tremură. Liniștea de aici, din locul acesta vechi, îi părea ciudat de sacră. Taina a ceea ce se petrecea între ei îi atrăgea parcă spre un port cald și dulce, în care amândoi așteptaseră să ajungă de luni întregi. Înțelegeau că aveau să urmeze războaie, dar acum nu era nevoie să mai vorbească despre asta.

Picasso a tras-o cu blândețe spre pat, apoi i-a scos rochia. Cearșafurile albe foșneau curate sub pielea ei goală. Eva fremăta în așteptarea a ceea ce avea să vină.

El s-a arcuit deasupra ei și și-a aplecat capul spre al ei, în tăcerea aceea care devenea un soi de comuniune. A rămas așa o vreme, ispititor, înainte să-și unească iar gura cu a ei. Gândurile ei au început să se amestece și și-a arcuit spatele.

De data asta, Picasso a fost atent cu Eva, ca și cum ar fi fost ceva fragil, delicat. Ea a tras brusc aer în piept și a deschis larg ochii, în timp ce el, cu degete tandre, descoperea contururile unui sân, apoi pe ale celuilalt. A încercat să rămână pasivă, să-l lase să-i exploreze suișurile și coborâșurile corpului, care i se supunea. Singura lumânare, care se topea lângă ei, vărsa ceară lichidă la bază, iar flacăra fremăta ca o ultimă suflare.

Eva voia să-l țină așa, cu ea, o veșnicie. Era un șaman, un preot, care o purta și mai adânc în locurile întunecate și luminoase ale lumii lui. Toate erau locuri în care ea voia să pătrundă.

S-au trezit de dimineață învăluiți unul în celălalt și acoperiți cu cuvertura lui din Spania. Era liniște, iar zorile albastre și reci luminau atelierul în care nu se auzea încă niciun zgomot.

– Trebuie să te pictez, i-a cerut Picasso. Mă simt inspirat după așa o noapte.

Eva îl ținea în brațe.

– Nu pleca! Nu încă. *Te amo*, i-a șoptit el în spaniolă, sărutând-o pe

obraz.

– *Je t'aime aussi*, i-a răspuns ea în franceză.

Apoi el a amuțit. Eva a încercat să-și ascundă fața cu timiditate, dar știa că, odată ce pudra și fardul dispăruseră, ceea ce-l țintuise era vânătaia de pe fața ei, care se vedea clar.

– Asta cum s-a întâmplat?

– Probabil că am intrat într-o ușă.

– Sau într-un dos de palmă? – tonul lui devenise furios și îl simțea încordându-se.

A strâns-o și mai tare.

– Minți îngrozitor de prost. Îmi dau seama după expresia de pe fața ta că n-a fost nicio ușă.

– Of, Pablo, tot ce-a fost înainte face parte din trecut. Nimic nu mai contează.

S-a întins spre el și i-a dat la o parte cu degetele o șuviță din părul negru și des care-i alunecase pe față.

– Nu te las să te întorci la Marcoussis. Oricum nu mi-a plăcut niciodată. E de proastă calitate.

– Spui asta doar pentru că nu e spaniol.

– Știi că nu e amuzant. Dacă el te-a lovit – dacă aș ști cu siguranță că el e cel care a dat în tine – cred că n-aș avea nicio problemă să-l omor.

Afară începuse să cadă o ploaie ușoară de primăvară. Bătea ritmic, domol, în geamuri. Când Picasso și-a îndreptat privirile spre masa de lângă pat, ochii ei l-au urmat. Nu observase până atunci pistolul negru, ascuns doar pe jumătate de o cârpă murdară de vopsele.

– O, Doamne! Nu crezi că ai avut destule probleme în ultima vreme?

Știau amândoi că se referea la *Mona Lisa*.

– Cred că e cazul să afli că, uneori, îmi ies din minți. Asta îi sperie pe

oameni.

S-a oprit brusc, s-a dat înapoi și s-a sprijinit în cot, astfel că ea nu putea să-i evite privirea.

– Dar n-am lovit niciodată o femeie. Nu te duci înapoi la el și nici nu vei mai rămâne vreodată singură cu el. *Entiendes*?

– Tu-mi ceri mie să-mi schimb viața radical când ar trebui să faci și tu același lucru.

Ochii li s-au întâlnit, iar ea n-a coborât privirea.

– Ți-am zis că vreau să te iau de nevastă.

– Tu o ai pe Fernande.

– Ea nu va fi niciodată nevasta mea.

– De unde știi?

Picasso s-a ridicat din pat, iar Eva și-a tras cuvertura peste sâni și s-a ridicat, rezemându-se de tăblia patului. El a deschis un mic sertar din noptieră și a scos de acolo o bucată veche de hârtie. Era un desen care reprezenta o mână, înconjurată de cuvinte și simboluri ciudate.

– Îl știi pe Max Jacob?

– Poetul? Da, l-am cunoscut.

Picasso i-a zâmbit, dar a rămas serios.

– Max e pasionat de artele magice. Și până acum previziunile lui au fost destul de corecte. Eu am crescut într-un loc care se numește La Coruña, unde credința în magie și superstiție era puternică. Am ajuns să cred în predicțiile lui Max.

Știa că se aștepta ca ea să râdă de credințele lui, pentru că ochii i s-au îngustat ușor. Eva a văzut cum gura i s-a încordat. Drept răspuns, ea s-a uitat mai atent la bucata de hârtie, încercând să descifreze scrisul de mână și să priceapă detaliile de pe ea. Picasso a început să-i citească notațiile cu voce tare, cu o ușurință care îi spunea că o mai făcuse de multe ori înainte. Degetele lui urmau fiecare linie pe care i-o explica.

– Asta este linia norocului. Spune că am avut un început de viață strălucitor, apoi multe dezamăgiri greu de îndurat.

A aruncat o privire spre picturile rezemate de peretele de lângă ușă. Eva și-a adus aminte că în spatele lor era o pictură cu Casagemas. Știa că se referă la momentul în care el îi povestise cu atât curaj despre două dintre cele mai crunte dezamăgiri din viața lui – moartea prietenului său și moartea Conchitei.

– Dar se pare că va avea loc o schimbare de noroc chiar înainte să împlinesc treizeci de ani, a continuat el, ridicând privirea spre ea cu tandrețe. Și te-am cunoscut *pe tine* la Petit Palais, nu cu mult înainte de împlinirea celor treizeci de ani ai mei, *mi amor*. Nu Fernande a fost aceea. Nu ea mi-a schimbat destinul. Tu ai făcut-o.

I-a atins sânul gol, apoi a sărutat-o cu o pasiune și o tandrețe care o făceau să se simtă în al nouălea cer.

– Ce mai zice? a șoptit ea când el a aruncat hârtia pe podea și s-a arcuit din nou deasupra ei.

– Minte cultivată, un spirit sarcastic – gura lui era lipită de gâtul ei.

– Și mai ce? a întrebat ea cu respirația deja tăiată de dorință.

– E posibil ca judecata să fie întunecată de izbucnirile neașteptate ale imaginației…

– O, asta sună periculos.

– *Eu* chiar sunt periculos, *ma jolie*. Dar sunt și un bărbat îndrăgostit nebunește. Una sigur o anulează pe cealaltă.

Smulsă din adâncurile visului ei, Eva a crezut că sunt fluturi. S-a răsucit în pat și a încercat să se ridice, simțind lumina soarelui venind dinspre fereastră. Era devreme când se treziseră prima dată, așa că ea se culcase la loc, dar acum simțea că Picasso zăbovea deasupra ei, apăsându-i ceva ușor ca o pană pe obraz. Adulmeca mirosul delicios de mosc al pielii lui și izul de vopsea udă.

– Nu zâmbi încă! a zis el când ea a deschis ochii în cele din urmă. Nu e uscată.

– Ce mi-ai făcut, nebunule? a tors ea cu un soi de mulțumire divină, care, până în acel moment, îi fusese complet străină.

Gol, în toată măreția lui, Picasso s-a dat jos din pat și s-a mișcat cu grație spre capătul celălalt al încăperii, de unde a apucat o oglindă cu o ramă cositorită și i-a adus-o. În cealaltă mână ținea o pensulă udă. Eva și-a privit propria reflexie în oglindă și a văzut o floarea-soarelui foarte delicată, în galben și negru, acoperindu-i vânătaia de pe obraz. Era pictată cu asemenea măiestrie, că părea aproape reală.

– O, Pablo! a rostit ea, atingându-și obrazul cu vârful degetelor.

– De acum înainte vreau să transform tot ce e rău în viața ta în ceva frumos, a zis el tandru.

Ea a simțit cum ochii i se umplu de lacrimi.

– Din cauza ta n-o să mai pot fi cu niciun alt bărbat, știi, nu?

– Păi, asta e și ideea, *mi corazón*, a spus el, sărutând-o pe gură și apoi pe creștet, înainte să se așeze înapoi, pe călcâie. Nu te întorci în La Ruche. Joseph Oller are niște camere pe care le ține pentru dansatori, undeva pe Rue Tholozé. O să iei o cameră acolo.

Eva și-a strâmbat buzele, prefăcându-se nemulțumită.

– Nu pot să stau aici o vreme, dacă tot ești așa de îngrijorat din cauza lui Louis?

– Nu e un loc sigur.

Eva a simțit o scânteie de gelozie la care nu se așteptase. A încercat să-și reprime senzația, dar i-a revenit cu forță.

– Din cauza lui Fernande?

– Pentru că știu ce înseamnă pentru o femeie să locuiască aici, a mârâit el, ieșindu-și din sărite.

Era un ton pe care ea nu-l auzise niciodată la el.

– Bărbații care locuiesc în holurile astea întunecate sunt săraci și disperați, nu doar după bani, ci și după o femeie. Mulți dintre ei nu sunt francezi, dar nici țării lor nu mai aparțin. Sunt tâlhari și vagabonzi.

– Ca tine?

Cele două cuvinte i-au ieșit pe gură înainte să le poată opri.

– ¡*Maldito emociones, que me persiguen* [22]! Nu mai sunt așa – nu cu tine! Nu vezi că tu ai schimbat tot pentru mine? ¡*Todo, completo todo*! [23]

– Iartă-mă, *mon amour*, nu mă pricep foarte bine la asta, e totul nou pentru mine, a zis ea cu delicatețe, punându-și brațele în jurul gâtului lui și trăgându-l spre ea, ca să-i domolească furia. N-am înțeles. Îmi pare rău. O să mă mut în cămin pentru moment, dacă asta înseamnă atât de mult pentru tine.

El a tras aer în piept, apoi l-a dat afară, ca și cum un soi de nor greu ar fi trecut pe deasupra lui.

– *Bueno. Mucho mejor*. [24]

Eva încă nu știa ce-o să fie cu Fernande – cum, și *dacă*, lucrurile aveau să se sfârșească între ei în cele din urmă. Dar vedea acum, pentru prima dată, pe viu, această parte întunecată a personalității lui Picasso, despre care el o avertizase, ba chiar i-o arătase în câteva din lucrările lui. Picasso era un geniu complex, capabil să-și transforme furia în pasiune și singurul lucru pe care îl știa fără nicio urmă de îndoială era că iubea la nebunie fiecare parte din el.

Când a ajuns în La Ruche mai târziu, în dimineața aceea, a găsit o zarvă nemaipomenită. Îi spusese lui Picasso că o să treacă pe-acolo doar ca să-și adune lucrurile. În plus, Sylvette avea să fie acolo, pregătindu-se pentru repetițiile de după-masă, așa că erau puține șanse să aibă probleme cu Louis.

Intrând pe ușa din față a clădirii, a auzit urletul sfâșietor al unei femei venind de la etaj. A luat-o la fugă spre camera ei.

Ușa era deschisă și acolo, împreună cu prietena lui, Célestine, l-a găsit pe Fréderic LaMarck, care picta în atelierul de la capătul coridorului. Când Eva și-a făcut loc pe lângă ei, a văzut-o pe Sylvette ghemuită ca o păpușă de cârpe, pe podea, între cele două paturi. Se legăna în față și în spate, cu genunchii la piept, bocind și bolborosind lucruri de neînțeles.

Își ținea ochii strâns închiși, ca și cum ar fi vrut să scape de cine știe ce oroare, dar fața îi era roșie și udă de lacrimi. Louis stătea neputincios pe marginea patului, lângă ea, cu o mână așezată blând pe umărul ei.

– Ce i-ai făcut? a strigat Eva, smulgându-i mâna de pe ea.

Louis a sărit în picioare. Avea și el lacrimi în ochi.

– Nu e ce crezi tu. Tocmai a aflat în dimineața asta că sora ei, Marie, care era însărcinată, și iubitul ei erau pe vaporul acela imens care s-a scufundat în mare – pe *Titanic*. Se duceau în America să înceapă o viață nouă… Niciunul dintre ei n-a supraviețuit.

Eva s-a uitat în jos spre Sylvette și a fost brusc copleșită de tragedie.

Seara trecută, în tramvai, în drum spre Montmartre, Eva auzise lumea vorbind despre o navă care se scufundase, dar spuneau că nu era un vas francez. Nu avea ea nicio legătură cu asta, gândise atunci. Eva s-a crispat acum, încercând să-și dea seama de grozăvia celor întâmplate. Ea și Louis vorbiseră despre vasul acela chiar cu câteva clipe înainte să-l întâlnească prima dată pe Picasso. Își aducea acum aminte de conversația aceea cu o claritate care îi dădea fiori pe șira spinării. Un vas care nu se poate scufunda, asta scriseseră ziarele.

– Trebuie să fie vreo greșeală, a șoptit Eva.

– Nu e nicio greșeală. Amândoi sunt trecuți pe lista celor dispăruți. Numele lor au fost tipărite în ziarul de dimineață.

Louis s-a întins după ediția boțită din *Le Figaro*, care stătea pe patul de lângă el, și i l-a întins. Ea și-a șters lacrimile care îi curgeau pe obraji.

Dezastrul Titanicului.

Eva nu reușea să înțeleagă proporțiile tragediei. Aproape 1500 de victime.

– Dumnezeule mare! s-a auzit zicând.

Eva a pus ziarul jos. Nu suporta să mai citească sau să se mai uite la portrete. Chipurile, imaginile celor care muriseră o bântuiau: tineri, bătrâni, unele chipuri frumoase, altele zâmbitoare. A văzut o fotografie a unui bătrân cu barbă albă și cu ochi blânzi, triști. Se uitase direct în aparat.

– Ce putem face? a întrebat neputincioasă, în timp ce Sylvette continua să se legene.

Pe fețele tuturor celor prezenți lacrimile curgeau în șuvoaie. Louis fusese acolo cu Sylvette și Eva era bucuroasă măcar că prietena ei nu fusese singură. Cât despre restul – tot ce se petrecuse –, era uitat. Și-a lăsat mâna pe brațul lui Louis, apoi l-a strâns ușor, drept alinare. Picasso va fi furios, dar încă nu putea să plece din La Ruche. A închis ochii. *Sainte Marie, Mère de Dieu*, s-a gândit ea, acolo nu era loc decât pentru lacrimi. Dar nici măcar Sfânta Fecioară Maria n-ar fi putut acum s-o consoleze pe Sylvette.

22

Povești despre eroism și tragedii umane – dar și de o imensă ironie – au pus stăpânire pe Paris și pe întreaga lume în zilele care au urmat dezastrului de pe *Titanic*. Ziarele și cafenelele erau pline de astfel de povești. Sylvette fusese atât de afectată, că a fost nevoie să fie dusă la spital, să fie sedată. Eva a plecat din La Ruche și s-a mutat în cămin, cu dansatoarele, așa cum îi ceruse Picasso.

Hôtel des Arts nu mai era un hotel, ci un loc fermecător, pe o alee pietruită, pe colț cu Moulin Rouge. Pereții dinăuntru erau subțiri ca hârtia și căminul dădea pe-afară de fetele de la cabaret.

În ciuda tuturor întâmplărilor, Picasso aranjase ca ea să primească o cameră numai a ei. Îi era enorm de recunoscătoare pentru că-și dăduse seama că în perioada asta avea nevoie de intimitate. Eva cu siguranță avea nevoie să fie doar ea cu gândurile ei. Dar spera că mutarea în Montmartre era ceva temporar și că în curând avea să fie cu Picasso.

Stătea singură pe imensul Pont Neuf, simțindu-se mică și insignifiantă, cântărind alegerea pe care o avea brusc de făcut. S-a aplecat peste balustradă și a privit apele tulburi, verzui ale Senei. Simțea soarele cald, de primăvară, pe gât, iar cerul era senin și strălucitor.

Trecând pe lângă grupuri de oameni, îi auzea râzând și vorbind. Asta era partea ei preferată din Paris – podurile străvechi, parcurile și, în depărtare, eternul și mărețul Turn Eiffel. Dar orașul adevărat era

ceva cu totul diferit de imaginea care o atrăsese acolo. Ascundea taine – ca cea din mâinile ei. Biletul fusese lăsat la cămin pentru ea încă de dimineață. Îl ridicase, împreună cu restul corespondenței, când se întorsese și la început nici nu-i acordase atenție. Pe plic era trecut numele Evei, dar pe bilet nu. Acum, stând pe pod, l-a citit din nou:

> *Sunt urmărită îndeaproape. Poate că Picasso se simte și el vinovat de ceva. Nu știu. Oricum îmi este imposibil să plec cu Ubaldo, dacă nu am un alibi. Vrea să mă ducă la Lille câteva zile. N-ai putea să spui că sunt cu tine? Chiar am nevoie de o prietenă care să mă ajute să-i dau o lecție lui Picasso.*
> *Fernande.*

N-ar fi trebuit ca decizia pe care o avea Eva de luat să fie una dificilă. Dar nu era sigură că avea tăria necesară să se asigure că Picasso o să vadă biletul incriminant, deși ceva atât de concret ar fi avut puterea să rupă, în sfârșit, ultimele lui legături cu Fernande. Și dacă nu era în stare s-o facă, ar fi putut Eva să trăiască mai departe, știind că a dat cu piciorul unei asemenea ocazii să scape de rivala ei și să fie ea singură stăpâna inimii lui Picasso?

O pală bruscă de vânt dinspre apă i-a răvășit părul. Dragostea schimbă oamenii în moduri pe care nu și le-ar fi închipuit niciodată pe vremea când nu era decât o copilă care trăia în Vincennes. Triunghiul amoros în care se afla o schimbase pentru totdeauna.

În adâncul inimii ei, Eva credea că povestea de dragoste dintre Picasso și Fernande se epuizase. Văzuse ea însăși asta de ambele părți și îi dăduse destul timp să se dezintegreze de la sine, fără ajutorul ei. Într-un fel, Evei îi plăcea faptul că Picasso încă mai ținea la Fernande. Nu l-ar fi văzut cu ochi buni pe bărbatul în stare să iasă dintr-o relație atât de profundă fără să se gândească de două ori. Dar, dacă Eva îi dădea biletul, nu cumva într-o bună zi ar fi ajuns s-o urască, pentru că l-a forțat să pună punct unei legături care oricum s-ar fi terminat? Răspunsul i-a venit chiar în clipa în care și-a pus întrebarea.

Nu-i putea da biletul.

Dar, dacă Picasso dădea singur peste bilet – poate să-l găsească pe undeva, printre lucrurile lui –, atunci oare Eva nu lăsa soarta să-și urmeze cursul?

Cu siguranță, nici Picasso și nici Dumnezeu n-o vor putea judeca prea aspru pentru asta.

Gertrude și Alice se pregăteau să plece din Paris, în Fiesole, pe perioada verii, așa cum făceau în fiecare an. Dar, înainte să plece, Gertrude îi făcea întotdeauna o vizită lui Picasso, ca să-și ia la revedere în mod oficial. Era un ritual între ei. El se ducea în serile de sâmbătă la ea, în Rue de Fleurus și, în schimb, ea îi făcea o vizită anuală în Bateau-Lavoir.

Gertrude purta un caftan din catifea verde. Alice era îmbrăcată cu rochia ei preferată, în nuanțe ruginii și oliv, din pânză imprimată, și purta o pălărie de paie. Amândouă aveau sandale din piele, care îi făceau întotdeauna pe oameni să se holbeze la ele.

– Sper că n-a uitat, a zis Alice în timp ce urcau scările înalte spre satul Montmartre.

– O să-i lăsăm o carte de vizită dacă nu e. Jumătate din distracție e să-i facem o surpriză, să vedem dacă își aduce aminte de înțelegerea noastră. Doar știi cum suntem unul cu celălalt, i-a amintit Gertrude.

– Să-l iei pe Picasso prin surprindere poate să iște o situație mai puțin plăcută, știi asta. Toată lumea ne-a zis sâmbăta trecută că nu se mai înțelege deloc cu Fernande. Umblă zvonuri că, de data asta, ea ar fi cu un tânăr pictor italian.

– Pablo al nostru nu face decât să dea ce primește. N-o să fie distrus dacă își iau iar amândoi amanți.

– Tocmai de asta mă tem, a răspuns Alice, ajungând în capul scărilor și luând-o apoi spre umbrita și pietruita Place de Ravignan.

Afară, lângă poarta veche și decolorată de la intrarea în Bateau-Lavoir, erau adunați câțiva tineri artiști spanioli, iar curtea din jurul

lor era înțesată în astfel de zile ale primăverii de porumbei și pisici vagaboande. Apropiindu-se, Gertrude și Alice le auzeau râsetele guturale și conversațiile. Stăteau pe scăunele și pe lăzi întoarse, în soarele blând de primăvară, care se furișa printre copacii înfiorați. Lumina arunca umbre pe fețele lor exotice, spaniole, pe a unuia în mod special. Îl cunoșteau. Juan Gris s-a ridicat să le întâmpine.

– *Señorita* Stein. Ați venit să-l vedeți pe Picasso, nu?

– Urcușul nostru anual pe scări, *sí*.

– Nu sunt convins că e în atelier. Încă nu l-am văzut azi.

– Ei bine, suntem pe cale să aflăm.

– Dacă e acolo, îi dați asta? Nu-i place să fie deranjat când lucrează, dar știu că dumneavoastră vă iartă absolut orice.

A băgat mâna în buzunar și a scos o bucată mototolită de hârtie.

– Am găsit-o pe vasul de toaletă, ca și cum cineva ar fi vrut să scape de ea. Când am văzut că era semnată de femeia lui, Fernande, am luat-o de acolo, gândindu-mă că poate e ceva important.

Gertrude și Alice au schimbat o privire. Amândouă au strâmbat din nas, amintindu-și unde fusese găsită. Dar, când au văzut că nu e murdară de nimic, Gertrude a luat-o în cele din urmă și a încercat pe cât posibil s-o netezească pe șold. Scrisul era plin de înfloriturи și a văzut că era, într-adevăr, semnată de Fernande.

– Din păcate, nu citesc atât de bine în franceză, așa că n-am putut să-mi dau seama dacă e important sau nu, a zis el.

– Da, din nefericire, nici noi. Dar o să-i dăm biletul sau, dacă e plecat, o să i-l lăsăm.

Poate că Picasso voise să scape el însuși de scrisoare, dar, ca să fie sigure, mai bine o duceau în atelier.

– *Gracias, señoritas*, le-a răspuns Gris cu o mică înclinare din cap.

Ajunse înăuntru, femeile au coborât o scară și le-a întâmpinat de îndată duhoarea singurei toalete aflate în spatele unei uși fără

încuietoare. Era folosită de toți locatarii.

– Ah! Mirosul Parisului primăvara, a zis Gertrude sec. Drept urmare, noi ne cărăm în Fiesole.

– Aproape că sper să nu fie aici, ca să putem să plecăm cât mai repede, a spus Alice, ținându-și respirația.

Au fost uimite amândouă când, după ce a bătut la ușă, Gertrude a întors clanța și și-a dat seama că era descuiată, deși Picasso, în mod normal, o încuia. Ca întotdeauna, au fost amândouă șocate de abundența de culoare și de aglomerația de pânze întinse peste tot. Gertrude știa că acesta era un depozit ticsit de capodopere. Cumpărase toate lucrările semnate „Picasso" din instinct. Pentru ea era clar că era un geniu. Faptul că Leo credea despre cubism că e o monstruozitate n-o descumpănise deloc. Ea îl găsea complet inovator.

– O să-i las pur și simplu, lângă șevalet, cartea noastră de vizită și, lângă ea, biletul de la Fernande, ca să se lămurească el ce și cum, a hotărât Gertrude. Așa, îmi voi juca rolul până la capăt.

S-au oprit amândouă când au văzut tabloul de pe șevalet. Era o creație bizară. Nuanțe atenuate de maro și crem. Forme colțuroase. Instrumente. L-au privit cu un ochi ceva mai critic. În spatele lor se amestecau elemente care sugerau o femeie, apoi literele scrise clar, *Ma Jolie*. Lumina se filtra prin ferestre, în încăpere. *Ce pânză excepțională, cât de îndrăzneață*, au fost amândouă de acord. Se gândeau, chiar atunci, în care parte a pereților încărcați din Rue de Fleurus s-ar potrivi.

Alice și-a ridicat bărbia.

– Nu cred că asta e Fernande.

– Știi ce, s-ar putea să ai dreptate. De câte ori auzea cântecul la noi în apartament spunea că îl urăște.

– O, Doamne!

– Oricine ar fi această *Ma Jolie*, e importantă pentru el. Uită-te la nota muzicală! A pictat-o cu atâta grijă. A vrut să fie un indiciu. Știu cum

gândește… Pun pariu că e ceva ce-au împărtășit. E un mister delicios, asta e.

– Deci crezi că și-a luat o amantă nouă?

– Păi, e cât se poate de evident, a zis Gertrude.

– Dar cine e? Nu e nimeni în grup care să iasă în evidență, nu? Și celelalte, ca Germaine și Alice Princet, sunt cuceriri vechi.

Au trecut amândouă în revistă lista de candidate – femei care își făcuseră publică disponibilitatea, nu doar în fața lui Picasso, ci a întregului anturaj parizian.

– Ai dreptate, a recunoscut Gertrude. Nu-mi imaginez pe nimeni într-atât de curajos, încât să concureze cu Fernande Olivier pentru inima lui Pablo Picasso.

În cele din urmă, Eva n-a putut s-o facă.

Să fi fost atât de aproape de ce-și dorea cel mai mult pe lumea asta, și totuși atât de aproape să-l piardă, asta chiar era o pastilă amară. Pur și simplu, nu era în stare să găsească acel curaj care o ajutase să urce atunci, pe scena de la Moulin Rouge. Cum Sylvette era încă în spital, Eva nu avea pe umărul cui să plângă și nu se putea învinovăți decât pe ea însăși. Se simțea, încă o dată, ca o imbecilă.

Stătea de una singură, cocoțată pe pervazul de la fereastra din camera ei de la Hôtel des Arts, înconjurată de pereți crem, cu genunchii la piept, privind spre acoperișurile mansardate din Paris. Lumina se furișa în încăpere, iar realitatea crudă a lovit-o din plin. Planul ei păruse, la început, fără cusur. Avea să-și ascundă părul proaspăt tuns sub o șapcă de călărie și să-și tragă pe ea o pereche de pantaloni băiețești dintr-un costum din recuzita de la Moulin Rouge. Era suficient de mică încât să i se potrivească.

Apoi avea să se strecoare în Bateau-Lavoir, dându-se drept un puști care duce mesaje, și soarta avea să-și urmeze cursul firesc. Lucrurile cu Picasso aveau să fie așa cum erau menite. Târându-și picioarele pe

interminabilele scări spre Montmartre, totul i se păruse atât de simplu. Dar, odată ajunsă sus, încercând să-și tragă răsuflarea după un asemenea urcuș, a aruncat o privire înapoi, spre orizontul albastru, și acolo, iată-le! Gertrude și Alice, la o distanță mică în urma ei, urcând și ele dealul. Nu aveai cum să nu le observi – Gertrude, în caftanul ei lung și fără nicio formă, și Alice, cu o țesătură cu imprimeu african, extravagant.

Pe măsură ce femeile se apropiau, panica pusese stăpânire pe ea. Eva a ajuns doar până în holul de la Bateau-Lavoir, înainte să se piardă cu firea complet. Cu ochii plini de lacrimi, a mototolit biletul de la Fernande, l-a aruncat disperată în singura toaletă de acolo și și-a luat rapid tălpășița.

Acum, stând acolo singură, și-a înghițit lacrimile, pentru a doua oară în ziua aceea. Procedase corect, dar nu putea să nu se disprețuiască pentru asta.

23

Eva adormise acolo, pe pervaz, dar au trezit-o brusc râsete vesele și șoaptele de pe coridor. Când a deschis ochii, a văzut că se înseninase. Era o zi atât de frumoasă, cu un cer albastru ca azurul.

– El e, vă spun eu! L-am mai văzut! Uitați-vă jos, acolo, pe alee!

– E atât de frumos și faimos! Ce naiba să vrea de la Marcelle?

Vocile se auzeau prin pereții subțiri ca foaia de hârtie, purtate din cameră în cameră. Eva s-a uitat în jos, pe fereastră, și l-a văzut pe Picasso stând lângă ușa de la intrarea în căminul ei, îmbrăcat în costum, cu pălărie și cravată din mătase roșie. Avea în mână un buchet de flori: margarete, narcise, lăcrămioare și trandafiri albi, legate cu o panglică galbenă. Panglica era de culoarea chimonoului din mătase al mamei ei. La început a fost mult prea șocată ca să mai gândească. Chiar după toate câte se petrecuseră între ei, îi părea aproape de neimaginat că el venise acolo pentru ea.

Eva a sărit în picioare și s-a privit în oglinda de pe perete, de lângă pat. Și-a ciupit amândoi obrajii, deja roșii din cauza șocului pe care i-l provocase venirea lui. Apoi și-a luat papucii în picioare și a deschis ușa cu asemenea forță, că s-a dat în lături cu furie, izbindu-se de perete. Chicotelile și șoaptele au încetat, iar Eva a ieșit ca o vijelie în hol și a luat-o în viteză pe lângă cârdul de fete adunate acolo.

– Voi chiar credeți că e adevărat? a auzit-o pe una din fetele din cor,

în timp ce cobora în fugă pe scările abrupte, dispuse în spirală, trecând pe lângă pereții rustici și ieșind în stradă.

Când a ajuns la el, abia mai putea să respire.

– Hai să fugim în lume și fii iubita mea! a zis Picasso cu tandrețe.

– Și să plecăm de la Paris?

– Și toată drama care e aici.

– Dar vreau să lucrez, îmi place să lucrez. Sunt mândră de lucrurile pe care le-am realizat pe cont propriu.

– Nu vreau să te împiedic în vreun fel. Ba, dimpotrivă, vreau să ne ajutăm reciproc să ne îndeplinim toate visurile. Vor fi multe alte lucruri în lume pentru tine, lucruri și mai mari de realizat.

– Dar ar trebui să plec de la Moulin Rouge.

– Și eu îmi voi lăsa în urmă trecutul, a spus Picasso și ea a știut că se referea la Fernande.

– Ești sigur că ești pregătit pentru asta acum?

– Absolut.

I-a întins florile și Eva le-a mirosit. Apoi a tras-o cu blândețe la pieptul lui și a sărutat-o ușor pe gât, sub bărbie. Ea a simțit un soi de reverență în gestul lui, ca și cum ea era ceva prețios pentru el.

Eva auzea cârdul de dansatoare de deasupra lor, înghesuindu-se pe la ferestre ca să vadă mai bine, dar nu-i păsa. Nu mai exista nimic pe lume în momentul acela, decât ei doi.

– Și unde vrei să fugim?

– Există un sătuc minunat în Pirinei, se numește Céret. Acolo pot lucra în voie și putem fi împreună.

– Bine. Trebuie să-mi fac bagajele, a răspuns ea cu un zâmbet mulțumit.

– Lasă totul în urmă, *ma jolie*! La fel o să fac și eu.

Din nou, a știut că vorbea despre Fernande și voia să-l întrebe dacă aflase de Oppi sau ce-l făcuse să ajungă, în sfârșit, la această concluzie. Dar, indiferent care ar fi fost răspunsul lui, n-ar fi schimbat nimic. Eva s-ar fi dus oriunde i-ar fi cerut el să meargă în lumea asta, pentru că acum credea cu adevărat că și el o iubea la fel de mult cât îl iubea ea.

– N-am fost niciodată în Pirinei.

Îi va fi o parteneră minunată, oriunde ar fi dus această nouă aventură și va găsi ea provocări noi și pentru ea însăși. Și-a promis asta când a luat-o de mână și a condus-o pe aleea pietruită și îngustă. Și întotdeauna îl va iubi așa cum merita să fie iubit și nu-l va neglija niciodată, așa cum făcuse Fernande. Va fi ultima, cea mai frumoasă iubire a lui Pablo Picasso. De asta era convinsă.

El a ținut-o de mână și s-au îndepărtat astfel rapid de Hôtel des Arts, trecând pe lângă Église Saint-Pierre și urcând spre Place Ravignan, înconjurată de copaci, cu băncile, felinarele ei și cu mulțimea de porumbei.

– Am crezut că mă duci departe, a zis ea când el a deschis poarta mare spre Bateau-Lavoir.

– Mâine, în zori, i-a zâmbit Picasso.

Ea a strâns la piept buchetul de flori și a simțit cum roșește. Eva zărea o notă de amuzament în privirea lui, dar el n-a zis nimic, doar a condus-o înăuntru. Știa că era încă lipsită de experiență în astfel de chestiuni, chiar dacă erau amanți, și spera ca el să nu se sature de ea înainte să învețe cum să-i fie pe plac.

Simțea că nu pricepe decât o mică parte din forța patimilor lui, dar Eva arătase cât de repede putea învăța atunci când își dorea ceva cu adevărat.

Odată intrați în atelier, Picasso a închis ușa și a lipit-o de ea cu putere. I-a scăpat un sunet scurt, plin de uimire, iar buchetul de flori i-a căzut la picioare. A închis ochii, simțindu-i respirația pe vârful urechii, urmată de un sărut. Mâinile lui se mișcau cu măiestrie pe

trupul ei, urcând și coborând, atingându-i fiecare rotunjime. Apoi le-a încleștat de ale ei, i le-a ridicat deasupra capului, apăsându-le de ușă și lipindu-se de ea.

– *Dios mío, eres hermosa… que te quiero* [25], i-a șoptit el în ureche.

Când au scăpat de haine, el s-a dus în capătul celălalt al încăperii, pășind cu un soi de grație rigidă, care o făcea să vrea să-l privească. A rămas mută de uimire când și-a văzut chimonoul galben. Era pus frumos pe cadrul de fier al patului, în alcov. Captivă a propriei patimi neostoite, Eva s-a străduit, în timp ce el venea spre ea cu chimonoul, să înțeleagă ce vedea. Stătea încă lipită de ușă, cu mâinile împreunate deasupra capului.

– Dar cum…

El i-a apăsat un deget pe buze, înlocuindu-l apoi cu gura lui deschisă, caldă, puternică, cercetătoare și dornică.

– Poartă-l pentru mine, *jolie* Eva. Numai pentru mine.

Gândul că el o văzuse îmbrăcată astfel pe scenă și că o găsise atât de seducătoare, încât să facă, numai el știa cum, să-i fie adus chimonoul din cămin și să-i aștepte aici era ceva magnific. Simțea cum se pierde în această clipă și în fiecare nuanță a ei. Se gândea din nou la el, cum făcuse și înainte, ca la un mare șaman, făcându-i farmece întregii ei ființe și, mai ales, inimii ei.

Picasso i-a strecurat mâinile în mânecile chimonoului, dar nu i l-a închis pe trup, și s-a lipit de ea, trup gol pe trupul ei gol. A sărutat-o întâi cu tandrețe, gură, obraji, gât, dar sărutările au devenit din ce în ce mai pasionale și Eva a simțit că începe să tremure, înfiorată.

– Tu ești totul pentru mine, i-a șoptit el în ureche. Și vreau să fiu al tău.

A lăsat-o ușor pe pat, apoi a îngenuncheat între picioarele ei.

– De data asta, vreau să nu mai închizi ochii. Să vezi ce devenim împreună, așa cum văd și eu.

Eva s-a supus, iar el, la început, și-a plimbat senzual degetele pe trupul ei, de la gât la buric, apoi i-a ridicat cu tandrețe brațele deasupra capului și a făcut-o să rămână așa. Infinitele senzații pe care i le provoca el au pus rapid stăpânire pe ea când el și-a croit drum, în cele din urmă, înăuntrul ei. Ea și-a încrucișat picioarele peste șoldurile lui, un instinct care îi aducea cât mai aproape unul de celălalt, știind în același timp că, pentru ea, niciodată nu va fi suficient de aproape. Simțea cum trupul i se mișca pe țesătura moale a chimonoului de mătase de sub ea, apoi a simțit brusc că mișcările i se întețesc.

Respirația lui era aspră, întretăiată, șoptindu-i iar și iar: *Te quiero, te quiero*.

Apoi s-a trezit în brațele lui, învăluiți în lumina cenușiu-sidefată a dimineții, dar și în mătasea răcoroasă. Eva număra pistruii mici și șterși de pe nasul lui. I-a atins cârlionții de păr negru de pe piept, alungând îndoiala care o chinuise până azi-noapte și bucurându-se din plin de ideea că numai ea era acum femeia lui Picasso.

Totuși, știa că nu putea să-și lase garda jos până la capăt. Picasso nu era cunoscut drept un bărbat credincios.

Dar oare ar putea fi credincios acum, aici, cu ea?

Eva s-a ridicat din pat și l-a acoperit cu cuvertura verde-măr. S-a aplecat și l-a sărutat tandru pe frunte înainte să-și tragă chimonoul pe ea și să se ducă la fereastră. Îi părea atât de bine că îi fusese returnat de la Moulin Rouge și că-l putea îmbrăca iar, ceva care făcea parte din bogăția ei și care acum purta ceva din destinul ei, o parte din propria ei moștenire. A privit în jos, spre manșetele din mătase roșie, pe care le adăugase ea, și era mândră de propria ingeniozitate. Știa că va avea din plin nevoie de ea în perioada următoare. Dar ideea unei noi aventuri era pentru ea mai curând incitantă decât înspăimântătoare.

S-a gândit atunci la părinții ei și ar fi vrut să le poată spune că ea și Picasso plecau din Paris în vara asta. Deși își dorise să se desprindă de ei, maturitatea o făcuse să-i respecte. Acum le înțelegea hotărârea de neclintit, aceea de a-i oferi o viață bună. Doar era fiica lor.

– Ce gânduri te țin captivă acolo?

Eva s-a întors spre el.

– *Dios*, mi se taie respirația când te văd, a zis el, în vreme ce chimonoul strălucea în lumina tot mai puternică a soarelui, care se strecura prin fereastră.

A sărit din pat și s-a dus în capătul celălalt al atelierului.

– Trebuie să-ți fac o fotografie, așa cum stai acolo, să surprind felul în care arăți în momentul ăsta.

– Să-mi faci o fotografie? Mie?

– *Sí*. Am un aparat. După pensule, e bunul meu cel mai de preț.

A venit spre ea cu o cutie acoperită cu o piele de culoarea siropului de arțar, cu un acordeon negru în mijloc, o lentilă de alamă și un mâner din piele în capăt. Nu mai văzuse așa ceva până atunci. Arăta elegant și scump și era cu siguranță ultimul răcnet în materie de fotografie. Nu putea să nu fie impresionată.

Picasso a sărutat-o pe obraz și i-a făcut cu ochiul:

– *Más tarde, ma jolie Eva,* desigur, *más tarde*, a zis el, amestecând limbile.

– Nu mi-a mai făcut nimeni niciodată o fotografie până acum.

– Ei bine, asta e pe cale să se schimbe. O s-o păstrez veșnic, a spus el, uitându-se în vizor. Nici nu știi cât mi te-am închipuit în chimonoul pe care-l purta Mistinguett pe scenă – din momentul în care am aflat că era al tău. Apoi, în seara aceea, când chiar tu ai apărut de după cortină în rol de gheișă – *Dios mío, cómo me queria que*… [26]

Adora să-l vadă cum se refugia în spaniolă când franceza îl trăda.

– Lumina de lângă fereastră e prea tare acum. Vino, stai lângă ușă! Cu umbrele de acolo, o să arate aproape ca o pictură.

Distingea în vocea lui freamătul creativ, așa că era fericită să facă așa cum i se cerea.

– Bun. Acum, ce-ai zice să ridici mâna la bărbie, gânditoare, ca și cum ai fi în pragul unei decizii importante?

– A, dar pe-asta am luat-o deja!

Chicotea, gândindu-se la viitorul ei cu el.

– Totuși, ar ieși o fotografie mai bună dacă mi-ai poza cu un aer ușor misterios, nu crezi? Nu-ți cer prea mult, nu-i așa, de vreme ce nu te pot convinge să-mi pozezi pentru un tablou?

– Să zicem că nu încă.

Și-a auzit propria voce, dulce, cu o nuanță ironică. Apoi i-a văzut expresia de pe chip, ca reacție la cele spuse de ea. Zâmbetul care i se lărgea pe față, ochii încrețindu-i-se la colțuri, sub o grămadă de păr negru și zburlit, și fericirea în starea ei cea mai pură, care iradia din el, era o reacție de care Eva știa că nu se va sătura niciodată. A pozat gânditoare, ridicându-și degetul la bărbie, așa cum îi ceruse Picasso. Se simțea cu adevărat frumoasă. Apoi a auzit ticăitul aparatului, ca un oftat.

– Asta e tot? a întrebat ea la urmă.

– Pentru moment, da.

– Când pot s-o văd?

– O să-i zic lui Kahnweiler să developeze filmul și să ne trimită fotografiile în Céret, împreună cu alte câteva lucruri de-ale mele.

Eva și-a adus aminte de scurta întâlnire pe care o avusese cu Kahnweiler în ziua în care primise tabloul lui Picasso.

– El îți vinde toate lucrările?

– Mai e și Ambroise Vollard, dar Kahnweiler e mult mai tânăr și e încântat de cubism. Cred că Vollard a devenit mult prea celebru vânzând lucrările lui Van Gogh și pe ale lui Toulouse-Lautrec, ca să se mai încurce cu inovațiile din pictură, dar cred că e încă interesat de sculptura mea.

În timp ce stăteau de vorbă, Picasso a lăsat aparatul jos și s-a

îndreptat spre ea. A desfăcut chimonoul, și-a lipit trupul gol de al ei, cum făcuse și ultima dată, îngropându-și fața în curbura fină a gâtului ei, apoi a înfășurat pânza pe după el, prinzându-i pe amândoi în interior. Și a lipit-o iar de ușă.

După ce au făcut dragoste din nou și s-au îmbrăcat pentru călătoria spre Céret, ea l-a sărutat pe obraz.

– Trebuie să facem două mici opriri până te las să mă duci departe.

– O să pierdem trenul, dar, desigur, nu pot să-ți refuz nimic.

– Trebuie să-i spun lui Madame Léautaud că plec. Și s-o văd pe Sylvette.

Eva a văzut cum expresia de pe chipul lui s-a întunecat rapid și cum a făcut un pas înapoi, legându-și cravata la gât în oglindă.

– Nu pot să spun nu la nimic, în afară de asta…

– Nu înțeleg. Am crezut că îți place Sylvette.

– Nu-ți împărtășesc ușurința cu care intri în spitale.

– Ei, hai, a zis ea, dezaprobator, gândindu-se că o să cedeze. Știi foarte bine că nu e tocmai un spital. E un sanatoriu. E acolo din cauza unei depresii.

– Dar oamenii de acolo sunt bolnavi, nu-i așa? a spus Picasso, apucându-se cu mâinile de cap, cu o expresie bruscă de panică pe chip. Chiar dacă e doar în mintea lor, nu pot suporta să am vreun fel de boală în preajmă.

Vocea lui a devenit deodată aspră și Eva a simțit pentru prima dată arsura respingerii lui. O clipă, n-a fost sigură cum să răspundă.

– Atunci, o să mă duc singură. Ne vedem mai târziu la gară. Dar *trebuie* să fac asta. Ea a fost prietena mea la Paris și sora ei tocmai a murit într-o tragedie cumplită. E într-o stare delicată. N-ar fi drept să nu-mi iau la revedere de la ea, a explicat ea hotărâtă, ascunzându-și din voce, pe cât posibil, propriile asprimi.

Eva s-a așezat la capătul patului și s-a apucat să se încalțe. Simțea

tensiunea dintre ei, dar, după o clipă, Picasso a oftat adânc și s-a așezat lângă ea.

– Iartă-mă, *mi amor*, a zis el, lăsând să se așternă tăcerea între ei, înainte să continue.

Când i-a vorbit iar, vocea îi era atât de gravă și de grea, de parcă brusc ar fi purtat în spinare toată greutatea lumii și ar fi încercat să-i explice cum se simte.

– Când sunt într-un astfel de loc, orice fel de spital, simt că mă strânge cineva de gât și eu nu am nicio putere să-l opresc. Nu-mi pot controla emoțiile, nici reacțiile.

– Cum a fost cu Conchita, i-a vorbit ea cu blândețe, înțelegându-l.

Pentru că îl iubea atât de mult, i-a simțit în acel moment durerea ca și cum ar fi fost a ei. I s-a uitat în ochi până când au devenit două sfere mari, negre, strălucitoare, scoțând la iveală o asemenea vulnerabilitate, că Evei îi venea să plângă.

– *Sí*. O s-o văd mereu zăcând acolo, întinsă, atât de fragilă, asta după ce fusese o fetiță atât de plină de viață. Sora medicală, în straiele ei lungi, albe, stând deasupra ei ca un înger al morții, așteptând s-o ia, iar tata, undeva lângă ea, uitându-se întruna la ceas, să vadă cât de repede se putea întoarce la munca și la curvele lui.

Eva văzuse o schiță în mapa de sub patul lui, în care descrisese exact această scenă. Trebuie să se fi folosit de imaginile crunte din mintea lui ca să încerce să alunge demonii care îl chinuiau.

– Toată viața mea am fugit de boală și mai ales de moarte. Nu pot… pur și simplu, nu pot suporta.

– Moartea e o parte a vieții, Pablo, i-a zis ea cu tandrețe.

– Nu e și parte din viața mea.

Eva simțea bariera care se ridicase acum între ei și știa că nu are sens să încerce să-l forțeze.

– Oricum, probabil că e mai bine dacă mă duc singură, că o să

vorbim și noi ca fetele, știi cum e, a spus ea și, când s-a ridicat de pe pat, Picasso a apucat-o de încheietura mâinii.

Nu-și dăduse seama până atunci cât de puternic putea să fie și nu i-a opus rezistență, pentru că voia măcar să încerce să înțeleagă.

– După moartea Conchitei, când părinții m-au trimis la țară, bănuiesc că s-au gândit că distanța o să mă vindece. Dar eu eram deja atât de distrus, că nu m-a ajutat cu nimic. Îl uram pe Dumnezeu. Dar, mai mult de atât, mă uram pe mine, pentru că-mi încălcasem promisiunea față de El și asta mă costase viața surorii mele.

– Mama zicea întotdeauna că Dumnezeu știe că suntem niște ființe condamnate. Nu poate fi răzbunător, căci El știe la ce să se aștepte de la fiecare din noi.

– Să ia o fetiță așa e un gest de răzbunare, nu crezi?

S-a cutremurat aducându-și aminte acele momente și ea l-a tras iar mai aproape, ținându-l cât de strâns putea.

– Nimeni nu-și poate șterge cu buretele trecutul, dragul meu Pablo, dar avem posibilitatea să alegem cum mergem mai departe. Înțeleg că în tine există întuneric, dar *știu* că ești altfel cu mine. N-o să mă rănești niciodată. E ceva imposibil. Cred asta cu toată ființa mea. Nimic din trecutul *tău* nu poate schimba viitorul *nostru*.

În cele din urmă, un zâmbet i s-a ivit pe față.

– Spune-mi, *mi amor*, cum de ai devenit atât de înțeleaptă? a întrebat-o el, sărutând-o cu asemenea pasiune, că ea n-a putut să nu răspundă.

Picasso și-a strecurat pistolul în buzunar. Eva își punea pălăria, așa că nu l-a văzut. A mers cu ea în taxi până în suburbia Auteuil. Apoi, după ce a sărutat-o pe obraz și a lăsat-o în fața spitalului, Picasso i-a zis șoferului să-l ducă înapoi în Paris, până în La Ruche.

Spera ca Louis să nu fi plecat încă la ziar, pentru că scena care urma nu era una care să se desfășoare sub ochii altcuiva, dar, dacă era

nevoie, avea să se ducă și acolo după aceea. Mergând tăcut spre aleea din pasajul Dantzig și trecând prin poarta din fier forjat, își tot apăsa mâna pe buzunarul în care ținea pistolul. Era arma lui Casagemas – cea cu care se omorâse. A deschis ușa atelierului, fără să bată. Louis era singur, lucrând la o bandă desenată pe măsuța de lângă fereastră.

– Picasso?

S-a uitat surprins, zâmbind, și s-a ridicat în picioare.

– Cui îi datorez onoarea?

Picasso era oarecum debusolat. Uitase cât de afabil putea să fie Louis. Era o șopârlă spălăcită, cu ochi spălăciți, sprâncene spălăcite și buze spălăcite. Pentru el fusese întotdeauna întruchiparea slăbiciunii. Pe cât de furios fusese cu o clipă în urmă, brusc și-a dat seama în secunda aceea că nu putea face ce venise să facă – de dragul Evei. Va trebui să se mulțumească doar să-l bage în sperieți.

– Nu am cine știe ce aici, dar îți pot oferi un pahar cu vin?

– Am venit pentru Eva.

Expresia lui Louis s-a schimbat imediat.

– Pentru Eva *mea*?

– Nu e a ta, Marcoussis, n-a fost niciodată.

Atmosfera dintre ei s-a schimbat și ea pe dată. Gura lui Louis s-a deschis ca o balama. Picasso l-a privit fix, cu ochi negri și reci.

– *Tu* și Eva? Glumești, nu? a pufnit Louis.

În acel moment, Picasso a scos pistolul din buzunar și l-a îndreptat spre Louis.

– Ți se pare că glumesc?

– Deci, tu și Eva, pe la spatele meu? Am crezut că suntem prieteni.

– Noi doi n-am fost niciodată prieteni.

– M-ai înșelat.

– Mi se pare mie că tu și Fernande știți mai bine cum e cu astfel de lucruri…

– Dar noi urma să ne căsătorim. E aranjat totul cu tatăl Evei.

– În mintea ta o fi fost aranjat, dar niciodată în a ei. Îl ai în față pe singurul bărbat care o s-o ia *vreodată* de nevastă pe Eva Gouel.

Ochii lui Louis s-au îngustat amenințător, surprinzând clipa de ezitare din ochii rivalului lui.

– Ba n-o să te însori cu ea niciodată. Ești doar un libertin. Femeile nu sunt decât o jucărie pentru tine.

– Nu mă cunoști.

Picasso a știut că a răspuns prea repede. Era prea prins în acest conflict întunecat. Își pierduse avantajul și se chinuia să-l recâștige. A pus arătătorul pe trăgaci și și-a îndepărtat picioarele. Cei doi bărbați au rămas așa, holbându-se unul la celălalt. Apoi, încet, a tras siguranța până când s-a auzit un clic. Sunetul era ca o notă muzicală urâtă.

– Mă bucură să te văd speriat, a zis Picasso calm. Sunt sigur că așa a simțit și Eva după ce ai lovit-o.

– Nu știi despre ce vorbești. N-a fost așa!

Frica s-a transformat repede în disperare, iar Picasso continua să țină pistolul îndreptat spre inima lui. Louis a început să tremure. Ochii îi erau plini de lacrimi de neputință. Picasso a așteptat, apoi a tras înapoi siguranța. Louis a oftat adânc, ușurat, dar exact în secunda aceea, Picasso s-a aruncat asupra lui, cu un pumn zdravăn, ca un sac de cărămizi, plin de furia și nevoia lui de a o proteja pe Eva, și l-a lovit drept în față. Louis s-a dat înapoi, căzând peste masa cu creioanele, hârtiile, stilourile și borcanele lui cu cerneală, împrăștiindu-le peste tot, cu vopselele curgând baltă pe podea.

– Dacă te mai aproprii *vreodată* de Eva, darămite s-o mai atingi, *te omor*! Și nimeni nu mă va bănui pe mine niciodată. Niciodată să nu uiți asta!

Când a ajuns, Eva a găsit-o pe Sylvette stând pe un scaun cu spătar din nuiele, sub coroana unui copac imens din grădina Spitalului Val-de-Grâce din Auteuil. Eva s-a lăsat pe banca de piatră de lângă prietena ei, i-a luat mâna și a strâns-o.

– Arăți mult mai bine, a zis Eva, încercând pe cât posibil să pară veselă.

Expresia lui Sylvette era încă foarte tristă și avea chipul supt. Sub ochii ei frumoși atârnau umbre grele, cenușii.

– E atât de greu. Mi-e dor de sora mea în fiecare moment al zilei și nu pot să nu mă gândesc, iar și iar, dacă i-am zis de destule ori că o iubesc și mă întreb întruna dacă avea habar cât de mult.

Eva i-a strâns mâna și mai tare.

– Sunt sigură că știa, cum ar fi putut să nu știe? Ești omul cu cel mai bun și cu cel mai generos suflet din câte cunosc.

– Ce drăguț din partea ta că ai venit! Doctorii zic că o să pot pleca acasă mâine.

– Îmi pare rău că n-am venit până acum. Dar s-au întâmplat multe foarte repede.

Brusc, Eva s-a simțit vinovată să împărtășească ceva din fericirea ei, după imensa pierdere suferită de prietena ei. Dar nici nu era drept să-i ascundă, de vreme ce pleca. Apoi a văzut un zâmbet ușor luminând ochii lui Sylvette, arătându-i că înțelesese.

– *Mon Dieu*, e vorba despre tine și Picasso, nu-i așa? Se vede totul pe fața ta!

– A părăsit-o pe Fernande pentru totdeauna, de data asta, Sylvette. O să plecăm împreună. S-a întâmplat totul atât de repede, de zici că am fost luați pe sus. O să ne căsătorim de îndată ce se mai calmează spiritele.

– Să vă căsătoriți? Nu-mi vine să cred. Picasso nu mi-a părut

niciodată genul care să se lase domesticit de căsnicie. Dar sunt fericită pentru tine. Și spune-mi, cum a primit Louis veștile? Bănuiesc că nu foarte bine.

– Nu cred că știe încă. Ne-am certat rău chiar înainte de…

Eva s-a oprit. Nu putea să pronunțe, „înainte de tragedia *Titanicului*“, dar amândouă știau la ce se referea.

– Pablo nu vrea să-l mai văd niciodată și am fost de acord.

– O, Doamne! Mereu am fost de părere că accesele de furie ale lui Louis o să-l bage în belele. Nu știu ce a făcut, dar îmi închipui că n-a fost bine. Era destul de furios pe tine în seara aceea când mi-a cerut să ies din cameră.

Eva s-a lăsat pe spate pe bancă.

– Nu mai contează acum. Eu și Pablo începem, fiecare, un nou capitol în viețile noastre și o facem împreună. A zis că mă sprijină până la capăt să-mi găsesc o nouă provocare și un nou țel.

– Și nu mă îndoiesc că tu chiar asta vei face. Dar o să-mi fie dor de tine, Eva. Moulin Rouge nu va mai fi la fel fără tine. Cu cine o să mai râd de Mistinguett și Mado de acum înainte?

Și-au zâmbit. Apoi Eva a oftat.

– Trebuie să mă duc să vorbesc cu Madame Léautaud după asta. Nu sunt deloc nerăbdătoare…

– Probabil că n-o s-o recunoască niciodată, dar chiar te-a plăcut… din prima zi. Nu-i zice că ți-am spus, dar a fost ideea ei, nu a lui Monsieur Oller, să te facă asistentă de recuzitier pe lângă ea.

– Cu siguranță a avut un mod bizar de a-și arăta sprijinul, i-a răspuns Eva.

– Bine că ai fost ambițioasă!

Eva a râs.

– Chiar am fost, nu-i așa?

– Picasso a văzut și el aceeași scânteie. Cu toții am văzut-o.

– Îți mulțumesc, draga mea prietenă, a zis Eva tulburată, cu ochii dintr-odată încețoșați de lacrimi. O, și mie o să-mi fie dor de tine! Urăsc faptul că n-o să fiu acolo să am grijă de tine când te întorci în La Ruche.

– O să fiu bine. Îți promit. Să-mi scrii despre toate aventurile tale din vara asta și pe cuvânt că eu o să fiu prima care vine în vizită când te întorci la Paris.

– Îți promit, i-a răspuns Eva și acum plângeau amândouă.

Vizita la spital, la Sylvette, o sleise de emoție și Eva nu mai era sigură că o să-i facă față lui Madame Léautaud, însă n-avea încotro, era ceva ce trebuia făcut. Severa recuzitieră îi dăduse o șansă incredibilă, una care-i schimbase viața, și avea să-i fie veșnic recunoscătoare. Eva era mândră de toate reușitele ei de la Moulin Rouge și parte din ea nu voia deloc să plece, mai ales de când își făcuse atâția prieteni atât printre dansatori, cât și printre cei din culise. Dar știa că viața și viitorul ei erau cu Picasso. Oricât de greu îi era să plece, trebuia să lase locul acesta în urmă.

A găsit-o pe Madame Léautaud pe o scăriță din garderoba cu costume, de lângă scenă. Căuta printre pălării, pene, costume cu paiete și mărgele de toate culorile pământului, care zburau în toate direcțiile. Eva și-a strâns mâinile, închizându-și și deschizându-și palmele de câteva ori, ca să-și calmeze bătăile inimii.

– Madame, aș putea discuta ceva cu dumneata?

– Nu acum. Trebuie să găsesc un joben pentru un cântăreț nou. O să fie în numărul din deschidere și Alain și-a luat costumul cu el când Monsieur Oller l-a dat afară azi-dimineață!

– E unul în cufărul de lângă mesele de machiaj. Ieri l-am văzut acolo.

Madame Léautaud și-a coborât atunci privirea spre ea și s-a dat jos de pe scară. Expresia ei aspră s-a mai îndulcit.

– Chiar că ești o salvatoare, Marcelle. Se pare că o tot faci, iar și iar.

A oftat ușurată și i-a zâmbit Evei amabil.

– Și nici nu mă tem să-ți spun acum că nu știu ce m-aș face fără tine pe-aici.

– Din păcate, doamnă, mă tem că de asta sunt aici.

Zâmbetul de pe fața lui Madame Léautaud a dispărut în momentul în care privirile li s-au întâlnit.

– Vrei o altă mărire de salariu? Despre asta e vorba?

– Nu vreau mai mulți bani, ci doar libertatea, împreună cu imensa mea recunoștință.

– Nu te juca așa cu mine! Nu e deloc amuzant.

Următoarele cuvinte au ieșit ca un tăvălug din ea.

– Îmi pare rău, madame, nu intenționez să fiu amuzantă. Am învățat atât de multe aici și am îndrăgit fiecare clipă. Dar m-am îndrăgostit și urmează să plecăm împreună. Sper că puteți să vă bucurați pentru mine, a zis Eva, auzindu-și nuanța imploratoare din voce, de care nu putea să scape complet.

Femeia mai în vârstă a început să chicotească, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

– Și, cu toate câte ai învățat aici, n-ai aflat și că dragostea e trecătoare? Indiferent cine ți-a sucit ție ideile, n-are nimic serios în minte, cu atât mai puțin să facă din tine o femeie cinstită. Ce fel de bărbat vrea să te scoată din Paris nemăritată?

– Dar m-a cerut de nevastă.

– Femeile sunt mult mai ușor de prostit când li se mai și cântă o melodie dulce, care să le distragă atenția.

Eva s-a simțit încolțită și trupul i s-a încordat.

– Îmi pare rău dacă asta a fost experiența dumitale, Madame Léautaud, dar Picasso nu e așa.

– Pleci cu *Pablo Picasso*?

– Și, într-o bună zi, mă voi mărita cu el.

– Ai și un inel?

– Nu încă, dar îl voi avea.

– Promisiunile sunt doar cuvinte, Marcelle, mai ales când vin de la un *roué* [27] ca el.

Eva a tras aer adânc în piept, hotărâtă să nu spună ceva ce-avea să regrete mai târziu. Madame Léautaud putea să vorbească astfel despre Picasso, pentru că nu-l cunoștea.

– Asistenta pe care mi-ați angajat-o, Suzanne, e o fată foarte capabilă. Se va descurca de minune în locul meu.

– Nu e ca tine. Am ajuns să depindem foarte mult de tine aici.

Eva era surprinsă să audă, în spatele furiei, rugămintea din vocea ei.

– Iar eu m-am găsit pe mine însămi aici, printre voi toți. Acesta a fost primul loc căruia am simțit că-i aparțin și unde m-am simțit cu adevărat apreciată. Moulin Rouge mi-a schimbat viața și pentru asta dumitale trebuie să-ți mulțumesc. Dar îl iubesc pe Pablo din toată inima și trebuie să fiu cu el.

Eva își simțea ochii umplându-i-se iar de lacrimi, în timp ce Madame Léautaud se uita la ea în tăcerea aceea plină de încordare care se lăsase între ele. După un moment, expresia i s-a îmblânzit din nou.

– Sunt furioasă, Marcelle, dar sunt și o femeie înțeleaptă… Du-te dacă asta simți că trebuie să faci! Dar ușa îți va fi întotdeauna deschisă. Deși nu-mi place s-o recunosc, te invidiez puțin pentru toate riscurile pe care ți le-ai asumat în viață până acum. Uită-te, doar, până unde te-a adus personalitatea asta a ta.

– Mulțumesc, madame.

Madame Léautaud i-a luat mâna Evei și a strâns-o într-a ei.

– De azi înainte spune-mi Charlotte, de vreme ce, am eu bănuiala,

când ne vom revedea, și ție ți se va spune *madame*. Asta ne va pune pe picior de egalitate. Mult noroc, draga mea! Cred că te așteaptă o aventură pe cinste.

24

Cuibărită lângă umărul lui și legănată de ritmul trenului, Eva a alunecat într-un somn fără vise. Țăcănitul ritmic al roților și legănatul vagonului îi liniștiseră mintea, lăsând o pace neagră să se coboare peste ea.

Când s-a trezit, Picasso citea. Eva a văzut că era cartea lui Gertrude Stein, *Three Lives*, și că el urmărea ușor cuvintele cu degetul pe pagină. Lectura cărților în alte limbi decât spaniola îi era mai dificilă decât vorbitul. Eva a zâmbit de cât de copilăros putea să arate când nu-l vedea nimeni. Era atât de frumos în costumul lui de tweed și cu cravata de mătase, de culoarea vinului roșu, cu părul pieptănat și lins pe spate cu cremă de păr.

Un intendent în uniformă neagră, cu nasturi de alamă și șapcă a venit spre ei și s-a înclinat.

– O să ajungem în curând, Monsieur Picasso. În gară e deja o mașină care vă așteaptă să vă ducă pe dumneavoastră și pe madame la Céret.

Picasso a ridicat privirea din carte, moment în care au simțit cum frânele încep să pună presiune asupra roților, forțându-le să se oprească.

– *Merci beaucoup, monsieur*.

– Crede că sunt soția ta.

– Și asta o să și fii, a zis Picasso, închizând cartea și aplecându-se s-o

sărute.

– Nu în public, Pablo! s-a tras ea, cu respirația întretăiată, simțind că îi ard obrajii. Se uită lumea la noi!

– Și de ce nu în public, *ma jolie*? Nu suntem împreună, nu suntem îndrăgostiți?

– Voi fi cu tine cât timp mă vei dori.

Picasso i-a sărutat cast obrazul.

– Lucrurile sunt altfel aici, în sud. O să vezi. Viața e mult mai relaxată decât la Paris. Lumea o să ne lase în pace în Céret.

Ideea de a-l avea pe Picasso doar pentru ea toată vara era, fără îndoială, ispititoare. Pe măsură ce scârțâitul roților se întețea, pasagerii din jurul lor au început să-și adune bagajele și să-și întindă oasele după călătoria lungă cu trenul, punându-și mănușile, jobenele și meloanele.

Eva a privit pe fereastră la peisajul atât de diferit al Pirineilor, la câmpuri și la copaci și la cerul albastru, neatins de clădiri. La ieșirea din gară, parcată pe aleea de pietriș din față, îi aștepta o mașină albastră, cu cauciucuri albe, strălucitoare și cu banchete de piele. Nici în Paris nu mersese vreodată cu ceva atât de elegant.

Când Picasso i-a văzut expresia, și-a înfoiat pieptul și a zâmbit mândru.

– Va trebui să te obișnuiești cu astfel de lucruri, *jolie* Eva. Sunt acum parte din viața ta.

Hôtel du Canigou, aflat în piața principală a târgului, era o clădire din piatră, veche, fermecătoare. Umbrit de plantani, cu o fântână arteziană în față, Evei i s-a părut că este cel mai pitoresc și cel mai adorabil loc pe care-l vizitase vreodată. La Céret totul era altfel și simțea deja că poate să respire mai ușor acolo.

S-au instalat într-o încăpere mare din capătul celălalt al hotelului, cu o vedere care îți tăia respirația, către câmpurile ondulate, punctate din

loc în loc de cireși în pârg, de vaci grase, cu blana în pete albe și negre, ieșite la păscut, și cu munții și cerul albastru la orizont. Eva stătea în balcon, ținându-se de balustrada din fier, trăgând adânc aer în piept. Aerul era încărcat de aromele bogate ale vieții de la țară. Era șocată de sentimentul incredibil de pace pe care l-a simțit de cum a ajuns.

Picasso a venit din spate și a prins-o în brațe. Ea și-a lăsat capul pe umărul lui lat.

– După ce ne odihnim puțin, e cineva aici pe care abia aștept să-l cunoști, i-a șoptit el, apăsându-și buzele tandru pe gâtul ei în timp ce mâinile i se mișcau ispititor de-a lungul contururilor trupului ei.

– Dar nu sunt obosită deloc.

– O, dar n-o să dormim… Am niște planuri mult mai interesante pentru după-amiază, a zis Picasso, mișcându-se în așa fel încât să-i sărute gâtul acolo unde sângele cald pulsa sub piele.

Când au urcat, mână în mână, aleea îngustă și pietruită, greierii erau ieșiți deja la ceas de seară. Aleea era străjuită de case vechi, din piatră, cu ferestrele ascunse sub obloane vopsite în albastru-viu, dând pe afară de mușcate roșii-rubinii, înflorite. Deasupra, cocoțată pe buza unui deal înalt, era o casă de piatră foarte pitorească, dichisită cu acoperiș din plăci de teracotă rozalie. Era înconjurată de chiparoși înalți.

– Locul îi aparține prietenului nostru, Burty Haviland, dar mă lasă să-i folosesc atelierele.

– Haviland, adică porțelanurile Haviland? a întrebat Eva uimită.

– Unul și același. E tânăr, bogat și plictisit, dar lui Burty îi place mai curând compania artiștilor tineri, decât cea a familiei lui burgheze, de vreme ce și el pictează lucrări cubiste. L-a invitat pe amicul meu Manolo aici, acum câțiva ani, să sculpteze. Astă vară am venit și eu și Braque, pentru că peisajele ne inspiră teribil.

– Georges Braque, artistul? a întrebat ea, urcând scările de piatră, care duceau spre casă.

Auzise numele de la Fernande.

– Un tip prea arătos pentru binele lui și un cubist mult mai intuitiv decât mine. Dar să nu-i spui că am zis asta. Ar deveni absolut nesuferit. Acum e doar *puțin* nesuferit, a răspuns Picasso, cu un zâmbet șiret. Braque și-a expus tablourile la expoziția de artă de anul trecut. Venisem acolo să-i văd lucrările și te-am găsit pe tine.

Eva a simțit că roșește. Felul nerușinat în care făcuseră dragoste prima dată o surprinsese. Nu-i venea să creadă de ce era acum în stare. Se întâmplase spontan și cu o forță pătimașă. Eva știuse instinctiv că n-o va răni, așa că, în momentul în care o copleșise cu puterea lui, nu încercase să i se împotrivească. Îi plăcea ideea că el era cel care, în focul pasiunii, deține controlul. Trupul reacționa înainte ca mintea ei să aibă ceva de spus.

– Îmi dau seama la ce te gândești, după culoarea din obraji, i-a spus Picasso seducător în timp ce stăteau în marele vestibul al casei din secolul al XVII-lea.

Picasso își apăsa mâna tandru pe spatele ei. Atingerea lui, dimpreună cu acele cuvinte, i-au aprins din nou focul în sânge și s-a chinuit să-și păstreze calmul.

– Să nu-ți fie niciodată rușine, *mi amor*, de plăcerea pe care ne-o oferim în intimitate!

– Mă gândesc cât timp va trece până o s-o putem face din nou, i-a șoptit ea în timp ce un tânăr înalt, brunet, în pantaloni pătați de culori, și o femeie tânără, într-o rochie de culoarea vaniliei și cu un șirag lung de perle coborau împreună pe scări. Femeia se ținea de balustrada din fier și Eva a observat inelul cu o piatră mare, de diamant strălucindu-i pe deget.

– *Chiar* că ești nebunatică! Așteaptă până ajungem acasă, i-a șoptit Picasso.

– Ah, Pablo, iată-te, în sfârșit! Parcă trebuia să vii cu un tren mai de dimineață! a exclamat Braque, ajungând la capătul scărilor, sub un

candelabru imens, din fier, pe care erau lumânări vechi, topite.

Vocile lor răsunau cu ecou în spațiul acela gol, lovindu-se de pereții văruiți în alb.

– *Sí.* Dar, înainte să plecăm, Eva a trebuit s-o viziteze pe prietena ei de la Moulin Rouge, care e la spital.

– Ne pare tare rău! a zis femeia, făcând un pas înainte și întinzându-i mâna Evei.

Eva și-a dat seama, după expresia de pe chipul lui Braque, că știau de Sylvette și de dezastrul de pe *Titanic*. Veștile circulau rapid în grupul lor, nu glumă. Femeia care era cu el avea un păr blond-cenușiu, absolut minunat, coafat în bucle mici, perfecte, iar gura îi era rujată în culorile tari ale cireșelor de Céret.

– Eu sunt Marcelle Braque. Bănuiesc că vom fi două mari văduve cubiste. Cel puțin, așa sper.

Eva era surprinsă de cât de directă părea nevasta lui Braque. Cu siguranță era diferită de femeile din Paris, de a căror indiferență rece trebuia să treci ca să poți cunoaște spiritul ascuns dedesubt. Dacă exista vreun spirit acolo… În comparație cu ele, această femeie frumoasă era ca o gură de aer proaspăt.

– Ce vrea nevastă-mea să spună și e prea politicoasă s-o facă e că fosta tovarășă a lui Picasso nu ne plăcea prea tare pe niciunul dintre noi – dar mă tem că pe mine, în mod special, a zis Braque.

Eva nu-și putea imagina de ce. Georges Braque părea un urs blând, cu un zâmbet cald și ochi albaștri, strălucitori, atrăgători, care îi îmblânzeau statura impozantă. Eva i-a îndrăgit imediat pe amândoi.

– Cât despre tine, era doar invidioasă, i-a zâmbit Braque soției lui.

– Ei, toate astea sunt acum în trecut, a intervenit Picasso, ușor mofluz, și ea a simțit cum degetele lui se crispează pe spatele ei. Eva e acum singura femeie din lume pentru mine. Deja m-a schimbat complet.

– Dacă într-adevăr e singura femeie din lume pentru tine, e clar că te-a schimbat, *mon ami!* a chicotit Braque.

– O să vezi. Toată lumea o să vadă, i-a replicat Picasso. Bine, Wilbur, acum arată-mi ce-ai făcut de când am plecat. Oricum, îți lipsește deja de prea multă vreme o privire critică din partea *adevăratului* maestru cubist de aici, a glumit el.

Drept răspuns, Braque l-a prins într-o îmbrățișare afectuoasă, înainte ca toți patru să urce treptele spre atelier.

– Wilbur? a întrebat confuză Eva. Nu-l cheamă Georges?

– Wilbur vine de la Wilbur Wright, aviatorul.

Porecla lui Picasso pentru Georges vine de la un articol din presă despre Wright, care a eclipsat o critică la adresa operei lui Georges. Pablo știa că era un subiect delicat, dar i s-a părut amuzant.

– Chiar sunt ca frații, a observat Eva, privindu-i.

– Se și ceartă ca și cum ar fi. Am auzit că în Paris ți se mai spunea și Marcelle, a zis nevasta lui Braque, jucându-se absentă cu șiragul de perle.

– Da, așa mi se spunea. Când am ajuns eu în Paris, am văzut că toată lumea se reinventează, așa că am vrut, cred, să mă integrez în atmosferă. Dar lui Pablo i s-a părut că nu mi se potrivește deloc, așa că acum sunt doar eu, pur și simplu.

– Ah, Parisul! Cu siguranță nu e ușor să te integrezi acolo. Înțeleg perfect. Toată lumea se crede personajul principal din cine știe ce *nouvelle vague*. Și Fernande, când l-a cunoscut pe Picasso, își schimbase numele din Amélie. Bănuiesc că s-o fi gândit că un nume spaniol îl va incita mai tare. Dar probabil că tu știi deja toate astea dacă ai cunoscut-o.

Ceva din tonul ei îi dădea de înțeles că Marcelle știa deja de triunghiul amoros dintre ea, Picasso și Fernande. Când au ajuns în capul scărilor, Braque și Picasso au luat-o înainte, ținându-se încă pe după umeri.

– Ne-am cunoscut, a confirmat Eva prudentă.

– Probabil că lumea crede că tu i-ai despărțit, a continuat Marcelle. Grupul lor nu va vedea asta cu ochi buni. Dar, sincer, trebuia să se întâmple de mult.

Ideea că ea ar putea fi învinovățită a luat-o prin surprindere. Eva se gândea că, în ultimul an, îi cunoscuse pe majoritatea celor din cercul lui Picasso: Gertrude Stein, Apollinaire, Max Jacob, Germaine și Ramón Pichot. Toți i se păruseră oameni absolut minunați. Cu siguranță, prietenii lui voiau ca el să fie fericit, nu-i așa?

La capătul scărilor era un atelier mare, cu acoperiș boltit, cu grinzi din lemn și pereți albi, acoperiți cu picturi cubiste. Unele erau atârnate în așa fel încât să atragă atenția; altele erau puse unele peste altele, în vrafuri, pe podea. Lucrările semănau atât de mult cu cele ale lui Picasso, încât Eva era tulburată.

Marcelle și Eva s-au așezat pe scaune din trestie, cu cadrele pictate în bleumarin, în timp ce prin ferestrele franceze intrau lumina soarelui și o adiere caldă de vară dinspre vale. Sorbeau Pernod din două pahare micuțe de absint, suflate cu verde, în timp ce Picasso se minuna de tonurile pământii în care picta Braque acum. Păreau a folosi un limbaj numai de ei știut, punctat cu râsete și gesturi mărețe, care îi izolau pe amândoi într-un spațiu în care numai ei aveau acces.

– Așa o să fie tot timpul, a avertizat-o Marcelle cu un zâmbet firesc. Braque e convins că sufletele lor sunt unite întru artă. E limbajul lor personal. E foarte fericit să-l aibă din nou pe Picasso aici, de vreme ce e o limbă pe care eu n-o pot vorbi și cred că se cam plictisise de mine.

– Asta nu se poate.

– Nu fi așa de sigură! Crede-mă, viața cu un artist e complicată. Am învățat asta destul de repede. Pot fi teribil de pasionali, dar sunt și pretențioși și foarte temperamentali. Trebuie întotdeauna să găsești echilibrul între a-i ajuta în munca lor și a nu le sta în cale.

– Dacă tot e să fim văduve cubiste, poate n-ar fi rău să ne creăm și

noi propriul limbaj, ca să fim în ton cu ei, a zâmbit Eva.

Marcelle a râs. Era un sunet blând, cald, i s-a părut Evei. Și, dintr-odată, și-a adus aminte de Sylvette și de toate momentele în care au râs împreună. Acum începea un capitol nou, cu prieteni noi, dar trebuia să aibă grijă, să nu le acorde încrederea prea ușor.

Apoi au stat cu toții pe terasă mult după apusul soarelui, râzând și contrazicându-se în sunetul greierilor. Când au plecat, Eva a simțit că se îmbătase de la Pernod, dar și de speranță și de posibilitățile care i se deschideau înainte.

De dimineață, când s-a trezit, își amintea doar imagini ca din vis, cu Picasso posedând-o în același pat îngust în care era acum cuibărită sub cuvertură. Când a deschis ochii în cele din urmă, atrasă de aromele calde de brioșe și cafea, l-a văzut acolo, la șevalet, cu spatele la ea. Stătea, ca întotdeauna, fără să se jeneze de goliciunea lui, magnific în masculinitatea sa. Prin perdelele rare de la fereastra deschisă venea o adiere caldă. Contururile viguroase ale spatelui lui lat și ale trunchiului conic o făceau întotdeauna să se gândească la Roma Antică și la perfecțiune. Auzind-o că se mișcă, Picasso s-a întors, cu pensula lui lungă, încărcată de ocru, scânteind în lumină, iar chipul i s-a luminat de un zâmbet.

– Iată-te iar, aici, cu mine, *ma jolie*. Nu ți-e foame? Am comandat ceva bun pentru noi. Cred că ești hămesită, a zis el, făcându-i șiret cu ochiul.

Și chiar *era* hămesită. Când s-a ridicat în capul oaselor și s-a întins să ia o brioșă, Picasso a lăsat deoparte pensula și și-a înfipt mâinile în șold, ca și cum ar fi studiat-o, pentru una din picturile lui.

– *Dios mío*, îți ador sânii. M-am hotărât că ei sunt partea perfectă a trupului tău.

– Și restul trupului meu? a întrebat ea, abținându-se să nu zâmbească.

– Ești delicioasă, a zis el, simplu.

S-a dus în clipa aceea spre ea, s-a așezat pe marginea patului și Eva i-a oferit o bucată din brioșa ei caldă. El a luat-o în gură, cu tot cu degetele ei. Ea și-a auzit respirația cum i se schimbă, simțindu-se invadată din nou de o mulțime de senzații, foamea fiind doar un preludiu. Știa că iar o să facă dragoste și a observat acum că de fiecare dată și ea și-o dorea la fel de tare ca el. El a ridicat-o în picioare, a cuprins-o, a apucat-o de fese și a tras-o spre el, lipind-o de trupul lui, Eva a simțit iar cum trupul îi răspunde lacom chemării lui. Nevoia de a-l avea îi inunda corpul în profunzimile lui. Niciodată nu se sătura de el, de ei amândoi.

După o oră, mergeau, ținându-se de mână, de-a lungul bulevardului umbrit, spre faimoasa Grand Café. Aerul văratic era deja înăbușitor, iar ei erau recunoscători pentru coroanele dese ale copacilor de deasupra lor, care îi protejau până la cafeneaua unde mergeau să se vadă cu Braque și Marcelle.

Eva avea sentimentul că trăia aici, în Céret, ca într-un basm și că locurile întunecate ale lumii pe care o cunoscuse până atunci n-aveau s-o găsească niciodată aici, în această lumină incredibilă și în adierea înmiresmată, care era convinsă că va alunga orice rău ce ar fi amenințat-o.

Când s-au apropiat de cafenea – o clădire cu două etaje, în stil maur, dominând colțul străzii Saint-Ferréol – Eva i-a văzut pe Braque și Marcelle la una din mesele din marmură, aglomerate pe trotuar. Erau cu încă un cuplu tânăr, bine îmbrăcat. Prezența lor a părut să-l surprindă pe Picasso. Deși n-a zis nimic, Eva a simțit, apropiindu-se, că-i strângea mâna mai tare.

Bărbatul era slab, avea părul negru pieptănat pe spate și lins, iar între dinți strângea o pipă, care îl făcea să arate mai în vârstă decât era, de fapt. Jiletca elegantă și papionul îi dădeau aerul acela șic, parizian. Femeia de lângă el era brunetă și purta o rochie scumpă, albastru-închis, cu o pălărie cu boruri largi, la modă, și mănuși. Era evident că tocmai sosiseră din oraș.

Eva a văzut că discutau aprins, dar toți patru au înălțat capetele în același timp. Apoi bărbatul s-a ridicat și le-a făcut semn să se apropie. Eva nu știa de ce, dar simțea un fior ciudat de teamă, însă și l-a alungat în clipa în care tânărul, pe care nu-l cunoscuse niciodată, l-a îmbrățișat puternic pe Picasso.

– Nu știam că și tu o să fii aici, Derain, a zis Picasso, aruncând o privire spre femeia de lângă el.

– Pablo, a rostit ea, dând din cap într-un salut anemic.

– Alice, i-a răspuns el asemenea.

Pictorul André Derain și femeia lui. Evident că Eva îi știa numele. Îi văzuse lucrările prima dată la Salon des Indépendants, iar unii dintre dansatorii de la Moulin Rouge bârfiseră despre scandaloasa lor aventură amoroasă – una care începuse imediat după luna de miere a lui Alice Princet cu altcineva. André și Alice erau unul dintre cuplurile cu care Picasso și Fernande erau de obicei asociați în ziare. Picasso a luat două scaune de la masa de alături, apoi el și Eva s-au așezat lângă restul grupului.

– Braque, nu mi-ai zis aseară că or să vină și ei.

– Am aflat și eu azi-dimineață când s-au înființat la mine la atelier, înainte să-ți trimit mesajul să ne întâlnim aici.

Eva a observat că și Braque era dintr-odată încordat. Cu siguranță nu mai era atât de senin ca aseară, pe terasă. Dar Marcelle a zâmbit și a bătut-o pe Alice cu blândețe pe genunchi. Era clar că cele două femei se știau bine.

– Deci… n-a venit vremea să ne faci cunoștință? l-a întrebat Derain pe Picasso, făcând un semn din cap spre Eva.

Era cam devreme pentru vin, însă, brusc, a simțit nevoia să-i ceară chelnerului să-i aducă un pahar. Știa că, între cei din grup, ea era în dezavantaj, iar Picasso clar nu mai era stăpân pe situație.

– *Bueno*… Eva, ei sunt André și femeia lui, Alice. Am locuit și lucrat cu toții, la un loc, în Montmartre. Iar ea este Eva. Cât de curând posibil

ne vom căsători.

– Căsători?! a exclamat Alice, cu respirația tăiată.

Eva era mândră de curajul cu care Picasso o proclamase, dar apoi a văzut priviri pieziș din toate părțile, ca și cum fusese rostit cel mai teribil cuvânt din lume.

– Așa e cel mai bine pentru amândoi, să le facem femei cinstite, cum a făcut și Braque, a zis Picasso binevoitor.

La masă a sosit o sticlă de rom, cu șase pahare curate. Picasso rar bea licori tari, dar Eva l-a văzut cum de data asta făcea o excepție. Și ea a făcut la fel. Printre câteva persiflări stingheritoare, odată cu vântul cald al Pirineilor și cu efectul puternic paliativ al romului, tensiunea dintre ei a început, în cele din urmă, să se risipească. Era ușurată că reușise, în sfârșit, să se strecoare dintre ei ca să caute toaleta.

S-a stropit cu apă pe mâini și pe față și a încercat să se liniștească, privindu-se în oglinda murdară de deasupra chiuvetei. Se pare că azi coafura și rochia ei la modă nu puteau s-o ascundă pe de-a-ntregul pe fetița încă nesigură, care sălășluia în continuare înăuntrul ei, oricât încercase să scape de ea.

Străbătând înapoi cafeneaua, spre masa de afară, s-a oprit lângă ușă, auzind vocile a două femei din partea cealaltă. Erau ascunse după un grup de bărbați, dar glasurile lor erau clare.

– Ei bine, și ce vrei să fac eu? Nu trebuie să-mi placă neapărat, dar *trebuie* să mă port frumos cu ea. Pablo e cel mai bun prieten al lui Georges!

Nu avea cum să se înșele. Prima voce era a lui Marcelle Braque.

– Și acum ce să facem? S-o trădăm cu toții pe Fernande? *Mon Dieu*, fata asta e atât de provincială… Și știi bine că nu poate să dureze. Iar ideea că Picasso o s-o ia *pe ea* de nevastă e de-a dreptul ridicolă.

Accentul parizian, modulat al vocii care îi urmase îi aparținea lui Alice Princet.

– Ce vreau să spun e că n-o să fiu nepoliticoasă cu ea, atâta tot, i-a replicat Marcelle, și ea pe un ton jos, de bârfă ieftină. Georges nu mi-ar ierta-o niciodată. În plus, m-am împrietenit cu ea și cred că mă place.

– Ei bine, tot Parisul bârfește deja despre povestea asta – cum l-a furat pe Picasso direct de sub nasul lui Fernande, care a fost destul de proastă, încât să și-o transforme în confidentă. Ba chiar a luat-o pe tărăncuță la cumpărături! Tu faci ce vrei, Marcelle, dar rolul ăsta de Evelyn Thaw pe care îl joacă ea aici pe mine nu mă păcălește!

Eva s-a lipit de perete, ascunsă pentru o clipă de un grup de bărbați, care așteptau să fie conduși la o masă înăuntru. De la rom și de la căldura de afară, Evei i s-a făcut rău. Se simțise atât de fericită de dimineață, dar acum totul se schimbase. Aceștia erau prietenii lui Picasso. Chiar dacă i-ar fi povestit ce auzise, ce-avea să se întâmple? Stând acolo, de una singură, încercând să se convingă să iasă afară, nu mai era deloc sigură că era pregătită să-l facă să aleagă între trecutul lui și inima lui.

– Ce naiba tot spui acolo? a lătrat Picasso.

– Că Ramón, Germaine și Fernande au pornit încoace, hotărâți să vină să-ți bage mințile în cap. N-am putut să-i opresc, așa că eu și Alice am luat primul tren din Paris și am venit să te avertizăm, i-a zis Derain, de îndată ce femeile părăsiseră masa.

Picasso și-a trecut degetele ambelor mâini prin părul negru ca cerneala. Încerca să înțeleagă ce i se spusese. Ziua devenea din ce în ce mai călduroasă, iar el nu mai avea niciun chef să stea aici, afară, pe trotuar. Pentru ceilalți doi, toată chestiunea nu era decât o glumă, pentru Braque, și mai ales, pentru Derain. Dar pentru el nu era deloc o glumă – era vorba despre viața lui. O iubea pe Eva – o iubea cu adevărat – și acum era pe cale să fie prins în bătaia puștii.

– Cei trei n-au decât să spună ce vor, dar pentru mine s-a terminat. Sunt cu Eva acum.

– Și nici măcar n-ai de gând să vorbești cu Fernande? a îndrăznit Derain să întrebe.

– S-a terminat, André. Nu e ceva ce mai poate fi reparat. Italianul ăla îngâmfat, Oppi, a venit la mine să-mi ceară ajutor și îndrumare ca artist și, în tot acest timp, nu voia decât să se culce cu ea. Unele lucruri sunt, pur și simplu, de neiertat. Inima mea s-a schimbat.

Braque și Derain s-au uitat unul la celălalt. Picasso începea să-și dea seama că Eva plecase de foarte multă vreme și a simțit un fior de panică. În ultimele săptămâni, clipele de anxietate că ar putea-o pierde începuseră să-i accentueze fricile și superstițiile.

– Și, până la urmă, cât de diferit e lucrul ăsta de ce i-a făcut Eva lui Fernande?

Picasso a sărit din scaun și s-a repezit la Derain. Braque, mai mare și mai puternic decât amândoi, a sărit în picioare să-i despartă.

– Eva nu are nimic de-a face cu asta! a mârâit Picasso furios.

– Ușor, *mon ami!* a țipat Derain, ridicând mâinile. Nu te întreb decât dacă știi tu asta sigur sau nu. Femeile sunt niște creaturi atât de diferite față de bărbați.

– Nu vreau să aud! O iubesc pe Eva. O s-o iau de *nevastă*! Atâta tot!

– Atunci, va trebui să dai ochii cu Fernande mâine și să-i spui toate astea chiar tu. Pentru că vin în Céret. Acum nu-i mai poți opri.

Au venit ca niște nori grei – trei umbre coborând asupra liniștitului târg Céret, care fusese pentru Eva și Picasso, pentru un timp atât de scurt, un loc luminos și pașnic. Picasso se crezuse în stare să se lupte cu ei. Dar Fernande avea ceva special. Așa fusese dintotdeauna. Tinerețea lor pasională, chinurile prin care trecuseră împreună, gândurile acestea se adunau acum în mintea lui și țineau morțiș să iasă la suprafață. Era obișnuit cu povara grea a dorinței carnale, care îi alunga orice gând rațional de fiecare dată când era în preajma ei, dar acum între ei era și trecutul lor întunecat, și el îl simțea la fel de

puternic.

Ramón Pichot și-a aruncat brațul pe după umerii lui Picasso, după ce s-au salutat.

Picasso și Eva tocmai ieșiseră din hotel ca să-i găsească pe cei trei în față, așteptându-i în piațeta înconjurată de copaci. Fernande și Germaine au rămas pe o bancă vopsită de lângă arteziană, în timp ce Ramón a venit spre ei de unul singur. Mâinile lui Germain erau împreunate cu ale lui Fernande într-un mod dramatic. Ramón nici n-a băgat-o în seamă pe Eva, tratând-o ca și cum n-ar fi fost acolo, iar Picasso a adoptat imediat o atitudine defensivă. Deși fusese avertizat, asta nu făcea ca scena să fie mai puțin penibilă.

– Hai, *mon ami*, să vorbim între patru ochi!

– Orice ai de zis, Eva poate să audă.

Bărbatul slab, cu barbă, în care Picasso avusese încredere și pe care îl iubise atât timp, a privit-o pe Eva cu o uimire totală. Apoi a scuturat din cap.

– *Mon cher ami*, te rog! Am bătut atâta drum.

– N-ar fi trebuit să veniți.

O vedea pe Fernande peste umărul lui Pinchot, stând pe bancă. Începuse să plângă și și-a scos o batistă de dantelă, cu care își tampona ochii. Picasso s-a gândit că talentul lui Fernande de a crea o scenă dramatică fusese întotdeauna impecabil.

– Îi e dor de tine, Pablo. Tot drumul până aici n-a vorbit decât despre câtă nevoie are de tine.

– Motiv pentru care s-a dus să se culce cu alt pictor? a întrebat Picasso, luând-o pe Eva de gât, trăgând-o protector spre el.

– A zis că nu voia decât să-ți dea ție o lecție. Nu încerca decât să te facă gelos, să te facă să-i acorzi atenție. Sincer, prietene, ni s-a părut, și mie, și lui Germaine, că are dreptate.

– Ramón, crede-mă, lecția a fost învățată cu vârf și îndesat. Între noi,

totul s-a terminat. Și s-a terminat de ceva vreme. Acum sunt cu altcineva.

– Nu te cred. Te cunosc prea bine. Nu-ți aduci aminte toate momentele frumoase pe care le-am petrecut împreună? Cât de fericiți am fost și cât am mai râs împreună?

– Ba îmi aduc aminte totul. Așa cum îmi aduc aminte și trădarea.

Fernande s-a ridicat și a pornit în viteză spre ei. Germaine a urmat-o.

– N-ar trebui să plecăm? i-a șoptit Eva speriată.

Picasso știa că această întâlnire nu putea decât să se înrăutățească, dar avea nevoie să-și testeze hotărârea și tăria de caracter. S-a uitat când la Fernande, când la Germaine, cum veneau și se așezau lângă Ramón ca niște santinele, blocându-i drumul spre viitor.

– Cum ai putut? a întrebat Germaine furioasă, holbându-se la Eva. Fernande a avut încredere în tine, ți-a devenit prietenă. Ți-a împărtășit secretele ei!

– Întotdeauna m-am întrebat de ce-a făcut asta, când te avea pe tine.

Eva îi replicase cu o voce atât de slabă, încât forța cuvintelor ei l-a surprins pe Picasso. Le dovedea, încă o dată, că nu era proasta nimănui. În sfârșit avea o amantă care să-i fie egală. Nu știuse, până în acel moment, că Fernande încercase s-o folosească pe Eva drept alibi și se bucura să vadă că-și primise răsplata de la sine. Eva nu trebuise să-i sufle niciun cuvânt lui Picasso. Soarta avusese grijă să i-o întoarcă așa cum se cuvine.

– N-aveai niciun drept să mi-l furi, a declarat Fernande, iar nasul îi era roșu și-i curgea de la plâns.

– Nu m-a furat, Fernande. M-am dus eu, de bunăvoie.

– Nu te cred. Mă iubești!

– Te-am iubit.

– Pablo! a intervenit Germaine, care își împletise iar degetele cu ale

lui Fernande, în timp ce brațul lui Picasso era în continuare în jurul umerilor Evei, protector. Ne știm de atâția ani, a continuat ea. Am trecut prin atâtea împreună. Nu suport să te văd așa.

– Lucrurile s-au schimbat și nu are sens să discutăm motivele. Așa cum nu ți-am cerut nici atunci să-mi explici de ce l-ai părăsit pe Casagemas – și *tot* ce-a urmat drept rezultat, i-a zis el acuzator.

– Dacă-ți aduci aminte, l-am părăsit *pentru tine*!

– Nu eu am fost motivul despărțirii tale de Casagemas și știi foarte bine. Eu doar am fost acolo după, să adun bucățile… după ce s-a împușcat din cauza ta.

Picasso a simțit trupul Evei încordându-se și știa că ea nu cunoștea amănuntele istoriei dintre ei. Îi părea dintr-odată rău că se lăsase prins în capcana acestor două femei, care îl cunoșteau atât de bine. Fusese o greșeală că rămăseseră în Céret și una și mai mare că permisese ca această întâlnire să aibă loc.

– Ramón, *mi amigo*, se pare că va trebui să alegi de partea cui ești, i-a spus Picasso cu tristețe.

Încerca din răsputeri să nu se gândească la toate acele veri petrecute împreună, la petrecerile, la distracția lor, la toate vremurile bune la care era acum obligat să renunțe.

– E de partea lui Fernande, evident, l-a întrerupt Germaine. Amândoi suntem.

– Îmi pare rău să aud asta. O să-i spun lui Kahnweiler să adune toate lucrurile mele din apartament. Poți să păstrezi restul. Dar aici se termină totul între noi toți. După ziua de azi, n-o să vă mai văd pe niciunul dintre voi, a spus Picasso pe un ton dur, hotărât.

– Pablo, ea e o persoană complet falsă! Nici măcar numele nu e adevărat! a țipat Fernande disperată, iar oamenii care treceau pe lângă ei începuseră să se holbeze. Te rog, n-o lăsa să ne facă una ca asta!

– Eva n-a făcut altceva decât să adune bucățile lăsate în urmă *de tine*. Tu ești cea care a distrus totul. Există cineva cu care *nu* te-ai culcat?

– Dintre noi, ea e *curva*, Pablo, nu eu!

– Tu, Fernande, ești trecutul meu, asta *ești* tu, i-a zis cu răceală, trecând pe lângă ea, fără să se uite înapoi și ținând-o în continuare protector pe Eva pe după umeri. Și, apropo, când mă întorc în Paris, o să iau pisica și pe Frika. Oricum nu te-ai purtat niciodată frumos cu niciuna dintre ele. Și i-am găsit maimuței un cămin nou. Dar probabil că tu nici măcar nu ți-ai dat seama că nu mai e acolo. Eu și maimuța avem multe în comun.

Picasso a strâns-o și mai tare pe Eva lângă el, întorcându-le spatele prietenilor lui. Sau, mai bine zis, celor care îi fuseseră prieteni cândva, căci acum nu-i mai erau. N-avea să-i ierte niciodată pentru această scenă și pentru faptul că îl forțaseră să aleagă între prietenie și dragoste. Dar, iarăși, când venea vorba de dragoste, nici măcar nu se mai punea problema de o alegere. Alegerea lui era Eva. Și avea să fie întotdeauna.

– Cât timp ți-a fost amantă soția prietenului tău? l-a întrebat Eva mai târziu, când erau în pat, cu picioarele împletite.

Picasso i-a îndepărtat o șuviță de păr din ochi.

– Nu mult. Eram cu toții tineri și săraci. A fost o prostie.

– Și Ramón n-a fost gelos?

– Eu am cunoscut-o primul pe Germaine, dar ne știam bine unii pe alții. Ei doi se potrivesc – nu avea pentru ce să fie gelos, i-a explicat el, sărutând-o tandru. Dar mai e ceva ce-ar trebui să-ți spun, ca să nu mai ai surprize, ca cea de azi. Nu sunt mândru de asta, dar am avut cândva o aventură cu Alice.

– Amanta lui Derain?

– Nu era amanta lui pe-atunci. Nici măcar nu se cunoșteau. Toată povestea a durat foarte puțin.

– Și Marcelle Braque?

Picasso a simțit că zâmbește. Îi păreau toate mult mai ridicole acum, explicându-i-le ei, decât i se păruseră atunci, la vremea lor. Fusese mândru de cuceririle lui, dar cu Eva nu mai simțea la fel. Bravada îi venea natural, dar acum totul i se părea vulgar și voia s-o lase undeva în trecut.

– Nu. Dar eu i-am făcut cunoștință cu Georges.

Eva și-a ferit privirea.

– Înțeleg.

– Dar vezi tu? Dorința carnală nu e același lucru cu dragostea trainică, Eva. Datorită ție acum știu care e diferența. Focul cărnii nu se poate menține de unul singur, așa cum nici flăcările nu se pot hrăni singure. În cele din urmă, se sting.

– Asta o să se întâmple și cu noi doi? Ai avut atât de multe amante, încât nu știu cum aș putea eu să fiu tot ce-ți dorești tu.

Primul lui răspuns a fost s-o sărute cu toată pasiunea copleșitoare pe care o simțea, într-un fel care spera să-i alunge temerile. Dar cu greu și-ar fi putut imagina cam cum i se părea ei totul. Eva avea dreptate. Fuseseră atât de multe amante, atât de multe aventuri. Prietene, curve și străine. Să seducă femeile îi venea la fel de firesc precum pictura. Să le stăpânească pe amândouă în egală măsură era ceva înnăscut. Dar, pentru prima dată în viață, Picasso voia să fie fidel până la capăt. Voia să se însoare cu Eva, să aibă copii cu ea. Voia ca al ei să fie ultimul chip pe care avea să-l vadă înainte de a muri. Picasso nu mai simțise niciodată așa ceva pentru o femeie.

Eva l-a tras și mai aproape de ea.

– *Un vis adânc și straniu am adesea și-n el mi-apare străina care mă iubește, și-o iubesc și eu… O simt mereu aproape, știu că e-nțelegătoare…*

– Reciți din Verlaine? l-a întrebat în timp ce cuvintele lui se stingeau, căci ea știa bine versurile din *Visul meu obișnuit*.

– Nu sunt doar un bărbat care pictează pătrate. Să știi că tu ești cea din poezie.

– Mă bucur să aud.

– Când ajungem la Avignon, te pictez, fie că vrei, fie că nu.

– Mergem la Avignon?

– Nu putem sta aici. Nu cred că Fernande are de gând să plece. Sper că Braque și Marcelle vor veni cu noi. Și poate că și André și Alice. Lumina e bună acolo și e mai multă animație decât aici, în Céret.

– Și ce facem la Avignon?

– Pictăm, mâncăm… și facem dragoste încontinuu. Oare există ceva mai minunat?

25

Eva și Picasso erau la Avignon de numai două zile, când au fost opriți în plină stradă de un tânăr artist scandinav, înalt, pe care el l-a prezentat drept Kees van Dongen. Ieșise la o plimbare cu soția și fetița lor cu părul blond-auriu când s-au întâlnit. Îi cunoscuseră pe Picasso și pe Fernande în Montmartre, i-a explicat soția cu un zâmbet nesincer, după ce li se făcuse cunoștință.

– Ce surpriză! a exclamat Van Dongen, după ce a salutat-o pe Eva. Chiar ne întrebam de ce-ai plecat din Paris, dar nu ne-am imaginat că acesta e motivul. Am crezut întotdeauna că tu și Fernande vă veți împăca.

– Ei bine, viața e plină de surprize, a zis Picasso.

În tăcerea incomodă care a urmat, a îmbrățișat-o pe fiica lor, care i-a sărit în brațe, apoi i-a dat-o înapoi mamei ei. Manifestarea aceasta de afecțiune n-a detensionat însă lucrurile în niciun fel.

– Poate luăm cina împreună într-o seară, a propus Augusta van Dongen.

– Nu cred c-o să rămânem așa de mult în oraș, a răspuns Picasso rapid.

– Atunci, poate când te întorci la Paris.

– Am crezut că aici vom fi departe de toți, i-a șoptit Picasso Evei în timp ce se îndepărtau.

– Care toți?

– Toți care ne-au cunoscut pe mine și Fernande împreună.

– Pablo, mă îndoiesc că o să scăpăm vreodată de toți. Ați fost împreună multă vreme.

– Probabil. Doar că mi-aș fi dorit să fi fost oricine altcineva, numai ei nu, și, mai ales, nu acum. Nu vreau să ne strice nimic șederea aici.

Gelozia Evei, cu care ducea o luptă, a forțat-o să nu ceară mai multe detalii. Dar începea să se întrebe dacă exista vreun loc în toată Franța în care cineva i-ar acorda vreodată șansa de a fi văzută drept partenera lui Picasso.

A doua seară, la cină, în grădina cu pietriș a elegatului Hôtel d'Europe de lângă Palatul Papilor un bărbat chel, bine îmbrăcat, cu o barbă deasă și aurie, și o femeie, și ea bine îmbrăcată, cu un chip comun, păr negru și sprâncene groase, s-au apropiat de masa lor nu mult după ce Eva și Picasso se așezaseră. Ea și-a adus aminte că-i mai văzuse în apartamentul lui Gertrude Stein. Era prietenosul rival al lui Picasso, Henri Matisse, împreună cu soția lui, Amelié. Eva a asistat la schimbul de replici rece, dar curtenitoare dintre cei doi artiști și a văzut cum se uita Madame Matisse la Picasso. Eva și-a dat seama că ea era femeia surprinsă în îndrăznețul portret, pe care îl văzuse la expoziția de artă, unde-l întâlnise prima dată pe Picasso. Era clar, s-a gândit Eva: Matisse își idealiza nevasta.

– Ce vă aduce la Avignon? a întrebat Picasso, aruncând pe masă șervetul și ridicându-se țeapăn să-i întâmpine.

– Sunt sigur că ai auzit, scrie în toate ziarele. Vollard mi-a vândut tabloul *Dansul* pe o sumă exorbitantă, așa că îmi duc soția în Maroc pentru tot restul anului. E acolo un superb palat străvechi, al unui sultan și am închiriat tot. Va fi cum nu se poate mai decadent.

S-a întors spre Eva.

– Și să înțeleg că încântătoarea însoțitoare e Madame Picasso?

Eva a răsucit tulburată, pe sub masă, șervețelul de pânză până l-a

făcut nod.

– Nu încă, i-a răspuns Picasso, dar foarte curând va fi. Însă mai întâi trebuie s-o iau cu mine în Barcelona, să-mi cunoască familia. Monsieur și Madame Matisse, v-o prezint pe Eva Gouel.

– O, Dumnezeule! a pufnit nevasta lui Matisse, ținându-și buzele. Amanta dumitale, în cazul acesta.

Era prima dată de când Eva îl cunoștea pe Picasso când se simțea cu adevărat o stricată. N-a reținut schimbul de replici care a urmat înainte ca Matisse și consoarta lui să fie conduși la masa lor. Era prea concentrată să-și stăpânească lacrimile, care ar fi făcut-o să-i crape și mai tare obrazul de rușine.

– Matisse e singurul om care reușește întotdeauna să mă facă să mă simt ca un imbecil, a mormăit Picasso, încă fumegând o oră mai târziu, în timp ce urcau scările înapoi spre camera lor din partea cealaltă a orașului, din mult mai modestul Grand Hôtel Nouvel.

Eva simțea că întâlnirea cu Fernande și Pichot încă îl apăsa. Iar întâlnirile avute după aceea cu Van Dongen și Matisse sigur nu fuseseră de ajutor…

– Îmi pare rău că a trebuit să treci prin asemenea neplăceri de când am plecat din Paris.

– Matisse nu e așa de nesuferit, dar e unul dintre marii mei rivali, chiar mai mult decât Braque. Știm amândoi că el se bucură de mai mult succes și îi place la nebunie să-mi vânture asta pe la nas.

– Niciun artist nu rivalizează cu tine, a zis Eva, simțind fiecare cuvânt. Lucrările tale sunt geniale.

– *Ma jolie*, tu ești, în mod evident, părtinitoare.

– Poate, dar tot e adevărat.

– Să știi că s-ar putea să mă obișnuiesc cu lingușirile tale, a avertizat-o Picasso.

– Așa sper.

A doua zi, dis-de-dimineață, când s-a trezit, el stătea pe ea cu o farfurie cu croasanți aburinzi într-o mână și o cheie lungă, din fier, în cealaltă.

– Ce-ai acolo? a întrebat ea somnoroasă, ridicând capul de pe pernă.

– Cheia de la noua noastră casă. Am închiriat o casă de vară într-un loc în care nu vom fi deranjați. E în afara orașului, într-un sătuc neinteresant nu departe de aici, care se cheamă Sorgues, a zis el cu un zâmbet mândru.

– Tu chiar transformi totul într-o aventură.

– Una frumoasă, sper. Vreau să avem timp pentru noi și să nu fim deranjați și supărați de ce spun sau ce gândesc alții. Am sentimentul că jumătate de Paris ne-a urmărit până aici și eu nu vreau decât să te am pentru mine o vreme.

– Ești un bărbat lacom, Monsieur Picasso.

– Când vine vorba de tine, pledez vinovat!

Eva trebuia să recunoască faptul că avea, într-adevăr, sentimentul vag că fuseseră urmăriți și se temea de cine ar mai fi apărut din senin, dacă nu-și găseau o nouă ascunzătoare. Nu auzise până atunci de Sorgues, dar cu siguranță misterul îi dădea fiori, așa cum se simțea la gândul de a fi aproape răpită și dusă departe. Fiecare zi de când se cunoscuseră îi adusese câte o surpriză. Chiar dacă nu avea nicio idee de ce urma, Eva și-a dat seama că îi plăcea senzația.

În după-amiaza aceea au luat un autobuz din Avignon în Sorgues. Autobuzul, deschis deasupra, vopsit în culori vii, căruia localnicii îi ziceau *Bivolul*, mergea în zigzag pe cărarea dintre câmpurile cu iarbă înaltă, trecând pe lângă nesfârșite dumbrăvi cu copaci, călătorind zece kilometri la nord, spre suburbie. Au coborât din el și s-au îndepărtat de stația deasupra căreia ardea soarele cald de vară, cu Picasso cărând cele două mari genți din pânză. Au intrat printr-o poartă veche, într-o curte plin de pietriș, unde trona un măslin bătrân și, când au ajuns la

casă, Picasso a rugat-o să deschidă ușa înaltă de la intrare. Ușa străveche a scârțâit prelung, mișcându-se în balamale.

– I se zice Villa des Clochettes. Primarul m-a asigurat că e ce ne trebuie nouă. Nimeni nu ne va deranja aici, i-a explicat Picasso intrând.

Podelele erau pavate cu un mozaic frumos, albastru cu alb, iar foaierul era văruit alb. Casa era în stil maur, ceva ce se dovedise a fi foarte popular în zonele din afara Parisului.

Obloane grele erau lăsate peste ferestre, ca să țină departe căldura soarelui de vară, așa că înăuntru era răcoare și liniște, iar în aer se simțea un parfum vag de portocale. Trebuie să fie un portocal afară, în grădină, s-a gândit Eva în timp ce Picasso dădea obloanele la o parte, lăsând lumina să se reverse în încăperea boltită.

Eva era fericită acum că lăsase tot circul în Céret și Avignon. Picasso avusese dreptate; nu era nimic pitoresc la această mică suburbie. Dar compensa aparenta lipsă de farmec cu o aură palpabilă de liniște și pace. Aici Picasso se putea vindeca de efectele oribilei scene cu prietenii lui și putea crea. Cât despre ea, Eva plănuia să facă din casă o lume caldă, primitoare, un refugiu sigur pentru el, și să-și găsească singură calea, ca să nu fie, pur și simplu, înghițită de lumea lui. Era uimită de cât de mult ajunsese să însemne asta pentru ea.

– Pare un atelier perfect pentru tine, a zis Eva despre încăperea mare de lângă foaier, scăldată în lumină.

Se întreba cât îi va lua lui Picasso să umple pereții goi cu operele lui, așa cum erau în Bateau-Lavoir.

– Așa cred și eu. Mă simt deja inspirat.

A lăsat valizele jos și și-a proptit mâinile în șolduri, contemplând locul, asimilând fiecare detaliu.

– Casa vine cu tot cu o slujnică și cu un bucătar destul de bun.

– Aș prefera să-ți gătesc eu. Mama mi-a zis că e cea mai mare dovadă de dragoste din partea unei femei, a spus Eva blând, simțind

acel tremur din voce – acel iz de nesiguranță – pe care se chinuia întotdeauna cu atâta efort să și-l reprime când era vorba de ceva care conta cu adevărat pentru ea.

A închis ochii, simțind buzele lui atingându-i ușor gâtul, în treacăt.

– Eu cred că-mi vine îmi minte o dovadă de dragoste și mai mare… a rostit el ademenitor, iar ea i-a simțit pe piele rânjetul viclean.

Când și-a ridicat privirea spre el, Eva a văzut că ochii i s-au îmblânzit. Îi era simplu acum să-i vadă devotamentul din privire, acolo unde, în urmă cu câteva săptămâni, nu crezuse c-ar fi posibil.

În capătul celălalt al încăperii, lângă o bibliotecă, a văzut un vechi gherghef cu suport, acoperit acum cu un cearșaf. S-a dus spre el și a ridicat cearșaful, simțindu-se cuprinsă de un val de nostalgie.

– Mama avea unul exact ca ăsta, a zis ea. Ea m-a învățat să brodez când eram doar o copilă. Făcea cele mai frumoase fețe de masă. Îmi aduc aminte cum mă lăsa pe mine să brodez trandafirul din mijloc.

– Atunci, de ce nu faci o față de masă pentru casa noastră de aici?

Ideea a luat-o prin surprindere.

– O, nu știu ce să zic. Sunt ani de atunci, a spus ea cu modestie.

– Ei, hai, eu știu prea bine că nu există ceva ce tu n-ai putea face cu un ac și ață. Poate că le-ai putea vinde în sat, aici, sau le-am putea trimite în Paris.

– Dalele de piatră și culorile de afară chiar mă inspiră, a recunoscut ea, cu oarecare prudență. Mă duc cu gândul la atâtea forme posibile pe care le-aș putea crea. Dar aș prefera să fac o fustă elegantă pentru o doamnă sau poate o mantie.

Picasso a luat-o în brațe.

– Vezi, iată! Să creezi e ceva la fel de natural pentru tine cum e și pentru mine.

– N-aș merge chiar așa de departe, a chicotit Eva. Dar ar putea fi amuzant să încerc. Poate că aș putea face niște modele cubiste. Asta

chiar ar fi ceva, nu crezi?

– Hai să nu ne lăsăm duși de val! a necăjit-o el.

– Chiar crezi că aș putea să-mi vând creațiile?

– *Ma jolie*, cred că nu e nimic ce n-am putea reuși împreună.

– Bine, atunci, dacă mă hotărăsc să încerc, asta ar însemna ca prima mea sarcină să rămână la urmă.

– Poftim? Și care ar fi prima sarcină? a întrebat el.

– Intenționez să învăț mai multe despre artă cât suntem aici, să studiez cu adevărat.

– Ambițioasă fată!

– Nu râde de mine, Pablo! E important să știu totul, ca să poți vorbi cu mine despre asta.

Vedea că îl înduioșase.

– Crezi că e vreo librărie într-unul din orășelele din apropiere?

– Dacă există, atunci am o bănuială că tu o s-o găsești. Am văzut cum ești când îți pui ceva în cap.

– O să vii cu mine, firește. Să mă ajuți să aleg cărțile.

– Sunt umilul tău servitor, a încuviințat el, dând din cap galant.

Picasso a sărutat-o, apoi a privit în jur, prin încăpere.

– Prin urmare, crezi că ai putea fi fericită aici, în acest rai ascuns de lume? Chiar e foarte departe de toate.

– Atâta vreme cât sunt cu tine, sunt fericită oriunde, a răspuns Eva, știind că niciodată nu rostise un adevăr mai mare.

O săptămână mai târziu, erau amândoi în casă, lenevind pe canapea, la adăpost de căldura soarelui de vară. Ceva mai devreme fuseseră în oraș, la piața plină de negustori din satele dimprejur, care vindeau fructe de pădure, smochine coapte, brânzeturi și pâine de casă. El

ținuse, cuminte, coșul de cumpărături, în timp ce Eva mergea din tarabă în tarabă, dezbătând ce ierburi să cumpere și târguindu-se pentru o bucată de pui. Apoi a ales o sticlă cu vin din partea locului, pentru cină, ca orice nevastă cumsecade de la țară. Îi plăcea la nebunie să facă astfel de lucruri mărunte.

Acum, lenevind, întinși pe canapea, Eva avea pe ea doar combinezonul și Picasso, doar pantalonii. Aveau capetele sprijinite de o parte și de cealaltă a canapelei de catifea, cu picioarele goale, înlănțuite pe mijloc. El era acoperit de o grămadă de ziare. Unele erau din Provence și altele îi fuseseră trimise din Paris. Ea era înconjurată de cărți grele, de artă, la care se concentrase zile întregi, subliniindu-le intens, însemnând lucrurile despre care voia să învețe mai mult. Cărțile pe care le găsise în diversele sate de lângă Sorgues fie le ținea în poală, fie erau împrăștiate peste tot pe podea.

– Arăți adorabil în momentul ăsta, a zis Picasso. Știai că nasul ți se încrețește când te concentrezi?

– Șșș! l-a certat ea în joacă. Am nevoie de liniște ca să învăț.

– Și ce înveți?

– Până în momentul de față, am aflat că nu ești plătit suficient pentru munca ta.

Picasso a încercat să-și ascundă zâmbetul.

– Nu, zău?

– Absolut. Kahnweiler ar trebui să ceară mai mult pe lucrările tale. Iar asta nu doar că îți va aduce mai multă notorietate, dar, dacă peste ocean crește prețul pe tablourile tale, va crește și credibilitatea ta în Franța. Lumea va observa. În plus, nu are sens să lași lucrările să zacă prea mult în galerii. Ar trebui să zboare pe ușă din clipa în care le-ai terminat de pictat.

– Și ai descoperit toate astea în cărțile alea?

Ea și-a înclinat capul într-o parte.

– Tu râzi de mine?

– Deloc. Sunt doar surprins că ești atât de interesată.

– Când vine vorba despre tine, totul mă interesează și asta este lumea *noastră* acum. Vreau să-ți fiu o parteneră adevărată.

– Știu și asta mă face să te iubesc și mai mult, i-a declarat el, împingând cărțile și ziarele pe podea și strecurându-se ca un șarpe pe canapea, spre ea.

– Atunci, spune-mi, a început ea când el și-a lăsat capul pe șoldul ei, mă iubești atât cât să mă ajuți să pregătesc cina?

El s-a împins și mai sus pe rotunjimile trupului ei, până când gurile li s-au întâlnit. Apoi a sărutat-o senzual.

– Dacă îmi promiți că gătești numai în șorț, poate că de data asta te ajut.

– Dacă ne vede cineva? a râs ea, mângâindu-l pe păr.

– Nu ne vede nimeni. Aici, în mijlocul pustietății, nu suntem decât noi. Și chiar e micul nostru paradis.

În privința asta, erau de acord. Eva nu-și imagina fericire mai mare în altă parte. Și, știa bine, nici Picasso nu-și imagina.

Vara aceea în Provence era încărcată de un soi de magie, care era ceva nou pentru amândoi.

Eva a citit toate cărțile de artă pe care a putut pune mâna și a început să brodeze o bucată de pânză, pe care intenționa s-o transforme într-o mantie elegantă. Între timp, Picasso umplea pereții cu lucrările lui. Lucra în guașe și în cerneală pe hârtie, dar și cu ulei pe pânză, ore în șir. Nu conta în ce lucra. Aici era inspirat și fericirea pe care o simțea se manifesta de la sine în culorile vii pe care le folosea.

Cât despre ea, Eva începea să simtă din nou bucuria autentică, atât în cusut, cât și în arta liniștitoare a broderiei, așa cum se întâmpla când era copil, în Vincennes, sub îndrumarea plină de răbdare a mamei ei. Și îi plăcea la nebunie provocarea de a învăța despre arta lumii. În

timp ce soarele strălucea din ce în ce mai puternic, pârjolind micuța suburbie Sorgues, iar ei petreceau tot mai mult timp înăuntru, în plăcutul lor refugiu, a avut revelația că adoptase aici, în Provence, toate lucrurile de care voise să scape plecând de la Paris și că nu mai simțise niciodată o asemenea provocare.

Eva avea grijă de Picasso în toate privințele, iar el prospera sub privirile ei pline de dragoste. În timp ce ea îi gătea un sufleu de spanac și filé de vițel, așa cum îi făcea mama lui în Barcelona, trecutul li se părea amândurora foarte departe. Și ea credea că, indiferent ce superstiții și spirite întunecate îl bântuiseră până atunci, acum fuseseră toate îngropate.

– În sfârșit Kahnweiler a trimis tot, a zis Picasso într-o dimineață, târziu, în timp ce picta.

Eva stătea pe podea, lângă el, întinzând un tipar pentru o rochie pe care intenționa s-o croiască și să i-o trimită cadou lui Sylvette.

– Cutia era afară azi, când m-am dus să-mi iau ziarele.

– Știu cât de mult ți-au lipsit pensulele tale speciale și vechiul tău șevalet.

– Și ademenitorul tău chimonou galben. În graba în care am părăsit Parisul, am uitat și asta, a spus el, cu un rânjet diabolic, scoțându-l din cutie și înmânându-i-l.

Ce viață trăise și chimonoul ăla, a gândit Eva cu bucurie. Din Polonia până în Vincennes, din Vincennes la Moulin Rouge – și acum în Sorgues. Și-a strecurat, încă o dată, brațele pe mâneci, bucurându-se de mângâierea răcoroasă a mătăsii familiare. Adora sentimentul acela de senzualitate.

– Mai era ceva în cutie, a zis el, înmânându-i un exemplar îndoit din *La Vie Parisienne*, pe care îl îndesase în spatele pânzelor de pe șevalet. Pe prima pagină era, la vedere, un desen.

– Urăsc chestia asta, a mărturisit el, dar trebuie să fiu cinstit cu tine.

Eva a recunoscut desenul de la distanță, pentru că-l știa foarte bine

pe artist. A văzut apoi că desenul menit s-o compromită era semnat Marcoussis – așa cum își spunea acum Louis. *Oh, Louis, cum ai putut să faci una ca asta*? s-a gândit ea, simțind o undă de tristețe. Fusese o vreme când cei doi erau apropiați, dar el se schimbase atât de mult, că ea nu mai regăsea în el acum nimic din bunătatea care o atrăsese cândva. Fără tragere de inimă, Eva a citit titlul jignitor *Schéhérazade au Bal des Quat'z Arts*.

Louis o caricaturizase drept povestitoarea care a sucit mințile regelui cu creativitatea ei. Se folosea de acest spațiu public ca s-o batjocorească pe Eva. Lângă ea, îl desenase pe Picasso cu un lanț de gleznă și o bilă de metal la capăt. Alături, Louis se reprezentase pe sine, dansând de bucurie. Sub desen scria: *Un domn care și-a pierdut iluziile. Holteiul fericit și noii însurăței*.

Eva s-a lăsat pe scaunul de lângă șevaletul lui, mototolind ziarul în poală. Nu conta unde se duceau, nu puteau fugi de trecutul lor.

– De ce ți-a trimis Kahnweiler așa ceva?

– Bănuiesc că a vrut să ne avertizeze ce ne așteaptă la întoarcerea în Paris, a zis Picasso cu un oftat.

– O, Pablo, chiar trebuie să ne întoarcem? De ce nu putem sta aici, unde suntem fericiți?

– Ah, *ma jolie* Eva, dragostea vieții mele, pentru că asta nu e lumea reală. Mai devreme sau mai târziu, va trebui să fiu unde sunt Vollard și Kahnweiler. Nu vreau ca Matisse, Braque sau chiar Derain să mi-o ia înainte.

Eva a simțit lacrimile înțepându-i ochii, dar s-a chinuit să și le înghită. Se uita absentă la podea, la pânza pe care o întinsese acolo și la bucățile pe care le tăiase în locurile în care voia să pună mânecile și baza gâtului. Vedea cum mintea lui lucrează. Picasso s-a lăsat pe genunchi pe podea și a început să aranjeze, la întâmplare, bucățile de hârtie. Apoi a luat foarfecele și a tăiat ziarul în bucăți.

– Făceam asta când eram puști la Barcelona. Femeile din

apartamentul de lângă noi erau croitorese, tăiau întotdeauna modele, lăsându-mi bucăți de hârtie, să mă gândesc cum să le dau alte forme, să fac mici colaje.

– Ți-a fost vreuna dintre ele și amantă? a întrebat Eva cu jumătate de zâmbet, urmărind cum crea pe loc forme noi.

Picasso și-a ridicat privirea. A văzut surpriza din ochii lui la acea mică împunsătură din spatele întrebării.

– Cred că ar fi bine dacă aș păstra un pic de mister în privința asta!

Ea a râs. Probabil că avea dreptate, așa că a schimbat subiectul.

– Ai nevoie de lipici pentru ce faci tu acolo, ca să-ți iasă cu adevărat un *papier collé*.

Băgase o bucată din desenul lui Louis în spatele unei reclame pentru Savon du Nord. Apoi a tăiat o inimă dintr-un material imprimat și a pus-o peste chipul caricatural pe care Louis și-l făcuse sieși.

– Ar trebui să încep să fac mai multe din astea. *Papier collé*, a repetat el, ca și cum, spunând-o, își întărea ideea în cap. E surprinzător de relaxant pentru mine.

Ca și cum ar fi încercat să se căiască pentru o parte din lucrurile pe care știa bine că ea n-o să le înțeleagă niciodată la el, Picasso s-a întors, în genunchi încă, spre Eva și și-a îngropat chipul în poala ei. Ea îl privea cum savura delicatețea mătăsii pe care o purta. L-a mângâiat pe obraz, apoi s-a aplecat și l-a sărutat tandru pe creștet, uimită, încă o dată, de profunzimea iubirii pe care i-o purta.

Lătratul unui câine a rupt vraja momentului dintre ei.

Picasso a sărit în picioare, cu chipul luminat de un entuziasm copilăresc.

– Cunosc lătratul ăsta dintr-o mie! Frika!

Picasso a fugit la ușă, unde un câine mare și lățos a schelălăit și l-a trântit pe Picasso în joacă la podea, lângă șoferul care o adusese de la Paris. Ea dădea din coadă și-i lingea fața în timp ce ochii lui Picasso se

umpleau de lacrimi. Era prima dată când Eva îl vedea atât de emoționat. *Cine ar fi crezut că un bărbat atât de viril ar putea avea o inimă atât de blândă?* s-a gândit ea.

El a început să râdă când Frika s-a cuibărit în brațele lui ca un pui uriaș, coada ei blănoasă bătând podeaua în dreapta și-n stânga ca un pămătuf.

– Singurul lucru care ar face vara asta și mai frumoasă ar fi ca Braque și Marcelle să se mute la capătul străzii!

Ah! și-a zis Eva cu o scânteie de dezamăgire. *Într-adevăr, ce-ar putea fi mai frumos?*

Nu mai erau prietenii lui, însă fusese o vreme în care el avusese încredere în fiecare dintre ei. Nu putea să sufere trădătorii prin preajma lui, dar le simțea adânc lipsa. În timp ce Eva dormea la etaj, Picasso simțea o furie potolită în acele ore nemișcate, singur în atelierul lui, luminat de lampă și plin de umbrele runcate de lună. Era ceasul când demonii lui făceau cele mai mari ravagii.

De față cu Eva, nu prea vorbise despre dezamăgitoarea scenă din Céret, cu Fernande și soții Pichot, sau despre întâlnirile cu Dongen și Matisse în Avignon. Nu vorbiseră în amănunt nici despre caricatura lui Marcoussis și Picasso nu-i spusese Evei nimic despre faptul că-l amenințase pe Louis înainte să plece din Paris. Nu-i plăcea să-i ascundă Evei lucruri, pentru că i se părea o trădare. Dar profunzimea obsesiei lui și nevoia lui de a o proteja presupuneau că trebuia să depășească toate astea și să încerce să transforme emoțiile lui puternice în ceva pozitiv.

Știa că trebuie să-i lase Evei un tribut în acest loc special – nu vopsea pe pânză, dar să facă ceva nemuritor – o frescă ce avea să-i lege pe vecie de acest loc, indiferent ce le va aduce viitorul.

A scos de pe peretele mare de lângă ușa de la intrare două dintre pânzele proaspăt terminate. Evalua locul și formele pe care le schițase

vag în zona în care plănuia să picteze frescele, când dintr-odată a văzut-o pe Eva în cadrul ușii, înfășurată în chimonoul galben. Fusese atât de prins în gândurile lui, că n-o auzise coborând scările. Picasso s-a lăsat înapoi pe călcâie, uimit de cât de frumoasă era în lumina aceea. Habar nu avea ea cât de puțin efort i-ar trebui ca să-l distrugă complet, a gândit el. Dacă i s-ar întâmpla vreodată ceva… Dar nu se putea gândi la așa ceva.

– N-ar trebui să vii în pat? Aproape se crapă de ziuă, a întrebat ea somnoroasă, frecându-se la ochi.

– O să vin. Du-te înapoi la culcare!

– Nu mă duc fără tine.

A urmat, cu un deget, contururile cercului mare pe care Picasso îl desenase pe peretele alb. Începuse, înăuntrul cercului, să închipuie contururile unei chitare și ale unei sticle de Pernod, ca aceea pe care o băuseră cu soții Braque. Și, drept în centru, familiarul *Ma Jolie*, pe care îl folosise și în pictura lui. Aici însă era scris cu litere distincte, îngroșate, o declarație, ca și cum ar fi fost pe o bucată de hârtie.

Ea a privit conturul cu uimire.

– Ce înseamnă pentru tine? a întrebat Eva, venind lângă el și punându-i mâna pe umăr.

– O parte din noi, prinsă veșnic în locul ăsta.

Picasso adora sentimentul de libertate absolută pe care îl simțea cu ea de a explora noi mijloace de expresie, fără să fie judecat sau criticat. Niciodată până atunci nu-și dorise să împartă, în asemenea măsură, cu o femeie esența creativității lui. Eva chiar era noua lui muză, așa cum sperase să devină.

– Prin urmare, metaforic vorbind, mă vezi ca pe o chitară? a întrebat Eva, privind iar spre perete.

– Nu te văd așa în viața reală. Dar, câteodată, așa te simt. E viața pe care o simt pulsând prin tine când te ating. Să te pictez acum în mod tradițional mi se pare ceva superficial, o insultă, pentru că adâncurile

iubirii mele pentru tine nu au nimic de-a face cu tradiționalul.

A studiat-o o clipă, ca să-i analizeze reacția.

– Vreau să surprind pasiunea care există între noi și s-o păstrez veșnic. *Asta* e esența a ceea ce suntem noi doi, nu un chip pe care să-l reproduc ca la școala de arte.

Picasso s-a oprit și a așteptat. Expresia ei confuză îl făcea să regrete că îi dezvăluise atât de multe. Era sigur că n-avea niciun sens pentru ea.

Eva s-a întors iar spre frescă și a atins contururile formelor.

– Aș vrea să te privesc lucrând.

– Poate fi foarte plictisitor, a avertizat-o el, sperând în secret, chiar în clipa în care a rostit cuvintele, ca ea să nu se lase influențată.

– Nu va fi plictisitor pentru mine, pentru că e vorba despre noi doi.

El a văzut cum i se îngustau ochii și obrajii i se înroșeau. A înțeles la ce se gândea ea și a zâmbit la cât de nesiguri erau încă în privința fanteziilor celuilalt.

Picasso s-a îndreptat spre șevalet, a luat un borcan cu vopsea și o pensulă și s-a întors la ea. A băgat pensula în culoare, i-a întins-o și și-a strecurat mâna peste a ei. Atingerea mâinii ei moi și fine i-a trezit nu doar dorința carnală, ci și pasiunea creativă.

– Ajută-mă să pictez tabloul ăsta, a rugat-o el.

Ea a râs.

– Pe mine nu mă cheamă Picasso, nu pot să fac așa ceva!

– În curând, ăsta va fi numele tău, *Jolie* Eva Picasso. Acum, să ne începem capodopera.

Vara aceea a încercat să fumeze mai puțin, pentru că își dădea seama că Evei nu-i plăcea, deși nu s-a plâns niciodată. În loc de țigări, s-a apucat să fumeze pipă, pentru că era o modă printre tinerii care

căutau să adauge o notă de gravitate imaginii lor tinerești. Picasso își încleșta pipa lui mică, din lemn, în colțul gurii, apoi se studia în oglindă. Când Eva râdea de el, Picasso îi împingea pipa între buze, transformând totul într-un joc erotic între ei.

În Provence s-au îndrăgostit și mai tare unul de altul.

În iulie, dorința lui Picasso s-a îndeplinit. Braque și soția lui au venit în Sorgues. Braque i-a spus lui Picasso că erau în drum spre coasta mai puțin fierbinte a provinciei, unde voiau să-și cumpere o casă de vacanță. Dar, până la urmă, soții Braque au stat, ca oaspeți, în casa lor din Sorgues, de lângă piața satului, până în august. Apoi i-au invitat pe Picasso și Eva să meargă în Marseille pentru câteva zile.

Eva nu-i spusese încă nimic lui Picasso, și nici lui Marcelle despre conversația dintre ea și Alice, pe care o auzise din greșeală în Céret. Dar, de acum înainte, avea să fie cu garda sus. Nu era proastă, în schimb, era realistă. Asta era lumea lui Picasso și ea era hotărâtă să rămână în centrul ei.

Ce-i ascundea ea, el n-avea să știe niciodată.

Dar voia ca el să nu uite vreodată ce însemna ea pentru el.

Unul din lucrurile pe care nu i le putea spune încă era despre valul de greață pe care îl simțise în ultimele câteva zile. La început, Eva a crezut că a mâncat ceva stricat. Dar, pe măsură ce zilele treceau, greața se tot întorcea. Dacă îi spunea, Picasso avea să fie îngrijorat, așa că nu i-a zis nimic.

În seara aceea, la cină, Braque i-a povestit lui Picasso despre o zonă în Marseille, de-a lungul malului, unde se vindea artă tribală africană. În fostul lui apartament din Paris, Picasso avusese o colecție de măști africane fascinante. Le folosise drept inspirație pentru multe lucrări, în special pentru preferata lui, o pânză pe care o intitulase *Les Chicas de Avinyó* [28]. Kahnweiler voia să schimbe titlul cu un altul, mult mai respectabil, *Les Demoiselles d'Avignon* [29], așa că, pentru moment, artistul și negustorul erau într-un impas și Picasso refuza să vândă pânza șocantă și uimitoare în îndrăzneala ei.

– E în regulă dacă mergem cu ei la Marseille? a întrebat-o Picasso în aerul cald al nopții, plin de cântecul greierilor.

– Facă-se voia ta! fusese de acord Eva.

– Îl decazi pe Verlaine din drepturi în favoarea Bibliei? a chicotit Picasso.

Evei îi lipsea biserica – mirosul de tămâie, de ceară de lumânări și sentimentul nemaipomenit de binecuvântare, pe care îl simțea între pereții unei *maison de Dieu*.

Când aveau să se întoarcă la Paris în septembrie, Eva avea să caute o parohie undeva lângă casa lor și spera ca Picasso să meargă la slujba de liturghie cu ea. I-ar face bine să găsească puțină liniște întru Dumnezeu pentru o parte din lucrurile care încă îl bântuiau, ca moartea lui Casagemas și a surorii lui mai mici, Conchita. Și, în taină, a început iar să se roage. S-a rugat pentru Picasso și pentru propria ei sănătate. În cele mai multe zile, greața devenise de nesuportat. Nu-i mai rămăsese de presupus decât că e însărcinată.

Voia să-i spună lui Picasso, însă o umbră de îndoială nu-i dădea pace. L-ar fi făcut asta fericit? Voia într-adevăr copii într-o perioadă în cariera lui atât de complicată și plină de provocări? O va urî pentru că îi punea o astfel de povară pe umeri? Până nu știa răspunsurile sigure – și până n-o cerea în mod oficial de nevastă, Eva voia să păstreze taina. Dar, când ajungeau în Paris, primul lucru pe care avea să-l facă era să meargă la un doctor.

26

Picasso și Eva stăteau împreună în foaierul din Villa des Clochettes, cu Frika ascultătoare lângă ei, pregătindu-se de plecare. Aveau amândoi lacrimi în ochi, în vreme ce un mistral rece și necruțător urnea frunzele și praful din curtea de dincolo de ușa deschisă de la intrare. Eva căpătase o tuse urâtă, care n-o ajuta deloc cu greața care n-o mai slăbea. Mama ei îi spusese mereu că e firavă. Și, cu siguranță, avusese destule episoade de *petite angine* în copilăria ei, cât să știe că era adevărat. Dar se străduia, pe cât posibil, să treacă prin episodul ăsta de una singură. Declarația lui Picasso despre ce simțea în privința bolii o făcea să se teamă.

– Sunt tristă că plecăm de-aici, a zis Eva încet, nevrând să stârnească încă un acces de tuse, de vreme ce deveniseră din ce în ce mai greu de ascuns de Picasso, chiar dacă până acum o crezuse că e doar o reacție la praful pe care îl ridica vântul. A fost un cămin minunat pentru noi.

Dincolo de poarta ruginită de fier îi aștepta o mașină, cu bagajul încărcat deja, dar Eva avea nevoie de încă un moment aici.

Privind spre fresca pe care o pictase pentru ea pe peretele foaierului, s-a gândit la alte zeci de însemne pe care le adăugaseră locului ca să-l facă și mai special. Instalaseră draperii vaporoase, cu margini delicate, din dantelă, pe care le cususe pentru bucătărie și setul de vase de lut, făcute de artizani, pe care le cumpăraseră în timpul unei excursii în Tarascon și care erau acum cocoțate mândru pe bufetul vechi. Pereții

din salon fuseseră împodobiți cu măști minunate, pe care le aduseseră din Marseille, cu zece zile în urmă, împreună cu creațiile *papier collé* ale lui Picasso inspirate de Eva – și cu două noi pânze cubiste.

O parte din lucrări aveau înscrisul *J'aime Eva*. Sau *Jolie Eva*. Cele mai multe dintre mesaje erau ascunse, însă, astfel ca numai ea să știe că sunt acolo. Picasso i-a spus că le voia tribute pentru femeia care fusese cândva o taină în viața lui. I-a zis că era mulțumit de ironia aceasta, de vreme ce acum putea să-și strige dragostea în gura mare.

– Am crezut că o să-mi placă ideea ca fresca să rămână aici după ce plecăm, a zis ea, atingând pentru ultima dată cuvintele *Ma Jolie* pictate acolo.

– Însă acum e ca și cum am lăsa în urmă o părticică din noi.

– Da, exact așa, a fost ea de acord, ștergându-și ochii. Îmi pare rău că sunt atât de neputincioasă.

– Nu ești neajutorată, ești sentimentală. E una dintre calitățile pe care ți le ador. Ba, chiar s-ar putea ca tata să te placă.

Declarația suna atât de ciudat și de intimidant.

– O, Doamne! a exclamat ea.

– Eu și tata am avut o relație dificilă o bună parte din viața mea. Când eram mic, n-a fost tocmai un părinte cumsecade. În genere, era egoist și neglijent.

– Relația cu tații poate fi una destul de complicată, a zis Eva, gândindu-se la propriul tată.

– Au fost vremuri când îl uram de-a dreptul. Dar am învățat de la el să pictez și mi-a acordat toată încrederea lui ca artist. A crezut în mine de la bun început. O prea mare parte din el e înrădăcinată în mine ca să neg că ceea ce gândește încă mai contează pentru mine. Relația mea cu tine m-a făcut să reflectez mai adânc, să mă gândesc la familie.

– Dragostea face multe lucruri nebănuite, a zis Eva.

– Tata îmbătrânește de-acum și, în ultima vreme, îmi dau seama că,

în ciuda problemelor pe care le-am avut, aș vrea să-l văd.

– Erai îngrijorat că n-o să mă placă?

– Lui Don José nu-i plac prea mulți oameni. Sau, cel puțin, e hotărât să n-o arate dacă îi place cineva. A devenit un catâr mofluz și egoist, dar va trebui, chiar și așa, să-l cunoști. Și pe mama, și pe sora mea, Lola. Don José nu-ți va spune asta în față, dar îi va plăcea candoarea ta, pentru că va gândi că fiul lui a găsit în sfârșit o femeie pentru care va deveni și stăpân, dar și sclav, în cele din urmă.

Ea și-a șters iar lacrimile de pe obraz, apoi el a sărutat-o.

– Sună atât de medieval.

– Nu, doar spaniol, a râs el. Dar o să vezi și tu, cu ochii tăi, când ajungem la Barcelona.

– Când mergem?

– Mă gândeam să mergem de Crăciun, dacă îți convine și ție. Sora mea te va adora și ți-o va arăta încontinuu. S-a măritat de curând, așa că o să simtă nevoia unei relații apropiate, ca cea cu o soră, de vreme ce Conchita nu mai e. Bărbatul ei e un chirurg renumit în oraș, un om destul de bogat, așa că Don José i se pune la picioare de parcă ar fi Regele Alfonso însuși.

Între ei s-a lăsat liniște, iar el a sărutat-o din nou. Cuvântul *măritat* îi dădea speranță, pentru calea firească pe care avea s-o urmeze discuția care, spera ea, avea să se întoarcă la ei. Deși îl auzise vorbind cu Matisse despre căsătoria lor, n-o ceruse încă de nevastă în mod oficial. Cu perspectiva unei sarcini în fața ei, temerile Evei au devenit și mai puternice.

Dar Picasso n-a pomenit nimic despre asta.

Să fi fost vorba despre tatăl lui sau poate, de fapt, mai avea încă sentimente pentru Fernande, care-l făceau să amâne cererea în căsătorie? Știa că fusese mult prea copleșită de emoții în ultima perioadă, dar Fernande era, la urma urmei, atât de frumoasă și de sofisticată. Gândul trecător i-a umplut iar ochii de lacrimi, ceea ce

Picasso a pus pe seama faptului că trebuiau să părăsească vila.

– Nu-ți mai face griji în privința frescei, *mon amour*. În plus, ar trebui să începi să te gândești la noul nostru apartament din Paris. Trebuia să fie o surpriză, dar am aflat azi-dimineață că Kahnweiler ne-a găsit un apartament în Montparnasse și a zis că există destul loc pentru atelierul meu. Ți-l amintești pe Kahnweiler?

Evident că și-l amintea. Daniel-Henry Kahnweiler era ambițiosul negustor de artă, care-i adusese în dar tabloul din partea lui Picasso, ceea ce schimbase cursul relației lor.

– O să te întâlnești cu Fernande când ne întoarcem?

Eva și-a apăsat buzele cu degetul, ca și cum cuvintele i-ar fi ieșit din greșeală din gură. Și chiar nu avusese de gând să pună întrebarea. Ochii lui Picasso s-au îngustat. Un nou val de greață a luat-o cu asalt cu asemenea forță, că era sigură că o să vomite, sau că o să leșine, sau amândouă.

– Apollinaire și Max Jacob sunt niște sentimentali, așa cum ești și tu. Max i-a găsit o slujbă la Maison de Poiret, unde e asistent de costumier. Mai are și tablourile și schițele pe care i le-am făcut și pe care le poate vinde, așa că nu mai e problema mea. Tu ești acum singura femeie din viața mea. Tu și Frika, evident.

Eva nu putea să se abțină să nu-și amintească, cu o doză de ironie, că ieșise prima dată la masă cu Fernande Olivier în urmă cu un an. În ziua aceea, Fernande i se păruse cea mai elegantă ființă de pe planetă, cu fusta ei modernă, îngustă la genunchi, de la Maison de Poiret. Acum va trebui să muncească acolo unde, cândva, fusese un client de vază.

Dar Eva nu putea să se gândească acum la asta, când se chinuia să se țină pe picioare, sprijinindu-se de ușă, încercând să zâmbească de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Picasso voia s-o ia de nevastă. Și se vor căsători. Știa asta. Acum, că era puțin mai sigură că legătura cu Fernande era ruptă, n-o mai oprea nimic să devină adevărata Madame Picasso.

Prima surprinză care o aștepta pe Eva a fost o seară la teatru. În ziua în care s-au întors la Paris, Picasso a dus-o la Moulin Rouge, chiar la spectacolul în spatele căruia stătuse cândva cu acul și ața pregătite. Evei nu i-a scăpat schimbarea de statut.

– M-am gândit că de acum înainte te-ai putea bucura de o priveliște din rândul întâi, în loc de una din culise.

El i-a strâns mâna îmănușată, ajutând-o să coboare din mașină. Purta o rochie nouă, pe care o comandase el și care îi așteptase în camera de hotel. Era o creație modernă, din mătase roșie ca vinul, cu talie imperială, la care adăugase o coroniță cu imitații de pietre prețioase, șal din blană de vulpe și mănuși de mătase.

Nu i-a scăpat nici faptul că, în prima noapte înapoi în Paris, în calitate de cuplu, Picasso rezervase o cameră în același hotel elegant în care se întâlniseră cândva ca să-i telefoneze mamei ei. Hôtel le Meurice era un loc destinat prinților și regilor, așa că știa că până și o singură noapte avea să-l coste o avere.

– Visul meu e să avem recepția de nuntă aici, i-a zis el.

Dincolo de toată această bravadă masculină, Picasso chiar avea o inimă blândă și știa că el nu voia altceva decât s-o răsfețe, puțin câte puțin, pe măsură ce-și permitea din ce în ce mai mult. Încă vreo câteva vânzări, i-a promis el, și vor trăi o viață de lux inimaginabil împreună. Era pe punctul de a i se îndeplini dorința. Simțea că se va întâmpla curând, i-a spus. Și horoscopul lui Max Jacob îi prezisese succes mare și bogății dincolo de cele mai nebunești vise. Dar Eva nu avea nevoie de nimic din toate astea. Ea nu-l voia decât pe Picasso. Când i-a zis, el doar a zâmbit cu indulgență și a sărutat-o pe obraz. Soarta lor, îi zisese el, precum și succesul lui, erau deja scrise în stele.

În momentul sosirii lor, stând sub luminile strălucitoare din fața teatrului, au fost întâmpinați de câțiva dintre actorii costumați: Mado Minty, Maurice Chevalier, Mistinguett… și Sylvette, care se întorsese la lucru.

În acea clipă, sprijinită de Picasso, care o învăluia protector, Eva a încercat să cuprindă cu mintea toate schimbările pe care i le adusese viața. Nu se mai simțea ca fata aceea care venise prima dată la Moulin Rouge să cerșească o slujbă de cusătoreasă. Aceea fusese ziua care-i schimbase viața pentru totdeauna.

Sylvette a fost prima care, în clipa în care au sosit, a ieșit din grup și a venit s-o îmbrățișeze pe Eva.

– Bine ai revenit!

– Bine ai revenit și tu, *mon amie!* i-a zâmbit Eva.

Eva și-a dat seama că era încă tristă, dar ochii ei frumoși păstrau ceva din strălucirea lor vie.

– Bună, frumoaso! a salutat-o Mistinguett, zâmbindu-i larg.

A fost următoarea care a venit s-o strângă într-o îmbrățișare puternică.

– *L'amour* cu siguranță îți prieste, ce putem spune! Ce vulpe minunat de șireată ești tu! Niciuna dintre noi n-a avut nici cea mai vagă idee. Tu ai avut vreo idee, Sylvette?

– Da, Mistinguett, eu am avut *o* idee, a zis Sylvette, tărăgănat, dând ochii peste cap.

Toată lumea a râs.

Mulțimea din spatele sforii se aduna și dădea pe afară, răspândindu-se în piața pietruită Blanche. Ovaționau din ce în ce mai extaziați, pe măsură ce actorii se adunau în număr și mai mare, cu Picasso și Eva în fața teatrului, cu imensa lui moară, atât de cunoscută, deasupra.

– Mă bucur nespus că ești aici, i-a șoptit Sylvette Evei, ținând-o de mână.

– O, și eu! N-ai idee cât de mult. Promite-mi că vii la cină săptămâna viitoare! Nu știu încă exact unde vom locui, dar o să-ți trimit o invitație oficială când o să am noua adresă.

Sylvette i-a zâmbit, dar Eva a observat cât de mult slăbise.

– Când eram la La Ruche, nu trimiteam niciodată invitații oficiale. De ce să începi acum un sistem așa de demodat? Zi-mi doar când și unde și s-a făcut.

În momentul acela, din teatru și-a făcut apariția Madame Léautaud. Era, în continuare, o prezență rigidă, intimidantă. Eva n-a văzut-o până nu s-a înființat în dreptul lui Mistinguett. Purta aceeași rochie neagră, severă, pe care o purta dintotdeauna, cu spatele drept, țeapăn, de parcă era implântată în pământ.

– Monsieur Picasso, e o onoare să vă primim iarăși la noi! s-a gudurat ea pe lângă el și s-a mai îmblânzit.

În această lumină, pomeții ei conturați arătau ca o hartă ștearsă, pe care două tești erau marcate cu prea mult fard roșu de obraz.

– Monsieur Oller va fi atât de fericit să știe că v-ați întors la Paris.

Apoi Madame Léautaud s-a întors spre Eva și ochii li s-au întâlnit. Femeia asta ținuse în mâinile ei întregul destin el Evei și îi oferise o șansă. În loc să se simtă intimidată, așa cum se întâmplase cândva, Eva nu simțea acum decât recunoștință.

– Mademoiselle Humbert, a zis ea, cu un gest scurt din cap.

– E Mademoiselle Gouel, a corectat-o Picasso cu fermitate. Eva Gouel este numele real al acestei frumoase femei.

– Aveți o adevărată bijuterie în mâini, Monsieur Picasso, vă spun eu. E o fată care știe ce vrea și e capabilă să depună orice efort ca să obțină ce-și dorește.

– Îmi ia toată energia să țin pasul cu ea, dar îmi place provocarea.

– Nu mă deranjează să vă spun că am lua-o înapoi într-o secundă, așa că vă rog să fiți bun cu ea!

– Vă mulțumesc, madame, a spus Eva mândră, simțindu-se invincibilă.

După spectacol, Eva și Picasso s-au alăturat celorlalți la bar, în La

Rotonde. Eva nu tolera nici măcar mirosul de vin în momentul de față, căci greața care o apucase în Provence n-o mai lăsase – așa cum n-o lăsase nici tusea, care venea la pachet. Sarcina probabil c-o slăbise și adusese încă o *petite angine*. Copilul îi consuma în mod cert toată energia. Trebuia să găsească un medic în Paris, care să-i confirme ce credea, dar trebuia să fie cineva discret, până era pregătită să-i spună lui Picasso.

– Ești *ce*? a exclamat Sylvette, rămânând cu gura căscată.

Cele două stăteau cu capetele împreunate, în timp ce muzica și râsetele din braseria ticsită de oameni se ridicau în valuri în jurul lor.

– Nu sunt sigură. De asta am nevoie de un doctor.

– Unele dintre fetele de aici se duc la unul de pe Rue Frochot.

Eva îl știa pe doctorul la care se referea Sylvette. Era notoriu în Montmartre. Una dintre dansatoare chiar murise în urma procedurilor lui. Sângerase până murise.

– Sylvette, dacă *sunt* într-adevăr însărcinată, intenționez să păstrez copilul, a zis Eva cu convingere.

– Dar nu ești măritată.

– Dar o să fiu. O să vezi. Mă iubește.

– A iubit-o și pe Fernande Olivier.

– Asta a fost o răutate…

– Îmi cer iertare. N-am vrut să sune așa. Nu vreau decât ce e mai bine pentru tine.

Sylvette și-a așezat mâna peste a Evei, pe suprafața de sticlă a mesei, în vreme ce Picasso stătea de cealaltă parte, pufăind din țigară și discutând însuflețit cu un tânăr critic de artă, pe care îl prezentase drept André Salmon.

– Picasso are ditamai reputația de cuceritor aici, în Paris. Trebuie să fii atentă cu inima ta, *chérie*. Atâta tot.

– E prea târziu pentru asta. Sunt pe deplin devotată fericirii lui, a zis Eva. Mă tem că niciun risc n-ar fi prea mare pentru mine ca să-l fac fericit.

Picasso era atât de dornic să meargă cu ea în seara următoare la salonul lui Gertrude Stein, că nu mai contenea să vorbească despre asta. O considera pe Gertrude una dintre cele mai dragi prietene din lume, acum și mai abitir, după toate câte se întâmplaseră – mai întâi cu Apollinaire, apoi cu Ramón și Germaine Pichot – și era nerăbdător ca ea și Eva să se cunoască.

– Gertrude și Alice tocmai s-au întors și ele în Paris, așa că avem multe de discutat, a zis Picasso, în timp ce străbăteau cu taxiul aglomeratul Bulevard Raspail, spre noul apartament pe care îl închiriase Kahnweiler pentru ei doi.

– Gertrude te va adora imediat ce-o să aveți ocazia să stați de vorbă.

– E îngrozitor de intimidantă, Pablo.

– Va fi impresionată de cunoștințele tale despre poezie și de interesul din ce în ce mai acut față de artă. Ați putea începe cu asta.

– Și Miss Toklas?

– Desigur, ea e mult mai tăcută. Bănuiesc că n-ai încotro, ca să poți conviețui cu Gertrude, a chicotit el. Dar are o inimă bună și e la fel de loială ca și tine, așa că veți avea asta în comun.

Eva și-a dres vocea, ținând dosul palmei la gură, încercând să-și stăpânească un acces de tuse. Încerca din răspunteri să nu arate bolnavă sau, mai ales, contagioasă. Nu știa ce dăduse peste ea, probabil de la mistralul acela rece, dar, orice va fi fost, nu avea de gând să cedeze fără luptă.

– Aproape am ajuns, a zis Picasso.

Eva era fermecată de priveliștea care i se deschidea de la geamul mașinii, în timp ce treceau prin intersecția aglomerată a bulevardelor

Raspail și Montparnasse. La fiecare colț era câte o cafenea plină de viață: Le Dôme și La Rotonde erau cele mai cunoscute – semnale luminoase care îi dăduseră de veste cândva fetei curioase, cu ochi mari, că acolo era „Parisul adevărat". Și iat-o acum aici, mutându-se la o adresă chiar după colț! Nu-i venea să-și creadă ochilor. Era ca un basm.

L-au văzut pe Kahnweiler într-un costum bleumarin, cu guler alb și joben, stând în picioare la intrarea în clădirea în stil normand de pe Bulevardul Raspail, cu mașina trasă imediat după colț. Într-o mână ținea un baston și în cealaltă o cheie de fier. Eva a simțit un val de ușurare când Picasso a ieșit din mașină după ea, trecându-i un braț pe după talie.

– Mă bucur să te văd, Kahnweiler.

– Și eu mă bucur, Monsieur Picasso.

– Sper că ne-ai găsit ceva splendid. Îmi cer iertare că ți-am zis așa din scurt.

– E la primul etaj, din păcate. Dar are ferestre mari și un salon și mai mare și, mai important, aveți loc să pictați, cum ați cerut. Mi-am permis să pun pe cineva să vă aducă pânzele, pensulele și șevaletul din Montmartre, ca să vă puteți apuca de lucru imediat.

– Exploatatorule! a chicotit el sarcastic, iar ea a râs, în timp ce Kahnweiler a deschis ușa din față a clădirii.

Evei i se părea că apartamentul situat în această casă din secolul al XVIII-lea arăta de parcă ar fi deja locuit. Kahnweiler avusese grijă și la cele mai mici detalii, făcând ca și încăperile întunecate să fie primitoare și pline de farmec. Pereții capitonați cu lambriuri din lemn de mahon erau deja împodobiți cu picturile lui Picasso și cu câteva din măștile lui africane. Podelele erau din parchet cu model și erau acoperite în câteva locuri de covoare elegante, iar peste tot erau vaze pline de flori proaspete. Singurul lucru care-i lipsea locului era o lumină potrivită. Chiar și după-amiaza, când soarele strălucea, revărsându-se prin ferestre, încăperile păstrau povara grea a

întunericului și a umbrelor.

Ca și cum ar fi simțit ce gândea Eva, Kahnweiler a aprins lumina. Măcar avea instalat curent electric, s-a gândit ea. Picasso explora încăperile cu pași mari, hotărâți, în timp ce ea îl aștepta în hol.

– Este pe gustul dumneavoastră, mademoiselle? a întrebat Kahnweiler.

Își ținea bastonul într-o mână și marginea jobelului cu cealaltă.

– Ca să fiu sinceră, nu sunt încă sigură care sunt gusturile mele. Dar, dacă lui Monsieur Picasso îi place, atunci cu siguranță voi fi fericită aici.

Un zâmbet de ușurare i-a străbătut chipul. Era un bărbat frumos, s-a gândit Eva, dar ambiția îi făcuse riduri pe frunte și la coada ochiului, mult prea adânci pentru un domn de vârsta lui.

– Chiar sunteți o ființă aparte, nu-i așa? a întrebat el.

– Nu pot decât să sper că așa sunt în ochii lui.

– Poate că noi doi am putea colabora, ce ziceți? Picasso mai trebuie convins, din când în când, în legătură cu lucrările de care ar trebui să se despartă, fiindcă piața începe să se cam înfierbânte în privința artei lui. Ca aceea mare de acolo, spre exemplu, a zis el, făcându-i semn din ochi.

Picasso l-a auzit.

– Doar știi bine care e treaba. *Chicas* nu e încă de vânzare.

– Ei bine, și tu știi la fel de bine că poți să-i spui așa până când te *hotărăști* să vinzi. Dar aici suntem în Franța. Aici au *demoiselles* în Avignon, nu *chicas!* i-a zis în glumă Kahnweiler.

– Povestea din pictura mea nu e de la Avignon, da? Astea sunt curvele din Avinyó, din Barcelona, dar știu că ție nu-ți sună prea romantic.

În timpul schimbului lor amical de replici, Eva a privit ceva mai atent pânza de mari dimensiuni, pictată cu mult curaj și sprijinită

acum de perete. Nu știa exact ce-ar trebui să gândească despre cele cinci nuduri pictate de Picasso, dintre care două cu măști, în loc de fețe. Dar simțea vulnerabilitatea în vocea lui când vorbea despre tablou. Indiferent de cuvintele pe care le rostea, ea învățase că de obicei vocea îl dădea de gol. Și, indiferent cum aveau s-o numească, pictura asta ciudată, mare, părea să le spună că fusese creată pentru a fi importantă. Poate că l-ar putea ajuta pe Picasso s-o vadă și el.

Eva încă nu știa exact care îi era rolul în viața lui, dar în fiecare zi câștiga ceva mai multă încredere, mai ales cu cât învăța mai mult despre artă. Îl va ajuta pe Kahnweiler, dacă îi va sta în putință. Poate că în anii care vor urma ea va avea un rol mai important decât cel de amantă a unui artist.

Când au ajuns în seara aceea, salonul lui Gertrude era ticsit de aceeași lume formată din tinere vedete franceze de care își amintea Eva. Dar, de data asta, când a intrat în încăpere la brațul lui Picasso, toată lumea s-a oprit să se holbeze la ea cu un soi de admirație pe care n-o mai simțise niciodată până atunci. Știa că arăta *très soignée*, cum se zicea la Paris, îmbrăcată într-o tunică verde-crud, conică, bătută cu pietre semiprețioase și cu o coroniță de păr asortată, la care avea atașată o pană de struț. Îi dădea și mai multă încredere să-și facă intrarea pe care știa că Picasso și-o dorea de la partenera lui. Totuși, trebuie să-i fi simțit ezitarea, pentru că în clipa în care a condus-o înăuntru a strâns-o tare de mână.

– Să intrăm în gura lupului! a chicotit el în barbă.

Eva era prea agitată ca să mai râdă. Ultima dată când i se mai întâmplase ca atâția oameni să se holbeze la ea era pe scenă, ascunsă după un machiaj alb și un costum de gheișă, și nu era sigură nici acum cum reușise să facă așa ceva. De acum înainte avea să fie mereu comparată cu Fernande și și-a dat seama că treaba ei era să le depășească tuturor așteptările. Perspectiva era cumplită. Ca la Moulin Rouge, încă o dată, pentru ea începea spectacolul.

Amândoi au fost înghițiți de îndată de un val copleșitor de oaspeți lingușitori, care au venit să-l întâmpine pe artistul care se întorsese la Paris după vacanța de vară. Ea a auzit un bărbat în spatele ei.

– Vai, cred că grația însăși a pășit acum pe ușă! Ați văzut-o pe minunata iubită a lui Picasso? Unde le găsește pe cele mai frumoase?

Eva s-a uitat la Picasso și și-a dat seama după zâmbetul lui că auzise. Era mulțumit! În ciuda emoțiilor care o copleșeau, se simțea așa de mândră de ea! Se transformase, devenise cineva de una singură și acum aparținea acestei lumi, odată cu el. În acest mic moment de triumf, insultele fetelor de la hotelul din Montmartre și ale lui Marcelle Braque i se păreau deodată mult prea departe.

Toată seara Picasso a răspuns la întrebări despre viitorul Salon d'Automne și a vorbit despre noul spectacol de teatru în care Sarah Bernhardt juca rolul principal. Un tânăr actor american, care s-a prezentat drept Al Jolson, a întrebat-o pe Eva ce crede despre compozitorul Erik Satie, a cărui muzică era foarte, cum i-a zis el, *avant-garde*. Toată lumea din Paris vorbea despre Satie.

Ea i-a răspuns că lucrările lui Satie i se păreau mai degrabă îndrăznețe și a fost ușurată să vadă că el era de acord. Asta era și lumea ei acum. Nu mai era lumea tivurilor, a rețetelor și a nesiguranței. În mare parte, tot ce reușise până acum fusese prin munca ei. Era bucuroasă că-și petrecuse vara citind, nu doar despre artă, ci și despre muzică. Îi plăceau discuțiile în contradictoriu și ideea că celor de aici le păsa de ce avea ea de spus.

În timp ce Picasso își împărtășea părerile unei mulțimi din ce în ce mai mari de oaspeți dornici să-l audă, Eva a simțit o apăsare blândă a unor degete pe umărul ei. Când s-a întors, a văzut-o Alice Toklas stând lângă ea, îmbrăcată într-un caftan dintr-un material de un albastru-verde strălucitor și ținând în mână un pocal mare din aur. Părul ei țepos și negru era dat pe spate, într-o coafură lejeră, iar sub nasul ascuțit avea o mustață subțire, dar destul de vizibilă. Eva se gândea că părul facial îi dădea o înfățișare oarecum comică, dar ochii îi

erau blânzi și calzi, ceea ce a făcut-o să se simtă imediat în apele ei.

– Vai, dar arăți minunat! a zis Alice cu blândețe. Ia te uită la tine, cât de elegantă ești acum! Aproape că nu te-am recunoscut. Rochia este absolut superbă.

– Îți mulțumesc. Am făcut-o ieri.

– Dumnezeule, dar *chiar* că te pricepi la modă! E superbă ca orice creație a oricărei case de modă din Paris. Iar șalul din blană de vulpe, felul în care îl porți, adaugă un plus de eleganță absolut minunat.

Eva a încercat să-și înăbușe un nou acces de tuse.

– Îți mulțumesc, Miss Toklas. Dar, orice aș purta, tot mă simt puțin copleșită că sunt aici, că sunt cu el – acum drept parteneră.

Alice a zâmbit.

– Biata mea Marcelle! Fernande ți-a lăsat urme destul de adânci pe care să le acoperi…

– Eu sunt, de fapt, Eva. Dar, da, într-adevăr, așa e.

– Așadar, nu ești Marcelle?

– Mă chema Marcelle când eram la Moulin Rouge, dar Picasso preferă numele meu adevărat.

– Ei bine, aici toți credem cu tărie în ideea de a fi noi înșine, în caz că n-ai ghicit până acum.

Alice a luat o gură din pocalul care avea un aer medieval, apoi i s-a uitat drept în ochi.

Eva a înțeles ce-a vrut Alice să-i spună, fără să fie nevoie să-i explice. Alice și Gertrude erau un cuplu. După toate lucrurile pe care Eva le văzuse în Paris, asta n-o mai mira, și-i plăcea Alice.

S-a încăpățânat să nu tușească și și-a dus o mână la gură. Alice, însă, a observat.

– Dă-mi voie să-ți ofer un pahar cu vin, draga mea. Arăți ca și cum ți-ar prinde bine… Ești cam verde la față, serios.

Era convinsă că ideea de alcool n-a făcut-o decât să se înverzească și mai tare.

– Nu, dar îți mulțumesc mult.

– Ai fost la un doctor? Doar nu vrei ca tusea asta să se înrăutățească.

– Mă tem că nu cunosc un doctor aici, în Paris.

– Eu și Gertrude știm unul absolut în regulă chiar pe Boulevard Montparnasse. Mă duc să-ți aduc cartea lui de vizită, durează un minut.

– Îți mulțumesc, Miss Toklas.

– Va trebui să-mi spui Alice. Toți prietenii mei îmi spun așa.

Eva s-a chinuit să-și reprime nevoia puternică de a tuși iar. Îi era greu să respire, mai ales într-o încăpere atât de plină de oaspeți și fum.

– Aș putea îndrăzni să te rog să nu-i pomenești nimic lui Picasso? Știu că nu-i place să aibă în preajmă oameni bolnavi, așa că nu vreau să-și facă griji degeaba din pricina mea.

Alice s-a oprit o clipă, apoi a strâns-o ușor pe Eva de braț, cu blândețe.

– E adevărat. A avut întotdeauna un soi de manie în privința asta – bănuiesc că e din pricina tuturor superstițiilor ălora spaniole în care a fost crescut. Evident, draga mea, ador secretele, așa că al tău e în siguranță cu mine.

– Nu, cu siguranță nu sunteți însărcinată, Madame Humbert. Dar am găsit ceva destul de îngrijorător în timpul consultației.

Eva a strâns cu forță micuța poșetă din piele neagră, care-i zăcea în poală, sub biroul lucios, din lemn de mahon al doctorului. Auzea, dincolo de fereastră, mașinile și trăsurile trecând pe lângă cabinet.

Încă un acces de bronșită, aproape că-l auzea pe doctor spunând. Lăsase tusea să-și facă mendrele prea mult timp. Ar fi trebuit să știe.

Mama ei făcuse o artă din „ți-am tot spus că așa o să se întâmple“. Din fericire, ea nu trebuie să afle.

Dr. Rousseau era un bărbat dichisit, cu păr argintiu, ochelari cu ramă de aur, și o barbă de țap argintie, bine îngrijită. S-a uitat direct în ochii ei cu ochii lui albaștri ca oțelul, apoi și-a dat jos ochelarii.

– Am găsit un nodul într-unul din sânii dumneavoastră.

A pronunțat cuvintele obiectiv, fără nuanță, însă inima ei a început s-o ia la goană.

– Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

– Cel mai probabil, e o tumoră.

– N-ar putea fi și altceva? N-am avut grijă de mine cum se cuvine în ultima vreme. Am călătorit mult și am tot fost obosită. N-ar putea fi o inflamație temporară din cauza oboselii?

Doctorul s-a lăsat pe spate în scaunul din piele verde, încleștându-și degetele sub bărbie.

– Există o mică șansă ca diagnosticul meu inițial să fie greșit. Trebuie să mai fac niște analize, dar v-aș sfătui să-l aduceți aici pe soțul dumneavoastră să discutăm.

– Nu.

Îți ador sânii… sunt partea perfectă a trupului tău…

Vocea lui Picasso îi umplea capul, dar sunetul ei nu mai era plăcut. De ce trebuia să-și aducă aminte de asta acum? Nu mai era șoapta dulce de atunci, ci acum avea rezonanța corbilor, care îi dădeau târcoale deasupra. Și-a astupat urechile cu mâinile și s-a întors cu spatele la biroul doctorului, ca să nu plângă. Ajunsese atât de departe cu el, pentru ca acum să i se întâmple asta… Eva știa în inima ei că Picasso n-o iubea doar pentru sânii ei, evident. Era aproape vulgar să se îndoiască. Era un om atât de bun. Știa că dragostea pe care o împărtășeau era profundă și trainică. Era greșit, ba chiar jignitor să presupună că va reacționa prost la asemenea vești. Ar fi furios pe ea

pentru că s-a îndoit de el. Dar, chiar și așa, nu-și putea alunga fricile cu totul. Șocul o împiedica. Picasso îi făcuse atunci acea declarație și partea nesigură din ea, pe care în ultimele luni o crezuse dispărută, și-a adus aminte. Picasso era un artist atât de pasional, care venera trupul femeii. Ultima lui iubită arăta ca o zeiță. Va putea oare scăpa vreodată de umbra lui Fernande? Multe din schițele lui Picasso adulau femeile și sânii lor, sexualitatea lor. Eva nu era tocmai dreaptă bănuindu-l astfel, mai ales când încercau să construiască ceva împreună, dar pur și simplu nu reușea să-și stăpânească frica asta care o sufoca.

Dar de ce tocmai această amenințare? se gândea Eva cu disperare.

Gânduri fără sens îi alunecau prin minte în toate direcțiile. Corbii nesiguranței îi dădeau târcoale, roind deasupra ei. Eva a privit disperată în jur, încercând să se adune. Omul ăsta avea atâtea cărți. Cărți peste tot. Nu observase asta înainte. Oare citise fiecare volum? Dar știa el ceva despre viață, despre patimă și despre obsesie, dincolo de ceea ce zăcea în spatele tuturor acestor cotoare din piele roșie, cu literele lor perfecte, din aur, și titlurile scrise în litere cursive? Viața ei nu era perfecțiunea. Hotărârea pătimașă, zelul și loialitatea, astea făceau din ea ceea ce era.

Eva nu putea să-și domolească zgomotul asurzitor din cap. *Sunt muza lui Picasso*, se gândea ea, *nu o femeie bolnavă, care are nevoie de compasiune!*

Nu mai putea gândi nimic și nu mai era în stare să asculte niciun cuvânt în plus. Și-a adunat toate forțele și s-a îndreptat spre ușă, nesigură pe picioare.

– Madame Humbert, chiar vă sfătuiesc serios să vă gândiți mai bine. Poate dacă aș vorbi cu soțul dumneavoastră…

Eva s-a întors pe călcâie. Toată ambiția pe care o simțise vreodată în viața ei i s-a aprins acum în ochi ca o flacără.

– Mulțumesc, domnule doctor, dar asta e absolut exclus, a răspuns Eva înainte să țâșnească pe ușa cabinetului în lacrimi.

27

Toamna a venit, umplând Parisul cu nuanțe de roșu, ruginiu și auriu, iar Eva își ocupa timpul croind rochii pentru câteva dintre actrițele de la Moulin Rouge, care îi adorau stilul și care comandaseră ceva unic pentru evenimentele sociale la care se duceau. Transformase o bucată de material brodat în Sorgues într-o mantie superbă pentru Mistinguett, iar în timpul liber a decorat noul apartament din Boulevard Raspail.

Eva încerca să aducă puțină lumină în încăperile de la etajul întâi, care erau imposibil de întunecate, făcând perne decorative, brodate de mână, și draperii din creton vișiniu și, în genere, să înfrumusețeze locul pe cât posibil, în timp ce Picasso lucra. Odată cu apartamentul din Bulevardul Clichy, el renunțase și la atelierul din Bateau-Lavoir, ca să fie mai aproape de Eva în timp ce picta. Știa cât de mult însemnase Montmartre pentru el, așa că simțea că era și mai important acum să facă din casa lor un spațiu primitor și un mediu liniștit, în care el să poată crea.

Kahnweiler era mulțumit cu noul stil *papier collé* al lui Picasso, pe care îl crease în Sorgues, și a reușit să-i vândă câteva lucrări unor mușterii din străinătate – mulți din Germania. Prețul lucrărilor lui Picasso, precum și notorietatea lui pe scena lumii creșteau constant și i-a mărturisit Evei că începea să simtă presiunea din ce în ce mai mare. Pentru că odată cu asta creșteau și așteptările. Faptul că știa ce simte el

o făcea pe Eva și mai hotărâtă în a-i deveni o parteneră cu drepturi depline. El avea nevoie de ea și ea o știa. La Paris a continuat să învețe cât mai multe despre piața lucrărilor de artă. Intenționa, cu toată inima, să-i pună la dispoziție păreri informate despre cum ar trebui să-și administreze cariera, oricând i-ar fi cerut-o.

Celălalt lucru pe care și-l pusese în gând era să devină prietenă bună cu Gertrude și Alice. După ce văzuse în Céret, cu soții Pichot – și cât de tare îl rănise pe Picasso respingerea lor, ea știa ce important era pentru el ca cei care îl sprijineau să se înțeleagă bine. În plus, chiar îi plăceau cele două femei și abia aștepta să le cunoască mai bine. Dintre toți prietenii lui Picasso, ele păreau s-o judece cel mai puțin și n-o făcuseră niciodată să simtă că ar compara-o cu Fernande. Ba chiar plănuise s-o caute și pe Marcelle Braque și să se poarte frumos cu ea. *Ține-ți prietenii aproape și dușmanii și mai aproape*, a gândit ea, iar și iar.

Trebuia să iubească ce iubea Picasso, indiferent care erau piedicile.

Se hotărâse să dea o serată în noul lor apartament și, deși perspectiva nu era tocmai încurajatoare pentru ea, care era încă atât de nouă în lumea lui Picasso, Eva era hotărâtă s-o facă. Picasso a fost de-a dreptul încântat de idee.

Pe lângă Gertrude și Alice, Picasso l-a adăugat pe lista de invitați și pe Max Jacob. Nu era însă pregătit să-l includă și pe Apollinaire. În schimb, Picasso a rotunjit numărul de oaspeți la patru, adăugându-l și pe Juan Gris, care, i-a explicat el Evei, era un prieten spaniol din Bateau-Lavoir.

În timp ce Picasso lucra, Eva și-a petrecut ziua pregătind pentru petrecere toate felurile preferate de mâncare ale lui Picasso. Pentru desert, a făcut fursecurile poloneze după rețeta specială a mamei ei. Cu lacrimi de nostalgie în ochi, Eva a presat aluat pe foaia de copt, savurând, ca de obicei când era în bucătărie, aromele atâtor amintiri. Își dorea să fi putut vorbi cu mama ei, să-i încredințeze tainele tuturor lucrurilor care se întâmplau în viața ei. Atât de multe se schimbau și simțea că toate o făceau așa de repede, că abia reușea să țină pasul. Eva

își adora noua viață și accepta toate provocările ei, dar se temea pentru sănătatea ei și de ce-ar fi putut să creadă Picasso dacă afla. Îi era greu să ducă ea, singură, toată povara asta.

– Ce e, *mon amour*? a întrebat-o Picasso, surprinzând-o deasupra chiuvetei, plângând.

– Poate că o să sune caraghios, dar plâng din pricina tuturor lucrurilor din lumea asta și din nimic, în același timp, i-a zis ea, zâmbind printre lacrimi.

În timp ce el o cuprindea într-o îmbrățișare, Eva și-ar fi dorit mai mult ca orice să-i poată spune că emoțiile o copleșesc pentru că e însărcinată. Își dorea atât de mult ca ăsta să fi fost adevărul, în loc să-și facă griji în legătură cu ce bănuia doctorul. Dar, pentru moment, avea să se concentreze asupra noii lor vieți și asupra petrecerii ce urma. Asta, a hotărât ea, era destul pentru o zi.

În cele din urmă, Max Jacob a fost acela care a făcut-o să-și uite temerile și a ajutat-o să se bucure de serată. Eva nu se așteptase să-l îndrăgească într-atât sau să se bucure de prietenia lui atât de repede. Dar Picasso îl iubea, aveau împreună o istorie lungă și ea era hotărâtă ca într-o bună zi să-l cucerească. Era excentric și avea un spirit ager, chiar dacă era alimentat de alcool, și le-a spus atâtea povești, că a reușit, până la finalul serii, să-i facă pe toți să leșine de râs. Când a început să recite din propria poezie, Eva a fost captivată. Știa că el îi era devotat lui Fernande, așa că a acceptat faptul că avea să-i ia o vreme până să-l cunoască, dar abia aștepta să aibă șansa s-o facă.

Juan Gris, celălalt oaspete, pe care Eva nu-l cunoscuse până în seara aceea, era mult mai tăcut și abia dacă reușea să se facă înțeles în franceză. Din când în când, el și Picasso vorbeau în spaniolă. Și tot din când în când, unul începea să râdă de ce spunea celălalt, dar nimeni altcineva, în afară de ei doi, nu pricepea ce-și ziceau.

– Încă unul din fursecurile alea poloneze și Gertrude va fi nevoită să mă rostogolească de aici într-un butoi! a exclamat Max, lăsându-se pe spate în scaun și frecându-se pe burtă.

Era destul de beat.

– Probabil că asta va trebui să facem oricum, a zis Gertrude sec.

Alice s-a ridicat și a luat două farfurii.

– Dă-mi voie să te ajut cu vasele!

– Nu e nevoie, a spus Eva, făcând un semn din cap. Avem o fată care vine dimineața și e întotdeauna dornică să-i dau ceva de făcut.

– Asta e din cauză că draga mea Eva încă nu înțelege că ea nu e *femme de ménage*. Acum avem pe altcineva care să ne facă curățenie, a intervenit Picasso, aprinzându-și pipa.

Toată lumea a râs, iar Alice a urmat-o în bucătărie. Eva a pus vasele în chiuvetă. Știa ce-o s-o întrebe Alice. A deschis fereastra și în încăpere a intrat un curent de aer rece, făcând perdelele să danseze.

– Deci ai fost la Dr. Rousseau?

Eva s-a întors cu spatele și a început să curețe resturile de mâncare de pe farfurii în coșul de gunoi.

– Mi-am făcut griji degeaba. Mi-a zis că sunt perfect sănătoasă. Doar că am nevoie să mă odihnesc mai mult.

– Cu un amant atât de robust ca Picasso, mult noroc!

Eva s-a îmbujorat.

– O să țin cont de asta.

– E fericit cu tine. Am văzut amândouă. E mai calm în ultima vreme și are o capacitate de concentrare pe care n-a mai avut-o niciodată. E cât se poate de evident.

– Mulțumesc că mi-ai spus asta.

Eva iar simțea că-i vine să plângă. I se întâmpla atât de des în ultima vreme și se chinuia din răsputeri să nu-și piardă cumpătul. Nu putea să nu se simtă copleșită și tristă în același timp, așa cum se simțise și mai devreme în seara asta. În liniștea care a urmat, i-a atras atenția conversația care avea loc în salon.

– Pablo, îți spun eu, nu seamănă deloc cu Fernande, zicea Max.

– Exact, i-a întors-o Picasso.

– Pare slabă de înger. Nu știu ce să zic despre ea.

– O s-o cunoști, i-a răspuns Picasso. Și Eva e o tigroaică când vine vorba de lucrurile care contează pentru ea. Nu e deloc slabă de înger.

Max vorbea destul de tare, încât amândouă îl auzeau tocmai din bucătărie, peste zăngănitul argintăriei și al porțelanurilor. Alice i-a zâmbit drept răspuns.

– Max poate fi destul de cusurgiu și mofturos, dar e deosebit de credincios celor pe care îi iubește. O să poți să accepți faptul că încă suntem cu toții prieteni cu Fernande?

– E prietenul lui Pablo, deci aș face bine să-l câștig, la un moment dat, de partea mea, într-un fel sau altul. Și cred că sunt pregătită pentru o astfel de provocare, a zis Eva. În plus, nu pot să mă prefac că trecutul nu există, așa cum niciunul dintre voi nu se poate preface.

– Nu când vine vorba de Picasso. Trecutul îl definește în mare parte. Așa cum o fac și prieteniile lui.

– Am fost acolo când Germaine și Ramón au venit să-i ceară socoteală în Céret, a recunoscut Eva.

– O, Doamne! Am auzit despre povestea aceea urâtă.

– Sunt sigură că nu-i voiau decât binele.

– Chiar și așa, el nu-i va ierta niciodată, a zis Alice.

Eva a simțit cum ochii i se umplu de lacrimi. Se întâmpla atât de des în ultima vreme, că începea s-o îngrijoreze. Nu se simțea prea bine, în ciuda succesului serii, și era întotdeauna obosită. Înăuntru era ca un pendul emoțional, dar nimeni nu și-ar fi putut da seama de asta. Nimeni, poate, cu excepția lui Alice.

Atitudinea ei caldă și maternă a făcut-o pe Eva să se gândească o clipă la propria ei mamă. În ultima vreme se gândea des la ce era acasă și regreta cele întâmplate. Își dorea din tot sufletul să-i poată spune lui

Alice totul despre ce-i zisese doctorul. Dar a rezistat tentației. Pentru moment, nimeni nu trebuia să știe nimic.

– Nu eu i-am despărțit, îți jur.

– Nimeni nu poate îmblânzi un cal care nu vrea să fie îmblânzit, fără să-i distrugă spiritul, i-a explicat Alice. Înainte să te cunoască pe tine, Gertrude a crezut întotdeauna că spiritul lui Pablo nu mai avea mult până să fie distrus. Ascensiunea lui e furtunoasă și e pe punctul de a deveni și mai renumit de atât. Când se va întâmpla asta, furtuna care se va isca va fi uriașă. Ea a crezut mereu că Pablo e un geniu, lucru pe care îl va vedea întreaga lume. Ai grijă de tine, *ma chère*. Încearcă să nu te lași prinsă în tot vârtejul ăsta. Va avea nevoie de sprijinul tău din ce în ce mai mult în fiecare zi.

– Voi fi acolo, alături de el. Ne vom ajuta unul pe altul, a promis ea, în clipa în care Picasso a apărut în spatele lor și a cuprins-o afectuos pe Eva, care stătea încă la chiuvetă, și a sărutat-o tandru pe gât.

– Prietenii noștri se pregătesc să plece. Pot să vă întrerup din discuția voastră și să vă rog să veniți să le spuneți noapte bună?

– Desigur.

Eva a schimbat încă o privire scurtă cu Alice. Vedeau amândouă că Picasso era fericit că cele două femei își vorbeau în taină, ca și cum ar fi fost deja prietene apropiate.

– Eva e o gazdă absolut minunată, Pablo, a zis Alice. Totul a fost minunat în seara asta. Chiar ai de ce să fii mândru de ea. Putem fi un grup destul de intimidant, dar ea i-a fermecat pe toți.

– Deja e talismanul meu, așa că nu m-am îndoit nicio clipă că și voi, ceilalți, veți vedea cât de minunată e, a spus el mândru, în timp ce se întorceau împreună în salon.

Picasso adorase dintotdeauna lumina din Céret.

Era iarnă acum și el voia să se oprească acolo, în drum spre

Barcelona, de Crăciun. I-a spus Evei că voia să închirieze o casă pentru vară și auzise de una perfectă pentru pictat și nu prea departe de centrul orașului. Când aveau să părăsească Parisul, săptămâna următoare, Eva era pregătită să meargă oriunde voia el, dar era dezamăgită că nu se vor întoarce în Sorgues vara următoare. Era un loc care va fi întotdeauna special pentru ea.

Tocmai se îmbrăcau să meargă la un spectacol de balet, unde își dorea Eva să-l ducă, atunci când el i-a comunicat planurile lor de vacanță. Ea nu fusese niciodată la balet în Paris, un eveniment opulent și elegant, dar seara asta urma să fie surpriza ei pentru el. Cumpărase biletele cu ajutorul lui Alice și Gertrude. Picasso îi prezentase în ultimele luni atâtea minunății noi, dar asta era o lume pe care ea o iubise toată viața de la distanță. Când era tânără, mama Evei dansase în baletul local. Ba chiar exista și o fotografie în sepia, cu ea în costum, pusă pe policioara șemineului din casa părintească, din Vincennes. Nu aducea în niciun fel cu femeia voinică de mai târziu, se gândea Eva. Dar nu uitase niciodată chipul mamei ei din acea fotografie – strălucitor, plin de vise tinerești.

– Speram să putem închiria iar casa noastră frumoasă din Sorgues, a recunoscut ea.

Frika, din capul patului, privea conversația cu o mină bănuitoare.

– Mă tem că proprietarul o vinde.

– Fresca ta minunată! Ce-o să se întâmple cu ea?

A fost brusc șocată amintindu-și ce lăsaseră în urmă, iar durerea pierderii i s-a întipărit imediat pe chip.

– Ei, asta e altă poveste, a zis el, cu un zâmbet strâmb, luând-o de mână și trăgând-o după el în atelierul lui de artă. Plănuiam să-ți fac o surpriză de ziua ta, dar acum mi se pare că e un moment la fel de potrivit ca oricare altul.

I-a făcut semn să scoată o pânză mare dintr-un loc de lângă perete și, când a dat-o la o parte, Evei i s-a tăiat răsuflarea. Era ultimul lucru

pe care se aștepta să-l vadă.

– Cum ai reușit să …

Rămasă cu gura căscată, cuvintele nu i se mai legau.

– Kahnweiler a reușit s-o scoată. Proprieratul n-a fost din capul locului mulțumit că am pictat pe peretele lui și chiar intenționa să mă pună să-i plătesc zugrăveala.

– O, nu!

– Așa că m-am hotărât să-l scutesc de efort. Kahnweiler a crezut că sunt cam nebun să cheltuiesc bani ca să scot parte din perete și să-l trimit aici. Dar bănuiesc că oricum lumea mă crede cam nebun.

Eva s-a lăsat în genunchi în fața bucății mari de perete, înrămată în cadru de lemn, ca s-o protejeze.

– Nici nu știi cât de prețioasă este pentru mine, Pablo.

– Știam c-o să-ți placă. Prin urmare, nu m-am uitat la bani ca s-o pot salva. Știi că aș face orice ca să fii fericită.

– Așa cum aș face și eu.

– Atunci, mărită-te cu mine, Eva! E timpul să te cer de nevastă oficial, deși sper că știai că aveam de gând s-o fac.

– Da, da, de o mie de ori, *da*! a strigat ea, aruncându-se în brațele lui și sărutându-i obrajii.

– Speram să spui asta.

– O s-o spun până mor!

Ochii lui s-au căscat în orbite, iar el a făcut un pas înapoi, ca și cum ar fi fost pălmuit!

– *Dios*, să nu mai zici niciodată așa ceva!

– Ce să nu mai zic?

– Să nu mai vorbești *vreodată* de moartea ta!

– Pablo, n-am vrut să zic decât că…

– Aduce ghinion! Nu înțelegi? Vino, repede! Mergem să spunem două rugăciuni și apoi aprindem o candelă!

Eva s-a uitat la el ciudat, neînțelegând. Voia să-i spună că ea credea că-l urăște pe Dumnezeu. Și atunci, cum se putea ca un astfel de lucru să conteze în fața disprețului teribil pe care i-l purta Atotputernicului? Știa despre superstițiile lui, dar să vadă cu ochii ei cât de puternice le erau rădăcinile era cu totul altceva. Eva s-a scuturat ca de un frison brusc.

Da, o ceruse de soție în cele din urmă și era teribil de emoționată. Dar, în același moment, simțea că parcă cineva tocmai călcase pe un mormânt.

28

Înainte să plece la Barcelona, să-i cunoască familia lui Picasso, au petrecut câteva zile cu Georges Braque, care se întorsese în Paris. Evei îi plăcea la nebunie să se uite la ei cum se ceartă și discută despre artă, mai ales când se adunau acasă la Gertrude Stein, unde toate conversațiile i se păreau interesante. Avea o mare sete de cunoaștere și grupul lui din Paris era plin de profesori minunați.

Eva era convinsă că Picasso nu arătase niciodată atât de fericit ca în acele zile, înainte să plece spre Céret, înconjurat de prietenii lui și având-o pe ea alături. Deși îi reprezenta de ani buni, cei doi artiști abia acum au semnat contracte oficiale cu Kahnweiler, iar Picasso era fericit că reușise să negocieze un contract mai bun cu negustorul de artă decât rivalul lui. Ceea ce îl făcea pe Picasso, în serile acelea, să fie mult mai prietenos cu toată lumea decât ar fi fost dacă ar fi avut parte de concurență.

Asta, cel puțin, până când a aflat că Kahnweiler îl inclusese și pe Juan Gris în cohorta lui de artiști. Chiar dacă Juan Gris îi era prieten, era un artist inferior lor, i-a spus Picasso Evei în tren, călătorind dinspre Céret spre Barcelona, după scurta lor incursiune acolo. Era o zi de iarnă cenușie și ploioasă, iar peisajul îi amintea de o acuarelă de Monet, i-a mărturisit el, stând într-un mic compartiment de la clasa întâi și privind peisajele perindându-se prin fața ochilor.

– Mie Juan mi se pare un om plăcut, a zis ea, atingându-i genunchiul

în timp ce se uitau pe geam.

– Asta nu are nimic de-a face cu arta. S-a străduit întotdeauna prea mult. Talentul nu poate fi forțat.

– În privința asta, seamănă cu dragostea.

Picasso a zâmbit.

– Ești mult mai înțeleaptă decât e firesc la vârsta ta, *ma jolie*. Și așa și trebuie să fii, ca să poți să-mi faci față. Așa că mâine, fata mea înțeleaptă, îl vei cunoaște pe Don José.

– Mă sperii.

De săptămâni întregi se temea de întâlnirea cu marele patriarh al familiei cu care Fernande petrecuse timp. Era, pur și simplu, prea mult trecut la înălțimea căruia trebuia să se ridice.

– Vreau doar să fii pregătită. Bătrânul poate să fie destul de greu de suportat, dacă așa își pune el în cap.

– De-abia aștept.

Drept răspuns, el a sărutat-o tandru pe obraz.

– O să-l farmeci, așa cum m-ai fermecat și pe mine. O să-ți spună că-i aduci aminte de mama. Dacă spune asta, înseamnă că l-ai fermecat, indiferent cât de morocănos ți se pare.

– Și Fernande i-a amintit de mama ta? a întrebat Eva încet, în ritmul vagonului de tren și al huruielii roților pe șine.

– Nu. Când am dus-o să-i cunoască, el știa că e încă măritată, așa că niciunul dintre părinții mei n-a fost prea impresionat, a zis el cu un zâmbet șiret. Nu ești măritată, nu?

– Nu încă. Dar sper că o să fiu foarte curând.

– Ce zici dacă am face nunta primăvara?

– Primăvara asta?

– De ce nu?

Nu era sigură că e prea mult timp până atunci, dar așa avea senzația. Pur și simplu simțea că are de așteptat destul.

– E o biserică la colțul cu casa noastră, Abația de Sion, și aș vrea să luăm micul dejun de după nuntă într-un loc teribil de luxos pentru tine. Ce-ai zice de Hôtel le Meurice?

– Nu se poate! Am crezut că glumeai când ai spus-o atunci. Ar fi scandalos de scump!

– Kahnweiler mă asigură că, după ultimele vânzări pe care le-am avut în Germania, ne putem permite. O să mă folosesc de profitul scos din ele.

Eva și-a lăsat capul pe umărul lui.

– Sună cu adevărat minunat, Pablo.

– M-am gândit că ar fi bine să știi care e planul înaintea părinților mei. Sper că așa te vei simți mai confortabil când îi vei întâlni.

– Mă ajută, într-adevăr.

– O să-i cer mamei să-mi dea inelul de argint al bunicii mele Picasso. I l-a dat bunicul când s-au căsătorit. Vreau să fie inelul tău de logodnă.

– O, iubirea mea!

El i-a luat mâna și a ținut-o strâns într-a lui.

– Și îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat în Paris. Am reacționat exagerat când mi-ai zis despre moartea ta și știu că te-am speriat – cu sau fără cererea în căsătorie. Numai că nu suport gândul ca ceva rău să se întâmple, mai ales acum, când suntem în sfârșit împreună.

– Pablo, lucrurile rele se întâmplă, indiferent cât de mult ne dorim cu toții să nu se întâmple.

– Ei bine, nu mi se întâmplă mie. Nu mi se *mai* întâmplă. Tu ești talismanul meu. I-am zis lui Alice că tu ești talismanul meu și-mi porți noroc și n-am glumit cu asta, a zis Picasso cu convingere. Uite cum m-ai inspirat cu tehnica *papier collé*. Toate astea s-au întâmplat datorită ție. Și culorile mele sunt iar vii și strălucitoare. N-am mai folosit

marourile acelea, pentru că nu le mai simt în mine – și am negociat un contract mult mai bun cu Kahnweiler decât Braque și asta pentru că așa m-ai sfătuit tu.

– Păi, dintre voi, *tu* ești maestrul, cu siguranță. Și *tu* ar trebui să fii cel cu contractul mai bun, i-a explicat.

– Îmi place cum gândești. Dar, de fapt, *tu* le-ai reușit pe toate. Îți spun eu, ești talismanul meu.

A strâns-o afectuos de genunchi în clipa în care trenul a intrat în gară.

– Nu uita, orice ar zice tatăl meu, în cele din urmă chiar te va plăcea. Așa că fii tu însăți!

Ce om îngrozitor trebuie să fie, s-a gândit Eva, un individ egoist, el însuși artist, dar care, în cele din urmă, a sfârșit în umbra fiului mult mai talentat. Măcar intimidarea și așteptările au reușit să creeze un geniu. Dar, în aceste momente în care nu-și putea opri inima din galop, conștientizarea rațională a propriilor frici nu-i oferea niciun fel de alinare. Însă, indiferent ce se întâmpla, dacă voia să se mărite cu Picasso, trebuia să treacă prin asta.

Au luat o trăsură, nu o mașină, pentru că era prea frig afară și, când au ajuns, nu mai era niciun taxi în gară. Dar înăuntru era destul de cald pentru cât dura drumul de-a lungul bulevardului Las Ramblas, una dintre marile străzi ale orașului.

Eva nu știa la ce să se aștepte de la Spania, dar Barcelona era un oraș frumos, mult mai cosmopolit decât își închipuise. Clădirile înalte, decorate cu calcar untos, cu balcoanele lor cu ornamentații spiralate din fier forjat erau la fel de elegante ca oricare din Paris, dar în stilul lor unic. Femeile mergeau la braț, călcând cu o mândrie care te captiva.

Pe măsură ce trăsura se apropia de mare, peisajul și clădirile se schimbau treptat. Străzile se îngustau. Aceasta era partea mai veche a

orașului. Casele din apropierea portului erau mai întunecate, cu vopseaua începând să se scorojească pe unele dintre ele. Între clădiri erau sârme de rufe, iar pe caldarâmul pietruit, în locurile în care pătrundea soarele doar arareori, erau bălți de un albastru-întunecat.

Trăsura s-a oprit la un colț de stradă, unde era o cafenea mică și întunecată, cu un străvechi semn atârnat deasupra. Picasso a deschis portiera trăsurii. A ieșit afară și i-a întins mâna Evei, iar vizitiul a apucat cele două genți mari.

– Aici e. Chiar acolo, jos, a zis el, făcându-i un semn din cap spre strada îngustă, încadrată de clădiri. De doi ani am tot încercat să le cumpăr un loc mai acătării, dar mama refuză. Zice că s-a mutat destul de-a lungul vieții și că asta e casa ei acum.

Eva era bucuroasă să vadă ghivece cu mușcate de un roșu aprins revărsându-se peste unele balcoane, însuflețind locul, în ciuda atmosferei înghețate de iarnă. Auzea la unul dintre etaje scâncetul unui copil mic, iar în fața lor, pe stradă, erau câțiva pușți care se jucau cu mingea. Cu siguranță nu era Montparnasse, a gândit ea. Dar asta era lumea lui Picasso, locul în care crescuse, și ea voia și această parte din el.

Teribil de emoționată, și-a aranjat pălăria și fusta.

– Arăt bine?

– Ești absolut seducătoare. Dar, evident, seducția va trebui să mai aștepte. Mama va avea, fără doar și poate, mătăniile la iveală pe tot parcursul vizitei.

– Acum cine e agitat? l-a întrebat Eva, cu un zâmbet superior, în timp ce urcau scările, ținându-se de mână.

În ușa apartamentului lor de la etaj i-a întâmpinat sora lui mai mare, Lola, și din momentul în care s-au îmbrățișat Eva a simțit cum tensiunea lui dispare. Lola avea ochii mari, căprui, o gură strânsă, iar în părul ei coafat într-un coc elegant se zăreau, spre tâmple, șuvițe albe. Eva a văzut de îndată și asemănarea dintre ei. Căldura dintre

frate și soră era palpabilă și pe chipurile amândurora au înflorit zâmbete fericite când s-au îmbrățișat din nou și au început să-și spună șoapte de alint, în spaniolă, înainte ca ea să se întoarcă spre Eva.

– *Bienvenue*, Eva! a salutat-o Lola într-o franceză cu un puternic accent spaniol.

Evei i-a plăcut că ea se gândise să facă efortul să-i vorbească în limba ei și s-a simțit mai puțin încordată.

– Te rog, simte-te ca acasă! Ei te așteaptă în salon.

Picasso a lăsat cele două genți și o slujnică în vârstă a venit dintr-o altă încăpere și le-a luat numaidecât. Eva l-a urmărit cum își netezește părul, agitat. Apoi au urmat-o pe Lola pe sub arcada joasă, încadrată de draperii grele de catifea verde. Mirosul de camfor care umplea apartamentul era foarte puternic.

Picasso i-a aruncat o privire rapidă Evei, dar n-a mai încercat s-o atingă.

În micul salon dominat de un șemineu cu o poliță albă, din marmură și încărcată până la refuz de mobile grele, italienești, în stil renascentist, doi oameni stăteau pe marginea unei canapele îmbrăcate în catifea verde. Un bătrân cu o înfățișare fragilă stătea lângă ei, într-un cărucior cu rotile, cu spătar din trestie împletită. Avea o prezență intimidantă, așa că ea a înțeles imediat cine era.

Tatăl lui Picasso era tras la față. Avea o barbă lungă, cenușie, iar ochii lui albaștri și înfundați în cap erau tulburi. N-a zâmbit când cei doi s-au apropiat. O femeie voinică, cu părul argintiu, care era clar mama lui Picasso, a venit spre el cu o expresie de adorare. L-a tras la pieptul ei și, cu lacrimi în ochi, i-a șoptit ceva încet în spaniolă. Apoi i-a ținut fața în mâini o clipă, ca și cum ar fi încercat să se asigure că într-adevăr se întorsese.

– *Madre*, ea este Eva. Vom vorbi franceză, de vreme ce ea nu înțelege spaniola, i-a pregătit el.

– E o onoare pentru mine, Señora Picasso, a zis Eva, simțind brusc că

începe să se bâlbâie.

– Numele ei nu e Picasso, însă, i-a spus el cu blândețe. Numele de căsătorie al mamei mele este Ruiz. Picasso este numele ei de fată. Numele pe care îl folosesc eu ca artist e numele ei.

– Iartă-mă, eu… n-am știut.

Înțelesese că relația lui Picasso cu tatăl lui fusese tensionată, dar Eva își dorea acum ca el s-o fi avertizat în legătură cu astfel de detalii înainte să fi ajuns aici. Voia cu disperare să facă o impresie bună.

– Iar el este cumnatul meu, Juan Vilató.

– Dr. Juan, l-a corectat mândră mama lui. Soțul fetei mele e chirurg!

Era un bărbat între două vârste, cu un păr ciocolatiu, ondulat, care îi venea pe frunte într-un „v" adânc. Zâmbea binevoitor și i-a întins mâna Evei, spunându-i în franceză, cu același accent puternic: *Bienvenue*.

Picasso și-a întors apoi privirea spre tatăl lui. În momentul acela, Eva l-a auzit oftând din greu. Nu putea decât să-și închipuie ce simțea. L-a văzut având un schimb de priviri cu Lola și făcând un pas mai aproape de ea.

– De ce nu m-ai avertizat?

– Nu e ceva ce să scrii într-o scrisoare, Pablito. E așa fragil de multă vreme, dar n-ai mai fost pe acasă de mult.

– Mă poate vedea, măcar?

– Acum vede puțin, mai mult forme și umbre. Dar știe că ești aici și că ai adus cu tine o nouă femeie.

Toată lumea a tăcut în clipa în care Picasso s-a apropiat de tatăl lui. S-a lăsat pe vine și i-a vorbit în spaniolă. Eva își auzea numele în discuția lor pe ton jos, dar și ticăitul ceasului mare de pe perete. N-a mai recunoscut decât vreo două sau trei cuvinte. Inima îi bătea cu forță, privindu-l pe teribilul bătrân, care nici n-a zâmbit, nici nu s-a aplecat să-și îmbrățișeze fiul.

În cele din urmă, Picasso s-a uitat spre Eva, căci Don José îi făcuse semn să se apropie cu mâna lui nevolnică, cu cotul sprijindu-i-se de brațul scaunului cu rotile. Picasso s-a ridicat iar, cu o vagă urmă de îngrijorare pe față, în timp ce Eva s-a apropiat de tatăl lui.

Dintr-odată, spre groaza ei, și-a dat seama că nu era sigură cum să i se adreseze. Știa acum că nu-l cheamă Señor Picasso. De la Picasso îl știa doar ca Don José. Brusc, genunchii au părăsit-o și greața i s-a aprins în piept. Toată lumea se uita la ea, așteptând cumva să-l farmece pe bătrânul intimidant, care nici măcar n-o putea vedea.

– Vrea să te așezi pe canapea, lângă el, i-a zis Lola. Vrea să plecăm cu toții, dar Pablo i-a zis că nu vorbești spaniolă, așa că mă lasă pe mine să stau, ca să vă traduc.

Ea a ridicat privirea spre Picasso, încercând să nu-și arate panica. Mama și cumnatul lui deja se îndreptau, fără obiecție, spre ușă. Până nu i-a urmat și Picasso, nimeni n-a scos un cuvânt, apoi ușa s-a închis după ei.

– Îți cere să te așezi, i-a explicat Lola, de îndată ce au rămas numai ei trei.

– *Gracias*, monsieur… Señor Don José, s-a bâlbâit ea agitată și știa că sunetul pe care îl scosese semănase mai degrabă cu un croncănit decât cu orice ar fi putut trece drept spaniolă. Colțurile buzelor lui subțiri s-au ridicat ușor în sus.

– Îți urează bun venit în casa noastră, ca oaspete al lui Pablo, dar te întreabă dacă acum, că fiul lui e celebru, vrei să-i furi banii… sau doar inima.

Eva era surprinsă de francheța întrebării lui. Și-a pierdut cumpătul o clipă și nu era sigură ce ar trebui să răspundă. Nu voia să-și înrăutățească situația. În cele din urmă, și-a adunat toate forțele, a tras adânc aer în piept și l-a răsuflat apoi. Nu trebuia să lase momentul ăsta să strice tot. Ajunsese prea departe. Spiritul ei s-a trezit la viață.

– *Por favor!* N-am de gând să fur nici bani, nici inimă. Nici nu vreau

nimic altceva decât ce mi se oferă de bunăvoie. Îl iubesc pe fiul dumitale cu toată ființa mea.

– Tata mă întreabă dacă ai de gând să-i dăruiești fii.

– Odată ce vom fi căsătoriți, aș vrea să-i dăruiesc mulți fii. Și fiice.

Pe chipul bătrânului a înflorit un zâmbet larg, chiar înainte ca Lola să-i traducă tot ce spunea, dar tot nu-și îndreptase privirea spre ea.

– Tata spune că cealaltă n-ar fi putut să-i dăruiască niciodată familiei noastre moștenitori adevărați, pentru că avea deja un soț. N-o respecta, pentru că-i răpise lui Pablito al nostru dreptul lui natural de bărbat spaniol adevărat. Zice că Pablo merita mai mult de atât.

– Vreau să sper că sunt destul de vrednică, încât să-l merit, a zis Eva. Și știu că-mi voi petrece restul vieții încercând.

– E mulțumit să știe că tu și Pablo vă veți căsători. Zice că va fi o onoare pentru el să participe la nunta voastră. Cum va fi și pentru mine, a adăugat Lola. Și dorește să-ți spun cât de mult îi aduci aminte de nevasta lui.

Un val de ușurare a trecut peste Eva ca apa curată de izvor și și-a permis să zâmbească. Cu zece minute înainte nu se așteptase să-i primească binecuvântarea și, după expresia ei, nici Lola nu se așteptase. În clipa aceea, Eva era mai mândră de ea decât fusese vreodată în viața ei.

Don José s-a dus la culcare foarte devreme după discuția lor, în timp ce toți ceilalți au stat la masă și au vorbit până târziu în noapte, pe acordurile liniștitoare ale unei chitare spaniole, la care cânta cineva de-afară, pe strada îngustă.

Târziu în noaptea aceea, Eva s-a trezit auzindu-l pe Picasso cum plângea încet, într-un dormitor aflat în fața camerei ei. Știa că lacrimile erau pentru tatăl lui, un bărbat pe care îl respectase și de care se temuse în egală măsură – și care făcuse din el un artist.

Au mai rămas în Barcelona încă două săptămâni. Evei i s-a părut un Crăciun minunat și apoi au sărbătorit cu toții Boboteaza în pomposul

stil spaniol. Ba chiar și Picasso a mers la slujbă fără să protesteze și Eva s-a gândit că poate începuse să facă pace oarecum cu Dumnezeul pe care-l urâse și de care se temuse atât în ultimii ani.

În ultima zi în Barcelona, Picasso a căpătat destulă încredere în viitorul lor luminos, cât să-i ceară, în sfârșit, mamei lui, inelul de argint al bunicii. Eva era în salon, luându-și la revedere de la Don José, când l-a auzit pe Picasso rugând-o pe mama lui. A auzit apoi pașii mici ai mamei lui trecând pe lângă salon și a știut că s-a dus să-l ia. Eva li s-a alăturat câteva minute mai târziu, așezându-se în dreptul ușii, aproape incapabilă să-și ascundă bucuria, dar s-a străduit, din răsputeri, să nu se dea de gol, pentru că nu voia să-i strice surpriza.

– Vă mulțumesc pentru tot, a zis Eva, înăbușindu-și un acces de tuse în timp ce mama lui a tras-o într-o îmbrățișare caldă.

– E trist să văd că Pablo pleacă iar, dar mă simt atât de împăcată să știu că tu vei fi alături de el. Cred că, în sfârșit, e pregătit să fie un soț de nădejde.

– *Madre, por favor!* a protestat Picasso iritat, de parcă ar fi dezvăluit cine știe ce secret, apoi a tras-o pe mama lui deoparte și a sărutat-o tandru pe obraji.

– Să fii bun cu ea, Pablito!

– O să-mi petrec fiecare zi încercând să fiu bun, a promis el. Și ai dreptate, acum, în sfârșit, sunt pregătit.

În prima dimineață după ce s-au întors la Paris, Eva s-a trezit și a fost dezamăgită să nu-l găsească pe Picasso în pat, lângă ea. La început, s-a temut că poate l-a deranjat azi-noapte cu un acces de tuse, căci știa că iar o lovise bronșita. Se asigurase însă că-l convinge că nu e decât un virus oarecare, pe care îl căpătase în timpul călătoriei.

Era liniște în apartament, dar pe perna lui era un singur trandafir roșu, cu un lujer lung, lângă o cutiuță în piele verde. Și-a dat seama imediat ce se întâmplă. Cu inima bătând să-i sară din piept, Eva și-a

tras pe ea chimonoul de la capul patului și s-a așezat nesigură în genunchi. Era fermecată de grija cu care Picasso aranjase lucrurile, dar nu știa dacă ar fi trebuit să deschidă cutia fără el.

Când s-a ridicat în cele din urmă, apartamentul era în continuare cufundat în liniște, așa că și-a legat cordonul chimonoului și s-a dus, călcând desculță pe podeaua din lemn a salonului, unde draperiile erau încă trase. Picasso stătea în picioare, lângă șemineu, îmbrăcat în smoching și cravată, cu părul pieptănat și lins. Era înconjurat de lumânări care luminau încăperea întunecată, ca naosul unei biserici, iar deasupra șemineului era acum pictura lui *Ma Jolie.* O înrămase, așa că acum domina încăperea ca un tribut adus ei.

Ochii Evei s-au încețoșat de lacrimi.

– Nu puteai să mă aștepți și pe mine să mă îmbrac la fel de frumos cum ești tu pentru momentul ăsta?

– Dimpotrivă, voiam să fii exact așa cum ești acum. Eu sunt cel care trebuie să te impresioneze.

A făcut un pas spre ea și i-a luat amândouă mâinile. Îl simțea și pe el că tremură la fel.

– Vreau ca, prin acest moment, să te onorez așa cum se cuvine. Te-ai străduit atât de mult și ai dăruit atât de mult din tine în această iubire, ai fost alături de mine și m-ai sprijinit. Mi-ai fermecat familia, ai fost răbdătoare cu prietenii mei și mi-ai câștigat inima pe de-a-ntregul. Tu ești totul pentru mine, Eva.

– O, Pablo!

– Îmi faci onoarea, în mod oficial, de a accepta să fii soția mea?

– Desigur!

Când a început să plângă, el i-a șters lacrimile cu degetele lui mari și i-a luat bărbia în mâini.

– Dar cred că inelul e în cealaltă cameră, a adăugat ea.

– Era un fel de a te momi înapoi în pat, iubirea mea, a necăjit-o el

drăgăstos.

– Dar pentru asta n-o să am niciodată nevoie de momeli. Sunt a ta, cu trup și suflet.

S-au întors în dormitor și el a luat cutia de pe pernă și i-a pus-o în mâini.

– Sper că n-ai fi preferat, de fapt, ceva nou, a zis el, deschizând cutia, dezvăluind un inel elegant de argint, cu un rubin mare în centru.

– O, Pablo, e minunat!

– Așa cum ești și tu, *Ma Jolie*. Mama a fost atât de fericită să știe că tu vei fi aceea care îl va purta, a continuat el, punându-i-l pe deget. În seara asta ne întâlnim cu Gertrude și Alice ca să sărbătorim logodna mod oficial. Sunt amândouă atât de nerăbdătoare să-ți vadă inelul!

– Știau? a întrebat Eva surprinsă.

– Ei bine, a trebuit să spun cuiva. În plus, au fost amândouă foarte încântate pentru noi.

– Mă bucur că mă plac.

– Te adoră, a asigurat-o Picasso. Așa cum te vor adora toți prietenii mei de îndată ce vor afla ce femeie minunată ești și cât de fericit mă faci.

În sinea ei, Eva s-a gândit că va mai dura o vreme până atunci, dar chiar și așa, acum era pe calea cea bună. În ciuda bronșitei care nu-i dădea pace și a suspiciunilor cumplite ale Dr. Rousseau, ea era îndrăgostită de bărbatul visurilor ei, el o iubea și urmau să se căsătorească în curând. Acestea erau lucrurile minunate asupra cărora trebuia să se concentreze. Singurele lucruri care contau.

29

Când a venit primăvara, Eva și Picasso s-au întors în Céret. În mijlocul unui mistral sălbatic și a frigului mușcător, Picasso a lucrat cu fervoare la o nouă serie de pânze cubiste. De vreme ce el era mai tot timpul ocupat pe parcursul zilei, lucrând la picturile lui, Eva încerca să se odihnească, ca să-și vindece oboseala constantă și tusea care nu dispărea niciodată de tot. În lumina care pătrundea prin obloane, instalată lângă un foc bun, își petrecea timpul scriindu-le părinților ei. Ba chiar le-a trimis lui Gertrude și lui Alice o carte poștală. Alice i-a răspuns. Eva i-a scris din nou. A devenit un obicei.

Era plăcut să aibă un partener de corespondență și, câteodată, scria până și Gertrude, deși multe dintre scrisorile ei îi erau adresate lui Picasso. Prietenia lor era profundă și veche, așa că Eva nu s-a simțit jignită. Dar îi plăcea la nebunie să citească scrisorile frumos ticluite ale lui Gertrude și să-i savureze simțul umorului atât de încâlcit.

Serile, când vântul se mai calma, Eva și Picasso se plimbau singuri pe pășunile nesfârșite și-și plănuiau nunta. Câteodată se relaxau în sat, la Grand Café, după apus, sub șiruri de luminițe strălucitoare, și își citeau unul altuia scrisorile de la ceilalți, mulțumiți de prieteniile pe care încă le mai aveau. Viața li se părea atât de idilică. Și apoi, într-o bună zi, vântul s-a oprit, aerul s-a încălzit și, brusc, odată cu vremea, totul s-a schimbat și pentru ei.

– S-a întâmplat ceva cu tata, a anunțat Picasso, stând cu o scrisoare

din Barcelona deschisă în față. Lola zice că e foarte bolnav.

– O, Pablo!

– Bănuiesc că n-ar trebui să fiu surprins, și totuși sunt. Era o forță când eram copil. Eram furios pe el pentru că mă obliga să pictez. Voia să fiu tot ce el n-a putut fi. Nu mi-am dat seama decât după foarte mult timp că tot ce putea bătrânul să picteze erau porumbei.

– Ți-a dat un asemenea talent. Ăsta e un motiv suficient ca să-l iubești.

– Vii cu mine în Barcelona?

În ultimele zile, Eva începuse să se simtă rău și să fie iar slăbită, deși nu-i spusese încă nimic lui Picasso. Cu o zi în urmă o surprinsese tușind, reușise să-l convingă din nou că nu era altceva decât un alt virus pe care-l luase în călătoriile lor. Cu siguranță nu se simțea destul de în putere ca să îndure lungul drum cu trenul până la Barcelona, mai ales cu valul de căldură care venise peste ei atât de devreme. În plus, ar fi fost bine să petreacă ceva timp separați, până când reușea să se mai restabilească puțin.

– Nu pot să te las singură, a zis Picasso când ea i-a comunicat intenția de a rămâne. Max tot vrea de ceva vreme să vină în Céret să vadă ce e așa grozav aici, a continuat el. O să-ți țină el de urât. O să-i trimit o telegramă lui Kahnweiler să-i plătească drumul până aici. Nici n-o să-ți dai seama că nu sunt cu tine.

– O, Pablo, chiar trebuie?

– Nu pot să vă port grija și ție, și tatei în același timp. În plus, îți place Max.

– Da, îmi place, a zis ea, dar nu asta era problema.

Știa că Max continua să-i fie credincios lui Fernande. Eva încă era hotărâtă să-l atragă pe Max de partea ei, dar cu siguranță n-avea să fie ușor, mai ales că nu se simțea bine.

– Atunci, am hotărât. Și când mă întorc, vei fi odihnită și vom lua

totul de la capăt. Ne vom întoarce în Paris și vom stabili o dată pentru nunta noastră. Dar merit o mireasă sănătoasă.

– Și o mireasă sănătoasă o să și ai, i-a promis Eva.

Cât timp Picasso era în Barcelona, primăvara le-a adus ploi torențiale. A plouat atâtea zile la rând, că peste tot pământul era îmbibat de apă. Cerul era de un cenușiu greu și tusea Evei se înrăutățea. Ea și Max au fost forțați să coexiste de-a lungul zilelor nesfârșite în aceeași casă din provincie. La început, casa li s-a părut mică, pentru că nu aveau cum să scape din ea. Dar, din datorie față de Picasso, Max a început prin a sta cu ea în salon mai des, lângă foc, ca să-i țină companie – chiar dacă, în mare parte din timp, în liniște.

– Chiar îmi pare rău de situația asta, a zis ea într-o după-amiază, în lumina rece, de oțel, a încă unei zile ploioase.

Amândoi aveau cărți deschise în poală.

Max a ridicat privirea.

– Pentru ce să-ți pară rău?

A văzut nuanța de iritare din expresia lui, dar era hotărâtă să treacă peste.

– L-am rugat pe Pablo să nu insiste să stai aici, cu mine, în lipsa lui.

– E un bărbat foarte convingător. Și încăpățânat, pe deasupra.

Eva a zâmbit.

– Cu asta suntem de acord amândoi. Max, pot să te rog să-mi spui ceva? Din perspectiva unui bărbat.

– Asta ar putea, *într-adevăr*, să fie o provocare, depinde de subiect.

Eva știa că lui îi plăcea să-și ia în derâdere propria sexualitate, așa că a zâmbit și a mers mai departe, neintimidată.

– Dincolo de frumusețea ei, ce îi atrage, mai exact, pe oameni, cu asemenea putere, la Fernande?

– N-ai vrea să fii mai clară?

Eva a simțit în vocea lui ceva defensiv.

– Nu vreau să pară o jignire, dar pentru cineva care nu pare a fi preocupată decât de sine, găsesc surprinzător faptul că atâția dintre prietenii lui Picasso sunt dispuși să renunțe la amiciția cu el pentru ea. La urma urmei, erau prietenii lui Pablo înainte ca măcar s-o fi cunoscut.

– O întrebare excelentă.

A analizat-o o clipă pe Eva, înainte să-și scoată ochelarii mici și rotunzi, de citit.

– Te temi cumva că, dacă nu reușești să înțelegi, ea l-ar putea câștiga înapoi cu nurii ei mistici?

– Probabil că da.

– Voi două chiar sunteți două tipuri de femeie foarte diferite.

– Ea a fost multă vreme tipul de femeie pe care și l-a dorit el.

Eva și-a dat seama că pe Max îl pălise un gând. A oftat adânc, apoi și-a coborât privirea asupra ei.

– Noi suntem, într-un fel al nostru, legați unii de alții, nu-i așa? Toți suntem legați de Picasso – și, drept urmare, unul de celălalt. Până și tu, și Fernande.

– Exact. Ideea pe care vreau s-o exprim e că nici mie nu mi-a displăcut pe de-a-ntregul. Cu toate astea, nu înțeleg loialitatea pe care o trezește în voi.

– Noi suntem un grup loial și cei mai mulți dintre noi, dintr-un motiv sau altul, simt milă față de ea, aș zice. Fernande a avut o viață grea. Picasso nu ți-a povestit niciodată despre asta?

– Nu-i place să vorbească despre ea.

– Fernande a fost abandonată de părinți, așa că a fost crescută de un unchi și o mătușă, care au neglijat-o. Ca să scape de ei, s-a măritat cu

un bărbat care o bătea. A fugit de el la Paris. Biata păsărică a fost prea speriată de represalii ca să divorțeze, așa că ea și Picasso n-au ajuns niciodată să se căsătorească. Noi toți, care am fost acolo de la început, am știut povestea. Toate astea i-au făcut defectele mai ușor de înghițit.

În șemineu, un butuc s-a crăpat în două și o cascadă strălucitoare de scântei a luminat încăperea.

– Apoi au venit anii de foame care ne-au legat pe toți, a continuat el. Genul de lucruri care întăresc o legătură.

– Înțeleg. Dar el a scos-o din viața lui complet.

– A, bine, ce se întâmplă între doi îndrăgostiți e ceva foarte special. O să neg, dacă zici cuiva că eu am spus, dar draga noastră Fernande îi era necredincioasă, și nu mă refer doar la episodul de care știi și tu. La ea era un obicei. Se pare că a încercat de prea multe ori să-i manipuleze sentimentele. Faptul că ultimul cu care l-a înșelat era și el un artist a fost ultima picătură.

– Max?

– Poftim?

– Îți mulțumesc că ai avut încredere în mine să-mi spui toate astea.

– Spre disperarea mea, îmi dau seama că începi să-mi fii din ce în ce mai dragă. Poate că e doar datorită izolării în provincie și ploii ăsteia care nu se mai oprește, dar mi s-a mai domolit neîncrederea.

– Da, a răspuns ea, iar colțurile gurii i s-au ridicat într-un zâmbet, apoi a coborât iar privirea spre paginile cărții. Sunt sigură că de aceea.

În zilele care au urmat, Eva și Max au vorbit ore în șir despre artă și poezie, dar și despre credință. Eva l-a întrebat despre interesul lui în cărțile de tarot și chiromanție și, deși nu era sigură dacă ea credea în ele sau nu, era curioasă să știe. A descoperit că și ei îi plăcea Max cu adevărat, așa cum știuse dintotdeauna c-o să se întâmple.

– Dacă ne căsătorim în biserică, vii? l-a întrebat ea.

Chiar dacă era evreu, i-a zis că nu prea avea de-a face cu religia organizată.

– În plus, dacă vin eu, s-ar putea să ne lovească pe toți trăsnetul, a zis el în glumă.

– Eu și Pablo ne asumăm riscul.

– Mi-a zis că ești o fată curajoasă, dar încep să observ și eu asta cu ochii mei.

– Mă bucur. N-am vrea să se căsătorim fără toți prietenii și familia în jurul nostru.

El a rămas tăcut o vreme.

– Vrei să fiu alături de voi, deși știi că-i sunt loial lui Fernande?

– O, până atunci am toate intențiile să mai fur câte ceva din loialitatea aceea, i-a declarat Eva cu glas dulce.

Au râs amândoi.

– O să mă gândesc la asta.

Dintr-odată a apucat-o o criză puternică de tuse. Cum apa n-a putut s-o liniștească, Max a fost forțat s-o ia în brațe și s-o care în pat. Era atât de palidă și de slăbită. Starea ei să înrăutățea de la o zi la alta. Max i-a spus că se temea să nu fie pneumonie.

– Trebuie să-i scriem lui Picasso și să-l întrebăm ce e de făcut, a insistat Max a doua zi.

Stătea lângă patul matrimonial de mahon al Evei, un obiect străvechi, care părea s-o înghită, și a pus încă o cârpă rece pe fruntea ei.

– *Nu*! a țipat ea.

– Dar o tuse ca asta e semn rău.

Dintr-odată nu mai era atât de încântată de grija lui Max față de ea.

– Am zis nu.

– Atunci, lasă-mă să chem eu un doctor.

– Faci prea mare caz din nimic, Max. E doar o tuse.

– Picasso o să-mi ia capul dacă află că nu m-am dus după ajutor.

Luminile au început să pâlpâie ca răspuns la bubuitul unui tunet.

– De când ești aici, ai tot primit vești de la Fernande. Am văzut scrisorile care au venit în poștă. Ce mai face? a întrebat Eva, schimbând brusc subiectul, rupând tăcerea dintre ei.

Max a privit-o dezaprobator, apoi a răspuns.

– Nu foarte bine. Dar Apollinaire i-a găsit de lucru, citește poezie la Au Lapin Agile.

Eva cunoștea taverna modestă din Montmartre. Toată lumea o știa. Era greu de închipuit cât de mult se schimbaseră lucrurile – atât pentru Fernande, cât și pentru Apollinaire. Și-a tamponat fața cu cârpa rece. Voia să-l întrebe și despre poet. Voia să știe ce mai face poetul pe care cândva îl idolatrizase și căruia nu-i fusese deloc ușor după scandalul cu *Mona Lisa*.

– Am crezut că Fernande lucrează la Maison de Poiret.

– A, da, dar n-a mers. Poate fi o femeie foarte orgolioasă.

Eva i-a dat cârpa înapoi. El a înmuiat-o iar în apă, a clătit-o și i-a pus-o înapoi pe frunte. Devenise surprinzător de răbdător și de atent cu ea.

– Ai o inimă bună, Max. Fernande e norocoasă să aibă un asemenea prieten.

– Să știi că, de fapt, a trebuit să fac o alegere în aceste ultime zile.

Ploaia bătea în geam în rafale puternice. Erau singuri în casă de suficient de mult timp de-acum, încât să-și dea seama ce revelații au.

– Nu pot să-ți fiu loial și ție, și ei în același timp și să păstrez și prietenia cu Picasso, așa că, spre deosebire de ceilalți, te-am ales pe tine.

– O, Doamne, nu ți-aș cere niciodată așa ceva, mai ales nu atât de curând. M-am gândit că o să ne ia ceva timp.

– Nu mi-a cerut nimeni nimic. Pur și simplu așa stau lucrurile cu Picasso. Trebuie să aleg. Să-i fiu complet loial ei sau ție. El așa ne cere. Și, ca noi toți, îl iubesc dincolo de asta. Bănuiesc că am știut ce vrea, în momentul în care m-a ales pe mine să vin aici să-ți țin companie.

– Max, nu-i spune că am fost bolnavă. Știi cât de mult îl sperie boala. Și deja mă fac bine.

– Nu te faci bine. Dar respect pe oricine își pune un costum la Moulin Rouge și urcă pe scenă, așa cum ai făcut tu atunci, așa că voi face precum ți-e voia. Dacă Picasso nu-și dă seama când se întoarce, nu voi fi eu acela care să-i spună.

– Îți mulțumesc.

– Să știi, însă, că eu cred că e o greșeală. Dar am avut și eu parte de o viață plină de greșeli, așa că cine ți-ar putea lua în nume de rău pasul greșit pe care îl faci? a zis el, iar râsul a umplut tăcerea din încăpere. Erau ecouri peste tot, în casa asta veche. Picasso te va iubi în continuare, să știi, chiar dacă ești bolnavă.

– Nu sunt sigură că sunt dispusă să-mi asum riscul ăsta, a zis ea, în timp ce trăsnetul zguduia din nou ferestrele.

În mai Don José a murit. Fusese o forță în viața singurului său fiu, iar Picasso resimțea acum puterea lucrurilor nespuse și neputința de a le îndrepta. N-a vorbit cu nimeni câteva zile și, în cele din urmă, s-a hotărât să se ducă singur în Barcelona. Ar fi vrut s-o ia pe Eva cu el, dar nu s-ar fi cuvenit să aducă la înmormântare o femeie cu care nu era însurat. Oricât și-ar fi dorit să fie acolo pentru Picasso, Eva era ușurată să aibă iar o perioadă de una singură ca să se întremeze.

Picasso a trimis după Juan Gris, rugându-l să meargă să stea cu Max în Céret, ca să-i țină companie Evei în lipsa lui. Prietenii lui aveau să-i distragă atenția, scria el din Spania, și nu va dura mult până când vor

fi iar împreună. Eva avea încredere în Max să-i păstreze secretul. Știa că avea nevoie să se încreadă în cineva. Câtă vreme Gertrude și Alice erau din nou în Italia, Max Jacob fusese cel ales pentru această sarcină. Prietenia dintre Picasso și Gertrude era prea puternică și Eva nu i-ar fi putut încredința secretul despre sănătatea ei, chiar dacă și-ar fi dorit. Când i-a scris lui Alice, nu i-a povestit decât lucruri frivole.

Pe la începutul lui iunie, ploaia s-a oprit, dar doi nori negri au rămas planând deasupra lor: perioada de doliu în Spania dura un an, timp în care nu putea avea loc nicio ceremonie de căsătorie, iar micul nodul din sânul ei se mărea.

30

În iulie, în Céret se făcuse, în sfârșit, cald și uscat. Bulevardele, bastioanele și pereții erau, în cele din urmă, îmbrăcate în noile straie de vară, iar plantanii umbreau din nou târgul.

După întoarcerea din Barcelona, Picasso n-a mai vorbit deloc despre tatăl lui sau despre înmormântare, dar imaginile din unele dintre lucrările lui arătau cât de mult îl afectase. Eva nu știa cum să-l ajute să se vindece, până nu i-a venit brusc o idee. Ca să-l surprindă a făcut în așa fel încât Frika să-i fie adusă de la Paris.

Câinele imens și lățos scâncea și dădea din coadă în timp ce Picasso se rostogolea cu ea pe jos, în curtea din spatele casei din Céret, obișnuitul lor dans al recunoașterii.

Ultimele zile din vară au fost fericite, cu toți patru trăind sub același acoperiș al casei din piatră din târg. Picasso și Gris pictau, iar Picasso supraveghea cu autoritate lucrările prietenului său, pe care le numea „Lucrări cubiste minore“. Max încerca să scrie și Eva, care se simțea mai bine, le gătea tuturor în zilele lungi și pașnice. Picasso a insistat chiar să-i ducă pe toți la o coridă în orașul catalan Figueras. Să trăiască măreția și patima unui astfel de eveniment, le-a zis el celor doi prieteni, nu putea decât să aducă un plus operei lor și ar fi foarte fericit dacă li s-ar alătura și Eva. Ea a stat cu mâna la ochi în mare parte din timp și a încercat din răsputeri să nu plângă pentru că i se părea că finalul e absolut barbar. Dar, așa cum își spusese de atâtea ori de când

se întâlniseră, asta era parte din lumea lui Picasso și va trebui să învețe s-o aprecieze.

În după-amiezile târzii, Picasso și Eva o luau pe Frika în plimbări lungi prin urcușurile și coborâșurile din împrejurimile satului, când aerul se răcorea și bătea un vânticel blând de vară. Se țineau de mână, mergând prin iarba înaltă, Picasso făcând cărare cu un baston spaniol, iar Frika mergând țanțoșă înaintea lor.

– Îmi pare rău că nu ne putem plănui nunta o bucată bună de acum înainte, a zis el într-o seară în timp ce coborau împreună panta cu iarbă înaltă a unui deal.

Era prima dată de la întoarcerea din Barcelona când Picasso aducea vorba de moartea tatălui lui și de faptul că nu era posibil să se însoare timp de un an de la înmormântare. Eva, drept răspuns, l-a strâns de mână, fericită că, în sfârșit, îi vorbea despre moartea lui Don José. Soarele începuse să se ascundă cu repeziciune dinaintea lor, în explozii de roșu și auriu.

– Va mai fi o primăvară pentru noi, a răspuns ea cu un zâmbet blând.

De undeva, din fața lor, s-a auzit un schelălăit, apoi un scâncet rugător. Un urlet sălbatic, urmat de un lătrat.

– *Dios*, nu! Frika! a țipat Picasso, apucând strașnic bastonul ca o armă și pornind în viteză spre poalele dealului, unde Frika o luase la goană.

Eva s-a dus în fugă după el, văzând în iarbă, în fața lor, doi câini luptându-se, unul negru ca noaptea, mai mic decât Frika, dar deținând aprig controlul. Scâncetul lui Frika a umplut aerul, în timp ce Picasso fluiera și zbiera, încercând să alunge corcitura de pe câinele lui. Dar n-a reușit suficient de repede.

O oră mai târziu, a tocmit un fermier din târg, care avea un automobil, s-o ducă la cel mai apropiat veterinar. Fusese obligat să-i promită omului o schiță semnată de el ca să-l convingă să renunțe la

cină pentru asta. Traumatizată și rănită, Frika stătea covrig în poala lui, pe bancheta din spate, și din când în când scotea câte un schelălăit.

Picasso n-a spus un cuvânt cât au mers pe drumul de țară, ce părea fără sfârșit, la mile depărtare de Céret, mult după lăsatul întunericului. Mângâia, privind tot înainte, gâtul bestiei lui blânde, pe care o iubise atâția ani, iar Eva se gândea că arăta de parcă ar fi vorbit în taină cu Dumnezeu – buzele i se mișcau din când în când, iar sprâncenele i se încruntau.

Știa că Picasso e devastat, însă de data asta nu avea nicio putință să-i aline durerea în vreun fel. Veterinarul n-a putut să-i dea lui Picasso vreo speranță. Frika avea să moară din cauza rănilor, așa că tot ce puteau face era să-i ofere câinelui câtă alinare se putea în ultimele lui zile.

În zori, Eva s-a trezit auzindu-l pe Picasso șoptind în întuneric.

– Știam că nu trebuie să am încredere în tine! a zis el. Am știut de la bun început.

Eva s-a străduit pentru o clipă să priceapă ce voia să spună. Picasso vorbea, cu siguranță, cu Dumnezeu.

Eva l-a mângâiat pe obraz. Era ud de transpirație. Slavă Cerului, s-a gândit ea, că Frika adormise, în sfârșit, în coșul ei de lângă pat, cu durerea alinată acum de medicamente.

– Nu e vina lui Dumnezeu, a șoptit ea. Câinele celălalt era sălbatic.

– Dumnezeu are întotdeauna de ales! El ia ce are poftă – și la dracu' cu dragostea!

Eva nu reușea să găsească argumente împotriva vorbelor lui. I se rupea inima să-l vadă așa.

– Câinele ăsta a fost întotdeauna piatra mea de hotar. Când totul mergea de-a-ndoaselea, Frika era mereu acolo… Of, cât am iubit creatura asta blândă! a zis el, afundându-și capul în pernă și trecându-și mâinile prin păr, uitându-se în tavan. E o prostie, dar m-am gândit că va fi întotdeauna cu mine.

– O să avem grijă de ea.

– Eva, l-ai auzit. Nu-și va reveni. Nu are cum.

– Atunci vom fi alături de ea, o vom ajuta până îi va veni ceasul.

– Nu pot. Nu pot să fiu acolo, să fiu iar martorul unei morți agonizante și să fiu la fel de neputincios cum am fost cu sora mea!

– Pablo, toate lucrurile au un sfârșit. Și noi vom muri.

– Nu vreau să te ascult. Nu vreau să am moarte în preajma mea. Atât!

A doua zi Picasso l-a plătit pe fermier s-o omoare pe Frika. Un singur glonț, i-a zis el Evei cu o mină rece și hotărâtă, care a înfiorat-o. Era un gest mult mai uman decât s-o lase să sufere. El și Eva au rămas pe câmp, la distanță, așteptând ca sunetul acela să străpungă aerul. Picasso avea nevoie să-l audă, ca să știe că s-a terminat. Apoi a insistat să sape el însuși mormântul pe un deal, sub un cireș bătrân.

De când îl cunoscuse, era a doua oară când Eva a văzut lacrimi în ochii lui Picasso. În noaptea aceea a plâns fără rezerve pentru prima dată, în siguranță, în brațele Evei. De vorbit, nu i-a vorbit, a bolborosit, în schimb, în părul ei, cât de mult îl disprețuia pe Dumnezeul care a putut face ceva atât de îngrozitor, încât să-l lase fără ce iubea cel mai mult.

Toată lumea a încercat să facă ceva ca să-l îmbuneze pe Picasso după moartea câinelui, dar nimic nu-l ajuta. Juan Gris l-a surprins cu bilete la încă o coridă, iar Max și Eva l-au dus la o seară de poezie în târg. Eva le-a scris lui Gertrude și Alice, cerându-le disperată sfatul. Gertrude părea să-l cunoască atât de bine. Dacă exista un răspuns, atunci ea sigur îl avea.

„Adu-l înapoi la Paris, unde poate lucra și poate fi alături de prieteni“, a sfătuit-o ea. Eva a fost de acord că avea nevoie să lase în urmă locul în care se întâmplase ceva atât de îngrozitor.

Acum, că erau logodiți, aveau nevoie de o nouă priveliște și de un apartament nou – un cămin pentru amândoi, pe care avea să-l aleagă ea. Apartamentul din Boulevard Raspail nu era doar mohorât și întunecat, ci era și un spațiu al amintirilor despre Frika. Când se vor întoarce, vor găsi peste tot jucării pentru câine și pături. Noul apartament va purta amprenta unei femei și, nu în ultimul rând, nu va avea nimic din trecut.

Ca să-l îndemne pe Picasso să se întoarcă în Paris, Eva i-a citit cu voce tare, într-o seară, pe când stăteau amândoi în grădina din spatele casei, scrisoarea de la Kahnweiler. Tânărul negustor de artă, plin de entuziasm și vervă, a promis vești nemaipomenite, dar nu voia să le împărtășească până la întoarcerea lor. *Am speranța*, gândea Eva, *că ăsta era semnalul că urma ultima cotitură spre recunoașterea absolută a geniului lui Picasso*. Când avea să se întâmple, Eva se ruga în taină ca el să se fi recuperat îndeajuns de pe urma loviturilor îngrozitoare, ca să-și ia în primire destinul de artist celebru. Până atunci se va recupera și ea.

În momentul de față, Picasso avea nevoie ca ea să fie cea puternică și să preia controlul. Eva simțea că, încă din clipa în care s-au întâlnit, ea s-a educat singură și a devenit din ce în ce mai sigură pe capacitatea ei de a lua decizii. A găsit de una singură un apartament perfect și s-a dus cu Picasso să-i arate ce a descoperit. În Sorgues îi spusese că intenționa să-i devină parteneră în toată puterea cuvântului și, pentru ea, ăsta era primul test adevărat prin care își afirma locul în viața lui.

– Deci ce zici de apartament? Nu-l luăm până nu-ți dai acordul, dar eu sunt de părere că e nemaipomenit și e ditamai spațiul, plus privelиștile minunate.

– Are vedere spre Cimitirul Montparnasse, a zis Picasso încet, în timp ce urcau pe bulevardul mărginit de copaci, spre apartamentul lui Gertrude și Alice.

Ea a sucit pe deget inelul spaniol din argint, mergând prin aerul rece al serii de toamnă, dorindu-și cu disperare să-l recapete pe bărbatul plin de viață care i-l dăduse.

– O! Nu m-am gândit la asta. Bine, atunci o să-i spun „nu“ proprietarului.

– Are lumină bună și o grămadă de ferestre.

– Da, așa e, a recunoscut ea cu grijă.

În ultimele două zile de când se întorseseră în Paris, mersese să vadă peste zece apartamente și se îndrăgostise de studioul mare din Rue Schoelcher.

– Și strada e liniștită.

– Hai să vorbim despre asta mai târziu, a întrerupt-o el ceva cam prea brutal când au ajuns.

A trecut în forță printr-un grup de oameni, care aștepta să intre în deja faimosul Salon de sâmbătă al lui Gertrude.

Cum au intrat, au și început să audă lumea șoptind numele lui Picasso.

– Bine, o să vorbim mai târziu, a fost ea de acord.

Când au pășit în salon, era plin ochi, și din clipa în care au intrat, o mulțime s-a repezit asupra lor să-i întâmpine și să le ureze bun venit. Gertrude și Alice și Leo Stein erau evident acolo; Max se întorsese în Paris după ce trecuse vara, la fel și Georges și Marcelle Braque.

Oameni care cândva o intimidau îi erau acum aproape ca niște prieteni – ai ei, la fel de mult ca și ai lui. O întrebau cu real interes cum a fost la țară, cum i s-au părut coridele și care era părerea ei despre implicarea Franței în război, care părea iminentă.

Nu se vorbise prea mult despre asta în Céret, unde oamenii păreau mai interesați de prețul pe cireșe, dar în oraș toată lumea vorbea despre conflictele politice din ce în ce mai tensionate și de posibilitatea unui conflict armat cu Germania. Eva simțea că tragedia *Titanicului* și-așa fusese destul de greu de îndurat de lume. Un asemenea război i se părea inimaginabil. Dar Eva a fost trezită din astfel de gânduri legate de probleme grave ale omenirii și îndreptată brusc spre ceva mult mai

urgent. Aici, alături de prietenii lui Picasso, trebuia să analizeze comportamentul fratelui lui Gertrude…

– Domnul Stein pare atât de schimbat, i-a zis ea lui Alice după ce Picasso s-a dus să-și ia ceva de băut. Se pare că există noi tensiuni între Miss Stein și fratele ei față de ultima dată când am fost aici.

Alice a privit-o gânditoare.

– Se pare că Leo nu e un mare susținător al relației mele cu sora lui. Au ajuns să se certe serios din cauza mea, a recunoscut Alice cu un zâmbet reținut.

– Ce îngrozitor!

– N-ar trebui să spun nimănui, a continuat ea pe un ton și mai jos. Dar se pare că Leo și Gertrude vor merge pe drumuri separate. Chiar în momentul de față sunt în faza în care își împart imensa colecție de artă. Cred că dl. Stein a venit aici, în seara asta, doar ca să nu-și piardă din ochi investiția.

– Of, Miss Toklas, îmi pare atât de rău!

– Să nu-ți pară! Gertrude se alege cu toate lucrările lui Picasso! a zis ea cu un râs șiret, pe care Eva l-a găsit foarte plăcut. Bine, de fapt, sunt trei tablouri pe care s-au înțeles amândoi să i le încredințeze înapoi lui Kahnweiler, care, fără doar și poate, va lua pe ele mai mulți bani decât sumele cu care au fost cumpărate prima dată. Ăștia vor fi pentru voi un soi de cec în alb pentru zile negre. Cu ei vă veți putea plăti cu vârf și îndesat acel mic dejun, de după nuntă, de care tot vorbește Pablo cu atâta entuziasm.

Eva nu-și putea imagina pe cineva care să vrea să se despartă de aceste doamne absolut divine. Fuseseră amândouă atât de deschise și de bune cu ea și n-o judecaseră niciodată. Era trist că familia lor nu se purta la fel cu ele, s-a gândit ea.

– Chiar sper că va exista acest mic dejun nupțial, a rostit Eva.

– O, draga mea, de ce n-ar fi așa? Pablo e nebun după tine, iar inelul acela superb de pe mâna ta nu face decât să întărească ideea.

O clipă, Evei i-a părut rău că deschisese gura, dar faptul că exista o femeie căreia să i se poată destăinui și care îi cunoștea pe amândoi cântărea mai greu decât regretul.

– Am senzația că apar tot felul de lucruri care ne tot stau în cale.

– A, da, perioada de doliu. Dar nici n-o să-ți dai seama când se termină.

– Am fost și puțin bolnavă. Nu știu dacă aș fi putut să planific nunta mai devreme.

Alice i-a zâmbit cu căldură.

– Da, Pablo ne-a scris din Barcelona că e îngrijorat din cauza ta, dar acum arăți destul de întremată. Totuși, ce s-a întâmplat atunci cu Frika cred că a fost un șoc pentru amândoi. Ne bucurăm nespus că v-ați întors în Paris, să fiți cu noi. De acum înainte lucrurile se vor îmbunătăți, o să vezi.

Eva și Alice s-au uitat spre Braque și Picasso, care se îmbrățișau și-și vorbeau cu obișnuita lor vervă.

– Ah, Wilbur! Era și timpul să apari și să-mi oferi omagiile, a glumit Picasso, folosind porecla pe care i-o dăduse lui Braque.

– Uite, vezi? i-a arătat Alice. Cel mai bun medicament pentru amândoi e să fiți alături de prieteni.

Eva s-a gândit că era prima dată de săptămâni bune când vedea o scânteie în ochii lui Picasso. Asta era casa lui, printre oamenii aceștia care-l iubeau și-i înțelegeau talentul imens. Era sigură că de acum putea începe, în sfârșit, să se vindece de trecut.

Exact în clipa în care îi venise acest gând, Guillaume Apollinaire a intrat pe ușă.

– O, Doamne! a șoptit Alice când l-au văzut pe poet. Poate că m-am pripit să trag concluzii… N-am știut că vine și el astă-seară.

– Nici Pablo, a zis Eva.

De cum s-au văzut, între ei a și început dansul, ambii prea orgolioși

și prea plini de propria importanță ca o confruntare publică să se sfârșească bine. Nu-și vorbiseră de la furtul *Mona Lisei*, așa că prietenii lor voiau să vadă ce-avea să se întâmple.

– Apollinaire, a catadicsit Picasso să-l salute scurt din cap, când, în cele din urmă, le-a fost imposibil să se mai evite.

– Picasso, i-a răspuns el la fel.

Eva simțea tensiunea dintre ei. A dat să se ducă spre Picasso, dar Alice a oprit-o cu blândețe.

– Draga mea, lasă-i pe ei să se descurce! Rana dintre ei nu se va vindeca dacă n-o vor cauteriza mai întâi și asta presupune ceva durere la început.

Cei doi bărbați și-au spus doar câteva cuvinte și Eva ar fi dat orice să poate auzi ce vorbesc, dar mulțimea din salon creștea și sporovăiala era prea aprinsă. Când Picasso s-a îndepărtat spre partea cealaltă a încăperii, ca să i se alăture lui Gertrude, lăsându-l pe Apollinaire singur, Evei i-a venit o idee.

– O! a chicotit Alice. Aproape că văd rotițele cum ți se mișcă în creier. Ai de gând să-i împaci, nu-i așa?

– Alice, Pablo îi simte lipsa. Știu prea bine. Ne-am întors la Paris ca să se vindece el și știu că parte din durerea lui vine de la ruptura cu Apollinaire.

– Ai dreptate.

– Dar pe mine mă intimidează atât de tare… I-am adorat poezia atâta timp. Până și la gândul de a-i vorbi mi se înmoaie genunchii. Vrei să vii cu mine?

– Bineînțeles.

Apollinaire a îmbrățișat-o pe Alice, apoi a dat mâna cu Eva.

– A, îmi aduc aminte de dumneata. Recuzitiera plină de talent, căreia îi place poezia! a zis el afabil. Am auzit de mica dumitale aventură în calitate de gheișă. E o plăcere să te întâlnesc din nou.

– Asemenea, Monsieur Apollinaire.

– Va trebui să-mi spui Apo. Așa-mi spun toți prietenii. Înțeleg că ești cu Picasso acum.

– Suntem logodiți.

Apollinaire și-a ridicat sprâncenele uimit.

– Bun, atunci, felicitările mele! Sper că vei avea o influență bună asupra lui, c-o să-i mai îmblânzești din toanele alea dure pe care le afișează.

Evitându-i comentariul, Eva a zis:

– Monsieur Apo, vreau să pun la cale un mic prânz marțea viitoare, în cinstea întoarcerii noastre în Paris. Ne-ar face plăcere tuturor dacă ați binevoi să ne onorați cu prezența. Nu-i așa, Alice?

– O, draga mea, s-a încruntat Apollinaire, nu cred că Picasso va fi chiar atât de primitor, date fiind circumstanțele…

– Sigur că va fi. În plus, veți fi oaspetele meu.

– Frumoasă *și* curajoasă, a spus Apollinaire. Trebuie să recunosc, sunt tentat.

– Cu siguranță, eu și Gertrude ne-am bucura nespus dacă ai binevoi să ne însoțești, a intervenit Alice, întărind invitația.

– Atunci, e unanimitate! a exclamat Eva veselă. Ei, aproape unanimitate. Dar Pablo are nevoie de prietenii lui acum mai mult ca oricând, Monsieur Apo, chiar dacă încă nu și-a dat seama.

– Și dumneata o să te îngrijești să primească ce are nevoie.

– Puteți să fiți sigur de asta, a declarat Eva.

După petrecere, când erau deja acasă, cât timp Picasso s-a dezbrăcat, ea l-a așteptat sub cuverturi.

– Te-ai simțit bine în seara asta? l-a întrebat ea.

– Mi-a făcut bine să văd pe toată lumea.

– Chiar și pe Apollinaire?

– E greu de evitat, nu, la cât e de uriaș?

Eva a simțit în vocea lui o nuanță de tandrețe, deși n-a durat decât o clipă. Nu putea pierde momentul. De ea depindea să reușească.

– L-am invitat la prânz aici, marți. Sper că nu te superi. Or să vină și Gertrude și Alice.

O clipă Eva n-a fost sigură că n-o să sară la ea, pentru că vorbise cu ei pe la spatele lui. Parcă nu mai era el de când murise Frika. Și-a ținut respirația în tăcerea care se lăsase. Inima îi bătea puternic în piept. Picasso, însă, a ieșit din încăpere și s-a întors cu un caiet de schițe și un ciot de cărbune. Eva n-a scos un cuvânt când el a tras cuverturile de pe ea, ca s-o poată vedea goală.

– La cât ajung?

– La unu.

Mai mult de atât n-a mai vorbit. A preferat să se așeze, cu picioarele încrucișate, la capătul patului și a început să deseneze. A încercat pe cât posibil să nu se miște, dar îi era greu să stea așa, sub privirea lui intensă, cufundat în arta lui, în timp ce ochii i se mișcau înainte și înapoi, de la ea la hârtie. Eva îl privea desenând și conturând în liniște, până când a văzut pe pagină înfiripându-se o femeie. Era prima dată, după multe săptămâni, când simțea o intimitate adevărata între ei.

– Ridică-ți brațele pe pernă, deasupra capului, îți face rotunjimile și mai frumoase.

Eva a făcut cum i-a zis Picasso, apoi el a aruncat schița într-o parte și a venit la ea. Eva a privit peste umărul lui și a văzut forma delicată, clasică, în care o desenase. Nu era nimic cubist la ea.

– Nu știu de ce n-am insistat până acum să-mi pozezi. Trupul tău chiar mă inspiră.

– Mă bucur că așa crezi.

– O, așa cred! a zis el, chiar înainte de a se arcui deasupra ei și a o

săruta profund.

Ea s-a gândit cât de mult trecuse de când se sărutaseră sau se atinseseră senzual, ca acum, în timpul acestui preludiu plin de pasiune. De la moartea lui Frika, Eva nu mai simțise decât că totul se petrecea mecanic. Nu-și dăduse seama cât de mult îi lipseau lucrurile pe care numai Picasso o putea face să le simtă. I-a urmat artistic întregul contur al gâtului, curbura umărului, iar ea a simțit cum se topește în ființa lui. I-a mângâiat cu vârful degetelor un sân, apoi s-a aplecat asupra celuilalt. Cu cât patima lor se întețea, cu atât atingerea lui se transforma în posesie. I-a cuprins sânii cu palmele, în timp ce limba i se delecta cu gura ei. Dintr-odată mâna lui s-a oprit, iar ea a văzut că se schimbă la față.

– Ce e asta? a întrebat el, apăsând degetele și mai adânc în sânul ei.

– Nu e nimic.

– E un nodul!

– Nu e nimic, a rostit ea din nou, trăgându-și cuverturile până sub bărbie.

Tăcerea s-a întins între ei, iar Eva știa ce avea să urmeze.

– Ai *știut*? De când știi că e acolo?

– E corpul meu. Evident că am știut.

– M-ai *mințit*?

– Tu te aștepți ca eu să fiu perfectă.

Picasso și-a lăsat capul în mâini. Părul negru i-a căzut printre degete.

– Tu *ești* perfectă. Iubesc fiecare părticică din tine.

Eva și-a cuprins defensiv trupul cu brațele, toate lunile astea în care îi tăinuise totul venind acum asupra ei, cu o forță necunoscută.

– Părăsește-mă dacă asta vrei! Nu pot să schimb ce-am făcut. Nu pot. Doctorul crede că e cancer. Și, da, ți-am ascuns. Iată adevărul! Un

motiv să mă părăsești, așa cum ai făcut cu Fernande!

A început atunci să plângă, cu lacrimi de nestăpânit, pentru tot ce-și dorise, pentru tot ce visase, pentru tot ce avea și știa că în curând va pierde dacă într-adevăr era cancer. Simțea frica și greutatea enormă pe care le purtase singură în tot acest timp.

– Știai ce simt despre boală, a zis el în cele din urmă, fără să se uite la ea.

– Bronșita cu care m-am luptat mi-a părut și-așa o povară prea mare pentru tine, mai ales cu tatăl tău atât de bolnav.

– Nimeni n-a știut niciodată atât de multe despre mine cum ai știut tu. Ar fi trebuit să ai încredere în mine.

Inițial n-a vrut să-i zică despre Dr. Rousseau, care insistase atât de mult să-și facă mai multe teste. Dar, în cele din urmă, i-a spus tot.

– Ei bine, luni dimineață, la prima oră, mergem împreună la Dr. Rousseau și vom va face ce trebuie pentru tine.

– Mi-e rușine. El mă crede Madame Humbert. Dacă mergi cu mine și-i spui cine ești, va ști că l-am mințit. Va ști că nu suntem căsătoriți.

– Bun, atunci luni va afla că ești Madame Picasso, de vreme ce aproape ești. N-am fost niciodată, în viața mea, mai furios ca acum, Eva, dar îți jur, nu te voi pierde și pe tine! Poate că eu și Dumnezeu ne disprețuim reciproc, dar El nu te poate adăuga și pe *tine* la lista mea de pedepse!

Că era o afirmație sau o provocare la adresa lui Dumnezeu, Eva nu știa. Dar, când s-a făcut dimineață, Picasso i-a zis că are nevoie să fie singur o vreme. S-a ridicat din pat, s-a îmbrăcat și a plecat din apartament, fără măcar s-o sărute la plecare. Eva a auzit ușa trântindu-se și l-a lăsat să plece, pentru că înțelesese rolul pe care ea îl jucase în toată povestea asta. Nu-l învinovățea pe Picasso, pentru că, știa prea bine, și dacă i s-ar fi oferit ocazia, n-ar fi schimbat nimic din tot ce făcuse, din dragoste pentru el.

Acum spera că Dr. Rousseau le va spune că e doar un chist și că era

totul bine, că sacrificiul pe care ea îl făcuse ca să-l scutească pe Picasso de suferință era prețul cel greu pe care ea îl plătise deja.

Intervenția chirurgicală prin care se scotea tumora spre a fi testată era o procedură brutală, dar înlăturarea formațiunii și a țesutului din jur era singura opțiune pentru a stabili dacă era sau nu canceroasă. Eva știa, în inima ei, că era cancer, însă ea și Picasso n-au spus nimănui, nici lui Gertrude și Alice, nici familiei ei. Nu suporta gândul de a-i îngrijora. Și ceva care avea de-a face cu o parte atât de intimă a trupului ei încă îi părea Evei a fi mult prea personal. Deși încerca din răsputeri să nu se gândească la asta și să-și spună că nu era drept față de Picasso, nu se putea opri să nu se uite la toate trupurile de femei idealizate pe care le schițase, pictase și desenase. Indiferent cât de mult negase el în fața ei, Eva știa că, într-un fel, conta pentru el.

Rezultatele le-au fost livrate două zile mai târziu cu o indiferență rece, în timp ce Picasso stătea lângă ea, în patul de la spital, ținând-o de mână.

Era cancer. Dacă Madame Picasso dorea să nu riște ca boala să se răspândească, doctorul i-a sfătuit că nu era altă opțiune decât înlăturarea ambilor sâni și a ganglionilor limfatici care îi înconjoară. Procedura avea să fie urmată de o serie de iradieri, administrate zilnic, timp de câteva săptămâni.

În vreme ce Dr. Rousseau stătea în fața lor, bombardându-i cu detalii despre planul de a-i măcelări trupul, Eva a făcut o criză de isterie și au fost nevoiți s-o sedeze. După ce doctorul a plecat și Eva a adormit în cele din urmă, Picasso a ieșit din spital, s-a dus singur după un colț, unde nu putea să-l vadă nimeni, s-a chircit, lipit de peretele clădirii, și a plâns.

31

Furia l-a învăluit pe Picasso ca un linţoliu. Vedea prin el lucrurile bune din viaţa lui, dar nu simţea mare lucru. Numai furia îl atingea. Deşi era frig, stătea afară, pe scările largi din faţa Abaţiei Sionului, de aproape o oră, uitându-se la uşile sculptate ornamental şi certându-se cu sine însuşi dacă să intre sau nu. Peste pantofii lui negri a trecut un iureş de frunze moarte, de iarnă, în timp ce el şoptea cuvinte în catalană. Nu voia să se împace cu un Dumnezeu capabil de asemenea cruzime. Conchita nu fusese destul pentru el?

Picasso nu era sigur dacă spera să-I potolească mânia lui Dumnezeu sau încerca să-L convingă. Cum stătea aşa, în picioare, în faţa bisericii, gândindu-se la toate astea, una dintre uşile uriaşe s-a deschis brusc. Un băiat de altar, brunet, a ieşit din biserică în sutană neagră şi cu stihar alb, ţinând în mâini un şirag de mătănii ivorii.

Ochii li s-au întâlnit o clipă şi a avut sentimentul bizar că l-a mai văzut undeva. A clătinat din cap şi a suflat în mâinile lui reci, în timp ce băiatul îi ţinea uşa.

– Nu vreţi să veniţi înăuntru, monsieur? Cred că o să înceapă să plouă.

– Nu… Da… Bănuiesc că ar trebui. *Merci bien*.

După ce l-a condus înăuntru, băiatul a dispărut şi Picasso se întreba dacă nu cumva fusese o plăsmuire a minţii lui. S-a aşezat, încovoiat,

într-una din strane, incapabil să se convingă să îngenuncheze. Era prea furios pe Dumnezeu ca să-I mai arate și vreun respect.

Cum se întâmplase așa ceva? Fuseseră atât de fericiți, atât de îndrăgostiți. Eva era tânără și plină de viață. De când o cunoscuse pe ea, realizase atât de multe lucrări inovatoare și ea-l îmblânzise pe animalul sălbatic din el. El chiar crezuse că ea e muza lui. Avea nevoie de ea.

Cum a putut să-i ascundă adevărul atâtea luni? Eva îi forțase pe amândoi să trăiască o minciună și asta distrusese ceva din ce fusese între ei. Nu putea să nu simtă mușcătura trădării. Era oare o trădare la fel de mare ca cea a lui Fernande? Asta n-o știa încă.

Picasso ura faptul că era atât de furios pe ea, dar era ceva dincolo de el. Imaginea femeii iubite zăcând pe un pat de spital, slăbită și vulnerabilă, îl făcea și pe el să se simtă slab. Îl făcea să vrea să fugă de tot. Chiar și de ea.

A pierdut noțiunea timpului stând acolo, în acel spațiu imens, boltit, mirosind a ceară și a tămâie, lăsându-se transfigurat de detaliile minunate ale vitraliilor de deasupra altarului. Uciderea Pruncilor din *Ieșirea*.

– În regulă, Dumnezeule, uite, sunt aici. M-am întors. Ce vrei de la mine? a întrebat el în cele din urmă, cu disperare mută. A trecut ceva vreme de când n-am mai vorbit. Dar acum sunt gata să facem un târg.

După ce, credea el, făcuse o încercare de domolire a mâniei dumnezeiești și împăcare cu Cel de Sus, de dragul Evei, a părăsit în cele din urmă biserica. Nu l-a mai văzut pe băiatul care îl lăsase înăuntru și nici pe altcineva.

În ploaia rece și densă, s-a îndreptat spre stația de metrou. S-a alăturat anonim mulțimii parizienilor, care mărșăluiau în subteran, și a pășit pe platforma metroului, nu tocmai pregătit să se întoarcă la spital. Avea nevoie să fie singur încă o vreme, să-și vină în fire.

Când a ieșit din metrou în Montmartre și a început să-și târâie

picioarele pe scările de lângă furnicular, ploaia se oprise, dar iarna lăsase în urmă un aer cenușiu și foarte rece. A rătăcit de unul singur pe străzile familiare, înguste, șerpuitoare, fără să se gândească încotro mergea. A trecut pe lângă Cafeneaua Maison Rose, unde acum erau obloanele trase. Și se potrivea, căci închisă era și prietenia lui cu Ramón. A fost surprins când s-a trezit pe Rue de Saules, în fața vechiului Cabaret Au Lapin Agile.

Cu un val brusc de nostalgie, Picasso a deschis ușa de la intrare. S-a auzit un scârțâit prelung, familiar. Slavă Domnului că unele lucruri nu se schimbă, a gândit el. Voia să-l salute pe Frédé, patronul bărbos al localului, să bea o bere și apoi să se întoarcă la spital.

Localul era mai mic și mai întunecat decât își aducea aminte Picasso. Era încă devreme, de-abia după-amiază, așa că nu erau foarte mulți clienți. În timp ce Picasso se uita în jur, la taverna mică și familiară, privirea i s-a oprit asupra unei imagini la care nu se așteptase. Fernande stătea singură, pe un scăunel, în mijlocul încăperii. Era îmbrăcată într-o rochie neagră, simplă și citea cu voce tare dintr-un volum de poezie, pe care îl ținea strâns cu ambele mâini. I s-a părut că n-o asculta nimeni, iar ea nu-l observase intrând. Vocea ei încă mai avea acea notă senzuală, s-a gândit el. Cândva, într-o altă viață, sunetul acela era suficient să-l seducă.

Picasso s-a dat înapoi, în umbră, șocat s-o vadă redusă la atât. A simțit un val de milă și s-a întrebat dacă nu cumva Dumnezeu îl punea la încercare. Era inima lui frântă în asemenea măsură, că era dispus să deschidă această ușă spre trecut?

Nu putea s-o facă, în mod evident. Fusese doar un gând nebunesc, trecător – ca atâtea alte idei ciudate care îi treceau tot timpul prin minte. I-ar fi lăsat câțiva franci barmanului pentru ea, înainte să plece, dar știa că Fernande l-ar fi obligat până la urmă să mărturisească de la cine erau banii și Picasso nu voia să-i dea vreo speranță de împăcare. Nu exista nimeni altcineva pe lumea asta pentru el și nici nu va exista vreodată decât Eva și dragostea lui pentru ea.

Toată furia pe care o simțise mai devreme a început să se risipească atunci când s-a gândit iar la ea, zăcând pe patul acela de spital și văzând în ochii ei cât de speriată era cu privire la viitor. Inima lui nu mai putea acum să îndure acea imagine. În tot acest timp, ea încercase doar să-l scutească de grija pentru sănătatea ei, ducând de una singură cumplita povară. Gândul îi provoca o durere insuportabilă. Era furios pe sine, fiindcă se mâniase pe ea într-un moment în care ea avea cea mai mare nevoie de el. Boala încă îl îngrozea. Dar poate că Dumnezeu lucra acum înăuntrul lui, vindecându-i rănile vechi și dându-i o nouă șansă de a fi alături de cineva iubit.

Și-a dat seama în aceeași clipă că, de fapt, în tot acest timp, nu furia îl ținuse prizonier de când descoperise nodulul acela în sânul ei. Nu furia, ci frica.

Pur și simplu n-o pot pierde, se gândea el cu disperare. Picasso a fost îngrozit de gândul care a urmat: era foarte posibil ca, într-o bună zi, să fie nevoit s-o vadă pe Eva murind, așa cum se întâmplase cu Conchita, și să fie și de data asta, ca și atunci, absolut neputincios.

– Trebuie să încetăm să ne mai întâlnim așa pe la spitale. Ce-or să spună oamenii?

Eva a deschis ochii și primul lucru pe care l-a văzut a fost zâmbetul frumos al lui Sylvette. Stătea lângă ea, pe marginea patului. Eva a încercat să se ridice pe marginea albă, din metal a patului, dar a simțit un junghi dureros și s-a gândit că mai bine stă culcată.

– Ți-a spus Pablo că sunt aici?

– M-a rugat să vin, a zis Sylvette.

– Fără îndoială, el nu suportă să se uite la mine.

Sylvette i-a luat mâna Evei într-a ei.

– Eva – *ma chère amie* –, de ce Dumnezeu n-ai spus nimănui mai devreme? E un lucru mult prea cumplit ca să-l ții doar pentru tine.

Eva și-a întors capul într-o parte, dar adevărul stăruia între ele.

– Am crezut că nu e nimic. Am vrut atât de mult să *nu fie* nimic. Știu că sună ciudat, dar vara trecută am avut o tuse cumplită și bănuiesc că m-am convins singură că nu e decât un chist, că e reacția trupului meu la tusea de atunci. Toată viața am avut plămâni slabi, dar am crezut că, dacă îmi vindec tusea, nodulul va dispărea.

– Serios? Și în ideea că nu dispărea, care era planul tău?

– Nu cred că am mai gândit până la capăt din cauza fricii. Îmi dau seama că încăpățânarea nu e același lucru cu înțelepciunea. Am făcut o greșeală, știu asta acum. Picasso e atât de furios pe mine, Sylvette.

– Dumnezeule, și n-are dreptul să fie?

– Nu înțelegi, a zis Eva, cu ochii în lacrimi, chinuindu-se să nu plângă. Operația pe care mă sfătuiește doctorul s-o fac, ca să fie sigur că tot cancerul e eliminat, mă va mutila. Dr. Rousseau a fost cât se poate de clar. Voi fi măcelărită. Voi avea un piept fără sâni, numai niște cicatrici hidoase. Pot să aștept până la vară, să vedem dacă l-au scos pe tot. Dar dacă s-a răspândit, ăsta va fi viitorul meu și…

– O, Eva! a exclamat Sylvette, strângând-o de mână.

Acum amândouă aveau lacrimi în ochi.

– Dr. Rousseau îmi recomandă să mă duc într-un loc cald pentru restul iernii, ca să mă întăresc cât se poate de mult. În caz că… Asta mi-a zis. În caz că…

– Ai vorbit cu familia ta? Ar trebui să știe. Dacă vrei, pot să mă duc eu să vorbesc cu ei.

– Bunica mea a murit de cancer de sân. Nu pot să-i las să se îngrijoreze din cauza mea. Și încă nu renunț la speranța că Dr. Rousseau a scos tot cancerul când a înlăturat tumora ca s-o examineze. Ar fi putut fi izolat. Mi-au acordat niște timp până la vară.

– Picasso o să te ducă înapoi la Avignon? Ți-au plăcut zona atât de mult și orășelul din apropiere. Ar putea fi locul perfect.

Eva s-a gândit la refugiul prețios pe care îl găsise în Sorgues. Niciodată în viața ei nu fusese mai fericită ca în acea primă vară cu Picasso. Fuseseră atât de senini și lipsiți de griji. Totul părea posibil.

– Nu știu ce se va întâmpla mai departe. Aș vrea să știu. Nu l-am văzut pe Picasso de ieri, a zis Eva cu tristețe. Și, când a plecat de aici, nu era tocmai bucuros…

– O să se întoarcă, Eva. Te iubește atât de mult. Toată lumea a văzut cât de mult. Sunteți logodiți acum. Uite ce inel frumos ai!

Eva l-a simțit pe deget, simbolul iubirii unice și prețioase dintre ei. Trecuseră deja împreună prin atâtea furtuni. Fernande, soții Pichot, Don José și Frika. Sylvette avea dreptate, nu se putea altfel. Trebuia doar să-i ofere destul timp să depășească șocul. Spera însă că mai are timp de oferit… În momentul de față i se părea că nimic în lume nu era mai prețios pentru ea.

După trei zile, Eva era încă destul de slăbită, dar hotărâtă să supravegheze ea însăși amenajarea noului lor apartament. De pe canapea, dintr-un loc unde se putea odihni, își răsucea pe deget inelul de logodnă și se delecta dând ordine salahorilor care intrau și ieșeau pe ușă, mutând toate mobilele și cutiile după dorința ei. O făcea să se simtă mult mai bine faptul că trebuia să se gândească la altceva decât la operație și la viitorul lor nesigur. Ideea de a face din apartament un cămin adevărat pentru Picasso și un sanctuar pentru amândoi era cel mai bun tratament pe care și-l imagina, iar lui îi promisese că nu se va extenua.

De când ieșise din spital, Picasso i se păruse foarte distrat și, deși era îngrijorată din cauza asta, știa că de vină era în parte vernisajul expoziției de artă care se apropia. Ca și cum nu avea destule pe cap, s-a gândit ea, fiind nevoit să accepte toate câte se întâmplaseră. Dar știa și că prefera să se cufunde în muncă numai ca să nu fie nevoit să discute până la capăt lucrurile petrecute între ei. De la operație, tot amânaseră.

Gertrude și Alice au venit cu prânzul gata făcut și cu o ferigă în ghiveci drept cadou de casă nouă. Sylvette a sosit câteva minute mai târziu, să vadă dacă nu poate să ajute cu ceva, apoi a venit și Max, ținând în brațe o sticlă de Pernod, ca să sărbătorească împreună. Îl așteptau cu toții pe Picasso să se întoarcă și, în schimb, a apărut Kahnweiler. Avea ochii dilatați de panică și a dat buzna pe ușă, răsuflând din greu.

– E aici? a întrebat-o pe Eva, fără alte politețuri, stând în picioare în fața canapelei.

– Mă tem că nu. Îmi pare rău pentru toate cutiile astea, dar vă rog, intrați!

– Trebuie să vorbesc cu Picasso despre expoziție – am nevoie să se pronunțe asupra câtorva tablouri și să-mi spună de la ce prețuri pornim. Nu mai avem timp și interesul pentru ele crește rapid.

Eva a schimbat o privire cu Gertrude. Știau amândouă unde s-a dus – pentru că amândouă îl cunoșteau pe Picasso mai bine ca oricine. Atelierul din Bateau-Lavoir rămăsese refugiul lui în momentele de disperare. Probabil că avea să fie întotdeauna.

– Trebuie să vorbești cu el. Nu există altă cale, i-a zis Gertrude Evei, cu o voce insistentă.

– A lucrat până târziu azi-noapte și azi-dimineață a plecat în zori, a răspuns Eva.

– Știu că ești încă slăbită, dar dacă poți, ar trebui să te duci acolo și să vorbești cu el, să rezolvați lucrurile între voi, o dată pentru totdeauna. Găsește-l dacă te simți în stare! Nu lăsa lucrul ăsta să dospească. Zilele astea aveți nevoie unul de celălalt mai mult ca oricând.

Pe Eva o bucura mult faptul că Gertrude o încuraja acum la fel de tare precum o făcuse Alice atâta vreme. Ambele femei avuseseră un impact atât de profund asupra ei și asupra relației ei cu Picasso.

– Sunt mult mai întremată acum. Mă simt chiar bine.

– Totuși, eu o să merg cu tine în Montmartre și o să aștept în taxi, a

declarat Sylvette.

– Iar eu și Alice vom supraveghea lucrurile aici în lipsa ta, a asigurat-o Gertrude.

Eva l-a găsit pe Picasso stând singur pe băncuța din Piața Ravignan, sub copaci, lângă Bateau-Lavoir, așa cum bănuise. Era înconjurat de un cârd de porumbei, dar nu părea să-i observe, așa cum n-a observat-o nici pe ea când s-a așezat lângă el. I-a luat o clipă până și-a făcut curaj să-i vorbească.

– Monsieur Kahnweiler te-a căutat peste tot, a zis ea cu blândețe. Licitația e mâine, știi, nu?

– *Sí*. Știu.

– A venit în apartament, fierbând, cu o mulțime de întrebări despre prețurile de pornire și despre diversele pânze. Zice că, dacă vă jucați amândoi cărțile cum trebuie, ăsta ar putea fi cel mai important eveniment din viața amândurora.

– Mă îndoiesc, a replicat Picasso sec, apoi a tăcut un timp, care Evei i s-a părut o eternitate. Cum ai știut unde să mă găsești?

– Am știut pentru că te iubesc.

– Ar trebui să fii acasă, să te odihnești.

– Nu e o casă adevărată, Pablo, dacă tu nu ești în ea.

– Am nevoie de timp să mă gândesc. De vreme ce ai știut unde mă găsești, ai știut și asta.

Ea a clătinat din cap.

– Am vrut doar să te protejez, să nu-ți faci griji, ca să poți lucra. Dumnezeule, Pablo, îmi pare atât de rău pentru tot.

Au tras amândoi aer în piept și s-au prefăcut că privesc porumbeii din jurul lor.

– Dacă la vară va trebui să mă operez, totul se va schimba.

– Nimic nu e mai previzibil decât schimbarea, nu-i așa?

Ea i-a pus o mână pe picior.

– O să mă ierți vreodată sau lucrurile vor rămâne așa între noi până când vom ajunge cum erai tu cu Fernande?

– Noi doi n-am putea niciodată să ajungem așa.

Eva i-a văzut mușchii bărbiei încordându-se. În ochii lui negri se adunau lacrimi.

– Nu am de gând să mă tocmesc cu Kahnweiler, a zis Picasso în cele din urmă. E prea mult pentru mine, mai ales acum. Am nevoie să lucrez. Sunt artist, nu om de afaceri.

– Și eu eram cusătoreasă, nu dansatoare. Dar nimic nu e mai previzibil decât schimbarea, nu-i așa?

– Câteodată mă scoate din minți inteligența ta, a rostit el.

– Îmi pare rău să aud.

– Chiar nu mai există nicio femeie ca tine.

– Tu ești viața mea, Pablo.

Picasso a privit-o cu o mină serioasă.

– Și ca să știi, cel mai important eveniment din viața mea n-are nimic de-a face cu arta. Ci e momentul când m-am îndrăgostit de tine.

Eva voia să-l cuprindă în brațe, dar știa că nu trebuie să forțeze prea tare lucrurile. Nu până el nu era pregătit s-o ierte de tot. Aveau cale lungă de bătut până să ajungă înapoi în punctul din care porniseră, rana aceea era încă deschisă și trebuia să se vindece. Totuși, Eva nu s-a putut abține și l-a sărutat ușor pe obraz. O clipă mai târziu, Picasso și-a lăsat mâna ușor pe genunchiul ei. Era un gest mic, dar ea știa că era un început.

– Ce vrei să faci cu Kahnweiler?

– Ți-a spus despre ce pânze era vorba?

– *Familie de saltimbanci*. Crede că licitația ar putea ajunge la o sumă uriașă și are nevoie să discute cu tine despre asta.

– Am încredere în tine să hotărăști prețul de pornire.

Glumea, cu siguranță, dar pentru ea nu era amuzant.

– Nu înțeleg.

– Ai tot studiat piața. Am vândut-o acum șase ani pe o mie de franci. Având în vedere orizontul de acum al carierei mele și felul în care a crescut prețul operelor mele pe piață, care crezi că ar trebui să fie acum prețul de pornire?

– Cel puțin de zece ori pe atât!

– Zece mii de franci? E o sumă frumușică.

– Evident! E un tablou superb.

Familie de saltimbanci era o pictură care înfățișa o familie de circari ambulanți pe care Picasso o întâlnise de multe ori la Circul Medrano și era lucrarea lui cea mai evocatoare. Pentru Eva, era inestimabilă, dar știa că trebuie să pună un preț de pornire mai mare, ca să ridice standardul. Știa și că Kahnweiler vânduse deja *Acrobat și tânăr echilibrist* unui negustor, pe șaisprezece mii de franci, ceea ce reprezenta o mică avere, dar vânzarea fusese privată, nu o licitație. Dacă aveau să țină morțiș la prețul pentru *Saltimbanci* într-o licitație publică, ea era de părere că nu doar comunitatea artistică și elitele intelectuale, dar lumea întreagă ar ajunge să venereze numele Pablo Picasso.

– Atunci, anunță-l asta în numele meu! Ai întregul meu sprijin să-i spui cum crezi de cuviință, nicio centimă în minus la cele zece mii de franci pentru lucrarea asta la licitație.

Eva era ușurată să-i vadă zâmbetul revenindu-i în sfârșit pe chip.

– Nu crezi că ar trebui să fim prezenți la licitație, să vedem cum merge vânzarea?

– A, dar sigur o să-mi răpească ceva din aura mea de mister, a răspuns Picasso și, o clipă, Eva n-a știut dacă era serios sau doar se autoironiza. Dar ar trebui tu să te duci să mă reprezinți, a adăugat el.

– Singură?

– Ești pregătită pentru asta. În plus, adevărul e, *Ma Jolie*, că am nevoie de cineva în care să am încredere, care să fie un tampon între mine și negustori, ca eu să mă pot concentra asupra lucrului. O să fie destul de ciudat când Kahnweiler o să afle că eu sunt iar în discuții cu Vollard pentru sculpturi. Ai putea să mai îndulcești tu lovitura, pe măsură ce progresăm cu discuțiile.

– Ai încredere în mine după toate câte s-au întâmplat?

– Un bărbat trebuie să aibă încredere în nevasta lui, nu-i așa?

Atâtea emoții au cuprins-o în același timp! Liniștea pe care i-o aducea iertarea era cea mai puternică dintre ele. Picasso a curprins-o cu brațul și a tras-o spre el, iar ea și-a îngropat fața în mâini și a plâns.

– O să fiu absolut măcelărită dacă îmi fac operația aia. N-o să mă mai vrei de nevastă!

– Dacă o să fie nevoie de ea, o s-o faci *negreșit*, chit că va trebui să te arunc pe umăr și să te duc eu însumi la spital. Și cum poți să spui că n-o să te mai vreau? N-o să mai vreau niciodată altă femeie.

– Nu pot să te las să te ții de promisiune. O să arăt ca un monstru!

Eva s-a cuibărit și mai tare la pieptul lui, inhalându-i aroma de mosc și simțind puterea brațelor lui în jurul ei.

– Vreau să mai așteptăm cu căsătoria. Te rog! a zis ea, aproape nevenindu-i să creadă că erau cuvinte rostite de ea, când tot ce-și dorise, din clipa în care se cunoscuseră, fusese să fie nevasta lui.

– ¡*Palabras locas*! a mormăit el în spaniolă. ¡*Basta*!

– Nu e nebunie ce spun! Dacă trebuie să fac operația asta, Pablo…

– Nu-ți dau voie să gândești așa. O să fie bine. *Tu* o să fii bine. Sunt convins că Dr. Rousseau a scos deja tot cancerul din tine. Am fost să vorbesc cu Dumnezeu ieri. Am fost într-o biserică, cea în care ne vom căsători. I-am zis lui Dumnezeu că-L iert pentru că mi-a luat-o pe Conchita, și asta pentru că mi te-a dat pe tine.

– O, Pablo!

– I-am zis că a venit vremea să-L iert, atâta timp cât nu te ia și pe tine. Ce Dumnezeu drept și bun ar putea fi atât de crud, încât să-mi ia iar ceva?

– Dacă o să am nevoie de operație…

– Nu vei avea.

– Dar dacă voi avea, după aceea – dacă o să te poți uita la mine cu ceva mai mult decât milă în ochi…

– *Mujer*, nu gândești sănătos! De ce să nu ne căsătorim, pur și simplu? E doar o simplă formalitate, oricum aproape toată lumea crede că ești nevasta mea!

– Pentru că, la sfârșitul zilei, tu *vei ști* că ești încă un bărbat liber și asta e important pentru mine. Până vom ști cum stau lucrurile, vei avea libertatea de a pleca.

– *Dios mío*, gata cu vorbele astea! Inima mea n-a mai fost liberă din clipa în care ne-am cunoscut!

– Trebuie să știu că nu-ți voi fi povară.

– Facem cum vrei. Dar, din respect pentru amândoi, toată lumea pe care o cunoaștem îți va spune în continuare Madame Picasso.

Eva nu putea să-l contrazică, nici să încerce să facă astfel încât lumea să nu-i mai spună așa, pentru că, mai mult ca orice pe lumea asta, voia din toată inima ca lucrul ăsta să fie în continuare adevărat și îi plăcea la nebunie să audă că lumea i se adresează cu „Madame Picasso“.

Din cauza operației, prânzul organizat de Eva a avut loc o săptămână mai târziu. Dar s-a petrecut fără niciun incident, iar Picasso și Apollinaire s-au împăcat în sfârșit. Când a venit vremea să-și ia la revedere, el l-a apucat pe Picasso și l-a sărutat pe ambii obraji, în aplauzele celorlalți, care se bucurau de împăcarea lor. Apollinaire s-a întors apoi spre Eva.

– Îți mulțumesc că ai făcut asta, a zis el cu voce joasă. Mă tem că Pablo ar fi așteptat o veșnicie dacă n-ai fi insistat dumneata cu atâta bunăvoință.

– Pentru nimic.

– A, dar pentru mine a fost totul! a declarat el și i-a pus în mână un volum mic și negru. Mi-am adus aminte că ai zis că-ți place poezia mea. Au inclus și *Adio* în ediția asta.

– Le ador pe toate, dar de acum înainte pe asta o voi iubi în mod special.

– Atunci primește cartea asta în dar de la un suflet recunoscător.

– Din când în când, fiecare are nevoie de cineva care să lupte în locul lui, a zis Eva.

– Picasso are noroc, draga mea, să aibă pe cineva ca dumneata, care să lupte pentru el.

Lucrarea *Saltimbancii* s-a revândut la licitație cu douăsprezece mii șase sute de franci. Presa franceză a proclamat cu entuziasm că e o vânzare record și l-au pus pe Picasso pe același firmament cu Cézanne, Van Gogh și Gauguin. Lumea avea să aștepte cu extraordinară nerăbdare să vadă ce-i rezervă viitorul unui maestru tânăr, atât de inovator. Cu siguranță, s-a scris, viitorul pentru el nu avea să fie altfel decât strălucitor. Era ceea ce Eva îi spusese dintotdeauna.

La o săptămână după vânzare, încurajată de rolul pe care îl jucase ea însăși în succesul acelei licitații, Eva a intrat, de una singură, în galeriile lui Ambroise Vollard, celălalt negustor de artă, care îl reprezenta pe Picasso. Fusese acolo acum o viață, cu Louis. Acum era îmbrăcată cu o haină albastră, elegantă, cu un guler mare și manșete din blană neagră, o pălărie din catifea neagră, care îi dădeau încrederea de care avea nevoie pentru ce urma să facă. Era o schimbare ca de la cer la pământ de la rochia simplă, pe care o purtase în ziua în care avusese întâlnirea la Moulin Rouge.

Deasupra ușii s-a auzit clinchetul unui clopoțel, iar ea și-a scos mănușile elegante, din piele neagră, în timp ce-l aștepta pe Vollard să iasă din camera din spate. Își începuse munca de intermediar pentru Picasso la expoziția de artă, iar acum era pregătită să-și extindă rolul.

După expresia lui Vollard, era clar că se așteptase să-l vadă pe Picasso, de vreme ce el fusese cel care stabilise întâlnirea. Eva și-a îndreptat spatele și a zâmbit. Nu va fi ușor. Dar ce fusese ușor în viața ei? În plus, o rugase Picasso. El credea în capacitatea ei de a-i promova lucrările și ea avea nevoie să creadă la fel.

Deveneau o echipă formidabilă.

– Madame Picasso, ce surpriză plăcută! a zis el. Dar, desigur, îl așteptam pe Pablo.

– Monsieur Picasso a fost reținut în atelier de lucrările lui, i-a răspuns Eva calm, uitându-se în ochii care se îngustau pe fruntea încruntată a bărbatului masiv, morocănos și cu chelie.

Știa că Vollard i se adresa ca și cum ar fi fost soția lui Pablo din pură deferență, dar, chiar și așa, Evei îi plăcea sentimentul de putere pe care i-l dădea.

– El mi-a cerut să vă vorbesc în numele lui, a adăugat ea.

Eva a privit spre mulțimea de tablouri expuse pe pereți. Recunoștea unele dintre lucrările artiștilor. Învățase despre ele din propriile ei lecturi și din vizitele la muzeele și galeriile de artă din sudul Franței și din Paris, pe care le făcea cu Picasso. *Învață-mă tot!* îl rugase, iar el luase rugămintea ei foarte în serios.

Pe un perete, în spatele galeriei, a văzut una din pânzele lui Picasso, exact așa cum i-o descrisese el. Un portret cubist, în marouri și negru, al lui Ambroise Vollard însuși. Eva s-a îndreptat spre pânză.

– Văd că n-ați vândut portretul pe care Monsieur Picasso vi l-a făcut dumneavoastră.

El a urmat-o prudent, privind-o cum analizează pânza.

– Nu toți clienții mei îi apreciază stilul cubist ca mine.

– A! Și dumneavoastră i-l apreciați?

Tonul ei direct a părut să-l surprindă.

– În ultima vreme am avut mai mult succes cu lucrările lui albastre, mai vechi, și cu arlechinii.

Ea s-a întors pe călcâie spre el. Privirea îi era directă și calmă.

– Atunci am dori să-l cumpărăm înapoi de la dumneavoastră.

– Artistul dorește să-și cumpere înapoi pânza de la mine?

– Dorim să nu vedem o capodoperă lâncezind într-o galerie aglomerată a unui negustor de artă, ca și cum ar fi fost o pânză oarecare, menită să acopere un gol pe un perete. Vă vom plăti cinci mii de franci pe tablou.

Un zâmbet chinuit i-a ridicat mustața lui mare și grea.

– E o sumă mare, draga mea, a zis el cu vocea plină de dispreț.

– Sunt foarte convinsă că pot s-o vând pe mai mult de-atât. Dar trebuie să fie expusă cum se cuvine.

– Vreți să spuneți că știți mai multe despre vânzarea obiectelor de artă decât omul care stă dinaintea dumneavoastră și care i-a reprezentat pe toți, de la Vincent van Gogh și Pierre-Auguste Renoir la Paul Cézanne?

– Tabloul e încă aici, nu-i așa? s-a auzit Eva zicând cu răceală provocatoare și s-a străduit din răsputeri să nu schițeze niciun gest.

– Se întâmplă să am un client din Germania, care a arătat un oarecare interes față de această pânză, a spus el, scărpinându-și iar bărbia. Mi-a oferit patru mii de franci, pe care i-am refuzat.

– Ei bine, artistul însuși oferă cinci mii de franci, așa că e clar că înțelege valoarea lucrării ca fiind mai mare decât cea pe care a considerat-o clientul dumneavoastră.

– Îi oferă prin dumneavoastră.

– Da, prin mine. Poate că acest client german al dumitale va fi interesat să știe că există o contraofertă. Asta nu incită, în genere, interesul pentru o ofertă mai bună de la ofertantul inițial?

– O contraofertă de la însuși artistul care a realizat lucrarea? Nu sunt atât de convins.

– Nu cred că un negustor, așa ca dumneavoastră, dezvăluie fiecare amănunt cu privire la identitatea clienților săi când e vorba de o licitație.

– Acum e o licitație, să înțeleg? a întrebat amuzat.

– Nu asta se cheamă când două părți se bat pentru aceeași lucrare? Eu și Monsieur Picasso v-am făcut o ofertă fermă pentru portret.

– De vreme ce a fost expus în galeria mea în tot acest timp, bănuiesc că dumneavoastră ați vrea și un comision, dacă ar fi să-l vând în altă parte.

Eva și-a permis cel mai fin dintre zâmbete. În sinea ei, în schimb, tremura toată.

– Evident. De vreme ce nu i-ați oferit un contract propriu-zis lui Monsieur Picasso ca să-l reprezentați, ar fi drept să fie așa. În cele din urmă, Monsieur Vollard, afacerile-s afaceri.

– Sunteți o femeie foarte vicleană, Madame Picasso.

– Poate că n-ați spus-o ca pe un compliment la adresa mea, dar intenționez să-l iau ca atare, a răspuns Eva, întorcându-și spatele și îndreptându-se spre ușă. Aveți la dispoziție o săptămână să-l vindeți clientului german pe șase mii de franci sau îl cumpărăm noi cu cinci mii. O să ne dați de știre cât de curând ce alegeți, nu-i așa?

Când s-a întors acasă, Picasso picta în atelier, dar, când a auzit ușa, a lăsat pensula și s-a dus la ea.

Eva s-a aruncat în brațele lui, cu inima bătându-i nebunește în piept.

– Ei, cum a fost?

– E ca și vândută! Ar fi trebuit să-i vezi fața! a chicotit Eva, cu

răsuflarea întretăiată. Sunt convinsă că ideea de a avea de-a face cu o femeie nu i-a picat bine deloc. Dar, din respect față de tine, n-a putut să zică mai nimic. Poate că în trecut n-a fost atât de dispus să-ți ofere un contract, dar acum e clar că nu vrea să rupă legătura cu tine.

– Vollard e o vulpe bătrână. Tu știi că nu-mi vreau tabloul înapoi. Mai ales pe cinci mii de franci, când eu i l-am dat gratis, ca să încerc să-l momesc să semneze un contract cu mine.

– Evident că nu. E doar o cacealma. Dar nu putem lăsa tabloul să zacă acolo, în văzul tuturor, acum, când ești pe cale să devii o stea internațională. Trebuie să fii înconjurat de un aer de mister. Și, se pare că, *într-adevăr*, a primit o ofertă pentru portret, iar el pur și simplu încearcă să tragă de timp. Dar cred că i-am aprins acum un mic foc sub tălpi. Dacă am dreptate, o să primești și un mic comision pentru că s-a făcut de râs lăsând-o să zacă atâta timp.

– Ce vulpiță încăpățânată ești! a zis Picasso, luând-o în brațe și sărutând-o. Ce m-aș face fără tine?

– Să sperăm că nu va trebui niciodată să afli, a rostit ea cu mândrie.

El nu doar că o iubea, ci avea și încredere în ea și, după ziua de azi, și ea însăși începuse să aibă încredere în ea.

Partea a III-a

RĂZBOI, BOALĂ, MÂNTUIRE

Am rupt un fir de iarbă-anume

E moartă toamna, să reții

N-o să ne mai vedem pe lume

Parfum de timp, fir iarbă-anume

Și-adu-ți aminte tu să-mi vii. [30]

Guillaume Apollinaire

32

Șase luni mai târziu, Marele Război de care se temea toată lumea s-a năpustit asupra Europei cu puterea unei furtuni de foc, iar cetățenii francezi erau gata să pună mâna pe arme să-și apere țara. *Vive la France!* răsuna din Paris până în Versailles, de la Céret la Nice, iar anii lipsiți de griji de după Belle Époque au fost brutal înlocuiți de un sentiment de panică, încărcat de revoltă și strigăte înnebunite de patriotism renăscut.

Cântecelele vesele și petrecerile, care nu demult umpluseră cafenelele Parisului, erau acum înlocuite de *La Marseillaise* și de șușoteli despre manevre militare, escadroane aeriene care se apropiau și rațiile de alimente brusc împuținate.

Din fericire, când s-au tras primele focuri de armă, iar avioanele au început să bombardeze Parisul, Eva și Picasso nu erau acolo. Picasso îi făcuse o surpriză închiriind o casă de vacanță pe timpul verii în Avignon, ca să trăiască într-un loc cald, unde să-și întărească sănătatea.

Găsise o căsuță albă, cu obloane albastre, chiar în centru. Acolo avea să se vindece, i-a spus el. Și la fel avea să fie și cu relația lor. Dar negura nesiguranței pe care o aducea războiul îl dusese pe Picasso pe muchia isteriei. În fiecare zi răsfoia febril ziarele. În timp ce el își făcea griji în legătură cu colecția de tablouri pe care o lăsase la Paris și cu siguranța banilor, Eva începea să simtă că greața revine. Dar, cu toate

câte se întâmplau, se hotărâse să nu spună încă nimic. În plus, speranța ei tainică era că, în sfârșit, ar putea însemna că era însărcinată.

– Dacă oamenii intră în panică, am putea pierde totul. Toți banii pe care îi am sunt băgați în Banque de France, la Paris, a spus Picasso într-o dimineață, ținând ziarul în mâini. Te simți destul de bine ca să mergi cu mine să-i retrag? Nu avem timp de pierdut.

Era prea neliniștit din cauza economiilor, ca să bage de seamă că Eva de-abia mânca.

– Sigur că merg cu tine, a zis ea, sperând să găsească forța necesară pentru o călătorie cu trenul în oraș.

Acum că devenise partenera lui, voia să-i fie în toate sensurile.

A doua zi, coborând din tren și intrând în mulțime, Eva s-a agățat de brațul lui Picasso, șocată de orașul care era atât de diferit de cel pe care îl lăsaseră în urmă. Duse erau plimbările elegante ale parizienilor cu frumoasele lor pălării largi și cu rochiile spectaculoase. Acum pe străzi nu vedeai decât soldați și polițiști.

Oriunde li se îndrepta privirea, erau ordine de recrutare, prin care li se cereau tuturor bărbaților francezi întregi la trup și minte să se alăture forțelor armate. Prin tot orașul, *joie de vivre* fusese înlocuită cu frica.

– Nu-ți face griji, pe mine nu mă pot recruta. Nu sunt francez, i-a zis dintr-odată Picasso în șoaptă, grăbindu-se spre clădirea mare, din piatră, a băncii din apropiere de Montparnasse.

La intrarea în bancă era o mulțime imensă și coada se întindea, în zigzag, în jurul clădirii. Apropiindu-se de un paznic cu o figură împietrită, din fața ușilor mari, din fier, Picasso a strâns-o pe Eva și mai tare de mână.

– Scuze, vreau să-mi văd contul, a rostit Picasso.

În timp ce i se adresa, i-a strecurat pazniculuiun franc de argint.

– *Messieur-dame, bienvenue*, dar nu trebuie să zăboviți aici, afară, cu mulțimea asta, ca să vă faceți treaba. Ar putea ieși urât. Vă rog, intrați, repejor!

Eva se simțea prost că sărise, cu tot cu Picasso, în fruntea cozii și pentru că-l mituiseră pe paznic, dar știa că situația era disperată și, dacă și-ar fi așteptat rândul, asta ar fi putut să-i coste fiecare centimă pe care o aveau.

De îndată ce și-au retras economiile, au îndesat banii într-o geantă, au verificat lacătul de la noul lor apartament și s-au întors rapid în Avignon. Parisul nu era un loc în care să aștepți sfârșitul unui război. Dar până la urmă războiul i-a găsit oricum. Când au ajuns înapoi la casa cu obloanele trase, îi așteptau Georges și Marcelle Braque, împreună cu André Derain, amanta lui, Alice Princet, și ciobănescul lor german, Sentinelle. Marcelle Braque, cu șiragul ei de perle la gât, plângea pe banca din fier forjat de la intrare.

– Speram să ajungeți ca să ne conduceți la gară, a zis Braque sumbru. Am fost recrutați amândoi.

Așa ceva nu era posibil, a gândit Eva, intrând brusc în panică. Cu războiul și cu boala ei, era deja prea mult de suportat. Totul se schimba mult prea rapid ca să mai facă față.

– Draga mea Alice se va refugia din calea războiului în Montfavet, la sora ei. Dar nu-l poate lua pe Sentinelle cu ea, a zis Derain despre iubita lui.

Șocat de veste, Picasso s-a lăsat pe vine și a început să mângâie una din urechile ascuțite ale câinelui. Eva știa că gestul era menit să-l ajute să nu se piardă cu firea. De la moartea lui Frika n-a mai vrut să se atașeze de niciun animal, dar pe câinele ăsta îl știa de când era pui. Eva a văzut, în clipa în care Sentinelle a început să dea din coadă la mângâierea lui Picasso, cum ceva în el s-a înmuiat pe neașteptate.

Cum nu mai simțea față de ea acum nimic altceva decât compasiune, Eva s-a așezat pe bancă și a cuprins-o pe Marcelle pe după umerii care-i tremurau.

– Detest războiul asta nenorocit! plângea Marcelle cu fața în pumni.

– Ce facem cu bietul Sentinelle? a bocit Alice Princet. E un animal atât de blând, iar fără André va fi absolut pierdut. Cum e posibil să se întâmple toate astea?

– Am putea noi s-avem grijă de el, s-a oferit Eva.

Picasso i-a aruncat o privire șocată.

– Te implor, Pablo! Chiar am nevoie de compania lui, mai ales acum, când toată lumea ne părăsește, iar tu te închizi în atelier cât e ziua de lungă.

– Bănuiesc că nu prea avem de ales, a zis Picasso, cedând în cele din urmă.

Grupul s-a reunit mai târziu la gară. În jurul lor erau alte familii adunate sub imensa structură de fier, oțel și sticlă. Soldații erau îmbrăcați în noile lor uniforme. Femeile plângeau, îmbrățișându-i. O fetiță flutura un steguleț. Apoi s-a auzit fluierul trenului. Sunetul i s-a părut Evei ca un scâncet de jale. În cele din urmă, Picasso a luat lesa câinelui de la Derain, iar cei doi bărbați s-au îmbrățișat.

– Să sperăm că va fi un război scurt. Ca să ne întoarcem iar la șevaletele noastre, a zis Braque, făcându-le cu ochiul.

Încerca să-și mențină o expresie curajoasă pe chip. Toți încercau la fel.

– Spaniolul aici de față evident că va profita de situație și va deveni și mai celebru în lipsa noastră.

– Lovește în ei cât poți, Wilbur, ca să terminăm odată cu povestea asta, a zis Picasso, salutându-l pe prietenul lui cu un gest soldățesc.

Gândul de a-l îmbrățișa pe Braque i se părea insuportabil. Ar fi fost mult prea dureros.

– *Vive la France!* a strigat Eva pe un ton plin de speranță, încercând cu tot dinadinsul să zâmbească, în ciuda nesiguranței pentru tot ce avea să urmeze.

Plângând în continuare, Marcelle Braque a tras-o pe Eva într-o îmbrățișare puternică.

– Trebuie să-ți cer iertare, Eva, i-a mărturisit ea.

– Doamne, pentru ce?

– Mă tem că eu și Alice n-am fost foarte primitoare cu tine la început. Nu ți-am acordat nicio șansă – legătura cu Fernande și toate cele…

– N-am avut nici cea mai mică idee, a mințit ea, pentru că știa că Picasso le asculta conversația.

– I-ai făcut mult bine lui Pablo. Cu toții am văzut asta.

– Nu trebuie să spui asta doar pentru că îi luăm câinele în primire, a încercat Eva să glumească, deși încă mai simțea împunsătura cuvintelor lui Marcelle, rostite în ziua aceea pe la spatele ei.

Poate că era doar sentimentală, pentru că soțul ei tocmai pleca în război. Totuși, ăsta nu era momentul să întrețină vechi dușmănii și supărări de demult.

– Sunt sinceră, Eva, și îmi pare rău din tot sufletul. Când era cu Fernande, era mereu atât de capricios și schimbător. Acum pare stăpânit de un sentiment minunat de pace. E de-a dreptul impresionant. Georges o vede și în pictura lui. E evident că totul ți se datorează ție.

S-au îmbrățișat cu toții pentru ultima dată, înainte să răsune ultimul fluier. Au încercat, în timp ce Georges Braque și André Derain au urcat în tren, dispărând apoi, să-și păstreze curajul aparent, dar enormitatea războiului și a prețului pe care aveau să-l plătească atârna prea greu în inimile tuturor.

În septembrie au primit vești că Apollinaire se înrolase în armată. Din cauza cazierului, îi luase de două ori mai mult să fie acceptat. Picasso i-a mărturisit Evei cât era de recunoscător că se împăcase cu

Apollinaire înainte de începutul războiului. Ba chiar începuseră să-și scrie. I-a spus că ultimul prânz pe care îl pusese ea la cale însemnase enorm pentru el.

Dintre membrii grupului lor intim, numai Max Jacob fusese respins din armată. Dar chiar și pentru cei rămași în urmă războiul domina totul. Mâncarea era raționalizată și nu era îndestulătoare, iar ziarele erau pline de liste cu morți și răniți.

În tot acest timp, Picasso s-a străduit să lucreze întruna. A realizat zeci de pânze cubiste noi și a început iar să sculpteze. Îi lipsise senzația ghipsului ud pe degete.

Între timp Eva se întremează, își spunea el. Venise momentul să fie iar încrezător. Era tânără și era o luptătoare. Era bine, își zicea el, iar și iar. Ei *amândoi* aveau să fie bine.

Într-o dimineață, cât își lăsa ultima pânză să se usuce, s-a gândit să-i ducă micul dejun în pat. În dimineața aceea, după ce s-a întors de la brutărie, și-a făcut toate ritualurile lui ca să-și domolească superstițiile. S-a oprit în fața ușii, a rămas o clipă în loc, s-a întors, a numărat până la cinci, apoi a făcut stânga-mprejur și a intrat în casă. Nimic rău nu se putea întâmpla. Cel puțin, nu azi.

Pentru câteva clipe, înainte ca mirosul de brioșă proaspătă s-o trezească, Picasso a privit-o pe Eva dormind. Adora imaginea aceea. Chipul ei, în somn, era ca al unui copil, absolut încântător. Nu credea că ar fi posibil să iubească pe cineva așa cum o iubea pe Eva sau să-i fie cuiva mai devotat. Toate lucrurile prin care trecuseră împreună îl făceau s-o adore și mai mult. Voia un copil cu ea – să vadă ce era mai bun în ei doi în ochii strălucitori și nevinovați ai unui copil. Dar era și egoist. Exista o parte din el care se bucura că nu trebuie s-o împartă cu nimeni altcineva decât cu câinele lui Derain, care era înnebunit după ea. Făcând cinste numelui lui, Sentinelle stătea de pază la capul patului, gata s-o apere.

– Cât e ceasul? a întrebat Eva somnoroasă, chinuindu-se să se ridice pe coate.

– Abia a trecut de nouă.

– De ce m-ai lăsat să dorm așa de mult? N-ai venit în pat azi-noapte?

– Am lucrat la ceva nou. O să-ți arăt după ce mănânci.

A privit-o în timp ce se uita, fără poftă, la tava cu brioșe, ceai și pepene proaspăt feliat.

– O, Pablo! Știi că nu pot să mănânc nimic la prima oră.

– Când ne-am cunoscut, devorai micul dejun cu o poftă de lup, a zis el bănuitor.

– Te devoram pe *tine*, a răspuns ea cu un zâmbet somnoros, în timp ce el îi înmâna o cană de ceai, sărutând-o pe obraz. Cu ce e pictura asta nouă?

– Cu tine și câinele tău. Porți șalul acela caraghios al tău din blană de vulpe.

Se referea la șalul pe care i-l cumpărase el în Nîmes, după ce merseseră la coridă.

– Mi s-a părut că măcar atâta lucru puteai să faci după ce m-ai pus să mă uit la chestia aceea oribilă până la sfârșit.

– E clar că efortul meu de a te educa în privința măreției coridelor a eșuat în totalitate.

– Absolut!

Picasso i-a dat părul după o ureche.

– După ce mă odihnesc puțin, după-amiază încep o nouă pictură cu tine. Cu noi amândoi, de fapt.

– Îmi place cum sună.

– Acum, că ți-a crescut părul și e iar bogat, mă simt inspirat. Mă gândesc să te pictez ca model de artist. Tu tocmai ieșind din cabina de probă și eu așteptându-te. De fapt, aș putea doar să-mi schițez propria imagine, așa încât întreaga pictură să se concentreze asupra ta și a trupului tău fabulos.

Ea a ridicat o sprânceană amuzată.

– Înțeleg. Asta înseamnă că va trebui să fiu goală, nu?

– Evident. Și, dacă va ieși așa de bine cum îmi imaginez eu, cred c-o să ți-l fac cadou de nuntă.

Eva s-a lăsat pe spate, în perne.

– Pablo, am mai discutat despre asta. E prea devreme.

– A trecut un an, *mi amor*. Ești la fel de sănătoasă ca mine acum. Toată nebunia a trecut și perioada de doliu după tata e aproape de final, așa că nu văd niciun motiv să mai așteptăm cu nunta. Asta, dacă mă mai iubești.

– Veșnic!

– Atunci, batem plama. Ziarele spun că lucrurile s-au mai calmat la Paris pentru moment. Vreau cu disperare să văd în ce stare e apartamentul și cum sunt toate pânzele mele de acolo. Gertrude și Alice se vor întoarce și ele ca să participe la nuntă. Familia mea așteaptă în orice clipă un semn de la mine și imediat va veni la Paris.

– Știi că Hôtel le Meurice a fost transformat în spital pentru răniți.

– Există și alte hoteluri. Asta nu e o scuză.

– Dar hotelul acela e special pentru amândoi. O să ne poarte ghinion dacă dăm recepția în altă parte.

– Acum cine e superstițios? Am plănuit tot. O să te duc cu mașina de la biserică cu mare pompă, cu tălăngi spaniole legate de partea din spate a automobilului.

– Tu nu știi să conduci! a râs ea, cu răsuflarea întretăiată.

Sentinelle a lătrat scurt.

– Nu, nu știu încă, dar o să cumpăr un automobil. Am aranjat deja cu un soldat tânăr să-mi dea lecții azi, mai târziu. Apoi am să-i cumpăr mașina. Familia lui are nevoie de bani, dar tatăl nu vrea să primească nimic de la mine, nici măcar o schiță. El și fiul lui îmi amintesc mult de

mine și de tata. Cred că, de fapt, în felul ăsta vreau să-i cinstesc și lui memoria.

– Știi ceva, Pablo Picasso? Ești un om foarte bun! a zis Eva zâmbind și sărutându-l pe obraz.

– Nu mai spune la nimeni! a rânjit el. În plus, nu sunt decât un bărbat îndrăgostit de femeia lui… *yo amo a mi mujer*.

Ceva mai târziu, mergând prin oraș, au văzut din nou cât de gravă era situația și cât de mare era amenințarea acestui război, care părea interminabil. Pentru moment, lucrurile se potoliseră, dar conflictul era departe de a se fi terminat. Iar între timp orașul Avignon fusese transformat în avanpost militar. Frumoasele străzi pietruite erau acum ticsite de regimente de soldați și mulțimi de refugiați murdari și trași la față. Căruțelor de fân și bicicletelor le luaseră locul camioane cu armament sau cu soldați. În teatru, în tribunal și chiar și în istoricul Palat al Papilor fuseseră instalate trupele armate.

S-au întâlnit cu soldatul cel tânăr în fața unui grajd din apropiere de Hôtel de Ville. Îi aștepta țanțoș, în uniforma bleumarin, cu nasturi aurii, cizme înalte și negre și un chipiu nou. Privindu-l, era convinsă că, în ciuda mustății negre, cerate, menite să-l facă să arate mai matur, nu avea mai mult de șaisprezece ani. Picasso l-a bătut prietenește pe umăr, încercând să-l facă să se simtă cât de cât mai confortabil, înainte să se urce în Peugeot-ul lui maroniu.

Eva nu era obișnuită cu senzația de a se plimba cu automobilul, dar, pe măsură ce mergeau, se simțea revitalizată de soarele care îi cădea pe față și de vântul care i se juca în păr. În timp ce înaintau pe drumul șerpuit, de-a lungul argintiului râu Rhône, apoi în umbra celor patru mari arcade din piatră ale faimosului Pod Avignon, s-a simțit eliberată din chingile războiului, ale fricii, ale durerii și ale îngrijorării despre boala care îi stătea ca securea deasupra capului.

În cele din urmă, tânărul soldat și Picasso au ieșit din mașină ca să schimbe locurile. Ea și-a ținut răsuflarea de nerăbdare. Picasso era un bărbat teribil de orgolios și ea știa că nu-i era ușor să primească lecții…

Automobilul a pornit și el a încercat să dea drumul ambreiajului, dar mașina s-a oprit brusc, zdruncinându-se. Eva vedea că băiatul se abține să nu râdă. El a încercat din nou, mașina a pufăit iar și s-a cutremurat, oprindu-se pe cărarea îngustă și prăfuită.

– *¡Mierda!* a mormăit el morocănos, lovind volanul cu pumnul.

Ei i se părea așa de caraghios, că a dus mâna la gură ca să-și ascundă un hohot de râs. Un val de durere a copleșit-o brusc în clipa în care și-a mișcat mâna. Intensitatea durerii era atât de copleșitoare, că a lăsat-o fără aer. Picasso s-a întors spre bancheta din spate, gata să țipe – până i-a văzut expresia de pe chip.

– Mai bine am căuta spitalul, Pablo.

A fost tot ce-a reușit să spună.

33

A venit iarna, iar Eva încerca din răsputeri să-și aducă aminte ce se întâmplase în acea zi teribilă. Dar, multă vreme, n-a reușit să adune decât fragmente. Soldatul cel tânăr gonind pe străzile din Avignon, spre Hôpital Sainte-Marthe, în timp ce ea stătea pe bancheta din spate, îndoită de durere. Călătoria lungă, plină de hurducături, spre Paris, îngropată în brațele protectoare ale lui Picasso, cu mintea amorțită de laudanum, ca să-i mai tocească din ascuțimea suferinței. Și zâmbetul lui. Mașina maronie a soldatului. Trupele mărșăluind pe străzile pietruite, un băiețel făcându-i cu mâna… Și căsuța lor închiriată, cu obloanele albastre, pe care ajunsese s-o iubească.

Doctorul de la spitalul din Avignon confirmase ceea ce, în inima ei, Eva știa deja. Cancerul se răspândise și înlăturarea chirurgicală a ambilor sâni nu mai era o opțiune – era singura șansă de a-i prelungi viața.

Picasso a insistat ca procedura să fie făcută în Paris, de cel mai bun specialist cu putință. Banii nu erau o problemă, a zis el. Gertrude avea încredere în Dr. Rousseau, așa că avea și el încredere. Eva s-a supus pasivă operației, în timp ce zăpada cădea peste oraș. Nu mai putea lupta cu propriul ei trup. Și nici nu mai avea puterea să i se împotrivească lui Picasso, deși se temea că după această cumplită operație lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel între ei. Picasso era un bărbat care fusese toată viața inspirat de frumusețe. De acum înainte

ea avea să fie doar o bucată de porțelan ciobit – o versiune întinată a unei forme cândva lipsite de imperfecțiuni.

În cele din urmă, Picasso va simți imboldul de a o înlocui în patul lui – așa cum și ea, cândva, o înlocuise pe Fernande. Știa prea bine că el nu va vrea în niciun fel s-o rănească. Își va spune că ea n-o să afle nimic, se va chinui din răsputeri s-o ascundă, așa cum o ascunsese, la început, și pe ea. Și s-ar putea nici măcar să nu fie pe deplin conștient de faptul că sfida moartea și boala. Dar, cel puțin, știa că pentru o vreme ea îl schimbase și-l inspirase. Eva era mândră de asta și de influența pe care o avusese măcar asupra unei părți a operei lui.

Fiind obosită întruna, cu mintea încețoșată de bombardamentul de calmante, Evei i s-a părut că trecuse atât de multă vreme până și-a adus aminte totul sub formă de fapte, nu de vise, când a deschis în sfârșit ochii. Era în apartamentul lor din Paris, pe Rue Schoelcher, prima dată când a fost pe deplin conștientă de tot ce era în jurul ei. Stând singură, întinsă, înghițită de patul imens, din lemn de mahon și de toate cuverturile și cearșafurile de pe el, primul lucru pe care l-a văzut a fost fresca imensă, din ghips, sprijinită pe perete. De fiecare dată când o privea, își amintea de vremurile frumoase din Sorgues. Avea să-i fie întotdeauna dor de casa aceea și de zilele fericite pe care le petrecuse acolo cu Picasso.

Apartamentul din Paris era cufundat în liniște. Slavă Domnului că Picasso ieșise în sfârșit din casă. Avea nevoie disperată de o pauză. Eva își amintea că nu se mișcase de lângă ea zile în șir. Îi auzise vocea, insistând îndurerat că n-o putea părăsi, nici măcar ca să lucreze. Nimic nu era mai important decât ea, îi declarase el. Acum nu auzea decât vântul fluierând prin copacii de după ferestrele înalte.

Eva s-a chinuit să-și vină în simțiri. Îi dorea să doarmă întruna, la nesfârșit. S-a uitat în jur și a văzut că în șemineu era aprins un foc, iar deasupra poliței el atârnase *Ma Jolie* pentru ea. Dormitorul era plin de vaze de cristal cu flori, efuziuni de culori strălucitoare printre păturile cenușii, bandajele și sticlele de medicamente, toate gri. Florile erau toate de la Picasso, cu excepția trandafirilor de seră, pe care îi

trimiseseră Gertrude și Alice. Dintre toți prietenii lor, numai ele știau despre operație. Eva le-a pus să jure că n-or să spună nimănui altcuiva. Durerea și mila pe care le vedea în ochii lui Picasso erau și-așa o povară destul de grea. „Spuneți-le celorlalți că e doar o gripă sau că am iar bronșită. Nu pot să le suport mila“, le-a rugat ea. „Spuneți-le ce vreți voi, numai nu adevărul!“

Picasso a rămas ferm pe poziție. Nu avea de gând să plece de lângă ea nicio clipă. Zilele deveneau săptămâni. Lucra puțin și dormea și mai puțin. Se certa cu doctorii. Îi ruga să-i mai dea niște calmante. Mai ales când stătea cu ochii închiși, îi auzea suferința cumplită din voce. Sunetul acela din glasul lui o bântuia permanent.

Ce ciudat! s-a gândit Eva, uitându-se pe fereastră, dincolo de copacii înfoiați de vânt, spre Cimitirul Montparnasse din depărtare. De-abia acum înțelegea cumplita ironie a priveliștii acestui apartament și cât de bine le va prinde în curând.

Gândul macabru a surprins-o. În loc să fie tristă, vedea umorul negru al situației. Ce cred oare despre moarte alți muribunzi? Se bucura, totuși, că gândurile ei încă erau la locul lor. În intimitate, nu trebuia să accepte nici optimismul strident al lui Picasso, care dicta că totul va fi bine, și nici insistența lui ca ea să nu primească inevitabilul.

Parisul era încă diferit de orașul pe care îl lăsaseră în urmă acum ceva vreme ca să plece la Avignon. Locul acela părea să fi existat acum o veșnicie. Cafenelele ticsite din Montparnasse, pe care le adorase, erau acum niște cochilii întunecate și goale, în care doar foarte puțini mușterii mai întârziau. Sirenele antiaeriene erau un sunet obișnuit în oraș, iar clinchetul vesel al paharelor era de mult uitat, îngropat sub ritmul de *staccato* ascuțit și dezolant al acestui război ce părea fără sfârșit.

Ce fusese mai rău se pare că trecuse, dar acestea erau încă mărcile lumii în care trăiau acum.

Atât de mulți bărbați erau acum în uniformă, că Picasso ieșea în evidență pe străzi. Femei, ale căror bărbați sau fii luptaseră în război

cu curaj, se uitau la el cu dispreț. În ochii lor era doar unul din acei tineri care făcuseră pe dracu-n patru și scăpaseră de datoria față de țară în vreme de război. Aruncau în el cu pene albe, ca în oricare alt tânăr care nu a fost destul de curajos să-și asume prețul pe care îl plăteau cei care apărau Franța. O pană albă era simbolul lașității.

Munca lui avea de suferit, la fel și notorietatea lui. Lucrări de artă în valoare de mii de franci erau încuiate în apartamentul lui Kahnweiler, pentru că el era în străinătate și nu reușise să se întoarcă în Franța. Galeriile lui fuseseră confiscate de guvern, toate lucrările de artă, sechestrate, ca să nu poată fi vândute. Fuseseră lăsate să zacă acolo. Kahnweiler îi datora lui Picasso o avere, dar averile, ca și fericirea, puteau să crească și să scadă rapid, sortite mereu schimbărilor, se gândea Eva. Așa se dovedise viața pentru ea.

A făcut un efort să se ridice. Era singură și era hotărâtă să vadă ce mai rămăsese din ea. Și-a trecut picioarele peste marginea patului, știind că Picasso nu ar fi lăsat-o, dar nu se puteau ascunde la nesfârșit niciunul dintre ei.

Adunându-și toate forțele, s-a târât în capătul celălalt al camerei, spre oglinda șifonierului. Și-a adus aminte brusc de oglinzile mari, luminoase, pentru machiaj, de la Moulin Rouge. Existaseră oare cu adevărat luminile, costumele, exaltarea?

Eva a tras adânc aer în piept și l-a dat afară cu forță, apoi a început să desfacă bandajul și fețele din jurul pieptului. A ascultat iar să vadă dacă nu vine Picasso, dar apartamentul era în continuare cufundat în tăcere. Trebuia să confrunte de una singură monstrul care locuia acum sub bandajele ei.

Bandajul a căzut de pe ea și în spatele lui au ieșit la iveală petele de sânge închegat și cicatricile lungi și furioase. Când a văzut ce a rămas din trupul ei cândva frumos, s-a prăbușit ca o păpușă de cârpe pe covor și a plâns în sfârșit cu o durere sălbatică, așa cum până atunci nu-și permisese s-o facă.

Printre lacrimi, a zărit schița – desenul acela minunat pe care Picasso

i-l făcuse în noaptea în care toate lucrurile păruseră posibile. Acolo Eva era de o frumusețe delicată, fără cusur, desenată cu senzualitate. În ziua aceea se simțise atât de feminină, iar el surprinsese asta din plin. Era sprijinită, fără ramă, încă neruptă din caiet, deasupra biroului, arătând cam cum era viața lor în clipa aceea: neterminată. Incompletă. Cum ar vedea-o acum ochiul lui de artist? Nu va mai putea fi frumoasă niciodată, nu va mai fi *jolie* niciodată. Eva s-a ridicat în picioare, a luat schița și i-a urmat, cu degetele, contururile, în timp ce lacrimi noi, la fel de neputincioase, au început să-i curgă pe obraji. Se simțea complet penibilă acum, gândindu-se la toate momentele în care încercase să-l facă pe Picasso să se împace cu Dumnezeu sau să aibă încredere în fericirea lor.

– De ce-a trebuit să faci asta, Doamne? a plâns ea în hohote, întorcând o privire furibundă spre tavan. A fost un vis absolut perfect…

În culmea durerii, pe care nu și-o mai putea stăpâni, a rupt schița din caiet, s-a întors spre foc și a aruncat în flăcări imaginea ei desenată de Picasso.

– Perfecțiunea e la fel de trecătoare ca așa-zisa fericire „până la adânci bătrâneți"! a urlat ea plină de furie. Am fost o proastă să cred altceva, chiar și o clipă!

A venit noiembrie și vremea s-a răcit. Alice i-a întins Evei o cană de ceai cu lapte, în timp ce ea se odihnea pe canapea, lângă foc, în apartamentul din Rue Fleurus, pe care Alice îl împărțea cu Gertrude. Eva era încă prea slăbită ca să stea în picioare prea mult timp, dar era plăcut să mai iasă din dormitor. Priveliștea cimitirului devenise prea greu de îndurat. Și o adora pur și simplu pe Alice Toklas. S-a uitat o clipă la Gertrude și Picasso, aplecați deasupra mesei mari din mijlocul salonului. Ca de obicei, erau adânciți în conversație.

– Max ar trebui să ajungă și el în curând, a zis Alice, pe fundalul vuietului obișnuit al avioanelor de război de deasupra lor. Nu e el

genul care să rateze o masă gratis.

Eva a zâmbit, gândindu-se câtă dreptate avea în privința dragului poet care, atunci, în acea vară, fusese atât de bun cu ea. Știa despre toate dependențele care-l țineau prizonier de atunci încoace. Totuși, îi lăsase o impresie atât de puternică și-i lipsiseră enorm loialitatea și simțul umorului, pe care abia apucase să i le cunoască. Max avea s-o aducă și pe Sylvette. În ultimul an, cei doi deveniseră apropiați și asta mai ales din clipa în care Eva l-a lăsat, în sfârșit, pe Picasso să-i spună adevărul despre starea ei. Cei doi, alături de Gertrude și Alice, îi ofereau un sprijin emoțional real.

Când au intrat pe ușă, toată lumea a văzut, după expresia mohorâtă a lui Max, că aducea vești proaste. *Fir-ar să fie, nenorocitul ăsta de război!* a gândit Eva, întrebându-se dacă va mai apuca să-l vadă sfârșit.

– Cine? Apollinaire? a întrebat Gertrude.

– Apo e bine, slavă Cerului! a zis Max, când Gertrude l-a îmbrățișat. Nu e vorba de el. Dar am primit o scrisoare de la Marcelle Braque. Georges a fost grav rănit în Thérouanne. Împușcat în cap. Nu se știe dacă va supraviețui.

– Wilbur. *Dios, Madre María*, nu, a șoptit Picasso, iar Max i-a pus pe toți să se roage cu voce tare pentru însănătoșirea completă a lui Braque.

La masă, Eva și-a trecut un braț pe după umerii lui Pablo. Cu lacrimi în ochi, Gertrude i-a luat mâna lui Picasso peste masă.

– Nu știu ce mă fac fără el, dacă nu-și revine, a zis el, cu vocea întretăiată.

– Nu poți gândi așa, Pablo! l-a rugat Gertrude.

– Cu cât încerc mai mult să fug de moarte, cu atât vine mai aproape de mine.

Toată lumea știa că se gândea și la Eva. Furia neputincioasă s-a răscolit iar înăuntrul ei. Sylvette i-a întins o batistă.

– Marcelle ar fi distrusă. N-ar putea să trăiască fără el. Viața ei ar fi terminată.

– Nimeni nu vrea să meargă mai departe după moartea cuiva drag, Pablo, a zis Eva cu blândețe. Dar nu există altă cale, nu-i așa? Oamenii trebuie să meargă mai departe. Trebuie să-și reconstruiască viețile. În timp, rănile se închid și amintirile devin neprețuite, nu-i așa?

– Nu e pentru toată lumea la fel! s-a răstit Picasso, înfuriindu-se dintr-odată, iar Eva știa că nu vorbea despre Marcelle și Georges Braque, ci despre ei doi.

Unele iubiri sunt mult prea rare pentru ca rănile să se vindece vreodată.

– Știu, *mon amour*, a răspuns ea cu blândețe. Știu.

Era singurul lucru pe care îl putea spune, pentru că, în inima ei, știa că are dreptate. Ea însăși nu și-ar fi revenit niciodată, dacă l-ar fi pierdut pe Picasso.

După asta, atmosfera a devenit sumbră. Nimeni nu știa ce-ar fi putut spune ca să descrețească frunțile, însă ideea de a fi împreună îi mai alina. Au vorbit de Braque și fiecare și-a împărtășit din amintirile cu el, din vremurile bune pe care le petrecuseră împreună.

Eva se întreba dacă, într-o bună zi, se vor aduna așa să-și amintească și de ea.

După cină au venit în jurul canapelei pentru ca Eva să se poată întinde, iar Sylvette s-a așezat pe marginea fotoliului din pluș, în care Max părea minuscul. Era mai slab și mult mai fragil decât își amintea ea, dar el și Sylvette zâmbeau acum, cu o expresie care părea să ascundă ceva. Era clar că seara dezvăluirilor nu se încheiase. După expresia de pe chipurile lor, aveau și alte vești, mai bune.

– Haideți, spuneți tot, amândoi, despre ce e vorba? Nu știu care dintre voi e primul care o să dea pe-afară, a zis Eva în timp ce Picasso și Gertrude erau din nou adânciți într-o conversație, în partea cealaltă a salonului, unde li se alăturase și Alice.

Sylvette i-a răspuns prima.

– S-a întâmplat, în sfârșit, Eva. O să devin o actriță adevărată. Îmi dau rolul principal la Théâtre des Variétés!

– O, Sylvette, e minunat!

– Tu ai fost cea care mi-a zis mereu că n-o să rămân veșnic în cor și acum, în sfârșit, s-a adeverit!

– Da, așa am crezut mereu. Felicitări! Mă bucur atât de mult pentru tine!

Și Eva era cu adevărat fericită pentru prietena ei. Era doar tristă că n-o să apuce să-i vadă triumful pe scenă. Erau atâtea lucruri neprețuite pe care știa că nu avea să le vadă niciodată.

– Ei bine, eu nu pot să depășesc vestea pe care ți-a dat-o ea, a zis Max încet. Dar… mă voi boteza săptămâna viitoare.

– Dar ești evreu.

A zâmbit timid, iar ochii lui albaștri au început să-i scânteieze.

– Știu. Dar a venit vremea să fac ceva extrem. Viața mea e un dezastru. Am avut o viziune și mi s-a spus să-l primesc pe Dumnezeu în inima mea.

– Ar fi trebuit să-mi dau seama după rugăciunea de adineauri, a zis Eva.

– Picasso a fost de acord să-mi fie naș de botez.

– Ai vorbit cu el deja despre asta?

– Am vrut să te rog pe tine să-mi fii nașă, dar Picasso mi-a spus că încă nu ești destul de întremată.

– Probabil că are dreptate.

– Te-ai simți jignită dacă aș ruga-o pe Sylvette în locul tău? Ea înseamnă atât de mult pentru tine și e ca și cum te-am avea pe tine acolo cu noi.

– E o idee minunată, a zis Eva fără vlagă. Nici nu mă pot gândi la cineva mai potrivit. Atât că mi-aș fi dorit să pot fi eu cu tine în ziua cea mare. Unde o să fii botezat?

– La Abația Sionului. Picasso a aranjat totul. Știi locul?

E biserica în care ar fi trebuit să ne căsătorim, ar fi vrut ea să răspundă. Dar n-avea niciun rost să-i întineze veștile minunate. A dat deoparte senzația de suferință pe care o simțea, știind că Picasso nu-i spusese pentru că nu voia ca ea să facă ceva care să-i înrăutățească starea de sănătate. Eva era convinsă că el alesese locul acela anume pentru semnificația pe care o avea pentru el.

– Da, e o biserică foarte frumoasă, a zis ea, chinuindu-se să zâmbească.

– El e, fără doar și poate, un alt om de când ai apărut tu în viața lui, Eva, a mărturisit Max. Ca să fiu sincer, n-am crezut niciodată că poate exista cineva mai bun pentru el decât Fernande. La începuturile lor erau o pereche formidabilă. Poetul din mine a văzut în ea asemănarea cu o stea căzătoare – strălucitoare, dar fragilă. Dar tu, tu ești ca un val neclintit de puternic și de adânc. Picasso are acum un soi de blândețe care l-a transformat într-un prieten mai bun. S-a schimbat. Și asta e meritul tău, iar eu, unul, îți mulțumesc.

– Și el m-a schimbat pe mine, Max. Nu cred că aș fi făcut nici jumătate din lucrurile pe care le-am făcut în viața mea, dacă nu l-aș fi cunoscut.

– Sper că o să mă ierți pentru că la început te-am respins.

– Noi doi am vorbit despre asta atunci, în Céret. Mă bucur că suntem prieteni.

El s-a aplecat spre ea, iar vocea i s-a topit de tot. I-a văzut dintr-odată ochii strălucindu-i de lacrimi.

– Trebuie să te însănătoșești, Eva. Nu doar pentru Picasso, ci pentru noi toți.

– Încerc, Max. Chiar încerc.

Moartea era ca un spirit întunecat care bântuia în jurul lui Picasso în fiecare zi. Cu toate astea, picta îndrăcit, creativitatea lui fiind, în sfârșit, revitalizată. Se lupta cu moartea ca un matador campion cu un taur. *Corrida* era în mintea lui prezentă mereu. Va adora întotdeauna ritualul mândru al luptelor cu tauri și forța hotărârii pe care o simbolizau pentru el.

Picta și iar picta. Eva dormea. Toate se amestecau în mintea lui. Munca. Emoția. Furia. Viața. Moartea. Dragostea. Sexul. Dorul după ce a fost cândva, dar nu mai putea fi iar. Niciodată. Și trădarea. Până la urmă, nu Dumnezeu rupsese pactul dintre ei, atunci când el se forțase să aibă iar încredere?

Războiul continua, Picasso picta întruna, iar starea de sănătate a Evei se înrăutățea. Crease lucrări cubiste noi, ba chiar și unele cu arlechini, în momentele în care furia lăsase loc nostalgiei. Desenase, schițase și sculptase, ca și cum viața lui însăși depindea de asta. Și când furia se întețea, își revărsa durerea pe pânză în note de sarcasm, cruzime și chiar bătaie de joc la adresa bolii ei – pentru că, până la urmă, nu putea să-și arate fățiș furia pe femeia care murea lângă el. Durerea îl făcea să declare că *el* va fi zeul tuturor emoțiilor. El, nu Dumnezeu!

Dar, într-o bună zi, ceea ce făcuse ca să-și exprime furia s-a dovedit a fi prea mult. O pictură hidoasă, cu o femeie ai cărei sâni erau bătuți în cuie de pieptul ei, îl bântuia de pe șevalet. O monstruozitate. Și-a privit creația cu oroare, ca și cum altcineva pictase acea imagine dezgustătoare. Asta nu era Eva, nu era femeia din inima lui, și totuși, o pictase cu cruzime. Copleșit de durere, Picasso s-a prăbușit cu fața în mâini. Apoi a pus o pânză albă pe șevalet și a luat-o de la capăt.

Copilul rănit din el îi cerea cu patimă s-o părăsească pe Eva. Asta i-ar fi domolit durerea insuportabilă de a o vedea pe zi ce trecea din ce în ce mai slăbită, în timp ce el era atât de neputincios. Sentimentele lui în fața bolii și a morții fuseseră întotdeauna atât de complicate. Nici

măcar el nu le înțelegea, dar, dacă nu le rezolva în curând, avea s-o piardă pe Eva așa cum o pierduse pe Conchita – neputincios și plin de regrete amare.

Când, în cele din urmă, n-a mai putut nici să mănânce, nici să doarmă, nici măcar să lucreze, Picasso s-a întors la Abația Sionului. O ploaie grea bătea ritmic în vitraliile mărețe. S-a așezat în ultima strană, cu umerii aduși în față și cu mâinile împreunate sub bărbie. Și-a ridicat privirea spre crucifixul imens, suspendat în naosul gol. Iisus în chinuri… În viața lui nu se simțise mai neputincios ca în clipa aceea.

– Vă pot ajuta cu ceva, monsieur?

Picasso s-a întors, tresărind, ca să-l vadă pe același paracliser brunet și tânăr pe care îl văzuse și prima dată. Nu auzise pe nimeni apropiindu-se, și totuși, iată, băiatul stătea lângă el. Purta aceleași veșminte și ținea aceleași mătănii ivorii. Băiatul se uita la el cu ochi mari, întunecați și Picasso a simțit cum umbra furiei începe să-l părăsească. La început n-a reușit să-și găsească vorbele. Încercând cu disperare să-și recapete controlul, Picasso și-a dres vocea, și-a trecut o mână pe față și și-a îndreptat spatele. De-abia în acea clipă și-a dat seama că plânsese până atunci cu disperare. Băiatul trebuie să-l fi auzit.

– Numai Dumnezeu mă mai poate ajuta acum, dar eu și El nu suntem tocmai în termeni buni.

– Și eu am simțit așa cândva. Când a murit sora mea, părinții mei s-au gândit că mi-ar prinde bine să fiu mai aproape de Dumnezeu, așa că m-au obligat să devin paracliser.

Picasso s-a lăsat pe spate, în strană, lipindu-se de lemnul tare.

– Te-au obligat?

– Încercau să mă facă să accept lucrurile.

– Și le-ai acceptat?

– Apropierea de Dumnezeu este întotdeauna cea mai bună.

Picasso s-a uitat atunci la băiat cu ceva mai multă atenție. Părea mai în vârstă acum. Și, cu siguranță, vorbele lui așa sunau, ca și cum ar fi fost mai în vârstă. O clipă s-a gândit că e posibil să viseze, în acest imens sanctuar plin de umbre. Intimitatea dintre ei era prea bruscă, la fel cum era și coincidența că-și pierduseră aceeași persoană dragă.

– Trebuie să accepți lucrurile pe care nu le poți schimba, monsieur, trecute și prezente, ca să poți găsi cu adevărat liniștea în viitor.

– Nu știu defel cum să fac asta.

– Poate că ăsta e drumul pe care ți l-a pregătit Dumnezeu. Oricât de departe ni se pare că am ajuns, trecutul e întotdeauna acolo, până în clipa în care ne confruntăm cu el.

Cumva, îi vorbea despre Conchita, s-a gândit Picasso, deși băiatul nu avea cum să știe despre ea. A închis ochii ca să alunge gândul și a tras adânc aer în piept de câteva ori. Cum ar putea să înfrunte și să accepte moartea ei, când era forțat s-o piardă pe cealaltă ființă, pe care îndrăznise niciodată s-o iubească din toată inima, până la capăt? Nu exista răspuns la această întrebare. Era imposibil.

S-a ridicat, pregătindu-se să-i spună băiatului că nu știa despre ce vorbește. Dar băiatul dispăruse. S-a uitat în jur, prin biserică, dar intrase în pământ. Să fi fost o închipuire a minții lui disperate? *Nu știu ce vrei Tu de la mine*, a gândit Picasso. Știa că fusese o greșeală să vină aici. Nu exista pace pentru el aici. Nu într-o biserică. Cu siguranță, nu întru Dumnezeu.

34

Lunile treceau și războiul continua la nesfârșit. Nu părea să existe vreun loc în care s-o ascundă pe Eva de întunericul pe care-l aducea cu sine războiul și nici nu putea să-i găsească unul în care să moară în pace. Dr. Rousseau nu le dăduse mari speranțe pentru un pat în spital. Erau soldați răniți peste tot, în hoteluri, în școli, în casele oamenilor. Încercați la sanatoriul din Auteuil, i-a sfătuit Rousseau. Pentru o sumă frumoasă de bani, se va găsi acolo un pat pentru Madame Picasso. Așa a și făcut.

În fiecare zi din lunile reci de toamnă, Picasso a încercat să împace dragostea și datoria cu furia și arta. Picta toată noaptea și toată dimineața, singur, în apartamentul pe care Eva îl alesese și-l decorase. Peste tot erau lucruri care îi aminteau de ea. Apoi, după-amiaza, pornea spre Auteuil s-o viziteze.

În fiecare zi cobora singur treptele spre sufocanta stație de metrou din Montparnasse, ca să ajungă la ea. În vagoanele aglomerate ale trenului, femeile se holbau insistent la el, iar copiii îl arătau cu degetul. Nu le păsa că era un artist important sau bogat, sau că femeia pe care o iubea zăcea murind pe un pat de spital. Picasso își ferea întotdeauna privirea, uitându-se pe fereastra vagonului, privind întunericul din tunel. Simțea legănatul ritmic al vagonului, în timp ce trenul greoi huruia la nesfârșit pe șine. Apoi, de fiecare dată când ajungea în stație, era zdruncinat de scârțâitul ascuțit al roților. Și, în fiecare clipă din

fiecare drum spre Auteuil, Picasso se gândea la fata aceea cu ochii mari și strălucitori de la expoziție – fata cu un chimonou galben. Și știa că ea îi schimbase existența și-i frânse inima în așa fel, că nimic nu i-o mai putea vindeca niciodată.

Într-o după-amiază târzie, când a simțit-o pe Eva mângâindu-i părul, și-a dat seama că adormise în scaunul de lângă patul ei, cu capul pe marginea patului.

– Ești bine? Ai nevoie de ceva? a întrebat-o, scuturându-și rapid somnul ca să-i poarte ei de grijă.

Chipul ei era acum atât de ofilit, de cenușiu și lipsit de viață… Frăgezimea dulce a tinereții fusese înghițită de cancerul care o mânca încet.

– Tot ce mi-am dorit vreodată e aici, lângă mine. Dar trebuie să vorbim ceva.

– O să-mi ții încă o predică despre proastele mele obiceiuri de lucru? a încercat el să glumească, pentru că seriozitatea ar fi fost, pur și simplu, mult prea dureroasă.

– Pablo, te rog!

El i-a turnat un pahar cu apă și a ajutat-o să-l ducă la buze. Ea s-a chinuit să ia o înghițitură mică.

– Vreau să-ți iei o amantă.

Picasso s-a înfiorat și a pus paharul jos. *Dios*, nu se așteptase la așa ceva. Și-a îndreptat spatele, țeapăn, încercând să scape de șocul declarației ei. Ea l-a mângâiat ușor pe bărbie drept răspuns, ca și cum aproape i-ar fi auzit gândurile.

– Nu vreau să aud așa ceva. O să te faci bine. O să te întorci acasă cu mine în curând.

– Nu, *chérie*, eu nu mă mai fac bine.

– Încetează!

– Dar tu ești tânăr și puternic și atât de plin de viață. Te așteaptă un

drum lung.

– Eva, *Dios*! Oprește-te!

Voia să fugă. Să fie oriunde în altă parte, numai nu acolo, cu ea, care încerca să-l oblige, din nou, să accepte adevărul în privința morții ei.

Și-a trecut degetele prin păr și și-a apăsat ambele mâini pe tâmple. A simțit dintr-odată că îi vine să plângă. Era o senzație străină lui și l-a luat prin surprindere. Nu voia să plângă. Nu se putea pierde cu firea așa, acum. Eva avea nevoie ca el să fie puternic.

– Cât de mult urăsc tot ce se întâmplă!

– Eu vreau ca tu să fii fericit.

– Eram fericit. Atât de fericit! Cu tine…

– Te rog, dragul meu, spune-mi că vei fi iar fericit!

Eva a început să plângă ușor, iar ploaia s-a pornit și mai tare, bătând cu ropot în geamurile spitalului. În sfârșit, ceva s-a rupt în Picasso.

– Nu mă părăsi, Eva! Te rog, nu mă părăsi!

– O, inima mea! Ce bine ar fi dacă aș putea să-ți dau ce-mi ceri! Dar pe tine te așteaptă atâta strălucire în lumea asta. Oricine va fi alături de tine, tu vei deveni o legendă. Am știut asta întotdeauna.

– Dar eu vreau ca *tu* să fii alături de mine! Tu ai fost acolo când a contat cel mai mult și ai crezut în mine fără rezerve. Tu ai făcut ca atâtea lucruri să se împlinească.

Ea l-a mângâiat pe dosul palmei.

– Sunt recunoscătoare pentru tot ce-am trăit împreună, dar nu pot merge mai departe cu tine. Când nu voi mai fi, nu le spune oamenilor cum am murit! Mi-e atât de rușine!

– De ce să-ți fie rușine?

– Din vanitate, presupun. Sânii fac parte din feminitatea femeii.

A încercat să râdă, dar n-a ieșit decât un sunet vag.

– Încetează!

– Pablo, vorbesc serios. Ăsta e ultimul lucru pe care ți-l cer. Poți să mă crezi caraghioasă, dacă asta vrei, dar ai știut de la bun început că n-am vrut mila nimănui. Te rog, vorbește cu Dr. Rousseau! După ce n-o să mai fiu, ai grijă să-mi distrugă dosarul medical. Promite-mi!

– Eva…

– Te rog, Pablo, a zis ea, mângâindu-l iar pe păr.

– *Dios*, de ce nu te-a putut cruța?

– O, *chérie!* Mă tem că nu asta a fost intenția lui Dumnezeu. Dar sunt recunoscătoare că ți-ai înfrânt teama de boală și moarte – cât să fii aici, cu mine, în tot acest timp. Cred că ăsta a fost planul Lui de la bun început.

Și-a ridicat privirea spre Eva și atunci a văzut totul, cu o asemenea claritate, că nu-și putea închipui cum de nu văzuse până atunci. Băiatul. Biserica. Fusese el însuși… L-au trecut fiori reci când a înțeles. Eva fusese muza lui pe drumul înapoi spre împăcarea cu Dumnezeu. Ea îl condusese spre a se descoperi pe sine. Picasso se ridicase la înălțimea provocării lui Dumnezeu, la care îl supusese fără să-și dea seama. În ciuda tuturor fricilor lui, pus față în față cu boala ei prelungită și acum cu inevitabila ei moarte, n-o abandonase. Iubirea ei statornică îl făcuse să devină un bărbat nobil și să fie acolo pentru ea, așa cum n-a putut fi pentru Conchita.

– Îmi pare atât de rău, a zis el, plângând, nemaiputând să-și stăpânească potopul de lacrimi.

S-a aplecat deasupra patului și s-a lăsat cuprins de brațele lipsite de vlagă ale Evei. Și-a pus capul pe pieptul ei și i-a auzit bătaia slabă a inimii și respirația sacadată.

– Îmi pare atât de rău!

– Să nu-ți pară, *mon amour!* Tu mi-ai dăruit zilele cele mai fericite din viața mea.

El a clătinat din cap, printre hohote puternice de plâns.

– Ar fi trebuit să insist să ne căsătorim. Chiar și când m-ai refuzat, ar fi trebuit să te conving. Mi-ai fost soție în toate sensurile cuvântului.

– Nu te-am refuzat niciodată. Doar că momentul n-a fost niciodată potrivit.

A încercat să-i zâmbească, dar abia a reușit să schițeze ușor un surâs, ridicându-și mâna în același timp, chinuindu-se să ajungă până la el și să-i șteargă lacrimile cu dosul palmei.

– În plus, tu știi că sufletele noastre au fost întotdeauna unite și așa or să rămână veșnic. Nu am avut nevoie de o bucată de hârtie ca să ne-o confirme. Mă simt ca și cum chiar ți-am fost soție în tot acest timp.

– Nu am terminat pictura aceea cu noi doi. Voiam s-o termin după ce aveai să te faci iar bine. Voiam să ți-o dau cadou de nuntă. Voiam s-o atârn la noi în salon și să le aparțină, într-o bună zi, copiilor noștri.

– Un tablou neterminat cu noi doi mi se pare atât de potrivit acum…

– *Dios*, nu spune asta! Mă omori cu zile, o să mor și eu aici, cu tine.

– Nu, tu n-o să mori. Mai e mult până atunci… Cel mai frumos dar pe care mi-l poți oferi acum e să iei tot ce-am construit împreună și să accepți, cu toată ființa, viitorul minunat care te așteaptă. Dacă am un singur regret pe lumea asta e că nu voi fi aici să împărtășim acest viitor. Știu sigur că va fi extraordinar.

De-abia i-a mai auzit ultimele cuvinte. În timp ce-i vorbea, el s-a urcat în pat, lângă ea, cuibărindu-se acolo, îngropându-și fața în curbura gâtului ei, și a plâns pentru că știa că vor fi ultimele zile pe care le vor mai petrece împreună pe acest pământ.

35

Timp de patru ani, Fernande își dorise ca Eva să moară. Totuși, acum era pe cale să se întâmple, dar nu știa ce-ar trebui să simtă. Multe lucruri se întâmplaseră în viața amândurora. Era a cincea zi de când venea aici și stătea în curtea mică din fața sanatoriului din Auteuil, incapabilă să intre și să stea de vorbă cu ea. Privirile în sus, la șirurile de ferestre, amintirile din anii petrecuți de ea cu Picasso – și apoi din anii fără el – îi umblau de colo până colo prin cap. Era plină de regrete, dar, dincolo de ele, în acel moment simțea și un fel de ușurare rece, știind că, odată cu moartea Evei, el va suferi în sfârșit așa cum suferise ea. Deși auzise de la Juan Gris, de vreme ce încă se învârteau în aceleași cercuri, că Picasso își luase, în cele din urmă, în taină, o amantă. Îl cunoștea destul de bine cât să știe că o făcuse pentru a supraviețui emoțional, și nu pentru că n-o mai adora pe Eva.

Fernande nu știa exact ce spera să afle venind aici. Aflase de la Apollinaire, care îi scrisese de pe patul de spital, după ce fusese rănit și el, ca Braque, cât de multe făcuse Picasso pentru rivala ei încă de la începutul războiului, cum mersese pentru ea până în pânzele albe. Nu și l-ar fi închipuit niciodată capabil de asemenea devoțiune pentru o femeie. Nu era o parte din el pe care să i-o fi dezvăluit ei. Fernande s-a cutremurat, amintindu-și că o făcuse cândva pe Eva confidenta ei.

Era pierdută în gânduri despre trecut, când un bărbat s-a apropiat de ea.

A insistat s-o conducă sub cornișa sanatoriului, căci începuse să plouă și a văzut că ea nu băgase de seamă.

– Nu mă recunoști, nu-i așa? a întrebat el.

Ochii îi păreau familiari, dar nu-și amintea unde-l văzuse. Cum s-a așezat lângă ea, părea foarte îmbătrânit și obosit, în uniforma lui decolorată de soldat, cu brațul bandajat.

– Sunt Louis Marcoussis. Chiar dumneata mi-ai dat numele ăsta cândva.

S-au îmbrățișat, ca niște prieteni care se regăsesc după multă vreme, apoi ea s-a uitat la bandajul lui.

– Am fost rănit, așa că m-au trimis acasă. Apoi am aflat despre Eva și a trebuit să vin aici.

– El e înăuntru, cu ea, a zis Fernande. L-am văzut intrând acum un ceas.

O străfulgerare de durere a luminat ochii lui albaștri, făcându-i să strălucească, iar ea a înțeles în acea clipă cum Pablo Picasso îi schimbase pe toți. Și-a dat seama că Louis fusese îndrăgostit de Eva dintotdeauna, dar n-a avut niciodată vreo șansă la inima ei din clipa în care mâna destinului s-a coborât asupra ei. Fernande simțea la fel în privința lui Picasso și a înțeles că, de acum înainte, nu va putea concura niciodată cu o fantomă.

Ce se întâmplase cu ei toți? Se întreba dacă vreunul din ei oare chiar a fost vreodată atât de tânăr și senin, atât de liber și de nebun, pe cât își aducea ea aminte? Fiecare dintre ei își dorise să sfideze convențiile, în felul lui unic. Să fie îndrăzneți, sălbatici și romantici fusese totul pentru ei. Ah, dar pe-atunci asta însemna viața fantastică a Parisului. Un vis de mult pierdut.

Stând acolo, cu el, ploaia a început să cadă și mai puternic și Fernande voia să-i spună lui Louis adevăratul motiv pentru care venise s-o vadă pe Eva. Că, după toate câte se întâmplaseră, Fernande n-o putea urî. Picasso devenise un bărbat mai bun datorită iubirii ei și,

oricât ura s-o recunoască, știa că Eva fusese mult mai potrivită pentru el.

– Va pleca curând și se va întoarce în atelierul lui din Montparnasse. E la fel în fiecare după-amiază, a zis ea. Am încercat zile la rând să-mi fac curaj să intru după ce pleacă el. Dar s-ar putea ca atunci când o s-o revăd să nu fac față.

– Am venit aici convins că vreau să-l văd pe Picasso simțind durerea pe care am simțit-o și eu, a mărturisit Louis. Dar am văzut prea multă moarte ca să mai simt vreun fel de satisfacție. Însă acum am nevoie de iertarea Evei.

– Nu știu ce i-aș putea zice, a adăugat Fernande în timp ce se îndreptau spre ușă.

– Nici eu, a răspuns Louis. Dar presupun că vorbele vor veni de la sine. Cine le spunem asistentelor că suntem? a întrebat-o el, mergând spre intrare.

– Prieteni de demult, a răspuns Fernande simplu, ceea ce, cândva, fusese adevărat.

Cum stătea înfășurată în pături, îmbrăcată în chimonoul galben, minunat de moale, pe care Picasso i-l adusese, Eva se gândea ce mult semănau iarna copacii, cu ramurile lor goale, cu niște schelete. S-a uitat ore în șir, nesfârșite, pe fereastră, la formele chircite, cioturoase și s-a gândit cu milă la oamenii care erau afară, în frig, pe vremea asta. Curând va veni Crăciunul. Știa că n-o să mai apuce primăvara. *Adio*, cel mai recent poem preferat al lui Apollinaire, îi tot revenea în minte acum, atât de potrivit.

Am rupt un fir de iarbă-anume

E moartă toamna, să reții

N-o să ne mai vedem pe lume

Parfum de timp, fir iarbă-anume

Și-adu-ți aminte tu să-mi vii.

Durerea de nesuportat dispăruse, dar în locul ei rămăsese un soi de amorțeală de la medicamente, de care nu putea să scape.

La câteva zile după ce a fost internată în sanatoriu, Picasso i-a chemat pe părinții ei în vizită. Eva a fost furioasă la început, pentru că nu voia ca ei să sufere văzând-o așa. Dar, când i-a întâlnit, și-a adus aminte de fiecare lucru bun din copilăria ei și de cât de mult îi lipseau. Au petrecut ore întregi împreună, aducându-și aminte, iertându-se unul pe celălalt pentru tot ce se petrecuse între ei. Picasso a făcut pentru ea ce făcuse ea pentru el cu Apollinaire.

Mama ei a stat pe scaunul lui Picasso, lângă pat, iar tatăl ei, în picioare, în spate.

– Îmi pare rău că am încercat cu tot dinadinsul să te facem să te măriți cu Monsieur Fix și, mai târziu, cu prietenul tău, Louis, a zis mama ei, ținând-o pe Eva de mână.

– Un singur bărbat în viața asta a fost potrivit pentru mine, a răspuns Eva slăbită.

– Pablo al tău a fost bun și cu noi. Ne-a adus aici și l-a asigurat pe tatăl tău că se va ocupa el de tot.

– Atunci, puteți avea încredere în el.

– O, Eva, de ce nu ai avut mai multă grijă de sănătatea ta? a început mama ei să plângă. Te-am implorat să te odihnești mai mult și…

– Gata, Marie-Louise! a oprit-o tatăl ei, punând o mână blândă pe umărul soției lui. Asta nu mai schimbă lucrurile cu nimic acum.

– Îmi pare rău că am plecat de acasă așa cum am făcut-o, a șoptit Eva, vorbind cu mare greutate. Știu că v-ați făcut griji pentru mine.

– Te-am forțat prea rău. Nu pot să nu mă gândesc că toate astea s-au întâmplat din vina noastră.

– Vă rog nu gândiți așa! Nu pot să suport ideea că mor știind că asta gândiți! a zis Eva, ducând mâna mamei la buze și sărutând-o. Ce mi-

ați dat voi a fost atâta putere lăuntrică și o fire care m-au ajutat să fac o mulțime de lucruri. Asta am primit de la voi doi. Am avut cea mai bună viață pe care aș fi putut-o avea, chiar așa e.

Atunci mama ei a spus, împreună cu ea, o rugăciune poloneză, ca pe vremea când Eva era copil. Apoi tatăl ei a sărutat-o pe frunte cu mare tandrețe, înainte ca sora medicală să se întoarcă și să le spună că Eva are nevoie de odihnă.

După ce-au plecat, ea a știut că n-a mai rămas nimic nespus între ei și a simțit că e gata să se lase în voia somnului, legănată doar de cele mai fericite gânduri.

Mai târziu, ca s-o înveselească atunci când s-a trezit, Picasso i-a zis că pictase încă un arlechin. Era un băiat pe un scăunel cu un picior rupt. I-a zis că el era băiețelul acela și că bandajul pe care îl folosise ca să lege piciorul scaunului simboliza inima lui frântă. I-a șoptit că strecurase niște taine în tablou, despre el, despre ei doi, așa cum făcuse mereu, fiindcă ce însemnase ea pentru el era pur și simplu prea prețios ca să fie împărtășit cu lumea întreagă nemijlocit. Ea a încercat să nu-și imagineze tristețea zugrăvită pe chipul acelui băiat. Pusese întotdeauna atât de mult din sufletul lui în imaginile cu arlechini. Așa cum pusese și în povestea lor de dragoste.

– Îți aduci aminte când am mers la Circul Medrano? a întrebat-o el. De atunci am tot vrut să pictez încă un arlechin.

– Îl aduci mâine?

– Desigur, a răspuns el, cu voce slabă, strângând păturile în jurul ei. Ar trebui să plec, să te las să te odihnești.

– Da, știu că ai atâtea de făcut. Nu vreau să te rețin. Nu uita să-l scoți pe Sentinelle la o plimbare! Știi cât îi place.

Picasso a zâmbit.

– Să știi că după război nu i-l mai dau înapoi lui Derain.

– Știu.

– E câinele tău.

– E câinele *nostru*.

– *Sí*.

– Și nu uita să verifici poșta când ajungi acasă! Kahnweiler încă îți datorează o avere. Să nu-l lași până nu-ți dă tot ce-ți e dator, chiar dacă o să dureze până la sfârșitul războiului.

– *Ne* datorează. Știi că tu ai fost muza pentru multe dintre lucrările astea, a zis el, strângând-o de mâna care devenise mult prea subțire și fragilă ca să mai poarte inelul de argint al bunicii lui.

– Iertați-mă, Madame Picasso, i-a întrerupt o asistentă. Au venit să vă vadă un bărbat și o femeie, dar le-am spus să se întoarcă altă dată.

Sora medicală era îmbrăcată toată în alb. Ei i s-a părut că arată ca un înger.

Eva a zâmbit, gândindu-se ce minunat e că și alți oameni voiau s-o viziteze. Dar era foarte obosită. Când a închis ochii, a simțit că Picasso a sărutat-o iubitor pe frunte. Era ca adierea unor aripi de fluture.

– Vise frumoase, *Ma Jolie, Mon Coeur*… l-a auzit șoptindu-i. O să mă întorc mâine.

Nota autorului

Deși aceasta este o lucrare de ficțiune, am avut deosebită grijă să redau cu acuratețe evenimentele, așa cum se știe că s-au petrecut. Totuși, diversele fire narative secundare și motivațiile câtorva dintre personaje n-au putut fi realizate decât ca elemente de ficțiune, de vreme ce Eva a lăsat în urma ei atât de puține lucruri. Am reușit să adaug elemente ficționale care să umple golurile, studiind lucrările lui Picasso, dar și analizând fiecare cuvânt și fiecare nuanță din corespondența Evei cu Gertrude Stein și Alice Toklas. Le sunt recunoscătoare celor de la Biblioteca Beinecke din cadrul Universității Yale pentru că mi-au dat acces la ea.

Scrisul de mână cuprinde cele mai bune indicii încredințate istoriei. Am fost emoționată de simțul umorului pe care-l avea Eva, de sufletul ei blând, de încăpățânarea ei și, mai ales, de dragostea ei pentru Picasso, care reies din scrisul ei caligrafic, cursiv și frumos și din înfloriturile pline de vervă ale semnăturii ei.

Eva și Picasso scriau, adesea, amândoi, pe aceleași cărți poștale sau scrisori, completând, în joacă, gândurile celuilalt, împărtășind totul, așa cum și-au trăit și viața. La un moment dat, chiar Picasso a adăugat la semnătura simplă a Evei cuvântul „Picasso“, ajutându-mă să mă hotărăsc asupra titlului acestei cărți.

Pe parcursul cercetărilor mele pentru roman, două lucruri m-au emoționat în mod deosebit și m-au încurajat să fiu eu vocea

enigmaticei Eva. În primul rând, pictura posibil neterminată, reprezentând-o pe ea și un personaj care seamănă cu Picasso, menționată spre finalul cărții, descoperită abia după o jumătate de secol de la moartea artistului. Chiar și după o viață marcată de alte iubiri, a rămas ascunsă printre lucrurile lui personale. Al doilea a fost un comentariu făcut de prietenul și biograful lui Picasso, Pierre Daix: „Când am vorbit despre ea, două treimi de secol mai târziu, i s-au umplut ochii de lacrimi. Chiar au locuit împreună și Pablo, când a început să aibă succes, avea nevoie de ea.“

Cu *Madame Picasso* sper că am reușit, înainte de toate, să onorez această idee.

Mulțumiri

Înainte de toate, vreau să-i mulțumesc reputatului fotograf Lucien Clergue pentru că m-a ajutat să-l înțeleg pe Picasso, omul, nu mitul. Prieten intim al artistului timp de treizeci de ani, Monsieur Clergue a fost de acord să ne întâlnim în atelierul lui din Franța și mi-a făcut onoarea de a-mi încredința din anecdotele și istoriile lui personale despre generozitatea lui Picasso, despre blândețea lui, așa cum erau cunoscute în cercul lui intim, și despre prieteniile lui statornice, care m-au ajutat să-i confer legendei o aură de umanitate.

De asemenea, le datorez enorm lui Valérie Gillet, de la Media Liaison, lui Vaucluse Tourist Board, care mi-a acordat ajutorul ei de-a lungul multelor ore de cercetare, asistență, interviuri și traduceri. În această călătorie ea a început pe post de expert și ghid, dar pe parcurs mi-a devenit prietenă. Toate poeziile și traducerile lirice din roman sunt rezultatul unui efort original și de colaborare. Îi sunt îndatorată și pentru acestea.

Îi mulțumesc, de asemenea, lui Laurence Minard-Amalou din Sorgues, pentru ajutorul lui la a descoperi documente rare și zone-cheie îndelung tăinute; îi mulțumesc lui Anne-Marie Peilhard, director al Muzeului Angladon din Avignon, pentru generoasele informații privind perioada în care Picasso a fost prezent în regiune; lui Marie-Pierre Ghirardini, director al Hôtel d'Europe din Avignon, pentru că a împărtășit cu mine atâtea amănunte despre oraș; și lui Francine Rioux,

director al Agenției de Turism Arles, pentru că a binevoit să mi-l prezinte pe Monsieur Clergue.

Îi sunt îndatorată Sòniei Martin, ghid oficial al Cataloniei, pentru că mi-a oferit amănunte despre viața artistului de la Barcelona. Vocea lui Picasso din acest roman a fost construită din cunoștințele ei vaste despre istoria și dialectele Spaniei.

Mulțumiri lui Andrew Kozlowski, președintele Centrului Polonez din Los Angeles, pentru ajutorul lui în ceea ce privește limba și referințele poloneze.

Respectul meu și admirația veșnică pentru minunata Irene Goodman, agent literar neîntrecut în a-și susține și încuraja autorii. Și multe mulțumiri editorului meu, Erika Imranyi, pentru încrederea în ideea din spatele romanului *Madame Picasso,* pe care mi-a acordat-o de la primele pagini. Comentariile ei inspirate și angajamentul plin de entuziasm față de această carte au fost de neprețuit pentru mine.

În sfârșit, mulțumesc din adâncul ființei mele pentru sprijinul consecvent al echipei visurilor mele, formată din familie și prieteni, care îmi oferă mereu inspirație și mă fac să vreau să tot spun aceste minunate povești adevărate, desprinse din istorie. Ken, Elizabeth și Alex Haeger, Meg Fried, Rebecca Seltzner, Karen Thorne Isé, Kelly Stevens Costello, Maria Mazzuca și Sarah Galluppi, dragostea și încurajarea voastră au fost întotdeauna cea mai mare sursă de inspirație pentru mine. Vă iubesc pe toți din toată inima.

M-au ajutat enorm câteva surse literare, inclusiv cartea lui John Richardson, *A Life of Picasso: 1907-1917: The Painter of Modern Life*; lucrarea lui Pierre Daix, *Picasso: Life and Art;* Norman Mailer, *Picasso: Portrait of Picasso as a Young Man*; cartea lui Patrick O'Brian, *Picasso: A Biography*; volumul *Gertrude Stein on Picasso*, editat de Edward Burns; biografia lui Jaime Sabartés, *Picasso: An Intimate Portrait; The Moulin Rouge* de Jacques Pessis; *Paris on the Eve: 1900–1914* de Vincent Cronin. Și, ultima, dar cu siguranță nu cea din urmă, *Loving Picasso: The Private Journal of Fernande Olivier* de Fernande Olivier.

Note

1 - Guillaume Apollinaire, *Alcools/Alcooluri*, traducere de Mihail Nemeș, Editura Paralela 45, 2008 (n. tr.).

2 - Piață din Arondismentul 9 al Parisului, situată între bulevardele Clichy și Rochechouart, în apropiere de Bazilica Sacré-Cœur, în Montmartre (n. tr.).

3 - „Stupul“ – *în lb. fr. în orig.* (n. tr.).

4 - „Dumnezeule!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

5 - Petit Palais – Muzeul de Arte Frumoase din Arondismentul 8 al Parisului (n. tr.).

6 - „Pentru numele lui Dumnezeu!“ – *în lb. fr. în orig.* (n. tr.).

7 - „Bine ai venit!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

8 - Suburbii ale marilor aglomerări urbane din Franța (n. tr.).

9 - *Țiganca/ La Tzigane*, în volumul Guillaume Apollinaire, *Alcools/ Alcooluri*, Editura Paralela 45, 2008, traducerea Mihail Nemeș (n. tr.).

10 - *Bun rămas/ L'Adieu*, în volumul Guillaume Apollinaire, *Alcools/ Alcooluri*, Editura Paralela 45, 2008, traducerea Mihail Nemeș (n. tr.).

11 - *Țiganca/ La Tzigane*, în volumul Guillaume Apollinaire, *Alcools/ Alcooluri*, Editura Paralela 45, 2008, traducerea Mihail Nemeș (n. tr.).

12 - „Fir-ar să fie!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

13 - „Da. Este adevărat.“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

14 - „Nu-i nimic“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

15 - „Ticălosul! (Fiu) de curvă!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

16 - Paul Verlaine, *Mon rêve familier,* traducere de George Pruteanu (n. tr.).

17 - „Sandvici“ – *în lb. sp. în orig.* (n. red.)

18 - „Necioplită“ – *în lb. fr. în orig.* (n. tr.).

19 - „Fir-ar al dracului! E o nebunie! Incredibil!“ – *în lb. fr. în orig.* (n. tr.).

20 - „Ticălosule!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

21 - „Usturoi alb“ – *în lb. span. în orig.* (n. red.)

22 - „Dracu’ să le ia de emoții, cum nu-mi dau pace!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

23 - „Totul, absolut totul!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

24 - „Bine. Mult mai bine.“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

25 - „Dumnezeule, cât ești de frumoasă… cât te iubesc!“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

26 - „Dumnezeule, ce mi-aș fi dorit să…“ – *în lb. sp. în orig.* (n. tr.).

27 - „Depravat“ – *în lb. fr. în orig.* (n. tr.).

28 - „Fetele din Avignon“ – *în lb. fr. în orig.* (n. tr.).

29 - *Domnișoarele din Avignon*, pânză din 1907, aflată acum la Muzeul de Artă Modernă (MoMA) din New York (n. tr.).

30 - *Bun rămas/ L’Adieu,* în volumul Guillaume Apollinaire, *Alcools/ Alcooluri*, Editura Paralela 45, 2008, traducerea Mihail Nemeș (n. tr.).